

Riksdagens protokoll

2010/11:38

Måndagen den 20 december

Kl. 09.00 – 19.40

Protokoll
2010/11:38

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 13 och 14 december.

2 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Torkild Strandberg* (FP) anhållit om entledigande från uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 21 december 2010.

Kammaren biföll denna anhållan.

Talmannen meddelade vidare att *Eva Olofsson* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i justitieutskottet

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till justitieutskottet

Talmannen meddelade att Vänsterpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Marianne Berg som suppleant i justitieutskottet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i justitieutskottet

Marianne Berg (V)

4 § Utökning av antalet suppleanter i utskotten

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 22 till 24 i konstitutionsutskottet

från 23 till 25 i finansutskottet

från 23 till 24 i skatteutskottet
från 23 till 25 i justitieutskottet
från 20 till 21 i civilutskottet
från 26 till 28 i utrikesutskottet
från 24 till 25 i försvarsutskottet
från 23 till 24 i socialförsäkringsutskottet
från 26 till 28 i socialutskottet
från 24 till 25 i kulturutskottet
från 26 till 27 i utbildningsutskottet
från 23 till 24 i trafikutskottet
från 23 till 26 i miljö- och jordbruksutskottet
från 26 till 28 i näringsutskottet
från 26 till 27 i arbetsmarknadsutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

5 § Val av extra suppleanter i utskotten

Företogs val av extra suppleanter i utskotten.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleanter i konstitutionsutskottet

Lars-Axel Nordell (KD)

Caroline Szyber (KD)

suppleanter i finansutskottet

Anders Andersson (KD)

Robert Halef (KD)

suppleant i skatteutskottet

Annelie Enochson (KD)

suppleanter i justitieutskottet

Jens Holm (V)

Otto von Arnold (KD)

suppleant i civilutskottet

Anders Sellström (KD)

suppleanter i utrikesutskottet

Annelie Enochson (KD)

Mikael Oscarsson (KD)

suppleant i försvarsutskottet

Roland Utbult (KD)

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Annika Eclund (KD)

suppleanter i socialutskottet
Yvonne Andersson (KD)
Lars-Axel Nordell (KD)

Prot. 2010/11:38
20 december

suppleant i kulturutskottet
Annika Eclund (KD)

suppleant i utbildningsutskottet
Tuve Skånberg (KD)

suppleant i trafikutskottet
Lars Gustafsson (KD)

suppleanter i miljö- och jordbruksutskottet
Jacob Johnson (V)
Andreas Carlson (KD)
Roland Utbult (KD)

suppleanter i näringsutskottet
Andreas Carlson (KD)
Penilla Gunther (KD)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Désirée Pethrus Engström (KD)

6 § Meddelande om partiledardebatt

Talmannen meddelade att partiledardebatt skulle äga rum *onsdagen den 19 januari 2011 kl. 9.00.*

7 § Meddelande om aktuell debatt om våldsbejakande extremism

Talmannen meddelade att på begäran av Sverigedemokraternas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om våldsbejakande extremism anordnas *onsdagen den 26 januari 2011 kl. 9.00.*

Från regeringen skulle justitieminister Beatrice Ask (M) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt om våldsbejakande islamistisk extremism

Sverigedemokraterna begär en aktuell debatt i riksdagen angående våldsbejakande islamistisk extremism. Vi föreslår att debatten, på grund av det stora allmänintresset, hålls snarast möjligt. Helst före jul.

Sedan terrordåden mot USA den 11 september 2001 har världens länder tvingats inse, och på olika sätt hantera, hotet från islamistiska extremister. Vi har i Sverige anpassat vår lagstiftning till att möta denna nya

form av brottslighet och frågorna har haft ett latent intresse i samhällsdebatten.

Den senaste tiden har flera händelser som är av stor vikt i det säkerhetspolitiska arbetet inträffat. För första gången har den svenska lagstiftningen mot terrorism prövats i domstol. Vi har för första gången blivit utsatta för ett terrordåd från en islamistisk extremist i Sverige. Säpo utkommer den 15 december med en rapport om våldsbejakande islamistisk extremism. Denna rapport har vi väntat på sedan februari och dess slutsatser kommer att kunna bli värdefulla för hur arbetet mot den våldsbejakande islamistiska extremismen ska bedrivas. Enligt regeringsbeslut ska rapporten innehålla beskrivning om hur situationen ser ut i Sverige, vilka radikaliseringsprocesser som kan urskiljas och de verktyg och strategier som kan användas mot radikaliseringsprocesserna.

Med anledning av detta anser vi att det är av största vikt att riksdagen anordnar en aktuell debatt där partierna kan redogöra för sin syn på hotet från, och åtgärder mot, våldsbejakande islamistisk extremism.

Stockholm den 20 december 2010

Björn Söder (SD)

Gruppledare

8 § Meddelande om aktuell debatt om svenska elevers skolresultat

Talmannen meddelade att på begäran av Socialdemokraternas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om svenska elevers skolresultat anordnas *onsdagen den 26 januari 2011 kl. 13.00*.

Från regeringen skulle utbildningsminister Jan Björklund (FP) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om extrainsatt debatt i kammaren

Socialdemokraterna begär en extrainsatt debatt i kammaren mot bakgrund av de kraftigt försämrade resultaten för svensk skola. Den omfattande PISA-undersökning med jämförelser mellan 65 länder och regioner som presenterades den 7 december, visade en mycket negativ bild av läget i skolan. Även om tidigare undersökningar visat liknande mönster, visar det sig nu att svenska elevers resultat sjunkit även inom ämnen där vi tidigare haft en internationell topposition. PISA-rapporten visade också att den svenska skolan lyckas allt sämre med sitt kompensatoriska uppdrag, där Sverige nu för första gången ligger under OECD-genomsnittet när det gäller att kompensera för social bakgrund, och bland de sämsta länderna i jämförelsen när det gäller att kompensera elever med utländsk bakgrund. Såväl regering och opposition som olika samhällsaktörer har fäst stor uppmärksamhet på undersökningen, och vi anser att riksdagens partier bör diskutera frågan i kammaren.

Stockholm den 15 december 2010

Sven-Erik Österberg

Gruppledare

Föredrogs och hänvisades
EU-dokument
KOM(2010)733, KOM(2010)738 och KOM(2010)745 till miljö- och
jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den*
11 februari 2011.
KOM(2010)747 till civilutskottet

10 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU1
Finansutskottets betänkanden 2010/11:FiU2–FiU5

11 § Ett förstärkt integritetsskydd i försäkringssammanhang

*Ett förstärkt
integritetsskydd
i försäkrings-
sammanhang*

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2010/11:CU4
Ett förstärkt integritetsskydd i försäkringssammanhang (prop.
2009/10:241).

Anf. 1 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! Sedan lång tid tillbaka har det varit fritt fram för försäkringsbolagen att kräva generella fullmakter av folk som vill teckna privata personförsäkringar, allt för att försäkringsbranschen ska kunna dammsuga journaler i jakt på hälsodata, mystiska symtom och genetisk information om nedärvda risker för att drabbas av bröstcancer, Alzheimers sjukdom eller andra allvarliga sjukdomar.

Försäkringstagaren har inget annat val än att skriva under fullmakten. I samma ögonblick skriver han eller hon också bort sin rätt att själv disponera över sin patientjournal, detta oavsett om bolaget beviljar eller inte beviljar personen en försäkring.

Men integritetskränkningen slutar inte där, utan fullmakten gäller även efter det att försäkringstagaren har avlidit. Den ger bolaget en obegränsad möjlighet att samla in journaluppgifter och lagra överskottsinformation. Detta är känsliga uppgifter som bolagen behöver för att hålla premiekostnaden på en acceptabel nivå eller som helt enkelt kan vara ”bra att ha”.

Man kan verkligen undra varför de upprörda reaktionerna har uteblivit. Men så här uselt har skyddet varit under alla år för försäkringstagarnas integritet.

Herr talman! Det känns väldigt bra att i dag kunna konstatera att samtliga riksdagspartier ställer sig bakom civilutskottets betänkande CU4.

Reformen går ut på att försäkringsbolagen inte längre slentrianmässigt ska kunna begära samtycke i form av generella fullmakter för att

sedan fullt lagligt, som det är i dag, plöja patientjournalerna på längden och tvären.

I grunden finns det en seglivad konflikt mellan å ena sidan försäkringsbranschens behov av korrekta uppgifter om försäkringstagarnas hälsotillstånd, och – det får man inte glömma – försäkringstagarkollektivets intresse av att slippa betala onödigt dyra försäkringar.

Förklaringen till att bolagen inte längre motsätter sig en begränsning av fullmakter är att regeringen genom dessa lagändringar som ligger till grund för vårt betänkande tillgodoser branschens informationsbehov med kompensatoriska åtgärder.

Samtycke ska fortfarande kunna inhämtas. Det är inget absolut förbud. Men det ska bara kunna ske i fall där det särskilt behövs, till exempel vid skaderegleringar.

En annan integritetsförstärkning som nu görs är att när samtycke krävs kommer detta samtycke att ha en tidsbegränsad giltighet.

Samtidigt blir bolagen skyldiga att informera om vad det innebär att lämna ett samtycke. Det kan tyckas självklart, men ingen som har gett sitt samtycke ska i efterhand behöva känna sig avlurad känslig information.

Möjligheten till domstolsprövning är också en klar förbättring. Bolagens påstående om att hälsouppgifter är nödvändiga ska nu kunna överklagas av den som ansöker om en försäkring men får nobben.

Sist men inte minst: Vi alliansvänner i civilutskottet gör i likhet med övriga ledamöter samma bedömning som regeringen när det gäller reformens betydelse för barnförsäkringar.

Integritetsförstärkningarna som sätts den 1 juli nästa år kommer helt klart att minska risken för att felaktiga eller ofullständiga uppgifter förs in i barns journaler, inte öka, som vissa remissinstanser har invänt. För varför skulle föräldrar och skolsköterskor vilja försämra försäkringskollektivets villkor när deras egna barn ingår där?

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

12 § Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

Föredrogs

civilutskottets betänkande 2010/11:CU1

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik (prop. 2010/11:1 delvis).

Anf. 2 MARYAM YAZDANFAR (S):

Herr talman! Jag börjar med formalia. Vi socialdemokrater står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande väljer jag att yrka bifall till reservationerna 1, 3 och 9.

Därefter väljer jag att vända mig till mina borgerliga kolleger i civilutskottet och säga att jag är självkritisk.

Socialdemokratiska regeringar genomförde tidigare en del bra politik på bostadsområdet. Bland annat var det bara under de socialdemokratiska regeringsåren på 00-talet som det byggdes bostäder i den omfattning att det täckte behoven. Men det var inte tillräckligt. Jag räknar med att vi kan vara överens så långt. Socialdemokratiska bostadspolitiker har länge påtalat fel och brister inom den svenska bostadspolitiken, men de har inte alltid hörtsammats. Därmed hoppas jag att vi i dagens debatt kan lämna bostadspolitikens forntid och koncentrera oss på nu- och framtiden, hur vi ska göra för att skapa en bättre bostadspolitik för människors bostadsdrömmar.

Herr talman! Hem ljuva hem. Egen härd är guld värd. Mitt hem är min borg. Det finns många sätt att säga vad hemmet betyder för oss – otaliga inredningstidningar, inredningsprogrammen på tv, den tid och de pengar som vi lägger på våra hem. Hemmet är en mänsklig drift. Hemma ska vi vara varma och trygga. Hemma ska vi bo med de människor vi har valt, och som har valt oss. Hemma kan vi vara de vi vill vara. Jag tror att det är därför vi gillar att skriva om, fotografera och tala om våra hem i olika offentliga sammanhang. Hemmet har en alldeles speciell plats i våra hjärtan och i våra drömmar. Antingen kan vi bestämma att bara några ska få bo i de där drömhemma, eller också konstaterar vi att hemmet betyder så pass mycket för vårt välbefinnande, för vår välfärd och för vårt liv att alla ska kunna bo så att det passar dem. Det senare, herr talman, är politik. Det handlar om att vilja en utveckling som är allt annat än självklar.

Därför har vi socialdemokrater tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet ett tydligt mål för bostadsbyggandet. Vi säger:

”Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors efterfrågan och behov och bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.”

Herr talman! Sakta börjar svensk byggindustri kravla sig upp från den historiska bottennivå som 2009 var för bostadsbyggandet. Från att ha tryckt på alla stoppknappar som fanns ökar nu byggandet – tyvärr inte tack vare regeringens politik, kanske man ska säga, eftersom jag tror att ökningen hade kunnat bli ännu större med en aktiv regeringspolitik, utan trots en avsaknad av densamma. Men det kommer inte att lösa bostadsbristen för de hundratusentals 90-talister som vill flytta hemifrån och bli vuxna. Det kommer inte att uppfylla unga barnfamiljers dröm om en egen täppa. Det kommer inte att ge de äldre som vill bo smart för att själva klara ålderdomen den möjligheten. Och framför allt kommer det inte att ta bort den där klumpen i magen som många av oss känner när vi läser om Riksbankens ränteprognoser och boprisernas utveckling. Grunden till dessa problem är nämligen att det byggs för lite. Vi måste masivt och rejält öka byggandet om det ska svara upp mot dagens och morgondagens behov.

Det byggs för lite, och anledningen är ett bostadspolitiskt vakuum. Din rätt att bo är inte längre en politisk utmaning utan har med den regering som vi har haft de senaste fyra åren blivit ett strikt individuellt pro-

blem som du får lösa bäst du vill. Vakuumet ger många bostads- och hemlösa, men det avslöjar också att man inte har en dröm för Sverige. För mig är inte bostadspolitik bara en dörr att gå in genom till det egna hemmet. Det är samhällsbyggnad för framtiden. Det är en vision om den socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbara värld jag vill bygga. Det handlar om de förskolor, skolor, mötesplatser och lektytor som finns mellan husen. Det handlar om att vi som bor där ska ha makten och ansvaret över vår hembygd – för att det blir tryggare och roligare så. Jag vill kunna kombinera mina särintressen och min livsstil med att få ingå i ett större sammanhang där vi grannar ser och bryr oss om varandra.

Det är samhällsbyggnadspolitik för mig, och jag förstår om det är verklighetsfrämmande om man ser bostadspolitiken som en marknad vilken som helst. Men rätten att bo är så mycket viktigare än valet av till exempel tvättmedel när vi storhandlar.

Efter fyra tysta bostadspolitiska år hörs nu lite andra ljud i skällan. Den nya bostadsministerns tal manar till mycket försiktig optimism, även om bostadsministern hellre talar om fler boendemöjligheter än om fler bostäder. När han talar om unga bostadslösa talar han om fler hyresmöjligheter, inte fler hyresrätter. Statsministern talade i regeringsförklaringen om vikten av fler hyresrätter, men sedan har ingenting hänt. Det hela kröntes med en artikel på DN Debatt just i dag när vi har budgetdebatt. Det är tråkigt att ministern inte kunde vara här själv och diskutera frågorna.

Läget är akut. Vi har, precis som jag har beskrivit, ett antal stora utmaningar inom bostadspolitiken. Därför vill jag som ny bostadspolitisk talesperson för Socialdemokraterna sträcka ut en hand till mina utskottskollegor på högerkanten. Jag undrar om ni ser samma problem som jag och om ni är beredda att ta tag i dem. Jag är helt öppen för gemensamma problemlösningar.

För det första: Ser ni skevheten i nybyggnationen av bostäder? Ser ni att det byggs för ensidigt? Är ni beredda att ta ett politiskt och ekonomiskt ansvar för det? Ser ni varningarna för bostadsbubblan, som Socialdemokraternas ekonomisk-politiska talesperson Thomas Östros skriver om på Svenska Dagbladets Brännpunkt i dag? Ser ni vad det skulle kunna innebära för människor som är skuldsatta nästan upp till taknocken?

För det andra: Ser ni att bostadsmarknaden präglas av en oligopolmarknad, där ett antal starka byggbolag kan diktera villkoren och driva upp priserna för konsumenterna? Tycker ni att det är en väl fungerande marknad? Eller ska vi hjälpas åt för att få den att fungera?

För det tredje: Vad tycker ni om vår gemensamma markanvändning? Tycker ni verkligen att det är bra att gemensamma tillgångar säljs ut till högstbjudande och blir en kassako för stat och kommuner? Eller ska vi försöka styra markanvändningen så att den blir smartare och mer hållbar?

Det är tre frågeställningar jag har funderat mycket på de här första månaderna i civilutskottet. Jag är öppen för alla diskussioner som kan leda till att människor kan uppnå sina drömmar om det goda boendet.

Herr talman! Bostadspolitiken är den största delen av civilutskottets beredningsområde. Ett annat stort och viktigt område är konsumentpolitiken, som också avhandlas i detta budgetbetänkande.

Så här i jultider står vi konsumenter verkligen i centrum. Vi ska köpa, köpa mer och när vi ändå håller på gärna lite till. När pengarna är slut ska vi ta snabba sms-krediter eller handla på avbetalning. Det är svårt att komma undan. Konsumtionen har faktiskt blivit en del av vår livsstil, på både gott och på ont, vare sig vi vill det eller inte.

Det är därför som vi socialdemokrater i vår reservation tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar att konsumtionen måste vara hållbar. Vi konsumenter måste känna oss trygga i att vi handlar på ett sätt som är ekologiskt och socialt hållbart, ett sätt som brukar och inte förbrukar jordens resurser.

Jag måste fråga mina utskottskollegor i Alliansen varför ni är så skeptiska till våra konsumentpolitiska mål. Speciellt nyfiken är jag på Kristdemokraternas och Folkpartiets svar. Jag tror nämligen att vi ligger tämligen nära varandra i vår syn att frihandel med etiska förtecken är ett ypperligt sätt att främja ekonomisk utveckling och demokrati i fattiga länder. Jag vet att många folkpartister och kristdemokrater brinner för etisk handel och socialt företagande – så varför inte hjälpa konsumenterna att göra kloka val?

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att jag hoppas på en bra och givande första budgetdebatt med det nya civilutskottet. Vi har som sagt ett otroligt viktigt uppdrag. Jag har sträckt ut min hand, så: Ska vi försöka lösa framtidens utmaningar tillsammans?

I detta anförande instämde Hannah Bergstedt och Jonas Gunnarsson (båda S).

Anf. 3 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet presenterat förslag till ekonomisk politik och budgetpolitik i budgetmotionen Fi230. I vår gemensamma kommittémotion C329 har vi sedan vidareutvecklat våra förslag mer detaljerat inom civilutskottets ansvarsområden.

Den här regeringen har gjort ett antal val, och jag menar, herr talman, att regeringen i huvudsak har gjort dåliga val, för samhället skadliga val, val som gör att klyftorna ökar på alla plan i vårt samhälle.

Regeringen har valt att göra de redan relativt välbärgade ännu mer välbärgade. Man har samtidigt valt bort stora delar av de resurser som samhället tidigare har styrt till områden som gett människor en andra chans. Den som under livets resa av någon anledning hamnat utanför har i dag färre möjligheter att åter hitta en väg tillbaka till ett liv som medborgare, en som kan bidra och bygga. Vi har enkelt uttryckt fått ett samhälle med mer utslagning, ett hårdare samhälle.

Regeringen har valt att lämna över till marknaden att lösa många av de problem som kräver mer än en marknad för att alla människor ska få en möjlighet. Det innebär även att regeringen har valt att premiera egoism och att bestraffa solidaritet. Sköt dig själv och skit i andra – så skulle man kortfattat kunna sammanfatta regeringens rekommendation till medborgarna. För den som håller sig till den regeln går det bra i Reinholdtland.

Jag påstår inte, herr talman, att det kallare samhället med mer utslagning där mänskliga värden offras för marknadens friare spelrum är orsa-

ken till att det som hände här i Stockholm förra lördagen hände. Medan, herr talman, jag är övertygad om att i ett samhälle där människan är viktigare än marknaden minskar risken för att individer drabbas av ett utanförskap av det slag som till exempel skulle kunna vara orsaken till de våldshandlingar vi har sett de senaste åren.

Vare sig det handlar om ensamma galningar som har skjutit med handeldvapen in i lägenheter eller skolor, enskilda eller grupper som har sprängt bilar eller avrättat personer som försökt spåra högerextrema gruppers aktiviteter, hot mot domare och sprängningar av deras bostäder, polisens outhärdade övervåld eller självmordsagerande personer, kan man förmodligen utgå från att det allt kallare samhällsklimatet har bidragit till det ökande inslaget av våld.

På civilutskottets område är det, herr talman, tydligare än på kanske något annat politikområde hur den ekonomiska omfördelningen har ökat klyftorna, omfördelat makten och gjort många människor rädda, ja, herr talman, rädda för sin egen framtid. Bostaden är nämligen grunden för tryggheten, och när allt fler känner allt tydligare att den förda politiken hotar det egna boendet, då blir människor faktiskt rädda.

Den förda politiken, där allt fler hyresrätter ombildas till bostadsrätter och där byggandet av nya hyresrätter går på sparlåga, en politik som styr mot den nya upplåtelseformen ägarlägenheter, och en total ovilja att använda politiken för att sänka boendekostnaderna gör att allt fler känner ett hot och känner att de tvingas bli bolåneslavar.

Föräldrar som under ett långt och slitsamt arbetsliv har klarat av att amortera bort lånet på sin bostad eller villa tvingas nu ofta pantsätta sitt boende en gång till, för att på så vis hjälpa sina barn att köpa en lägenhet där jobben finns.

För att få tag på en bostad i närheten av jobben tvingas många i dag köpa ett boende, fast det kanske inte alls är säkert att jobbet där blir långvarigt. Möjligheten att bo i hyresrätt under den del av livet när man börjar sin yrkesbana och förmodligen måste flytta ett antal gånger har nämligen blivit väldigt liten.

Det är säljarnas marknad, och bostadsbubblan växer snabbt i vårt land, som vi hörde tidigare. Man kan verkligen undra varför regeringen inte ser den risken.

Vi får, menar jag, i snabb takt ett tudelat samhälle, ett samhälle med bolåneslavar i den ena ändan tillsammans med dem som har det ännu svårare, som jag tänkte säga några ord om senare. I den andra ändan har vi de som regeringen bygger sin ställning på, de redan välbärgade.

Regeringen har valt att göra om fastighetsskatten så att de som bor i små, lågt värderade villor i områden som är mindre attraktiva har fått höjd fastighetsskatt, medan de som har råd med de attraktiva villorna i de attraktiva områdena har fått kraftigt sänkt skatt. Enbart den förändringen innebär att man tog hundralappar från dem med låga inkomster och gav tusenlappar till dem med höga inkomster – varje månad.

Vi ska heller inte glömma att när fastighetsskatten minskade uppstod det ett betalningsutrymme som relativt snabbt togs i anspråk av högre försäljningspriser. I stället för att styra den betalningsförmågan till gemensamma behov som skola, vård och omsorg har regeringen gjort valet att – i takt med att bostäderna byter ägare – styra det betalningsflödet, den betalningsförmågan till bankerna. Det är klart att vissa applåderar.

Ovanpå det kom rikemansavdraget, som gör att den familj som har råd att anlita arbetskraft för 200 000 kronor per år för att höja värdet på den egna fastigheten får hälften av det beloppet, 100 000 kronor per år, i ökad förmögenhet som gåva från skattekollektivet. Med största sannolikhet är förmögenhetsökningen för den familj som kan använda bidraget större än bidragsbeloppet, eftersom bidraget kan användas för att tillföra fastigheten just sådana detaljer som har högt värde på marknaden.

Tillsammans med fastighetsskatteformen kan därför många av regeringens kärnväljare varje år kamma hem över 150 000 kronor i ren förmögenhetsöverföring på grund av regeringens politik. Det är klart att vissa applåderar.

Det finns de som tror att samhället blir bättre när de rika blir rikare. Men så är det ju inte, om klyftorna samtidigt växer, vilket man har glömt. Det är därför, herr talman, som vi i den rödgröna oppositionen påstår att regeringen inte tar ansvar för hela Sverige. Ja, egentligen skulle man faktiskt kunna hävda att regeringen inte tar ansvar för Sverige över huvud taget, eftersom vi vet att alla i slutändan egentligen är förlorare när klyftorna växer.

Det grundläggande problemet är att vi har en regering som helt saknar bostadspolitiska ambitioner. Man har ingen annan vision än att marknaden ska lösa de bostadspolitiska frågorna. Liksom i alla andra länder som tillämpar den modellen ser vi att det resulterar i uppblåsta fastighetsvärden och ett växande antal bolåneslavar, som med tiden får det allt svårare att klara sin ekonomi. När vi framöver får räntehöjningar, vilket är sannolikt, kommer tyvärr många att drabbas av samma problem som bolåneslavar i andra länder drabbas av.

Sedan har vi alla de som inte har möjlighet att köpa en bostad ens med lånade pengar från föräldrar och vänner utan tvingas bo kvar i hyresrätter, många gånger på orter där det är svårt att hitta arbete. Ofta handlar det också om fastigheter som är eftersatta och många gånger hälsovådliga, fastigheter som skulle behöva ROT-avdrag inte för att lyxrenoveras utan för att få nödvändiga, basala funktioner säkerställda, som ventilation, värme, isolering, täta tak, säkra elsystem, hissar och mycket mer. Men för de fastigheterna och för de behoven finns inga allmosor i Reinfeldtland.

Sedan har vi de som inte har några bostäder alls. För oss miljöpartister är det en självklarhet att alla har rätt till en bostad, och vi har en politik för dem. Den gruppen medborgare har förmodligen Borg och Reinfeldt aldrig hört talas om.

Med de reformer som högerregeringen genomfört av sjukkassan och arbetslöshetsförsäkringen, i kombination med de beslut man tagit som nu faller ut i en snabbare ökning av hyrorna och naturligtvis också i kombination med, som jag nämnde tidigare, det faktum att man stängt många möjligheter till en andra chans att komma tillbaka till arbetslivet, är det väldigt många, herr talman, som upplever att risken att bli bostadslös ökat. Och det är faktiskt redan så. Det ser vi på Stockholms gator, och det rapporterar många organisationer som arbetar med de utsatta. Jag kan bara konstatera att bostadslösa, denna kyliga tid på året, även har hittat in i den fastighet där jag har mitt övernattningsrum. Det är första gången det har hänt under de sex år som jag har bott där. Även det är ett tecken på att problemet växer.

Vi rödgröna erbjuder en politik för hela samhället. Vi har förslag som innebär att även de som inte tillhör de mest framgångsrika har en möjlighet att bygga sin framtid och därmed bidra till samhällets utveckling.

Kärnan i en sådan bostadspolitik uttrycks i det bostadspolitiska mål som vi rödgröna partier enades om för rätt många år sedan, faktiskt, men som fortfarande i allra högsta grad är mycket aktuellt. Det lyfter vi fram i reservation 1. Vi menar att ett civiliserat samhälle måste ha en bostadspolitik med mål som tydligt uttrycker sociala ambitioner.

Det är omöjligt, menar jag, att påstå att man kan leva upp till FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna när man lägger bostadsfrågan helt i marknadens händer. Det är därför som vi ser avskaffandet av det bostadspolitiska målet som det grövsta övergreppet på välfärdssamhället, som högerregeringen har genomfört under sina år vid makten.

I dagarna har vi kunnat läsa att näringslivet till viss del är på väg att lämna Sverige. Det är resultatet av en företagarfientlig politik på många områden men även på det bostadspolitiska området.

Företagen har svårt att rekrytera utbildad arbetskraft bland annat därför att byggandet av hyresrätter och studentbostäder i princip dog när högerkartellen tog över 2006. Ungdomar har sedan dess haft mycket svårt att flytta till utbildningsorter, och de som har lyckats skaffa sig lämplig utbildning har svårt att flytta dit där jobben finns. Och stöden för att få hjälp att flytta till jobben har nästan helt försvunnit.

Regeringen tycks alltså inte inse att det finns ett samband mellan tillgång på hyresrätter och den rörlighet som en modern arbetsmarknad i synnerhet kräver. Bland annat det behandlar vi i reservationerna 2 och 3.

Vi rödgröna föreslår en viss justering av det orättvisa rikemansavdraget, som jag tidigare har berört, på så vis att vi föreslår att ROT-avdraget utvidgas till att gälla även hyresrätter i privat och allmännyttig form. Vi föreslår även en utvidgning av ROT-avdraget för att göra det möjligt med främst underhåll av skolor och andra lokaler för barn och ungdomar.

Vårt sätt att utforma stödssystem bygger nämligen på idén att vi vill lösa problem som vi ser. Det är inte som högerkartellens idé, att i första hand stödja dem som redan har det bra och underblåsa en växande egoism. Vi strävar efter att alla ska få lika möjligheter från början och att alla som behöver det ska få en andra chans. Och vi vill motverka den segregation som ökade klyftor innebär när allt lämnas över till marknaden.

Frågan om ROT-avdrag behandlar vi i reservation 5.

Till skillnad från regeringen, som har fullständig tillit till marknaden, anser vi att det finns behov av en demokratiskt förankrad styrning. Vi menar att det finns frågor som behöver hanteras i former som bidrar till att man ger alla likvärdiga möjligheter. I reservationerna 6 och 7 tar vi upp kommunernas bostadsförsörjningsansvar och bostadsförmedlingsfrågor. Vi menar att regeringen blundar för problem och avstår från att agera till förmån för de väljargrupper som man uppenbarligen struntar i. Det är tydligt att regeringen inte vill ta ansvar för hela Sverige.

Nu, herr talman, har min talartid gått ut. Därför hoppar jag över den konsumentpolitiska delen i mitt anförande. Jag säger bara att jag instämmer i föregående talaresh argumentation till förmån för de reservationerna. Som talmannen säkert har förstått står vi i Miljöpartiet bakom samtliga de reservationer vi har i betänkandet, men för tids vinnande väljer jag att yrka bifall enbart till reservationerna 1, 3 och 9.

Anf. 4 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att vi naturligtvis står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservationerna 1, 3, 8 och 9.

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet har en bostadspolitik som har sociala mål. För oss är bostaden en social rättighet och en viktig välfärdsfråga. Alla människor ska ha en möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader i en trygg bostadsmiljö.

Högerregeringens politik gynnar bara dem som har goda ekonomiska förutsättningar. Regeringens insatser på bostadsmarknaden är fokuserade på att öka den sekundära bostadsmarknaden samt att öka andelen bostäder som kräver kapitalinsats.

Vi anser att bostadspolitikerna är en grundläggande del i den centrala välfärdspolitikerna och central för samhällsbyggandet för en långsiktigt hållbar utveckling. Möjligheten till en god bostad är en viktig del i människors liv. Det gäller inte minst barnens uppväxt och de äldre och de med funktionsnedsättning. Bostaden är inte vilken vara som helst som kan bytas bort. Snabba hyreshöjningar kan inte mötas snabbt och enkelt med ett byte av bostad.

Herr talman! Bostadsmarknadens funktionssätt är viktigt för att man ska kunna ha en fungerande och dynamisk arbetsmarknad och för möjligheten till studier och utbildning.

Det är nödvändigt att ge alla de 216 000 unga som i dag saknar egen bostad chansen att för första gången se sitt namn på ett förstahandskontrakt. Det behövs särskilda åtgärder för att kommunerna ska ta sitt bostadsförsörjningsansvar och bygga hyresrätter med hyror som unga och studerande har råd att efterfråga. Det behövs helt enkelt ett trygghetspaket för ungdomar på bostadsmarknaden.

Ofta efterfrågas hyresrätter med rimliga hyresnivåer. Förutom nyproduktion behövs det befintliga beståndet. Vi vänder oss starkt emot att man höjer trösklarna för många utan förmögenhet till eget boende. En del utförsäljningar sägs syfta till att finansiera produktionen av nya hyresrätter. De få hyresrätter som byggs med sådan finansiering har normalt mycket högre hyra än de sålda.

Vi i Vänsterpartiet vänder oss emot ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter. Vi vänder oss också emot högerregeringens förslag om att befintliga bostadsfastigheter ska kunna ombildas till ägarlägenheter.

Herr talman! Sverige behöver en ny bostadspolitik med tydliga och stora ambitioner. Vi vill möta bostadsbristen genom ökat bostadsbyggande. Därför vill vi utforma ett statligt stöd för att stimulera ökat bostadsbyggande med inriktning mot hyresrätter till rimliga kostnader och med miljövänlig teknik.

Det behövs ett kraftigt ökat bostadsbyggande jämfört med dagens nivåer för att möta behoven. Regeringens prognos om 7 500 påbörjade hyresrätter för 2011 motsvarar inte alls behoven. Förra mandatperioden avskaffade den moderatledda regeringen investeringsstödet till hyresrätter som ett av sina första beslut. Nyproduktionen minskade därmed kraftigt, detta redan innan finanskrisen slog till.

Hyresgästföreningen redovisar att kostnadsutvecklingen för byggandet av hyresrätter också varit lägre än för bostadsrätter. Hyresgästför-

Prot. 2010/11:38
20 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

eningens pm tyder på att fria marknadspriser snarare än investeringsstöd driver på byggkostnaderna.

Herr talman! Vänsterpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet presenterat en rödgrön överenskommelse om bostadspolitik. Här sätts upp bland annat ett tydligt mål för bostadsbyggandet. Målet är att bostadsbyggandet till 2016 ska uppgå till 40 000 bostäder varav en majoritet bör vara hyresrätter.

Vi i Vänsterpartiet värnar om allmännyttans roll och framtid. En stark allmännytta är avgörande i social bostadspolitik och för att klara bostadsförsörjningen. De allmännyttiga bostadsbolagen ska vara livskraftiga och ekonomiskt starka. De ska vara föregångare och leda utvecklingen mot framtidens boende. I egenskap av demokratiskt ägda företag ska de verka för allmännyttiga mål.

Vi anser att hyressättningen på bostadsmarknaden ska styras av ett bruksvärdessystem som garanteras genom kollektivt förhandlade hyror. Vi säger nej till marknadshyror.

Hyresgästernas inflytande över hyressättningen ska stärkas. Därför bör skyddsregler vid ny- och ombyggnad införas för att ge hyresgästerna ett avgörande inflytande. Vidare anser vi att hyresgästernas inflytande över det egna boendet och närmiljön ska stärkas. Därför behövs ökad möjlighet till hyresgäststyrt lägenhetsunderhållsavtal och boinflytandeavtal på områdesnivå.

Herr talman! Ett statligt ansvarstagande för situationen gäller givetvis inte enbart nyproduktion av bostäder. Det finns också ett mycket omfattande upprustnings- och renoveringsbehov i delar av bostadsbeståndet. Detta gäller inte minst de bostäder som producerats under det så kallade miljonprogrammet. Huvudansvaret för att underhålla och förnya detta bostadsbestånd måste självfallet tas av respektive fastighetsägare.

Det finns ett starkt samhällsintresse för att renoveringarna kommer i gång och att möjligheten till energibesparingar och miljövänliga lösningar tas till vara i förnyelsearbetet. Det behövs även ett bättre system för hur den kommunala allmännyttan på orter med avfolkning bättre ska kunna hantera sitt bestånd.

Herr talman! Vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet lagt fram ett budgetförslag på omfattande satsningar på upprustning av det befintliga bostadsbeståndet. ROT-avdraget ska kvarstå i sin nuvarande konstruktion och kompletteras med en särskild klimatbonus.

Enligt Hyresgästföreningens redovisning är 650 000 lägenheter som byggts under miljonprogramåren i behov av renovering, och 350 000 av dessa behöver renoveras under den kommande femårsperioden. Regeringen bör återkomma med en handlingsplan angående upprustningen av miljonprogramområdena.

Herr talman! Vi anser att blandade boendeformer är nödvändiga för att stärka människors möjligheter att välja hur de vill bo. Bostadspolitik är därför också viktig för att aktivt bekämpa rådande boendesegregation. Sverige behöver fler bostadsområden med blandade boende- och upplåtelseformer.

Sist men inte minst är det angeläget att kommunerna genom en aktiv bostadspolitik bidrar till ett varierat utbud på den lokala bostadsmarknaden. På så vis förbättras möjligheterna för den enskilde att bo i en bra

bostad, vilket är ett viktigt välfärdspolitiskt mål, samtidigt som utvecklingen inom näringsliv och arbetsmarknad främjas.

Prot. 2010/11:38
20 december

Anf. 5 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Om Maryam Yazdanfar räckte ut en hand gjorde Jan Lindholm något helt annat i De rödgrönas namn. Lyssnar man på Jan Lindholm undrar man om han över huvud taget vet vad som ligger inom civilutskottets utgiftsområde. Man undrar också om det är samma verklighet vi upplever. Det sista gäller till stora delar även Amineh Kaka-baveh.

Inom civilutskottets utgiftsområde finns de största meningsskiljaktigheterna mellan oss moderater och övriga allianspartier å ena sidan och oppositionen i form av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet å andra sidan i synen på hur en långsiktigt stabil bostadsmarknad ska skapas.

Som grund för ambitionen att skapa en långsiktigt stabil bostadsmarknad står alliansregeringens och riksdagens reformer under den förra mandatperioden. Dessa reformer ska ställas mot en långvarig oförmåga att lösa bostadsmarknadens problem under en tidigare tolv år lång socialdemokratisk regeringsperiod.

Efter att den socialdemokratiska regeringen under 2006 av någon anledning inte förlängt de riktade subventioner som under en lång följd av år skapat en inte obetydlig ryckighet i bostadsbyggandet har man snarast återfallit i en ambition att bota den sjuke med samma medel som framkallat sjukdomen.

Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets budgetmotion innehåller, om dessa partier hade kunnat bestämma ramarna för budgeten, en kraftig dos av bostadspolitikens forntid, för att använda Maryam Yazdanfars egna ord. Det handlar om subventioner, närmare bestämt motsvarande mer än en fördubbling av anslagen inom utgiftsområde 18.

Vi kan i och för sig se i flertalet av de motioner som har avlämnats att det i vissa avseenden inte finns några delade meningar. Det gäller till exempel önskemål om en politik som ger förutsättningar för ett bostadsbyggande som motsvarar efterfrågan, en bättre tillgång på bostäder för unga och en ökad valfrihet när det gäller boendeform. Det är först när det anges att en sådan politik förutsätter statliga subventioner och en ökad statlig styrning av bostadsmarknaden som skillnaderna i synen på bostadspolitikens inriktning blir tydliga.

När det gäller den allmänna utformningen av bostadspolitiken ska det politiska arbetet fortsätta med den inriktning som har gällt under de senaste fyra åren. Utgångspunkten för detta arbete har varit att hushållens behov och önskemål ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas.

Arbetet har till stor del inriktats på att ställa om bostadssektorn från ett bidragsberoende till en tryggare och bättre fungerande bostadsmarknad med långsiktigt stabila villkor för byggande, ägande och nyttjande av bostäder med alla typer av upplåtelseformer. Olika former av konkurrenssnedvridande produktionsstöd har avvecklats. Nya villkor för de kommunala bostadsföretagen och hyressättning har utformats i samverkan med bostadsmarknadens parter.

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

I det fortsatta arbetet på det bostadspolitiska området bör det nu fokuseras på åtgärder som kan bidra till en bättre konkurrens inom byggsektorn och lägre byggkostnader som ytterligare kan stärka hyresrättens ställning, som kan bidra till en bättre bostadsmarknad för studenter och unga och som kan medverka till att bryta ett utanförskap som kommit att koncentreras till vissa bostadsområden.

Herr talman! Den bostadspolitiska inriktningen har varit att utifrån den grundläggande förutsättningen ett långsiktigt hållbart samhällsbyggande förändra bostadssektorn från att till stor del vara bidragsberoende och detaljreglerad till att verka på en långsiktigt väl fungerande bostadsmarknad, där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

När det gäller frågan om ett uttalat mål för bostadsbyggande har civilutskottet under de fyra senaste åren avstyrkt förslag om att riksdagen bör fastställa ett sådant mål. Det är visserligen viktigt för riksdagen och regeringen att följa produktionsutvecklingen inom bostadssektorn, men det innebär inte att det bör fastställas ett mål i absoluta tal för bostadsproduktionen. Utgångspunkten måste vara att förutsättningar skapas för en fungerande bostadsmarknad där efterfrågan av produktion kan balanseras utan statlig styrning. Det handlar inte bara om åtgärder som är direkt riktade mot bostadssektorn utan i väl så hög grad åtgärder för att stärka samhällsekonomin och arbetsmarknaden.

Den omfattande ekonomiska internationella krisen har påverkat den svenska samhällsekonomin starkt, trots att Sverige har klarat sig bättre än alla andra länder inom EU. Den ekonomiska krisen har även lett till osäkerhet på bostadsmarknaden och till minskat bostadsbyggande. Nu har den ekonomiska utvecklingen i Sverige åter tagit fart, och positiva signaler kommer från bygg- och bostadssektorns aktörer. Enligt Boverkets prognos i oktober 2010 kommer bostadsbyggandet att öka med drygt 50 procent från 2009 till 2011. I år påbörjas 25 500 och nästa år 28 000 bostäder enligt Boverkets prognos. Nyligen har också SCB lämnat rapporter om ett kraftigt ökat bostadsbyggande. Enligt ett pressmeddelande från SCB har antalet påbörjade lägenheter i flerbostadshus mer än fördubblats under de tre första kvartalen 2010 jämfört med samma period 2009. Det är den kraftigaste ökning som hittills registrerats, och påbörjandet är åter på samma nivå som 2004.

Utvecklingen under det senaste året visar tydligt på att bostadsbyggandet är starkt beroende av samhällsekonomin i övrigt. En framgångsrik ekonomisk politik i Sverige har bidragit till en bättre fungerande bostadsmarknad.

Herr talman! Vi står fast vid att det inte är en sak för riksdagen att fastställa en lämplig produktionsnivå för bostadsmarknaden.

När det sedan gäller olika former av riktade subventioner finns det anledning att påpeka att det främsta budskapet från bygg- och bostadssektorns aktörer till landets bostadspolitiker under en lång rad av år var att det behövs långsiktigt hållbara spelregler på bostadsmarknaden och för bostadsproduktionen. Man syftade då inte minst på de problem som skapades av statliga subventioner med olika varaktighet och villkor som lämnades till bostadsbyggandet. Subventionerna försvårade en långsiktig planering som är nödvändig på en marknad där det normalt förflyter relativt lång tid från de första planerna på ett bostadsbyggnadsprojekt

tills det färdiga huset står inflyttningsklart. Dessutom innebär de villkor som var förknippade med subventionerna att bostadsproduktionen styrdes i en riktning som långt ifrån alltid motsvarade den verkliga efterfrågan.

Vid det kommande årsskiftet har det gått fyra år sedan de statliga subventionerna till bostadsbyggande upphörde. Som jag sade inledningsvis förlängdes dessa inte av den då sittande socialdemokratiska regeringen. Under de fyra år som gått har bostadsbyggnadssektorn successivt anpassat sig till de nya förhållandena. Inte ens under den ekonomiska kris och lågkonjunktur som vi har gått igenom fanns det några uttalade krav på att återinföra subventionerna. Nu tar bostadsproduktionen åter fart.

Det kan i sammanhanget erinras om att bostadsbyggandet under innevarande år, utan subventioner och i efterdyningarna av en finansiell kris som fortfarande starkt påverkar den europeiska ekonomin, kommer att hamna på drygt 25 000 påbörjade lägenheter. Det är en betydligt högre nivå än den genomsnittliga bostadsproduktionen under den föregående socialdemokratiska regeringsperioden 1994–2006, och då med omfattande subventioner och statlig styrning av bostadsmarknaden.

Herr talman! Vi står fast vid uppfattningen att statliga bostadsbyggnadssubventioner inte bör återinföras.

Jag kan nämna något om det som i ett antal motioner har tagits upp beträffande statligt stöd till ROT-verksamheten. Det är en del i det omfattande paketet av olika typer av bidrag och subventioner. Det framgår inte hur man har tänkt att det här stödet ska vara utformat. Man hänvisar i vissa fall till ROT-avdraget och menar att det ska omfatta flerbostadshus. Trots den hänvisningen verkar avsikten ändå inte vara att stödet ska ges i form av en skattereduktion, utan det handlar snarast om ett statligt bidrag till de ROT-arbeten som utförs eller beställs av ägare till flerbostadsfastigheter, det vill säga bostadsrättsföreningar och ägare till hyreshus. Under alla förhållanden verkar avsikten med bidraget inte vara att motverka svartarbete i byggsektorn. Det problemet har för övrigt inte alls samma omfattning när det gäller arbeten som utförs på uppdrag av professionella fastighetsförvaltare som för arbeten beställda av enskilda hushåll. Syftet med det förordade stödet tycks snarare vara att staten ska ta på sig en del av det ansvar för bostadshusens löpande underhåll och förnyelse som bör falla på fastighetsägarna.

Civilutskottet har tidigare vid flera tillfällen behandlat olika förslag om bidrag för upprustning som varit särskilt inriktade på miljonprogrammets bostadsområden. Det har flera gånger framhållits att ansvaret för underhållet och upprustningen av fastighetsbeståndet primärt måste ligga på fastighetsägarna.

Viktigt i sammanhanget är att huvuddelen av de bostäder som byggs under miljonprogrammets tid löpande har underhållits och kan antas vara i relativt gott skick.

Herr talman! Vi står fast vid uppfattningen att ansvaret för underhållet och förnyelsen av miljonprogrammets fastighetsbestånd primärt måste ligga på fastighetsägarna.

Slutligen ska jag säga något om målet för området konsumentpolitik. Civilutskottet ställde sig hösten 2007 bakom ett nytt mål för konsumentpolitiken. Utskottet har tidigare och också nu framhållit att det krävs ett

Prot. 2010/11:38
20 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

grundläggande konsumentskydd för människor i Sverige och tillgång till lättillgänglig och tillförlitlig information om till exempel produkters pris och egenskaper, produktionsmetoder, säkerhetsaspekter och vilken påverkan konsumtionen har på människor och miljö för att konsumenterna ska ha makt och möjlighet att göra aktiva val.

Vi vidhåller uppfattningen att de konsumentpolitiska mål som antogs 2007 även ska gälla i fortsättningen.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet, vilket innebär avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 6 MARYAM YAZDANFAR (S) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att min utsträckta hand inte togs emot. Tråkigt, därför att det var just en långsiktig bostadspolitik och långsiktiga spelregler för bostadsmarknaden som jag pratade om men som Anti Avsan inte verkar vara intresserad av att föra blocköverskridande diskussioner om.

Med den vetskapen måste jag ställa några frågor med anledning av Anti Avsans anförande.

I dag säger bostadsministern – välkommen, roligt att bostadsministern vill ansluta – på DN Debatt att momssubventioner är spännande förslag för att se om man kan öka hyresrättsbyggandet. Jag undrar vad det är för skillnad på det och riktade stöd. Varför är det okej med bidrag som kallas för subventioner men inte när de kallas för stöd? Vi kan vara ärliga, det är ändå pengar från statskassan. Varför är det bättre och renovera och städa köket med ROT och RUT som privatperson än att staten hjälper till med klimatinvesteringar och renoveringsstöd i miljonprogramsområden? Det är det jag inte förstår.

Jag skulle ha förstått den nyliberala approachen om Moderaterna sade: Vi tar händerna fullständigt från den här marknaden, vi låter den fungera på sina egna villkor. Men nu går man in och pillar så att säga bakvägen och kallar sig sedan för marknadsliberaler, och det är märkligt.

Om man nu omhuldar den här marknaden, som den moderatledda regeringen gör, tycker Anti Avsan att den fungerar? Bostadsministern säger själv på DN Debatt i dag att hyresrätten är förfördelad. Tycker Anti Avsan att bostadsmarknaden, som den ser ut i dag, fungerar?

Anf. 7 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! Jag skulle till att börja med ha kunnat fråga Maryam Yazdanfar – det kanske jag får göra senare – vad den utsträckta handen innebär. Det är ju alltid trevligt om någon sträcker ut en hand och vill föra en diskussion, men mot bakgrund av de motionsförslag och reservationer som finns har jag i nuläget lite svårt att se vad den utsträckta handen innebär. Det är möjligt att det är någonting som har tillkommit nu, för jag kan inte se det i reservationerna.

Självklart har vi varit bekymrade över hur bostadsmarknaden har fungerat. Därför lades det ned ett omfattande arbete tillsammans med bostadsmarknadens parter under förra mandatperioden just för att få en överenskommelse kring hyresrätten. Det tror jag har varit nödvändigt för att stärka hyresrättens ställning.

Det är riktigt som Maryam Yazdanfar säger, att hyresrättens ställning har varit svår. Vi vet att det inte har varit möjligt att producera hyresrätter på ett sätt som innebär att man med någon form av ekonomi kan förvalta och äga dem långsiktigt. Vi tror att det blir en förändring när det gäller det.

När det sedan gäller stöd till bostadsmarknaden kan stöden utformas på olika sätt. Det har förekommit stöd som har varit inriktade på bostadsmarknaden. Det har också införts nya stöd under förra mandatperioden, men de har i första hand varit inriktade på enskilda, till exempel kommunala hyresgarantier – en möjlighet för kommunerna att ställa ut hyresgarantier till enskilda för att de ska kunna få en bostad. Det finns också regler, som Maryam Yazdanfar säkert känner till, för att kunna förvärva en bostad.

Det här är inte den typen av stöd som snedvrider konkurrensen och snedvrider bostadsbyggandet. Det är sådana stöd som vi vänder oss emot och ser en fara i.

Anf. 8 MARYAM YAZDANFAR (S) replik:

Herr talman! Problemet är att konkurrensen har varit snedvriden till hyresrättens nackdel. Min största kritik mot det är att det har hämmat rörlighet och utveckling. Det står i tidningen Metro i dag om ett ungt par som det har tagit 15 år för att få en hyreslägenhet i innerstan, för det var just en hyreslägenhet de ville ha. Det är två människor, heltidsanställda och tillsvidareanställda, som har fått stå i kö i 15 år för att få tag i en hyresrätt i Sveriges tillväxtregion. Det hämmar tillväxten och gör att både marknaden och människorna stagnerar.

Anti Avsan nämner kommunala hyresgarantier. De har ju knappt använts, så de kan inte ses som ett spetsigt instrument för att förbättra situationen för enskilda.

Om Anti Avsan hade lyssnat på mitt anförande hade han hört att det var tre områden som jag nämnde där jag gärna vill ha en blocköverskridande diskussion. Jag är glad för att bostadsministern nu är här så att jag senare kan begära replik även på honom och kanske ta initiativ till en sådan långsiktig diskussion om spelreglerna på bostadsmarknaden.

Problemet är att politiken inte fungerar därför att det är ett vakuum; det är en ickepolitik. Marknaden fungerar inte heller därför att det är en oligopolmarknad där priserna hela tiden drivs upp och konsumenterna har en väldigt svag ställning. Egentligen fungerar alltså ingen av de här bärande arenorna. Om den borgerliga regeringen är beredd att erkänna det och därmed hitta lösningar för att få det här att fungera är vi mer än gärna med och jobbar fram lösningarna.

Anf. 9 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! Politikens uppgift är att skapa förutsättningar för samhället att fungera. Det är det som är ambitionen mer än att detaljreglera och tro att man genom lagstiftning kan framdriva exakt det man tror sig vilja åstadkomma. Det här är väldigt viktigt.

Jag kan bara i förbigående nämna detta med kommunala hyresgarantier. Att de inte har utnyttjats behöver inte innebära ett misslyckande. Jag kan ta exempel från många kommuner där de inte har behövts därför att

det fungerar i alla fall; unga får bostad. Men de har möjligen varit en hjälp i de kommuner som har använt dem.

Hyresrätten är viktig, inte minst för ett parti som står för arbetslinjen, eftersom hyresrätten är en förutsättning för den flexibla bostadsmarknad som vi vill ha. Människor måste kunna flytta till arbete, människor måste kunna flytta till studier och också flytta av andra skäl, kanske för att man har träffat någon som man vill bo tillsammans med. Och vi har sett att hyresrätten har haft det svårt. Vi vet att det har producerats hälften så mycket bostäder i Sverige under de senaste 20 åren som i våra nordiska grannländer, och 12 av de åren hade vi en socialdemokratisk regering. Varför blev det inte någon uppgörelse med bostadsmarknadens parter under den tiden? Varför gjorde man inte de här ansträngningarna redan då? Då hade vi kommit längre nu. Utan tvekan är det på det sättet.

De reformer som genomfördes under förra mandatperioden har skapat goda förutsättningar att gå vidare. Utifrån den utgångspunkten, den plattform som de reformerna innebär, är vi naturligtvis beredda att diskutera hur vi på bästa sätt och i största möjliga samförstånd kan lösa de problem som vi kan identifiera, som jag också nämnde i mitt anförande, och där vi inte har några avvikande uppfattningar.

Anf. 10 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Anti Avsan började sitt anförande med att undra om jag har någon kunskap om civilutskottets beredningsområde, och det visar att Anti Avsan lyssnade på mitt anförande.

Vi har väldigt olika uppfattning om vad ansvaret ska vara. Vi anser att det bostadspolitiska ansvaret ska vara även ett socialt bostadspolitiskt ansvar, och det har vi med i vår första reservation där vi också har lagt in vårt förslag till den bostadspolitiska målsättning som vi menar ska vara den som civilutskottet ska arbeta utifrån. Det är alltså helt riktigt att vi har olika uppfattning om vad ansvarsområdet är.

Vidare undrade Anti Avsan om vi inte lever i olika världar. Jag vet inte vilken värld Anti Avsan lever i. Men, herr talman, jag träffar människor som bor i hyresrätter. Jag träffar människor som bor i hyresrätter som är dåligt underhållna. Jag träffar människor som bor i miljonprogramsområden. Jag träffar alltså människor som är oroliga för sina möjligheter att bo i framtiden med den politik som regeringen har drivit under de senaste fyra åren. Jag träffar alltså människor som är rädda – den verkligheten lever jag i – för att de inte ska klara sitt boende i framtiden på grund av de ekonomiska åtstramningarna. Det är utifrån den verkligheten som jag argumenterar.

Därför skulle jag vilja ha svar på några frågor. Ni argumenterar för och tycker att det är viktigt med långsiktiga spelregler, och det tycker vi också. Det är viktigt med långsiktiga spelregler och viktigt med stabilitet i byggandet, för det skulle kunna hålla nere priserna. Ni tycker så här men är ändå inte beredda att ha någon politik för det, ni är inte beredda att lägga några som helst offentliga resurser till det. Hur ska ni då kunna åstadkomma stabila villkor för produktion och en jämn produktion till låga kostnader? Vad ska ni göra för att åtgärda miljonprogrammets brister? Vad ska ni göra för att de människor som i dag bor i bostäder som faktiskt är hälsovådliga ska få någon form av stöd och hjälp för att kunna bo på ett mindre hälsofarligt sätt? Det undrar jag.

Anf. 11 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! När det gäller det sociala bostadspolitiska ansvaret har jag nog uppfattningen att det tas i alla kommuner i Sverige i dag. Det kan möjligen variera i någon mån, men att det ansvaret finns är väl ganska uppenbart. Regelverket finns ju också, delvis i socialtjänstlagen men också på annat håll. Det finns sociala förturer och det finns fastighetsägare som tar emot människor som har svårt att få en bostad. Jag nämnde kommunala hyresgarantier tidigare. Att det skulle brista i någon särskild omfattning nu och att det skulle vara någon skillnad kan i alla fall inte jag se.

När det gäller frågan om underhållet: Om underhållet inte har skötts på vissa håll – det har nog i och för sig gjorts på de allra flesta håll – beror det inte på något som har inträffat under förra mandatperioden, utan det är i så fall något som har skett under väldigt lång tid.

För egen del tror jag att olika typer av riktade subventioner har lett till att fastighetsägare, inte minst kommunala bostadsföretag på många håll, inte har gjort det som en ansvarstagande fastighetsägare borde göra för att man också där har väntat på att det ska trilla ned pengar från staten och att någon annan ska ta det ansvar man faktiskt har.

Detta rimmar ganska illa med de synpunkter som finns från oppositionen när det gäller kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Om kommunerna ska ta detta ansvar, varför har man då inte sett till att ha fullgoda bostäder och renoverat sina bostadsbestånd?

Det är en missuppfattning eller så har man en annan verklighetsuppfattning om man tror att detta problem har kommit nu. Det har funnits under lång tid. Det är ett problem som måste åtgärdas, och det handlar i första hand om att fastighetsägare måste bära ansvaret för att rusta och underhålla sina bostäder.

Anf. 12 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Det var intressant information vi fick. Om vi ska ha en regering som ska ta ansvar för det som hände före 2006 måste vi alltså byta regering och inte ha en regering som har suttit bara sedan 2006. Jag tycker att det är märkligt. Jag trodde att om man vill ta ansvar för Sverige tar man ansvar för det Sverige vi har oavsett om det har bildats under de senaste fyra åren eller om det finns en historia bakom.

Herr talman! Jag fick inte svar på någon av mina frågor. Jag frågade vad man tänker göra från regeringens sida. Jag har inte för avsikt att föra någon kommunalpolitisk debatt här. Jag vet att kommuner har olika möjligheter och förutsättningar. En del har det lättare än andra att klara de problem som finns. Det beror på en mängd olika saker, som till exempel den lokala arbetsmarknadens situation.

Jag undrar alltså hur man från regeringens sida har för avsikt att agera. Eller har man inte för avsikt att agera över huvud taget för att ge människor som i dag bor i hälsovådliga bostäder möjlighet att bo bättre? Har man inga som helst ambitioner?

Jag har många kontakter med byggsektorn och med privata fastighetsförvaltare. De säger att det är en omöjlighet för dem att klara miljonprogramsområdenas behov utan någon form av subventioner. Man har till och med föreslagit att regeringen ska agera för att man ska kunna

använda en viss typ av EU-fonder som näringslivet självt har sett vore en möjlighet. Men regeringen har tydligen inga ambitioner.

Jag undrar också över det som Anti Avsan för fram som viktigt, nämligen kontinuitet och stabilitet. Hur åstadkommer man det? I ett helt marknadsstyrt samhälle har vi konjunkturer. Ska man kunna få kontinuitet och stabilitet i produktionen med låga priser måste man agera för att balansera konjunkturförändringarna. Så har alla regeringar gjort i de flesta europeiska länder under lång tid, vad jag vet. Har regeringen någon politik på detta område?

Anf. 13 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! Alla bostäder finns sannolikt i någon kommun. Direkta hälsovådliga förhållanden i en bostad är något för miljöförvaltningen och fastighetsägaren. Det är fastighetsägaren som bär ansvaret och inte staten.

Tittar Jan Lindholm i budgetpropositionen kan Jan Lindholm se att det redovisas vissa överväganden om behovet av åtgärder i miljonprogrammets bostadsområden. Regeringen konstaterar att vissa av flerbostadshusen i miljonprogramsområdena står inför stora upprustningsbehov, vilket är helt korrekt, och att det innebär en stor utmaning för dem som är ägare och förvaltare av dessa bostäder.

När det gäller det statliga engagemanget – och det är det som efterfrågas, herr talman – erinras det om att Statens bostadskreditnämnd i rapporten *Upprustning av miljonprogrammets flerbostadsområden – statlig medverkan i finansieringen* har föreslagit ett garantiprogram för upprustning av miljonprogramsområdenas flerbostadshus. Vid remissbehandlingen av den rapporten framkom det att de flesta remissinstanser var positiva till ett statligt engagemang, även om det inte fanns någon bred uppslutning bakom Bostadskreditnämndens förslag. På det viset har staten alltså tagit ansvar för denna fråga.

Regeringen har också initierat en särskild dialog mellan boende, fastighetsägare och berörda kommuner i områden där man ser att det finns problem. Jag har själv varit i Herrgården i Malmö och sett hur det ser ut. Det ser inte alls trevligt ut, så visst finns det behov. Men när det handlar om hur vi skapar förutsättningar för att förändra den situation som många lever i och vilka som ska göra det må vi ha olika uppfattning.

Anf. 14 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Herr talman! Anti Avsan lyfte fram att det byggs mer än förra året och att byggandet har ökat med 50 procent. Problemet är att det inte byggs hyresrätter utan bostadsrätter. Tusentals unga och andra står i bostadskö, och Alliansens politik kommer inte att hjälpa dem.

Hyresgästföreningen menar att det inte är fel med investeringsbidrag. Problemet är att det från 2008 inte har spelat någon roll eftersom prisbildningen på bostadsrätter gett en fortsatt stark efterfrågan på bostäder i dessa delar av landet och att bruksvärdessystemet dämpar prisutvecklingen för hyresrätterna. Det har varit ett problem sedan 2002, men det går inte att bevisa förrän man har byggt lägenheterna. Då ser man att bostadsrätter alltid är billigare än hyresrätter.

Er politik gynnar inte dem som är utsatta. Den gynnar de välbärgade som redan har pengar och kan köpa bostadsrätter.

Vad säger ni till oppositionen och till alla dem som står i bostadskö?

Anf. 15 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! Bostadsbeståndet i Sverige består av 44 procent hyresrätter, 38 procent egna hem och 19 procent bostadsrätter. Det finns alltså hyresrätter. Vi vet dock att det är brist på hyresrätter i många kommuner. Jag delar uppfattningen att det är ett problem på många håll och att det är svårt för unga att komma ut på bostadsmarknaden när det inte finns hyresrätter.

Det var därför alliansregeringen och riksdagen under förra mandatperioden fattade beslut om den nya lagstiftningen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och nya hyressättningsregler. Bostadsmarknadens parter, Hyresgästföreningen, Fastighetsägarna Sverige och Sabo, är här överens om att det är vad som krävs på detta område till att börja med för att åstadkomma fler hyresrätter.

Vi har ingen ideologisk uppfattning om hur det är bäst för människor att bo. Det spelar ingen roll vad jag eller andra politiker tycker. Det viktiga är vad enskilda människor gör för val. Vi eftersträvar att komma till en situation där den efterfråga som finns på marknaden styr bostadsbyggandet. Det har tidigare inte varit möjligt för att det inte har gått att producera hyreslägenheter.

Vänsterpartiet intar en särställning med sin reservation om allmännyttans roll. Det finns i dag ingen möjlighet att ha en sådan ordning som Vänsterpartiet förespråkar, vilket Socialdemokraterna och Miljöpartiet verkar ha insett.

Anf. 16 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Herr talman! Det var inte förhoppningsfullt. Den moderata regeringen har inga ideologiska ambitioner och lösningar på samhällsproblemen. Det är bra att få höra det igen. Regeringens företrädare Mats Odell skrev i en debattartikel förra veckan att det handlar om sekundära lösningar på det här enorma samhällsproblemet.

Det är ungdomar, invandrare, kvinnor och ensamstående som alltid får lida för regeringens politik. Det är en fruktansvärd människosyn att låta var och en själv lösa sitt bostadsproblem. Det är inte vars och ens eget problem. Det är ett samhällsproblem. Vi behöver en politik som ser till att människor inte hamnar i botten. Den politiken finns tyvärr inte i Sverige i dag. Här står en regeringsföreträdare och säger: Vi kan inte. Vi har inga ideologiska lösningar. Vad har ni? Vad lovar ni de 216 000 ungdomarna? Det finns inte ens sociala bostäder för alla som behöver det.

Ni har en jobbpolitik, men människor i sociala bostäder vet inte om de ska börja med att vända sig till Arbetsförmedlingen eller socialtjänsten. Människor blir förvirrade av er politik. Det är tyvärr hopplöst.

Anf. 17 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! Att vi inte har Vänsterpartiets ideologiska ambitioner innebär ju inte att vi saknar ambitioner. Våra ambitioner är att skapa ett samhälle där människor i möjligaste mån kan leva utifrån sina egna öns-

Prot. 2010/11:38
20 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

kemål, behov och förutsättningar. Det innebär att människor som har det svårt ska få stöd på olika sätt.

Som jag sade i ett tidigare inlägg har alliansregeringen och riksdagsmajoriteten valt att i första hand stödja enskilda människor som har det svårt. Vi har till exempel infört en höjning av bostadsbidragen, ett särskilt bostadstillägg för pensionärer och en mängd andra åtgärder, inte breda produktionsstöd som hamnar i bostadsbolagens fickor i stället för hos människorna. Vi har inga ambitioner när det gäller vilken typ av bostad människor ska välja.

Jag kan erinra om att vi, enligt Boverkets prognos, hamnar på 25 000 påbörjade lägenheter. Det är betydligt fler än den genomsnittliga bostadsproduktionen under den tidigare socialdemokratiska regeringsperioden 1994–2006 med omfattande subventioner och statlig styrning av bostadsmarknaden.

Det som gjordes under den förra mandatperioden och det arbete som fortsätter kommer att ge de 25 000 bostäderna. Det är ett kvitto på att det börjar gå åt rätt håll. Om man har en bestämd uppfattning om att människor ska bo i en viss typ av bostäder, som Vänsterpartiet har framställt det många gånger, tror jag att man hamnar betydligt mer snett, och det skulle produceras ännu färre bostäder än under åren 1994–2006.

Anf. 18 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jag instämmer i Anti Avsans anförande. Vi har samma uppfattning om hur bostadspolitiken ska byggas upp i Sverige.

Maryam Yazdanfar började med att vara självkritisk och sträcka ut en hand. Det tycker jag är bra. Allteftersom debatten fortgår kan jag dock konstatera att de politiska skiljelinjerna är tydliga och bestående. Därför känns dagens debatt som något av en repris av tidigare års debatter när det gäller den politiska inriktningen. Som Maryam Yazdanfar sade är vi i stort sett överens om målen. Det handlar om att öka det totala bostadsbyggandet. Det handlar om att ha blandade upplåtelseformer och om att människor ska få välja. Efterfrågan är något intressant. Det har funnits med i Alliansens bostadspolitiska mål sedan 2006. Det dök upp i det rödgröna målet i fjol. Det finns en viss förskjutning även på den rödgröna sidan.

När det gäller samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande har Folkpartiets och alliansregeringens inriktning varit klart utstakad sedan regeringsskiftet hösten 2006. Förenklat kan man säga att vi har förflyttat oss från ett genomreglerat system med statiga subventioner till ett system med långsiktigt stabila regelverk utan de snedvridande subventionerna. Anti Avsan räknade upp alla de åtgärder som vidtagits, så dem behöver jag inte upprepa. Men det är naturligtvis inte så att det inte behövs fler åtgärder.

Det finns en tydlig strategi som har gett tydliga resultat. Boverkets prognos för 2010 är mer än 25 000 nya bostäder, och för nästa år 28 000 bostäder. I skuggan av ekonomisk kris och lågkonjunktur är det anmärkningsvärt bra siffror. Som Anti Avsan sade är det betydligt högre siffror än tidigare mandatperioders genomsnittssiffror. Det är bevis nog för att strategin håller.

Detta till trots hänger den rödgröna oppositionen kvar vid sitt gamla tänkande. Man lägger fram nya förslag om statliga subventioner. Det är anmärkningsvärt med tanke på att varken bygg- och bostadsmarknaden eller branschen efterfrågar det. Man har till och med sagt att man inte vill ha det. Även från branschens sida ser man att det är snedvridande och konkurrenshämmande.

Det verkar som om man inte ser att en fungerande bostadspolitik inte handlar om olika typer av statliga stöd. Det efterfrågas ingenstans längre. Det som har efterfrågats är faktiskt den politik som förs med långsiktigt stabila spelregler. Den politiken har förts sedan 2006, och den kommer regeringen att fortsätta att driva. En utsträckt hand kanske gör att vi kan hitta vissa saker som vi kan komma överens om.

Maryam Yazdanfar kallar den här politiken för en ickepolitik. Det faller ganska platt med tanke på att den ger ett så tydligt resultat. Vi har ju sett resultatet av den tidigare förda politiken – före 2006 – med statliga ryckiga subventioner. Det ledde till bostadsbrist i mer än hälften av våra kommuner. Den politik man förde då har vi facit på. Den politik vi för nu ser vi facit på med kraftigt ökat byggande.

Det blir märkliga proportioner när vi lägger en budget för utgiftsområde 18 på 1,3 miljarder och oppositionen mer än dubblar det. Man lägger till 1,7 miljarder. Det är inget annat än statliga subventioner till olika ändamål.

Herr talman! Siffrorna visar att vi är på väg åt rätt håll för att uppnå målet med en fungerande bostadsmarknad där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som motsvarar behoven. Efterfrågan har, som jag nämnde förut, blivit även ett rödgrönt honnörsord sedan ett eller två år.

Det blir ofta diskussion om upplåtelseformer. Vi måste ha med oss att det totala byggandet är en avgörande faktor. Det låter som om ingen flyttar in i de bostäder som byggs. Det är självklart att vilken upplåtelseform som än byggs finns det en efterfrågan och någon flyttar in. Det måste lätta trycket på bostadsmarknaden. Det handlar om flyttkedjor och så vidare. Enda sättet att lösa problemet med hyresrätter till rimliga kostnader är att lösgöra bostäder i det befintliga beståndet.

Mycket har handlat om hyresrätten. Vi är helt överens om att det finns en brist speciellt i expansiva delar av landet. Det kommer en ny lagstiftning redan den 1 januari 2011 som handlar om att ändra allmännyttans roll och hyressättningssystemet. Förmodligen, sannolikt och förhoppningsvis kommer det att leda till att det blir mer attraktivt att bygga och förvalta hyresrätter. Den stora styrkan som glöms bort i diskussionen är att förslagen och hela regelsystemet togs fram i samverkan med de stora aktörerna på hyresmarknaden, det vill säga Hyresgästförbundet, Fastighetsägarna och Sabo. Då blir det lite märkligt att till exempel Vänsterpartiet driver en annan linje än den som de som är direkt berörda av detta vill.

När vi ändå pratar om hyresrätten kan jag säga att vi i Folkpartiet och många regeringsföreträdare – det står även i budgetpropositionen – anser att utvecklingen av upplåtelseformen hyresrätten är viktig. Det finns en diskussion om tillval och frånval. Det är en diskussion som har pågått länge under förra och även förrförra mandatperioden. När vi diskuterade

frågan 2005 fanns det inte riktigt kraft att komma i mål i frågan. Jag hoppas verkligen att vi kan fullfölja diskussionen nu.

I diskussionen om utveckling av hyresrätten bör naturligtvis de förslag från hyresmarknadens parter om fastighetsavgiften, momsfrågor och underhållsfonder tas med för att se vartåt vi kan komma i frågan. Det är en konstruktiv diskussion som förs. Vi pratar ju om utsträckta händer.

Även om vi har diskuterat hyresrätten vill jag ändå vara tydlig med att vi från Folkpartiets sida naturligtvis inte har ändrat uppfattning. Den stämmer helt med vad Anti Avsan har framfört, det vill säga att upplåtelseformen i sig är ingen politisk fråga. Det finns inget värde i att främja en upplåtelseform framför en annan. Värdet ligger i att upplåtelseformer finns i den utsträckning som efterfrågas. Det är människornas individuella val som styr vilken fördelning vi ska ha av upplåtelseformer. Det är inte alls något politiskt avgörande från vår sida. Precis som Anti Avsan sade finns många hyresrätter. De utgör trots allt den största andelen bostäder i Sverige.

När vi tar del av Vänsterpartiets reservationer om allmännyttans roll på hyresmarknaden kan vi konstatera att det finns djupt rotade ideologiska spärrar mot att normalisera bostadsmarknaden på hyresrättssidan. Vi kan också konstatera att Vänsterpartiet är konsekvent. Det var det enda partiet som i våras gick emot den reformering av hyressättningsssystemet som övriga sex partier ställde sig bakom.

Herr talman! Låt mig till sist säga något om det befintliga bostadsbeståndet. Jag tycker att det sker en ringaktning av en åtgärd som nu förstärks, nämligen att stimulera att det befintliga beståndet utnyttjas på ett bättre sätt genom att avdragsmöjligheterna för att hyra ut sin bostad ökar. De har först ökat till 12 000 kronor och ökar nu till 18 000 kronor per år. Det finns siffror som visar att det kan bli ett väsentligt tillskott på bostäder, speciellt i områden som Stockholm där det finns många bostäder som står tomma och oanvända. Då stimuleras det till en användning av de bostäder som finns.

Betänkandet ger tydliga besked om skiljelinjerna i frågor om bostadspolitik och även konsumentpolitik. Nu är det väl inte så stora skillnader i konsumentpolitiken som man vill göra gällande. Den stora skillnaden ligger i att vi från Alliansens sida sätter individens styrka i centrum. Vi vill stärka individens möjligheter att göra de rätta valen. Då kommer frågorna om att var och en väljer ett hållbart handlande. Det blir kanske en lek med ord, men jag ser den stora skillnaden i att vi vill ge individen makt att göra egna val. Det är det som styr konsumtionen.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 19 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag har inte hävdat att bostadsbyggandet var tillräckligt under 1990-talet eller någon period före valet 2006 när den här regeringen tog över. Det är från den perioden som detta att bygga 40 000 bostäder i snitt per år togs fram som en nivå som Sverige behöver.

Det är lite märkligt att använda det faktum att människor flyttar in i de bostäder som byggs som ett argument för att det är de bostäderna de efterfrågar. Det är självklart att när vi har ett sådant oerhört underskott på

bostäder och oerhört stort behov av bostäder att varje bostad som byggs hittar någon som vill bo i den.

Jag försökte i mitt anförande att förklara vad jag ser som en effekt bakom detta, nämligen att människor tvingas bli bolåneslavar. I ökad utsträckning har det blivit en brist på billiga bostäder som människor kan hyra under den del av livet när de inte har bestämt sig för att definitivt bosätta sig någonstans. Men det kan också gälla hela livet. Det finns människor som faktiskt föredrar hyresrätten som boendeform hela livet. Det är inte så att alla när de har fått den fasta punkten i tillvaron väljer att köpa sig en bostad.

Det är i fråga om det här problemet som vi skulle vilja se några signaler från regeringssidan om hur ni tänker hantera det faktum att människor faktiskt inte hittar vad de efterfrågar. Jag kommer tillbaka till påståendet om att det här skulle vara en god grund för den förda politiken.

Anf. 20 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag sade att Jan Lindholm har hävdat att det har byggts tillräckligt många bostäder. Den här frågan är grunden för den politik som Alliansen startade 2006. Vi konstaterade att med den förda politiken byggdes inte tillräckligt många bostäder. Om man märker detta får man ändra strategi. Man kan inte fortsätta med more of the same när man märker att det inte fungerar.

Det är möjligt att byggandet ska ligga på nivån 40 000. Därför är det bra att se att bostadsbyggandet faktiskt ökar. Vi närmar oss ändå 30 000. Jag har sett andra siffror som ligger lägre än 40 000, men det är svårt med balanspunkten. Hur som helst är det inte riksdagens sak att fastställa en siffra. Vår sak är att fastställa ett regelverk som gör att folk kan efterfråga och få de bostäder de vill ha.

Jan Lindholm hävdar att människor görs till bolåneslavar. Jag tror att människor i de flesta fall tycker att det är bra att investera i sin egen bostad. Det kan inte jag beskriva som en bolåneslav. De ser det nog snarare som en tillgång i livet att ha en egen bostad.

I fråga om hyresrätter har både Anti Avsan och jag varit tydliga med att regeringen har som ambition att alla upplåtelseformer ska ha samma möjligheter på marknaden. Statens ansvar är att skapa ett neutralt regelverk. Därför finns det stora skäl att titta över frågan om hyresrätten i och med att hyresrätten är uppe till debatt.

Anf. 21 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Det är väl riktigt att Lars Tysklind inte har sagt att jag skulle ha hävdat att det skulle ha varit fel på bostadsbyggandet före 2006. Majoritetens argumentation utgår från en kritik av oppositionen som inte är korrekt. Oppositionens bild är en annan. Vi är medvetna om att det tidigare inte fungerade bra och ser att det inte heller nu har fungerat – bostadsbyggandet störtade ju. Vi har ett stort problem. Vi har ett jättestort behov av bostäder. Det måste vi på något sätt lösa. Vi har också ett jättestort underhållsproblem, och en massa människor bor i bostäder som är direkt hälsovådliga.

Varje år förlorar vi enorma belopp i samhället därför att människor inte kan arbeta på grund av ohälsa som är relaterad till boendemiljön. Vi har sett en enorm kapitalförstörelse i vårt samhälle just på grund av dålig

Prot. 2010/11:38
20 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

miljö. Att det där sedan till stor del är gammalt – bostäderna är i genomsnitt väldigt gamla; vi räknar med att det som byggs ska hålla i åtminstone hundra år – är inte, menar jag, ett argument för regeringen att undandra sig ansvaret för situationen. Regeringen har ett ansvar för det Sverige vi nu har, även om det är skapat av någon annan som ni inte gillar, som gjort det på fel sätt och så vidare. Jag ser alltså inte några som helst ambitioner här från er sida.

Vi har också nya problem – problem som i och för sig inte tillkommit efter 2006 men som är nya relativt vårt bostadsbestånd. Jag tänker då på klimatutmaningen och miljöfrågorna – alla kemikalier i våra bostäder. Inte heller där har ni några som helst ambitioner eller någon uttalad vilja att försöka göra någonting för att ta itu med problemen. Människor upplever problem i den byggda miljön, men ni har bara svaret: Det sköter marknaden.

Anf. 22 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Det är säkert så att Jan Lindholm upplever att vi riktar kritik mot oppositionens politik. Anledningen är att man i den rödgröna oppositionen vill återgå till en politik som vi har facit på inte har fungerat. Vi ser ändå att den nu förda politiken, med långsiktiga spelregler som honnörsord, fungerar.

Jan Lindholm säger att bostadsbyggandet störtadök. Jag antar att han avser slutet av 2008 och även 2009 då det var ekonomisk kris och lågkonjunktur. Men det är någonting som hela samhället påverkades av.

Nu när läget normaliseras och Sverige tar sig ur det hela med en väldigt god ekonomi ser vi att det finns en mycket stor framtidstro. Därigenom ökar byggandet igen. Märkligare än så är det inte.

Jag kan hålla med Jan Lindholm om att det inom byggandet finns väldigt mycket att utveckla när det gäller kemikalier och hur man bygger. Jag tror att en av byggbranschens stora utmaningar blir att ta ansvar för att det byggs på ett riktigt sätt och även långsiktigt.

Inte på något vis blundar regeringen för problemet. Det är så lätt att säga att regeringen saknar ambitioner och att allt går till marknaden. Men här finns en ambition att inom vissa ramar skapa en fungerande marknad. Fortfarande är hyresmarknaden trots allt ganska reglerad i vårt land. Det är inte alls fråga om marknadshyror som här nämnts, utan det är fortfarande väldigt reglerat på området.

Anf. 23 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Herr talman! Några gånger har Lars Tysklind angripit mig och Vänsterpartiet. Ännu en gång ska jag förklara att det är självklart att Vänsterpartiet är ett parti för de resurssvaga människorna. Vi har velat och kommer att vilja stå för dessa människor. Vi är mot marknadshyror. I proportion till lönen kan människor inte betala mer än 5 procent i hyra. Högerregeringen har till exempel infört en lönedumpning avseende ungdomar som ska få en 75-procentig lön. Hur ska människor kunna betala när de inte ens kan få sin sjukförsäkring utbetalad utan tvingas ut på arbetsmarknaden? Hur ska dessa människor kunna betala hyrorna?

Mot den bakgrunden är det bra att det finns en part på arbetsmarknaden och i samhället, nämligen Vänsterpartiet, som säger nej till marknadshyror. Det är vi stolta över, och det är inget konstigt med det.

När det gäller detta med dålig argumentation och ovilja hos högerregeringen samt detta med att hänvisa till finanskrisen vill jag säga att finanskrisen har påverkat Sverige mycket mindre än något annat land. Men när det gäller bostadsbyggandet säger parterna på bostadsmarknaden att det redan före finanskrisen slog till var en låg byggnation framför allt beträffande hyresrätter. Varför inte tala klarspråk så att folk förstår? Det är väldigt enkelt att skylla på allt annat som man själv inte vill införa. Detta är det viktigt att komma ihåg.

Anf. 24 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Jag börjar med det sistnämnda. När det gäller omfattningen av den totala byggnationen ställdes politiken radikalt om 2006. Det tar naturligtvis tid för en bransch att anpassa sig till det. Sedan kom finanskrisen och lågkonjunkturen som egentligen fördröjde det resultat vi i dag ser. Nu ser man att landet har en regering som faktiskt tänker föra en långsiktig politik. Man känner att man kan bygga när man vet vilka regelverk som gäller.

Som både Anti Avsan och jag nämnt finns det ständigt ett arbete att göra för att uppnå neutralitet mellan upplåtelseformerna så att ingen upplåtelseform gynnas framför en annan när det gäller att bygga och förvalta – detta just för att människor ska få göra egna val av hur man vill bo.

I fråga om hyressättningssystemet får vi väl ändå lite grann balansera bilden. Amineh Kakabaveh säger att ni i Vänsterpartiet är det enda partiet som är emot marknadshyror. Men jag tror att alla partier när vi antog förslaget sade att det inte var fråga om marknadshyror. Det är det inte heller. Rena marknadshyror är en helt annan sak. Här bygger det på kollektivt förhandlade hyror. När Amineh Kakabaveh höll sitt huvudanförande lät det som att det var Vänsterpartiets politik, men det är faktiskt vad förslaget innebar och den lagstiftning som gäller. Dessutom finns det en tydlig skyddsregel när det gäller oförutsägbara stora hyreshöjningar.

Systemet har alltså en trygghet i sig och även en ram som bygger på bruksvärdessystemet. Från Vänsterpartiets sida sägs det att Vänsterpartiet är det enda partiet som är mot marknadshyror, men de flesta kan nog instämma i att det inte handlar om marknadshyror här.

Anf. 25 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Herr talman! I dag har vi här i ett antal anföranden från regeringssidan hört att man inte har några ambitioner när det gäller en samhällelig lösning på de problem som finns. Hela tiden hänvisar man till den enskildes val. Men ni tvingar människor att gå till banken och ta lån för att tillgodose sitt behov av en bostad för sig och sina barn. Ni låser in människor i stället för att bidra med en större möjlighet till frihet för människor att flytta på sig och vara flexibla. Det går stick i stäv med den politik som ni brukar skryta om – värnandet av arbetsmarknaden och talet om ett arbetarparti.

Ni är en allians för dem som redan är välbeställda, för söner och döttrar i välbärgade familjer. Övriga är så illa tvungna att ta banklån. Det finns en massa konstigt på bostadsmarknaden, och det är olika kriser. Men människor får inte ens en bra vägledning om konsumtion och om hur man ska göra när det gäller bankerna. Detta är inte bra, i alla fall inte

för de 216 000 ungdomar som har behov av en hyresrätt. Det handlar alltså inte enbart om bostadsrätter.

När det gäller sekundär uthyrning, andrahandsuthyrning, finns det så mycket av oskäligen hyror. Min fråga är därför: Vill ni verkligen införa ett system som innebär att man inte behöver betala så mycket och där man inte är i en sådan beroenderelation att man inte ens vågar prata om det?

Anf. 26 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Det var mycket ideologi på en gång. Det var kanske det jag slutade mitt huvudanförande med, sammanfattningen att det som skiljer Folkpartiet och Vänsterpartiet enormt åt är att vi har tro på individen och tycker att den enskilde måste få ha ett stort utrymme. Den största uppgiften för det offentliga egentligen är att skapa regelverk för individen att kunna göra de kloka valen.

En annan stor skillnad som jag också framförde är detta med politik. Politik är att skapa ett fungerande regelsystem. Politik är inte att göra slut med så mycket skattemedel som möjligt. Jag får nästan intrycket att man från Vänsterpartiets sida inte kan se att man kan ha en fungerande bostadspolitik utan statliga subventioner, och det tycker jag är märkligt. Är detta en evig sanning är det ett av de få områden där det inte skulle kunna fungera att ha någon typ av ändå fungerande system.

Jag tycker ändå att resultatet av den politik Alliansen har fört sedan 2006 talar sitt tydliga språk med tanke på de siffror som har nämnts med 25 000 bostäder i år och 28 000 nästa år. Jag vet inte hur man ska tyda det på något annat sätt än att det faktiskt är ett fungerande system.

Samtidigt har jag också framfört, väldigt tydligt hoppas jag, att det finns arbete att göra. Jag tror att hyresrätten har alla möjligheter att utvecklas. Det gäller inte minst tillvaro och frånvaro så att man även i hyresrätten kan välja själv. Det bygger dock också på individen och att vi har tro på att individen faktiskt kan välja hur man vill bo och var man vill bo.

Utan att gå in i detalj och svara på varje fråga där mot slutet ser jag alltså att det finns en ideologisk avgrund mellan Folkpartiet och Vänsterpartiet i denna politik.

Anf. 27 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Alla människor bär på drömmar. Det är drömmar om kärleken, barn, jobb, mycket pengar, god hälsa, resor, fritid och kultur. Mitt i alla dessa drömmar finns drömmen om den egna bostaden.

Det kan handla om samma bostad från vaggan till graven, eller om den bostad som för tillfället passar ditt liv bäst. Oavsett vilket är det i den du tillbringar det mesta av din tid sett över hela livet. Det handlar inte om att få en bostad, utan det handlar om att kunna skapa ett hem. Det senare kräver kanske lite mer av en själv, men det ger också mer tillbaka. Låt oss återskapa lite av denna hemkänsla så här veckan före jul.

Centerpartiets utgångspunkt är att var och en ska kunna ha chansen att förverkliga sina bodrömmar oavsett bostadsort, ålder eller livssituation. Det kräver en helhetssyn på vilka faktorer det är som skapar utveckling, arbete och tillväxt inom bygg- och bostadssektorn precis som inom det övriga näringslivet. Det handlar om en insikt om att utveckling ska vara hållbar – ekonomiskt, ekologiskt och socialt.

Herr talman! Jag har varit verksam i Kungsbacka i Halland söder om Göteborg. Kommunen är landets tjugosjätte i storlek och växer med 1 200 personer varje år. Behovet av planerat bostadsbyggande är beräknat till 500 per år, och målet är att 30 procent av dessa i flerfamiljshus ska vara hyresrätter.

Det klarar vi därför att den politiska viljan i Alliansen i Kungsbacka finns och därför att byggföretagen står på kö för att köpa mark, bygga, sälja och hyra ut. Jag är medveten om att det inte ser ut så i hela landet. I många kommuner står allmännyttans lägenheter outhyrda. Byggföretagen står inte i kö för att nyproducera. Bankerna lånar ogärna ut pengar, för de vet att ett nybyggt hus är svårt att sälja.

Hela landet ska leva, och det betyder också att hela landet ska kunna bebyggas och befolkas. Viktigast är arbeten, lönsamma företag och trygga miljöer som ger människor möjlighet att växa genom utbildning och ett rikt och hälsosamt liv med kultur och fritidsaktiviteter.

Helena Lindahl och Annika Carlsson från Centerpartiet vill i sin motion helst se en statlig lånegaranti för byggande på landsbygden. I en rapport om garantiorganisationer presenterar Bostadskreditnämnden för regeringen sex olika bostadsbyggnadsprojekt som stötts av lokala föreningar där låntagare solidariskt skapar säkerheter för långivare och därigenom ger goda lånevillkor för dem som önskar bygga och bo på landsbygden.

I rapporten föreslår man att sådana föreningar via Bostadskreditnämnden ska kunna ställa ut säkerheter som överstiger marknadsvärdet för fastigheter, och det är min uppfattning att staten borde kunna ha en aktiv roll för att skapa och vidmakthålla ett sådant system precis som den stöder innovationer och nyföretagande genom till exempel Almi. Därmed finns det anledning att förvänta sig att regeringen verkställer det Annika Carlsson och Helena Lindahl vill, nämligen att hela landet ska leva och att människor ska kunna förverkliga sina bodrömmar där de vill.

Herr talman! Jag har som jag sade viss erfarenhet av planering och byggande från hemkommunen. Under de första veckorna i riksdagen har jag ägnat mycket tid åt att lyssna till vad byggindustrierna och bostadsbolagen, inte minst de allmännyttiga, har att säga. Ingen av dem har sagt att det är kvantitativa mål och statliga subventioner som skapar bostäder åt människor. Tvärtom menar de att det är detta som motverkar konkurrensen och gör att bostäderna blir dyrare.

Detsamma gäller förslagen om att rikta skattepengar specifikt till att rusta upp ett illa underhållet fastighetsbestånd med hög energiförbrukning och dålig miljö. Syftet är gott, men det blir i praktiken ett stöd till de fastighetsägare som missköter underhållet. Centerpartiet ser gärna riktade satsningar för att stimulera ett energieffektivt och hållbart byggande, men då ska stödet riktas till dem som vill ligga i framkant och inte dem som avsiktligt avstått från åtgärder i avvaktan på statliga bidrag.

ROT-avdraget, liksom RUT, syftar till att göra svartarbete vitt och hålla sysselsättningen uppe under tider av nedgång. Det gläder mig att man från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ser möjligheter att åstadkomma en annan utveckling via möjlighet till skatteavdrag för tjänster. ROT liksom RUT har en viktig funktion på arbetsmarknaden för att motverka svartarbete. Att just detta skulle vara särskilt

utbrett bland de företag som beställer och utför energigångar är inte troligt. Därför tänker de fel när de vill införa ett klimat-ROT.

Om vi som riksdagen beslutat ska nå målet och halvera energiförbrukningen i den svenska bebyggelsen till 2050 handlar det om ofantliga investeringar motsvarande byggandet av 15 Öresundsbroar. 2 miljoner svenskar kommer under en period att behöva ha någon annanstans att bo medan detta pågår. 30 000 nya jobb kommer förstås att skapas i byggbranschen.

Resurserna skapas genom den tillväxt som själva satsningen ger och räknas hem med på sikt minskade kostnader för energiförbrukning i våra bostäder. Därför är långsiktiga spelregler på energiområdet A och O. Det finns anledning för riksdag och regering att fundera över vad det är som krävs i form av byggtutbildning, tillgång till arbetskraft, evakueringsbostäder och inte minst vilka incitament för fastighetsägarna det är som behövs.

Nyproduktionen av passivhus är enligt byggindustrierna på fram-marsch. Att ett tredje ben i energipolitiken med förnybart utvecklas bidrar till trygg energiförsörjning nu när kärnkraften går som tåget. Möjligheten att öppna fjärrvärmenäten för fler leverantörer av spillvärme ger ett bättre tillvaratagande av energin, och det bidrar till en lägre kostnad genom ökad konkurrens.

Det är viktigt att kommunerna sätter upp mål för bostadsbyggandet och för hur detta med hänsyn till lokala förutsättningar ska kunna realiseras ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Låt oss därför inte ha en statlig bostadspolitik som präglas av ryckiga subventioner av planhushållning eller att det ställs orimliga krav på att varenda liten kommun i landet ska tvingas bygga upp en egen bostadsförmedlingsverksamhet!

Herr talman! Vi har tagit fram den nya plan- och bygglagen som ska förenkla och snabba på handläggningen samtidigt som vi öppnar för attraktiva boendemiljöer framför allt på landsbygden genom förändringar i strandskyddet. Ändå uppges krångel och överklagande vara ett hinder för byggandet.

Det finns anledning att fortsätta det regelförenklingsarbete Centerpartiet har påbörjat. Plan- och bostadsfrågor ligger nu under statsrådet Attefall medan de juridiska frågorna inom byggandet ligger under statsrådet Ask. Låt inte detta vara ett hinder för en god dialog kring hur bygglovsprocessen ska kunna fortsätta förenklas och snabbas på!

Det har byggts för lite bostäder, och det kan vara svårt för framför allt ungdomar att hitta en bostad till rimligt låg kostnad.

Det höga kostnadsläget oroar Centerpartiet. Subventioner verkar kostnadsdrivande. Det som behövs är lägre skatter, ökad konkurrens inom byggsektorn och en utveckling mot mer industriellt byggande.

I Kungsbacka använder vi planmonopolet i kombination med en hållning till markägare och bygg- och bostadsföretag som präglas av rättvisa, långsiktighet, delaktighet och en rak och öppen dialog. Vi planerar och ställer krav på blandade upplåtelseformer i bostadsområdena med bostadsrätter, äganderätter och hyresrätter. Till skillnad från många socialdemokratiskt styrda kommuner klarar vi att bygga 30 procent hyresrätter men erkänner gärna att unga, fränskilda och nyinflyttade tidigare har kommit i kläm. Vi beklagar att bostadsbristen har varit ett skäl till att vi inte har tagit vårt ansvar för flyktingmottagningen, men det gör vi i dag.

Vi försörjer vår växande yngre och äldre befolkning med bostäder i både hög- och lågkonjunktur.

Det behövs studentlägenheter. Det höjda schablonavdraget för uthyrning av bostad ger en ökad tillgång och ett bättre utnyttjande av de bostäder som finns. Möjligheten att lägga till och dra ifrån när man skapar sitt hem kommer att göra att kostnaderna kan minska för den som inte har jättehöga krav på standard i sin lägenhet.

Ägarlägenheterna välkomnas förstås från många håll. Inte minst tror jag att de kan bidra till att minska segregationen när de kan tillskapas i redan befintliga områden med många hyresrätter. Allmännyttan borde kunna gå före och ge de boende möjlighet att köpa sin lägenhet på detta sätt. På så sätt kan man få en kapitalbas som de senare kan investera i nya hyresrätter.

Herr talman! Vi ser hur bostadsproduktionen har satt fart igen. Inte sedan 2004 har det tillkommit så många bostäder i Sverige. 18 500 bostäder påbörjades under 2010. Boverket bedömer att takten framöver kommer att ligga på runt 25 000. Det är betydligt fler än vad som åstadkoms under S-regeringarnas tid, och detta i efterdyningarna av en finansiell kris.

Nya bostäder betyder möjlighet att flytta till något som är bättre anpassat till det liv som du vill leva just nu samtidigt som det ger möjligheter till någon annan att flytta in i den bostad som du lämnar. Oavsett vilken upplåtelseform som byggs skapar det möjlighet för någon som behöver en bostad att kunna få det.

Centerpartiet tror att ökad konkurrens och lägre skatter på byggandet är det som skapar flest nya, billiga bostäder. Att fler väljer att hyra ut sin bostad eller en del av sin bostad tack vare det höjda schablonavdraget skapar möjligheter för unga att få en bostad, till exempel under studenttiden.

En bosparandereform för unga efter en modell som finns i Norge skulle kunna förbättra ungdomars möjligheter att etablera sig på bostadsmarknaden och skapa egna byggplaner i god tid för att sedan kunna låna sex gånger det sparade beloppet.

Vi välkomnar nya upplåtelseformer som äganderätt och kooperativ hyresrätt. Vi gillar valfrihet och enkelhet och tycker att det är bra att kunna lägga till och dra ifrån för att kunna skapa det boende som passar både livsstil och plånbok. Vi tycker om det regelförenklingsarbete som regeringen arbetar med inom bygglovsprocesserna. Vi vill se ett ökat byggande på orter där marknadsläget är svagt genom framväxt av kreditgarantiföreningar med ett visst statligt stöd. Om hela landet ska kunna leva måste det också bebyggas.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga S-, V- och MP-reservationer.

I detta anförande instämde Per Lodenius (C).

Anf. 28 OTTO VON ARNOLD (KD):

Herr talman! Vi har i dag att fatta beslut om utgiftsområde 18 med en budgetomslutning på 1 282 195 000 kronor. Jag vill börja med att tillstyrka den summan och yrka avslag på samtliga motioner.

Prot. 2010/11:38
20 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

Låt mig börja med konsumentpolitiken. Jag noterar att vi i riksdagen är överens om att konsumenternas ställning ska stärkas. Det är upp till den enskilde att ta ansvar för sin egen situation och se vad man behöver för att kunna göra de egna, förnuftiga valen. Det är upp till kommunerna att ha en fungerande konsumentvägledning och en adekvat utbildning i skolan.

Konsumenträtten utvecklas mycket inom EU. Vi har här i kammaren nyligen fattat ett beslut om den nya konsumentkreditlagen som träder i kraft den 1 januari. De som tänker ta sms-lån under julen ska nog inte göra det. Det är glädjande att den här lagstiftningen där vi skärper reglerna för sms-lånen kommer på plats.

Den nya bostadsministern har precis varit här, och han kommer säkert tillbaka igen. Det ska bli intressant att höra de nya tankar han har om detta med hyresrätter, som vi har debatterat så mycket i dag.

Socialdemokraterna räcker fram en utsträckt hand. Det lät ju bra, och det är positivt. I mångt och mycket kan vi vara överens om att det långsiktiga målet är att vi har ett bra byggande där konsumenternas krav tillgodoses. Men ju mer man lyssnar på det, desto tydligare ser man skillnaderna. Vi får inte heller glömma bort att det är viktigt att titta på historien här också. Vi har haft en kraftig lågkonjunktur där byggande föll ordentligt under 2008 och 2009. Det föll från nästan 40 000 år 2006 ned till 20 000 år 2009.

Vi har problem med våra byggkostnader. Vi ligger långt över våra nordiska grannar. Det kan nog till viss del skyllas på den konkurrenssituation vi har i Sverige där vi har ett antal vertikalt integrerade aktörer. Samtidigt ser vi också att befolkningen ökar ganska mycket. En stor andel ungdomar kommer ut på marknaden i 20–25-årsåldern. Samtidigt har vi också problem i en hel del kommuner där det finns miljonprogramsområden med eftersatt underhåll. Det är dock inte en generell bild.

Oppositionen hävdar att vi inte har någon politik och att det saknas ideologi. Jag vill säga att så är inte fallet. De har fel på det här området.

Den första ambitionen är att få en väl fungerande marknad med långsiktiga spelregler. Det måste understrykas.

Det är också viktigt att titta på konkurrensen och öppna för utländska företag. Det finns en möjlighet att få ned byggkostnaderna genom en ökad konkurrens. Det visar bland annat BKN:s analyser. Genom den förre bostads- och kommunministern, Mats Odell, har vi fått en väldigt väsentlig uppgörelse mellan bostadsmarknadens parter, Hyresgästföreningen, Sabo med flera. Det gör att intresset för hyresrätter kommer att öka igen. Den obalans som har funnits mellan de olika upplåtelseformerna ställer detta till viss del till rätta, men det är inte tillräckligt. Bostadsministern kommer säkert tillbaka till detta.

Det är också viktigt att se över och förenkla regelverket. Boverket har fått i uppdrag att titta på det här, och speciellt när det gäller studentbostäder. Det handlar bland annat om att ta bort krav på parkeringsplatser och en avskiljbarhet för smålägenheter. Och regeringen tittar över hur man ska göra med fastighetsavgifterna.

Det viktigaste för en sund bostadsmarknad är att det finns en efterfrågan och en underliggande bra och sund ekonomi som både kan ge trygghet i sociala miljöer och vara med och bryta det sociala utanförskapet. Det är viktigt att skilja på de olika delarna i vårt trygghetssystem. Kom-

munerna har ett ansvar för bostäder, men de har också ett socialt ansvar enligt bostadsförsörjningslagen att leva upp till. Att staten skulle gå in och detaljreglera detta är inte en målsättning för alliansregeringen och Kristdemokraterna.

När man läser oppositionens målsättning ser man att de vill ha ett byggande av 40 000 lägenheter inom en snar framtid. Senast 2016 ska den målsättningen uppnås. Det är alltså fem år dit. Ser man till vad som händer i dag är det en ganska svag ambition. Jag kan glädja kammarens ledamöter med att färsk statistik visar att det under september påbörjades 3 283 lägenheter. Det är den högsta siffran på åtminstone tre år. Multiplicerar man den med tolv månader blir det 39 396, alltså nästan 40 000 lägenheter. Vad är det då för ambitioner oppositionen har? Det betyder inte att det är ambitionen från Alliansens sida, utan det är snarast efterfrågan som ska styra. Det visar dock att det finns en potential hos byggbolagen att kunna leva upp till efterfrågan.

Oppositionen vill spendera ytterligare 1,7 miljarder, alltså nästan en fördubbling av det anslag som är givet, för subventioner till nybyggande, för att hjälpa privata och kommunala företag med eftersatt underhåll, bland annat genom ROT. Detta är rätt märkligt. Man fråntar många företag deras initiativkraft. Man går in och förstör marknadskrafterna helt och hållet. Dessutom fråntar man många av de företag som inte skött sig deras egentliga ansvar.

Om vi tittar lite närmare på förslaget är ROT kanske betingat av att det är ett populärt uttryck som möjligen fungerade i valrörelsen. Vad blir konsekvensen av att införa ett ROT-bidrag så att en enskild person ska få göra avdrag om han bor i en hyresrätt? Jo, det är en subvention. Han får betala 50 procent av subventionen, och staten får betala de övriga 50 procenten. De hamnar rätt ned i hyresvärdarnas fickor, och det kan väl inte vara meningen. Vad händer? Det blir en jättesubvention som höjer priset på alla hyreshus till förfång för våra hyresgäster.

Man talar också om miljö-ROT, att det är en viktig utmaning. Man säger att vi måste bygga på ett klokt sätt. Som det ser ut i dag tror jag att det är så stora vinster i ett klokt och förnuftigt byggande att det sker automatiskt. Det behövs inga subventioner. Det ligger dessutom i de klimatmål som regeringen ställt upp fram till både 2020 och 2050.

Det talas även om en skol-ROT. Också det är ett sätt att stödja kommuner som inte har gjort sin läxa. Visst finns det ett underhållsbehov, men det finns ju andra möjligheter, i form av byggarantier etcetera, att åstadkomma det. Jag tycker att vi ska visa respekt för det kommunala självstyret och inse att kommunerna klarar sig ganska bra själva.

Om man tittar lite på vad som kommit fram under debatten ser man att ett blandat boende är en mycket bra form för kreativitet och för att minska segregationen. I en aktuell doktorsavhandling från Uppsala visas att ett blandat boende är ett sätt att öka studieresultaten.

Det finns också ett sparande i att bo. Det har sagts att man låses in i någon form av boendefälla och skuldfälla. Men titta på hur det ser ut i verkligheten i dag. Hur är det när människor har fått investera i sin bostad? Det är ett sätt att gå vidare, att skapa sig en förmögenhet. Jag tror att det är viktigt att ha valfrihet. Man kan välja att låna pengar och få en värdetillväxt som kan användas till annat, till exempel ett tryggt boende på ålderdomen.

Prot. 2010/11:38
20 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

Här finns som sagt stora ideologiska skillnader, och jag tycker att det är bra att debatten har kommit till stånd. Återigen, herr talman, vill jag tillstyrka utskottets förslag i betänkandet och avstyrka motionerna.

Anf. 29 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag hade inte för avsikt att begära replik och förlänga debatten, men jag kunde till slut inte låta bli.

Vi har fått höra ett långt anförande som tydligt beskriver det jag i mitt anförande betecknade som den rekommendation som regeringen lämnar till medborgarna, nämligen sköt dig själv och skit i andra. Vi har från allianssidan tidigare hört att de problem som härrör från tiden före hösten 2006, då man tog över regeringsmakten, ger man blanka sjutton i. Vi har nu tydligt fått höra att det är den politiken som gäller. Man gör det under täckmanteln att man ska ha respekt för det kommunala självstyret.

Företag läggs ned och kommuner drabbas av en besvärlig arbetsmarknad. Tidigare fanns en kommunakut som gick in och hjälpte till att sanera bostäder och så vidare. Regeringen har inte någon som helst ambition att hjälpa de människor som bor på orter där det saknas jobb. Dessa människor har inte möjlighet att bli bolåneslavar, för ingen vill låna ut pengar till dem så att de kunde köpa bostad där jobben finns. I stället får de bo kvar i dessa bostäder som blir allt sämre. Vi har hört Anti Avsan berätta att han till och med har besökt ett sådant område. Det är ju strålande att någon från allianssidan trots allt besökt och sett hur det ser ut i dessa områden där många människor i dag bor.

Nu har vi tydligt fått höra att regeringen inte har för avsikt att ta ansvar för de problem som inträffade före 2006. Sedan har man någon sorts tanke om att allt som gått fel under de senaste fyra åren beror på den ekonomiska krisen, trots att bostadsbyggandet störtade redan 2007 på grund av politiska beslut.

Anf. 30 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr talman! Det var precis vad jag önskade skulle ske, att få upp Jan Lindholm på banan.

Det är bra att vi ser den klara ideologiska skillnaden. Det är bra att man lär sig av historien. Den politik som fördes före 2006, och som inte ens Socialdemokraterna förnyade, slog fel vad gällde subventionerna.

Nu försöker nog Jan Lindholm dra allt över en kam. Det är nämligen viktigt att skilja på bostadspolitik och socialpolitik. Den enskilda människan ska hjälpas. Detta sägs i bostadsförsörjningslagen, och vi har dessutom hela sociallagstiftningen. Det innebär att vi ska hjälpa människor med problem. Att kommuner inte skött underhållet, att bostäderna är dåliga, är en helt annan sak. Det måste kommunerna själva ta ansvar för. Att staten ska gå in och subventionera detta ger helt felaktiga signaler. I så fall kan alla kommuner låta bli, eller också kan alla privata företag sitta och vänta tills kommunen kommer med sitt ymnighetshorn och stoppar det i halsen på dem. Då behöver de inte ta något ansvar. Det är fråga om ansvar här och nu.

Anf. 31 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag blir fascinerad av argumentationen. Rakt ned i fickan betyder alltså att Otto von Arnold ser sin egen regering som inkompe-

tent. Han menar att den regering vi har inte på något sätt skulle kunna se till att statliga medel, som man avser att ge i stöd för saker och ting, går till det de är avsedda för, utan de hamnar rakt i fickan på den som får pengar. Så slarvig tror jag inte att någon regering har varit tidigare.

Vi förespråkar heller inte någon planhushållning eller någon ryckighet i bostadsbyggandet, absolut inte. Däremot tycker vi att man ska planera, för vi tycker att långsiktighet är viktigt. Ska vi kunna ha långsiktighet krävs det ett aktivt samhälle, för konjunktursvängningarna kommer vi inte ifrån.

Sedan glömmer kanske Otto von Arnold att det också finns privata fastighetsägare – det handlar inte bara om kommuner – och de finns även i de kommuner som har en besvärlig arbetsmarknad. Även i privat regi finns det många dåliga fastigheter. Visst kan vissa åtgärder som rör dessa fastigheter bekostas av den kommunala sociala budgeten, men nu är det inte sådana saker vi pratar om. Nu pratar vi faktiskt om fastighetsbeståndet, och där är det fel att säga att marknaden inte efterfrågar stöd. Tvärtom gör man det i dag.

Ni bygger på en inställning från aktörerna som fanns före valet 2006. Men efter att ni införde denna politik har de själva sett att stödformer för att klara detta är nödvändigt. Fråga vilken fastighetsägare som helst, och du får höra: Vi klarar inte detta utan någon form av stöd från samhället! Så är det i dag.

Anf. 32 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr talman! För att hantera konjunkturcykler har regeringen infört ett antal bostadsgarantier. Det gjorde man redan under den förra nedgången, för att jämna ut skillnaderna och se till att det fanns en möjlighet att bygga även under en konjunktursvacka.

När det gäller dåliga fastighetsägare vill jag fråga: Det är väl inte meningen att staten ska gå in och stötta dem? Jag tycker att det är lite märkligt. Det finns också lagstiftning som gör att man kan gå in och ta över fastigheter som inte sköts.

Jag har också varit i Herrgården och sett hur miserabelt det ser ut. Det finns många orsaker till det, och det skulle ta alltför lång tid att utveckla detta ytterligare nu. Men låt mig ställa en fråga till Jan Lindholm: Varför är ni så negativa till ägande av bostäder? Inser ni inte att människor vill och kan få en möjlighet att välja olika saker?

Nu kommer vi snart att få höra om hur vi ska stärka hyresrätten. Det här är väl en alldeles ypperlig möjlighet att göra det lagstiftningsvägen. Man stoppar inte in en massa pengar i systemet, utan detta ska marknaden klara själv.

Anf. 33 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Först vill jag be om ursäkt för att jag kom lite sent till kammardebatten. Väderlek och kommunikationer fungerar inte alltid så bra ihop. Det är orsaken.

Jag vill också tacka för den debatt som har varit. Jag tycker att det har varit många intressanta inlägg, och jag tror också att det är viktigt att vi alla kommer ihåg att bostadsfrågorna är oerhört centrala i människors liv. En grundläggande förutsättning för att man ska uppleva trygghet är ju att

man har en egen bostad och kan skapa ett hem för sig själv och för sina nära och kära.

Nu ökar bostadsbyggandet. Samtidigt har vi en debatt i Sverige om att vi har en prisbubbla på bostadsmarknaden. En del är rädda för att denna bubbla redan har kommit, andra ser den som en hotande fara. Det som är det centrala i att undvika och bemästra en sådan bubbla är faktiskt att vi bygger mer. Bostadsbristen är ju huvudskälet till att vi har stegrande priser på bostadssidan.

Det enda som rör på bostadsbristen är alltså det som nu sker, alltså att bostadsbyggandet ökar. Trots vad den rödgröna oppositionen påstod under den förra mandatperioden ökar just bostadsbyggandet. Man har kallat alliansregeringen för passiv i bostadspolitik. Sanningen är snarare att Alliansen har varit ytterst aktiv medan de rödgröna har sagt nej till det mesta.

När finanskrisen slog till med kraft drabbades byggandet hårt, liksom andra kapitalintensiva investeringar. Men nu går det uppåt, och allt tyder på att uppgången håller i sig. Sveriges Byggindustrier meddelade i torsdags att under den senaste mät månaden, september 2010, påbörjades nästan 3 300 nya bostäder. Jag vore överdrivet optimistisk om jag inbillade mig att det kommer att vara så varje månad, men som Otto von Arnold påpekade skulle en månadstrend av den karaktären leda oss till nästan 40 000 bostäder på ett år. 40 000 nya bostäder är också vad kommunerna var för sig tror kommer att påbörjas 2011, enligt Boverkets enkät. Nu vet vi av erfarenhet att sådana siffror kan vara överdrivna, men de indikerar ändå att det är bra fart på bostadsbyggandet för närvarande.

Som bostadsminister vill jag skapa förutsättningar för att det ska byggas bostäder. Det tycks vara så att de reformer som Alliansen genomförde förra mandatperioden har gett bättre förutsättningar för just ett ökat bostadsbyggande.

Någon kanske invänder att det är mest bostadsrätter som byggs och inte hyresrätter. Ja, det kan ligga något i det, men till skillnad från många på den rödgröna sidan är jag positivt inställd till alla bostäder och alla upplåtelseformer. När någon flyttar in i en ny bostadsrätt ger det nämligen upphov till flyttkedjor, och sannolikt byter flera hyreskontrakt ägare i den efterföljande kedjan. Man brukar också säga att när en ny villa byggs sker det sju byten i en flyttkedja.

För unga och hushåll med lägre inkomster är det bästa om det kan frigöras lite äldre och kanske billigare bostäder. Att producera nytt är inte alltid realistiskt för alla grupper. Däremot har de nytta av att det rör sig på bostadsmarknaden.

Oppositionen hävdar nu att man ska nå 40 000 bostäder senast 2016, genom byggsubventioner. Man tar god tid på sig för att uppnå detta. Det är sex år till 2016. Men det är otur för inte minst de unga människorna. Enligt officiell statistik föddes det mellan 1990 och 1992 omkring 123 000 barn i Sverige varje år, vilket ska jämföras med det normala, ca 100 000 barn. Det gör att det nu sammanlagt finns 100 000 fler 19–24-åringar än 2005. År 2012 kommer antalet ungdomar i åldern 19–24 år att vara ytterligare 50 000. Men De rödgröna har som mål att få upp bostadsbyggandet till 2016. Det är inte höga ambitioner.

Det är nog troligt att det tar extra lång tid med subventioner, till 2016 eller något sådant. Det beror ju på att det som De rödgröna avsätter till

subventioner också är det som kommer att bli bostadsbyggandet. Ta nästa år som exempel. När man försöker göra en bedömning av De rödgrönas politik kan man se att de rödgröna subventionerna på 500 miljoner kronor år 2011 till ca 4 000 hyresrätter, baserat på hur de tidigare stödformerna har varit utformade. Min fråga till de rödgröna är då: Vad händer med de övriga 3 500 hyresrätter som enligt Boverket ska påbörjas nästa år, eftersom få om ens någon kommer att bygga hyresrätter utan subventioner, givet att subventioner finns? Finns det inte en risk för att de rödgröna med sin subventionspolitik kommer att minska byggandet av hyresrätter på grund av otillräckliga subventioner?

Det finns många problem på bostadsmarknaden och inom bostadsbyggandet, men det är inte brist på subventioner som är problemet. Laga inte det som inte behöver lagas! Det finns mycket bättre saker man kan göra med 500 miljoner kronor per år än att i värsta fall minska bostadsbyggandet. Hur mycket subventioner krävs det för att få i gång byggandet av 20 000 hyresrätter, som ju är De rödgrönas mål, om det kostar 500 miljoner att få i gång 4 000 hyresrätter? Det handlar om flera miljarder. Var finns de pengarna i ert budgetalternativ?

Även om bostadsbyggandet nu ökar är jag långt ifrån nöjd. De fyra år som vi har bakom oss har fört med sig flera viktiga bostadspolitiska reformer, men vi har mycket kvar att göra, och jag ser det som mitt ansvar som bostadsminister att bidra till att den uppåtgående kurva vi nu ser förstärks och förlängs. Det kan bara ske genom en bättre fungerande bostadsmarknad, byggd på sunda och långsiktiga spelregler.

Herr talman! Jag har redan hunnit besöka några miljonprogramsområden i Malmö, Landskrona och Uppsala, och jag kommer att besöka fler under början på nästa år. Jag känner mig både ödmjuk inför de problem vi där står inför och samtidigt optimistiskt med tanke på den initiativkraft som de boende och många seriösa kommunala och privata hyresvärdar visar.

Vi har utlovat i budgetpropositionen att analysera statens roll när det gäller den fysiska och boendesociala miljön i utsatta områden. Det är självklart viktigt att boende, kommuner och hyresgästföreträdare ställer samma krav på standard och trivsel i dessa områden som man gör på andra ställen. Men i grunden är jag helt övertygad om att det som styr hur bra det går för dessa områden är jobb, skola och språket. Boendemiljön är viktig, men den kan inte ensam lösa bristerna när det gäller jobb och skola.

Hyresrätten är en vanlig upplåtelseform i miljonprogramsområdena och faktiskt i hela Sverige. Vi har närmare två miljoner hyresrätter. Men likaväl som jag vill se fler bostadsrätter vill jag se fler hyresrätter. Bara genom ökat utbud kan vi lösa problemen. Vi har sett att hyresrätten hamnat i ett sämre konkurrensläge framför allt när det gäller nyproduktion. Det kommer vi att vidta åtgärder mot.

Under 2011 kommer vi att tillsätta en utredning om hyresrättens ställning. Bostadsmarknaden parter har kommit med tre förslag, och bland annat dessa ska övervägas i utredningen. Vi vill att det ska bli mer attraktivt att investera i och förvalta hyresrätter genom långsiktigt stabila spelregler för förvaltandet av hyresrätter och inte temporära nyproduktionsstöd.

Som vi också redogjort för i budgetpropositionen ska vi införa lagstiftning som underlättar till- och frånval i hyreskontrakt, som ju också är ett sätt att stärka hyresrätten. Vi kommer under mandatperioden att införa ägarlägenheter även i befintligt bestånd för att underlätta mångfald i bostadsområdena.

Ny plan- och bygglagstiftning träder i kraft den 2 maj nästa år. Vi kommer att noggrant följa hur den nya lagstiftningen för allmännyttan och de nya hyressättningsreglerna fungerar, särskilt på bostadsmarknader med vikande befolkningsunderlag. Vi behöver se över regler på både statlig och kommunal nivå och likaså hur vi kan förbättra konkurrensen på byggmarknaden.

Herr talman! Bostadsbristen som råder i dag är ett resultat av felaktig bostadspolitik som lett till nära två decennier av lågt bostadsbyggande. Vi har byggt ungefär hälften av vad våra nordiska grannar har gjort. Vi har bland Europas högsta boendekostnader i förhållande till våra totala utgifter. Vi har långsiktiga problem på den svenska bostadsmarknaden som vi inte löser lättvindigt. Men nu har vi börjat vända skutan, vill jag påstå.

Jag kan åtminstone instämma med oppositionen när man i sitt särskilda yttrande skriver att bostadsbristen riskerar att få allvarliga konsekvenser för den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen. Jag ser fram emot att de närmaste fyra åren få debattera med er i denna kammare hur vi bäst förbättrar den svenska bostadsmarknaden. Den behöver fungera bättre för tillväxtens och arbetsmarknadens skull men framför allt för enskilda människors skull.

(Applåder)

Anf. 34 MARYAM YAZDANFAR (S) replik:

Herr talman! Är det någonting jag har väldigt svårt för i den politiska debatten är det gafflande med statistik. Vi har en statistisk centralbyrå. Den gör statistik över påbörjade lägenheter. Jag har här statistiken för 1997–2009. Där har jag med en blå pil så att det är lätt att hitta för bostadsministern prickat för när alliansregeringen kom till makten. Det sammanfaller med störtdykningen och byggstoppet på bostadsmarknaden.

Bostadsministern kommer att få det statistiska underlaget av mig så att vi vet vad vi har att prata om. Det handlar om den ekonomiska krisen men också om borttagandet av de bostadssubventioner som gjorde att det blev ett totalstopp på studentlägenheter och små hyresrätter som ungdomar främst efterfrågar. Vi lägger nu statistiken åt sidan.

Bostadsministern har ägnat sitt anförande till att tala om att vi ska bygga mer. Det var tråkigt att bostadsministern inte var på plats när jag höll mitt anförande. Jag nämnde volymökningen och det massiva bostadsbyggandet som en av framtidsutmaningarna. Jag sträckte ut en hand till regeringen eftersom ni inte har egen majoritet i kammaren och vi uppenbarligen delar målsättningen att vi behöver massivt bygga mer. Jag bjöd in till att vi sätter oss ned tillsammans ser vilka gemensamma utgångspunkter vi kan ha för att bygga just mer, mer varierat och för alla, precis som bostadsministern sade. Jag tror inte på en ensidig byggnation.

Slutligen läste jag att bostadsministern var ute i miljonprogrammen. Jag kan inte låta bli att undra: Vad gjorde bostadsministern mer än att

bara gå runt i miljonprogrammen? Bostadsministern konstaterade att det fanns utmaningar men sade inte hur man skulle klara dem.

Prot. 2010/11:38
20 december

Anf. 35 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik:

Herr talman! Vi bygger mer i dag. Vi har starka tecken att det kommer att vara en uppåtgående trend under en längre tid. Det ska vi främja. Det är min ambition som bostadsministern.

När det gäller Maryam Yazdanfars utsträckta hand lyssnar jag gärna på goda råd och goda synpunkter. Problemet vi har i dag är att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill rösta för ett tillkännagivande om att vi ska införa den typ av subventioner och investeringsbidrag som har varit misslyckat tidigare.

Jag visade också i mitt anförande att det inte kommer att fungera. Det finns till och med risk att det minskar bostadsbyggandet. Maryam Yazdanfar får gärna utveckla hur ert system kommer att fungera och i fall det kommer att öka bostadsbyggandet. Pengarna räcker kanske till hälften av de hyresrätter som ska byggas.

Det är problemet. Men kom gärna med konstruktiva förslag. Vi ska gärna lyssna på dem. Vi ska också komma tillbaka till riksdagen med olika förslag. Det finns säkert anledning att diskutera i olika sammanhang exakt hur de ska utformas.

När det gäller miljonprogramsområden vill jag upplysa Maryam om att vi har en utmaning som består av både ett integrationsproblem och ett stort upprustningsbehov. Det intressanta med upprustningsbehovet var att jag mötte ganska optimistiska hyresvärdar framför allt på den kommunala sidan. De talade om att de redan har kommit ganska långt i sitt arbete.

Den ansvarsfulle fastighetsägaren sköter om sitt underhåll och sina fastigheter. Här fanns ganska många positiva tecken att peka på. Det fanns mycket kreativitet när det gällde dialogen med hyresgästerna men också för att försöka skapa en bättre boendesocial miljö runt bostäderna.

Jag fick många goda sådana erfarenheter med mig. Vi ska jobba vidare med de sakerna och återkomma till regeringen men också riksdagen om hur vi analyserar utvecklingen framöver.

Anf. 36 MARYAM YAZDANFAR (S) replik:

Herr talman! Ingen borgerlig bostadspolitiker har i den här kammaren lyckats förklara för mig vad skillnaden är att skattesubventionera att jag renoverar och städar köket genom att anlita tjänster mot att vi tillsammans hjälps åt för att göra klimatinvesteringar och renoveringar i slitna bostadsområden. Ingen har lyckats förklara det för mig, Stefan Attefall. Jag skulle bli jätteglad om du är den första som gör det. Vari ligger skillnaden? Det handlar om att vi alla hjälps åt eller att vi tar ett individuellt ansvar. Jag tror att det är nödvändigt att göra både och.

Jag vill tala om miljonprogramsområdena. Jag kan miljonprogrammet. Jag måste citera en vän till mig som sade: Det är så himla roligt. Den borgerliga regeringen tror att vi förstod att vi är i utanförskap 2006 när de borgerliga började använda det ordet i valrörelsen. Då har de inte varit uppe i våra trappuppgångar, sett den flagnande färgen och de trasiga lekytorna. Det blir lika skrattretande när man åker dit och sedan inte har någon åtgärdsplan för det.

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

Det finns inget integrationsproblem i miljonprogramsområdena. Integrationsproblemet finns i de mattor av villaområden som är helt etniskt segregerade. I miljonprogramsområdena florerar idéer och kunskap som kan lyfta de områdena. De människorna behöver samma rättigheter och skyldigheter som på övriga platser i samhället.

Jag vill avsluta med att överlämna Statistiska centralbyråns statistik så att vi i framtiden, eftersom jag misstänker att vi kommer att debattera detta många gånger framöver under de fyra åren framöver, använder oss av samma siffror.

Anf. 37 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik:

Herr talman! Maryam Yazdanfar frågar: Vad är skillnaden mellan skattesubventioner och olika typer av lägre beskattning på saker och ting? Det är att om man har en skattesubvention av den karaktär som vi tidigare haft i form av investeringsstöd har man detaljerade regler och tidsbegränsade bidrag. Man har regler för när pengarna ska betalas ut, och man ska uppfylla vissa villkor.

Det skapar en ryckighet på marknaden. Det är självklart att om man sänker en skatt generellt över tid och långsiktigt skapar det andra spelregler och många fler möjligheter för aktörerna att anpassa sig långsiktigt till de nya spelreglerna. Det är så man måste jobba. Man måste jobba med långsiktiga spelregler som skapar förutsägbarhet för aktörerna på bostadsmarknaden. Det är den principen som präglar alliansregeringens arbete.

Jag vill också säga något om miljonprogramsområdena. Jag delar i mycket den positiva beskrivning av kraften och initiativförmågan som finns i dessa områden. Jag tycker att jag möter den mycket själv när jag är ute och besöker dem och deltar i olika aktiviteter. Jag har gjort det i många år. Jag har varit aktiv i bostadsdebatten, inte minst här i Stockholm, sedan 90-talets slut.

Men ansvaret för att underhålla och rusta upp bostäderna måste vara fastighetsägarnas. De ska aldrig kunna smita undan sitt ansvar. Statens roll i sammanhanget är att se om det finns någonting som vi kan göra för att underlätta förutsättningarna för deras arbete. Det analysarbetet gör vi.

Vi måste också jobba med de andra omständigheter som många gånger finns kopplade till miljonprogramsområdena. Det handlar om att det finns en högre arbetslöshet och kanske inte alltid de bästa skolorna på alla ställen. Där måste vi jobba brett. Vi ska också titta på hur vi kan bidra för att skapa goda förutsättningar för de aktörer som finns i områdena att skapa en bra yttre miljö runt omkring bostäderna.

Här finns en del att göra, men ansvaret ligger i grund och botten hos dem som äger fastigheterna. Om vi börjar tumma på den principen har vi skapat nya principer som jag tror kommer att få förödande effekter både för det långsiktiga underhållet och för statsfinanserna.

Anf. 38 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! För att travestera ministern vill jag börja med att säga: Till skillnad från regeringen är vi i oppositionen positiva till alla upplåtelseformer, även upplåtelseformer för dem med små ekonomiska omständigheter.

Vi har hört här i dag att det som regeringen har att erbjuda är att flera ska bli inneboende hos dem som hyr ut rum. Det är det som är alternativet.

Vi har också hört att allting är historiens fel och att regeringen inte har något ansvar för det som hände före övertagandet hösten 2006. Vi har även hört mycket om de 40 000 bostäderna och att det skulle vara låga ambitionsnivåer i förhållande till byggandet i dag. Vi vet att nu när vi har marknadsmässiga spelregler som ni påstår vara långsiktiga blir det naturligtvis stor variation i hur mycket som byggs från år till år. Den siffra som vi har uttalat är en siffra som beskriver den nivå på bostadsbyggandet som långsiktigt är nödvändig i Sverige för att vi ska klara att försörja dem som bor i det här landet med bostäder. Sedan kommer naturligtvis antalet per år att variera upp och ned lite grann. Vår ambition är att hålla variationerna så låga som möjligt eftersom vi anser att det är det mest effektiva sättet att hålla kostnaderna för produktion av bostäder nere. Vi menar att det därför behövs ett samhälle som är berett att justera i marknadsmekanismernas konjunkturvariationer.

Jag har en kort fråga: Vad avser regeringen att göra för att ta ansvar för de miljö- och klimatutmaningar vi står inför när det gäller bostadssektorn och den byggda miljön?

Anf. 39 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik:

Herr talman! Problemet är att vi i nästan två decennier har byggt för lite bostäder i Sverige. Vi har byggt ungefär hälften av vad våra nordiska grannländer har gjort. Det är ett systemfel vi har haft i bostadsmarknaden under lång tid. Lösningen på det har från Socialdemokraterna och de stödpartier Socialdemokraterna har haft varit att försöka införa olika typer av investeringsbidrag. Dessa har förryckt och förstört bostadsmarknaden, och ingen vill som sagt längre ha dem tillbaka utom möjligtvis de rödgröna partierna.

Vårt recept är att lägga grunden till ett långsiktigt ökat bostadsbyggande genom långsiktigt goda spelregler.

Vad är då alternativet från De rödgröna? Jo, det är en subvention som kanske hjälper 4 000 lägenheter i gång. Det fungerar inte. Titta på den reservation som ni själva står bakom! Vad är ert alternativ till regeringens politik? Det har inte visat sig fungera historiskt och det kommer inte att fungera med de summor och de regelverk som ni har. Ni har inte redovisat tydligt exakt vad det innebär, men man får utgå från de underlag som man kan läsa ut av era olika rapporter. Detta är problemet.

När det gäller energi- och miljöeffektiviseringar ska vi självfallet framför allt jobba med generella ekonomiska styrmedel så att vi får incitament för att se till att när vi renoverar och bygger nytt gör vi det mycket mer energisnålt och miljövänligt. Vi ska också jobba med de normer som kommer från EU och som handlar om att vi ska få ned energikostnaderna och energiförbrukningen i de nya bostäderna. Här skärps regler, och här pågår ett arbete för att också skärpa dem ytterligare.

Vi ska självfallet också försöka att med olika typer av tekniskt utvecklingsarbete få fram ny teknik som kan hjälpa till med detta. Det är ett arbete för att hela tiden se till att varje investering och varje nyproduktion blir mer energieffektiv och miljövänlig än den som gjordes förra

Prot. 2010/11:38
20 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

gången. Detta arbete pågår. Det är delvis framgångsrikt redan och kommer att bli ännu mer framgångsrikt med tiden.

Anf. 40 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Det finns två fel i ministrarnas påståenden. För det första är det fel att jämföra den svenska byggproduktionen de senaste 20 åren med de nordiska ländernas. Vi har olika historia. Ministern och regeringen glömmer historien hela tiden. Olika länder har produktion av olika saker under olika tidsepoker. Man brukar jämföra medelåldern på olika investeringssaker som vägar, broar, bilar, hus och så vidare. Annars hamnar man helt fel i debatten. Jag beklagar att ni håller fast vid detta. För 20 år sedan hade faktiskt Sverige ett bättre bostadsbestånd än man hade i våra nordiska grannländer. Därifrån har vi skillnaden.

För det andra är det fel att komma med någon sorts argumentation om att de former för stöd till bostadsbyggandet som vi har i vår budget skulle falla därför att man tittar på historien. Man kan utforma stödformer på olika sätt. Det är också fel att påstå att marknaden inte efterfrågar det. Ni har en gammal grund för er politik. Den bygger på vad marknaden sade innan ni tillträdde 2006. Det har hänt saker sedan dess. Marknaden har sett hur det fungerar, och marknaden har därmed kommit med nya krav.

Man kan gå ut och fråga i dag och höra vad marknaden vill ha för någonting. Den vill ha långsiktiga spelregler *och* stödformer. Det är jätteviktigt med långsiktiga spelregler, men man behöver också stödformer för att klara att ta hand om det befintliga bostadsbeståndet och anpassa det till de miljökrav och klimatkrav som vi har. Marknaden fixar inte det annars. Men man vill ha långsiktiga spelregler, och stödformer kan vara långsiktiga. Vi kan utforma ett regelverk som gör att samhället tar ansvar. I stället hör vi, som vi också har hört här nu, varenda företrädare från regeringssidan tala om att detta är de enskildas ansvar och kommunernas ansvar och att regeringen inte har något ansvar.

Jag tycker att det är beklagligt. När vi sitter på den här nivån i vårt samhälle måste vi ta ansvar för helheten. Det är därför vår motion heter *Ansvar för hela Sverige*. Jag tycker att vi har hört här nu upprepade gånger att regeringen inte är beredd att ta ansvar för Sverige.

Anf. 41 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik:

Herr talman! Det är intressant att Jan Lindholm är den första oppositionspolitiker som påstår att han är nöjd med det bostadsbyggande som Sverige har haft historiskt sedan början på 90-talet. Jag tycker att det är ett anmärkningsvärt lågt bostadsbyggande som Sverige har haft.

(JAN LINDHOLM (MP): Det har jag inte sagt.)

Du negligerade ju mina uppgifter alldeles nyligen, Jan Lindholm, om att vi har byggt för lite och byggt bara hälften av vad våra nordiska grannländer har gjort. Jag tycker att det är en indikator på att vi ligger helt fel när det gäller antalet nya lägenheter och bostäder.

Investeringsstödet som finns redovisat i era motioner är oerhört ottydligt redovisat. Det finns en summa, och det finns väldigt lite detaljer om vad det exakt innebär. Det enda vi kan göra är att gå tillbaka till det tidigare investeringsstödet när De rödgröna bestämde och se hur det var. Man ser då att effekten blir att det räcker till 4 000 lägenheter.

Eller finns det någon annan idé om hur investeringsstödet ska utformas? Presentera den då för oss! Kan vi få höra en gemensam presentation från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet av hur ni tänkte få 500 miljoner kronor att räcka till mycket mer än vad det gamla investeringsstödet gjorde? Jag väntar med spänning på den informationen. Kanske Jan Lindholm kan presentera den?

Långsiktiga spelregler handlar just om långsiktiga spelregler och inte om investeringsstöd som är tidsbegränsade och detaljreglerade när det gäller vad de ska omfatta. Det var så det fungerade tidigare när Miljöpartiet var med och stödde Socialdemokraterna i deras politik.

Anf. 42 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Stefan Attefall angående utgiftsområde 18 i regeringens budgetproposition. Regeringen skriver att det finns en begränsad kunskap om diskriminering. I en rapport från Diskrimineringsombudsmannen, DO, förra året angående de brister som finns när det gäller etnisk diskriminering på bostadsmarknaden föreslogs ett antal åtgärder.

Regeringsföreträdarna lägger hela tiden ansvaret på den enskilde, kommunerna eller parterna på bostadsmarknaden. Vilket ansvar tar regeringen? En statlig myndighet har faktiskt getts ett uppdrag av regeringen. Sedan säger man att det saknas. När man ger uppdragen finns det ingenting. Vad tänker ministern om detta? Det räcker att komma till bostadsområden som Rosengård, Gottsunda, Tensta eller Rinkeby. Ministern kanske inte har varit där. Där är diskrimineringen så tydlig. Det handlar inte bara om att dessa bostadsområden är oerhört slitna. Jag bor själv i Skärholmen i en sådan sliten lägenhet. Det är som om människorna i dessa områden inte har något människovärde eftersom det inte finns någon ambition att ge möjligheter och ge stöd till kommunerna.

När det gäller de kommuner som inte agerar och som inte gör saker måste man skärpa reglerna och ha sanktioner. Regeringen och politiken måste vara handlingskraftiga så att saker görs. Här gör man ingenting. Man lägger bara ansvaret på de enskilda. Vad tycker ministern?

Anf. 43 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik:

Herr talman! Först och främst något om diskriminering. Självklart ska vi ha, och vi har, lagar mot diskriminering. När det gäller den faktiska diskrimineringen tror jag att vi har ganska bra lagar. Sedan finns det en indirekt diskriminering i form av att människor som kanske har hamnat sämre till på arbetsmarknaden, har språkproblem och kanske är nya på den svenska arbetsmarknaden ofta bor i områden som kanske inte har det allra bästa ryktet. Då kopplas hela den situation som man lever till att man inte får den bästa boendesituationen. Detta måste vi jobba med. Det handlar om bostadsbristen, det handlar om hur vi rustar upp dessa områden, det handlar om hur vi jobbar i de enskilda fallen, och här ska vi

självklart följa lagstiftningen för att se om vi kan vidta ytterligare åtgärder.

Men diskrimineringslagstiftningen finns på plats, och den har sin roll att spela. Men det handlar också mycket om det personliga ansvaret hos de enskilda fastighetsägarna och de enskilda människorna som finns i närområdena.

Jag har själv varit engagerad i dessa frågor. Jag satt i styrelsen i ett kommunalt bostadsbolag och försökte se till att vi ändrade reglerna för vilka hyresgäster vi skulle godkänna därför att vi såg att de regelverk som vi hade i praktiken diskriminerade människor som kom från andra länder och inte hade en fast förankring på arbetsmarknaden.

När det gäller det personliga ansvaret för upprustning av lägenheter kan jag ta ett exempel. Landskronahem som jag har besökt har 4 000 lägenheter i miljonprogramsområden. 2 000 av dem är redan upprustade. På Landskronahem säger de att de klarar av detta, att de har skött sig hittills och att de kommer att klara resten också. Där blir de inte så glada över om man plötsligt börjar subventionera dem som inte har skött sig och som inte har rustat upp sina lägenheter.

Jag tycker att vi måste ge ett klart besked till alla fastighetsägare att det är deras ansvar att rusta upp sina lägenheter.

Sedan ska vi se till att vi skapar generellt goda förutsättningar för fastighetsägarna att agera. Men låt oss inte säga att staten nu ska ta över ansvaret för lägenheter som enskilda fastighetsägare har. Det finns många exempel som visar samma sak. De som sköter sig ska inte straffas för att de har skött sig.

Anf. 44 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Herr talman! Det är glädjande att statsrådet vill jobba mot diskriminering och segregation.

I 15 kap. 7 § i plan- och bygglagen regleras hur blandade upplåtelseformer ska byggas – det ska vara hyresrätter och andra typer av upplåtelseformer. Men problemet är att detta inte följs. Om regeringen inte bryr sig om hur kommunerna sköter sig kommer ingen att bry sig om själva problematiken. Dessa problem kommer att växa.

Självklart handlar det inte bara om de år som den nuvarande regeringen har suttit vid regeringsmakten. Detta problem har funnits länge, men det har blivit större under den moderatledda regeringens tid. Hela ansvaret ligger på politikerna och samhället. Man kan inte ge ansvaret bara till de enskilda.

Självklart vill var och en bo i en bostad där man trivs. Man vill ha tak över huvudet. Men alla människor har inte de kontakter som behövs eller de resurser som en kapitalinsats kräver.

De som hyr ut lägenheter i andra hand tar ut mycket höga hyror, men många studenter som jag har kontakt med vågar inte anmäla det till hyresnämnden. Jag undrar vad ministern och regeringen gör för att reglera detta, så att de som hyr ut bostäder i andra hand får anmäla det?

Anf. 45 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik:

Herr talman! Vi har i budgetpropositionen sagt att vi ska analysera de boendesociala och fysiska förutsättningarna i miljonprogramsområdena för att se vad statens roll kan vara för att hjälpa till i de processer som

pågår. Man står bland annat inför stora upprustningsbehov. Jag försöker betona att huvudansvaret för att rusta upp lägenheterna åvilar fastighetsägarna. Men självklart underlättas detta om vi har ett hyressättnings-system som är mer flexibelt. Det har vi fått på plats nu. Nu gäller det att få det att fungera i praktiken.

Här pågår ett arbete med att få fram många goda och kreativa lösningar i samråd mellan fastighetsägare och Hyresgästföreningen för att skapa ett bra hyressättningssystem för att finansiera upprustningar och skapa goda spelregler för framtiden. Det handlar om att stärka hyresrätens ställning. Vi har aviserat att vi ska utreda detta ytterligare. Det handlar självklart om bostadsbristen. Har man inget alternativ att flytta till om man är missnöjd med hur lägenheten ser ut och sköts är det så klart ett problem i sig.

Men vi ser också problem framför oss, exempelvis arbetskraftsbrist som jag tror kommer att bli ett problem framöver när vi både ska öka nyproduktionen och rusta upp många lägenheter. Regeringen måste titta närmare på en rad sådana omständigheter för att se vad vi kan göra. Det återkommer vi till.

Jag försöker emellertid betona att huvudansvaret ligger på fastighetsägarna. Vi behöver en aktiv hyresgästförening, vi behöver aktiva medborgare, och vi behöver ett starkt tryck både på privata fastighetsägare och på kommunala fastighetsägare som inte sköter sig. Här får vi också till syvende och sist titta på lagstiftningen om vi upplever att det finns hyresvärdar som missköter sig så till den grad att deras bostäder faktiskt borde bli föremål för tvångsförvaltning. Det finns tyvärr sådana exempel också.

Jag vill återigen betona att huvudansvaret måste ligga på fastighetsägarna, och det gäller att se till att de tar sitt ansvar. Problemet är att många av dem har skjutit problemen framför sig under många år. Då står de nu inför en stor puckel och ska renovera många fastigheter under en kort tid. Då kommer också praktiska omständigheter in som att helt enkelt ha tid och ork att klara av det hela på kort tid.

Det finns många sådana utmaningar där staten ska se hur man på olika sätt kan hjälpa till. I samband med detta ska vi se till att vi också skapar en bra yttre miljö runt omkring bostäderna. Det jobbar vi gärna med, men huvudansvaret ligger på fastighetsägarna.

Anf. 46 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för en trevlig och lärorik debatt.

Samhällsplanering och byggnation utgör i dag en viktig del av samhället och dess utveckling. Det är någonting som vi alla här i dag tycks vara överens om. Jag har hört många intressanta och kloka ord, intressanta infallsvinklar, som jag tar med mig i skapandet av ett sverigedemokratiskt bostadspolitiskt program. Tyvärr är det så att bostadspolitiken ännu inte har varit föremål för några djupare diskussioner inom Sverigedemokraterna. Vår politik på området är därför ännu inte helt utformad. Vi har vår inriktning klar, men vi är beredda till omprövning om så skulle behöva ske. Av den anledningen går jag inte djupare in på några detaljer kring bostadspolitiken. Men det är vår åsikt att politikens roll aldrig kan vara att peka ut eller detaljstyra människor och deras liv. Inte

heller ska politiken försöka styra bostadsproduktionens närmare inriktning, utan de beslut som vi fattar här i riksdagen måste ta hänsyn till både lokala och regionala skillnader. Det är den lokala efterfrågan som måste vara avgörande, och vi menar att det måste finnas en valfrihet på bostadsmarknaden som möter människors behov och önskemål om hur de vill bo.

Därför, herr talman, har vi valt att i dagsläget inte ställa oss bakom motionsförslagen om att införa statlig styrning genom bidrag i syfte att stimulera vilken sorts byggande som avses att genomföras.

Samtidigt talar vi oss varma för byggande då det finns problem att åtgärda i de allmännyttiga bostadsföretagen. Tusentals allmännyttiga bostäder i landets större städer har kommit att bli så kallade utanförskapsområden. Vi menar att regeringen bör se över möjligheten att riva bostadsområden som annars kan liknas vid getton och som skulle tjäna på att rivas och ersättas med exempelvis nya energisnåla bostadsområden. Om det är någonstans det behövs ett statligt stöd skulle det vara för att riva områden och skapa ett bättre boende för en allt större grupp människor.

Allmännyttan har tagit ett stort socialt ansvar för svensk bostadsförsörjning och har varit en av grundstenarna i byggandet av det moderna Sverige, som har gått från ett fattigt till ett rikt land. Men allmännyttan behöver både stärkas och förbättras. Det finns ett behov av fortlöpande förbättringar i miljö, separering av fordon och fotgängare samt skapande av grönområden med mera.

Sverigedemokraterna vill vidare framöver att det satsas på trygghetsboenden för äldre och boendeplatser för människor med särskilda behov.

Dessutom behövs det en bättre användning av redan befintligt bostadsbestånd med prioritering av eftersatt underhåll. En fortsatt gentrifiering av regionalt intressanta områden kan skapa attraktiva och trygga boendemiljöer.

Vårt mål är att bidra till att det skapas flyttkedjor. För att detta ska kunna fungera krävs det en stor variation av boendeformer, så att jag från det att jag väljer att flytta hemifrån tills jag på grund av sjukdom eller ålderdom inte längre klarar av att bo själv har en valmöjlighet som utgår från mitt behov och mina förutsättningar.

När det gäller byggandet i glesbygden anser vi, precis som civilutskottet skriver i sitt betänkande, att det är angeläget att målet om en levande landsbygd inte hindras på grund av svårigheter att finansiera ett lämpligt boende. Vi ser positivt på att problematiken kring detta har uppmärksamats av regeringen och ser med spänning fram mot eventuella lösningar på problemet.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande. Jag lovar att återkomma med mer konkreta förslag och en väl genomtänkt och kraftfull bostadspolitik framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

Föredrogs

näringsutskottets betänkande 2010/11:NU1

Utgiftsområde 24 Näringsliv (prop. 2010/11:1 delvis).

Näringsliv

Anf. 47 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! När den borgerliga regeringen tillträdde år 2006 sade Per Westerberg, som då valdes till talman, att han önskade att närvaron av statsråd skulle bli högre under den här tiden än vad den hade varit på den socialdemokratiska tiden. Så har det delvis också blivit, men det gäller definitivt inte vår näringsminister. Hon har faktiskt inte deltagit i en enda debatt om ärenden som hon varit ansvarig för under hela den tid hon har varit näringsminister. Det är ganska svårslaget i denna kammare. Hon har varit med på en debatt, och vid det tillfället var det inte hon som var ansvarigt statsråd, utan det var Cecilia Malmström som var ansvarig.

Vi saknar näringsministern. Uppenbarligen är det näringsministerns uppfattning att vi inte ska ha kammaren som en plats där vi debatterar näringspolitik. Men vi i riksdagen vill naturligtvis diskutera näringspolitik, och därför gör vi det ofta och gärna.

Herr talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservationen. Jag vill också anmäla det särskilda yttrande som vi från S, V och MP har under rubriken *Utgiftsområde 24 Näringsliv*.

Herr talman! Vi socialdemokrater har i grunden en annan syn på näringspolitik och ekonomisk tillväxt än vad regeringen har. Vi har inledningsvis markerat att vi har ett annat övergripande mål, nämligen att främja en hållbar tillväxt och ökad sysselsättning genom insatser för ökad konkurrenskraft och fler växande företag. Vi vill betona att tillväxten inte bara kan skapa förutsättningar för jobb och fler växande företag. För oss rödgröna är även en hållbar tillväxt en grund för vår näringspolitik.

Jag kan bara beklaga att Alliansen har kastat begreppet om en hållbar tillväxt över bord. I EU-dokumentet kring till exempel EU 2020 men även den nya industristrategin betonas att tillväxten måste vara hållbar. I de sammanhangen ställer regeringen gärna upp på detta. Visst är fler jobb och fler växande företag viktiga, men om inte tillväxten är hållbar kommer vi att få en tillväxt som går åt ett håll som jag inte är säker på att hela svenska folket vill ha.

När vi ser ut över Europa kan vi konstatera att i de flesta strategier betonar regeringar att näringspolitiken ska vara hållbar, och den svenska regeringen instämmer. Men på hemmaplan slopade man att tillväxten ska vara hållbar inom näringspolitiken.

Herr talman! Låt mig i detta anförande måla upp hur en ny och tydlig alternativ näringspolitik ska se ut.

I budgetpropositionen tar man sida upp och sida ned fram behovet av att det ska skapas fler och nya företag. Jag ska inte påstå att detta behov inte finns, ur både ett tillväxt- och ett jobbperspektiv. Vi brukar i våra näringspolitiska högtidstal i alla partier hävda att de framtida jobben finns i de små och medelstora företagen. Men problemet, herr talman, är att det saknas nästan helt en politik för hur de små företagen ska bli medelstora och framför allt hur de medelstora företagen ska bli stora före-

tag. Det krävs säkert flera åtgärder, men jag vill särskilt peka på behovet av riskkapital och olika typer av företagsfrämjande, inte minst rådgivning om hur man ska utveckla företagen när det kanske framför allt gäller export.

Herr talman! Vi behöver även fortsättningsvis en stark basindustri. Visserligen ökar tjänsteproduktionen i vårt land med stormsteg. Det blir också svårare att utmåla ett företag som ett renodlat industriföretag eller ett som bara tillverkar produkter. Allt fler stora kända industriföretag har i dag en ganska betydande tjänsteverksamhet, och den växer. Men den rena varuexporten är trots allt 68 procent, och tjänsteexporten är 32 procent. Av dessa 32 procent är det 17 procent som är industrirelaterad. Därmed fortsätter vår industri att vara en viktig del av svenskt näringsliv.

Vi socialdemokrater anser därför att svensk basindustri är viktig. Vi inledde tillsammans med V och MP ett arbete för att skapa det vi kallar branschprogram, vilket innebär att staten tar ett ansvar för att bidra till finansiering av innovation, forskning och utbildning medan företagen bidrar med medel till forskning och genom att anställa fler i sina företag. Den borgerliga majoriteten valde att avskaffa dessa branschprogram, och det var enligt vår uppfattning dumt och korkat. Vi menar därför att man ånyo i en aktiv industripolitik måste ha en triple helix-modell för basindustrin.

Men vi måste också ha en tydlig energipolitik som gynnar svensk industri, inte en energipolitik som just nu handlar väldigt mycket om hur vi ska få en gemensam energimarknad över hela Europa. Vi socialdemokrater vill i första hand se till att vi får en fungerande nordisk energimarknad – den har ju sina brister, som vi känner till – som kan erbjuda den energintensiva industrin så låga energipriser som möjligt. Detta innebär dock inte att vi inte ska ha ambitioner när det gäller att få ett mer hållbart energisystem eller att vi minskar våra ambitioner när det gäller energieffektivisering.

Herr talman! Det andra benet i näringspolitiken är tjänstesektorn. Ärligt talat, herr talman: Alla partier i denna kammare framhåller hur viktig tjänstesektorn är. Visst har det vidtagits en del åtgärder – en del har vi välkomnat, och andra har vi varit emot. Det har varit RUT- och ROT-avdrag. Man har avreglerat diverse marknader eller offentliga monopol. Man har skapat valsystem inom olika delar av välfärdssektorn.

En del av de här åtgärderna har säkert varit bra, men det stora problemet är att det inte tas något helhetsgrepp över hela den privata servicesektorn. De senaste årens näringslivsdebatt har mycket handlat om RUT- och ROT-avdrag, om avregleringar och om valsystem. Nu senast handlade det om en halvering av restaurangmomsen.

I vissa delar har avregleringen fungerat acceptabelt, men i många fall har det uppstått stora problem med allt från besvärliga konkurrensproblem till ekonomisk brottslighet. I vissa fall har stora mängder skattemedel överförts till rena vinster i privata företag.

Oavsett vilka fördelar eller i vissa fall nackdelar detta har inneburit har åtgärderna varit väldigt fragmentiserade och håller inte riktigt ihop. Det är svårt att se en tydlig linje i svensk politik för att utveckla svensk tjänstesektor. Även om Alliansen dragit ned ambitionerna vad gäller industripolitik finns det någonting som i alla fall påminner om industripolitik.

Herr talman! Det behövs en sammanhållen politik för hela den privata tjänstesektorn där hela tjänstesektorns behov vägs in. Det kan vara förändringar i olika typer av regelverk, det kan vara skattefrågor, det kan vara finanspolitiska frågor, det kan vara företagsfrämjande åtgärder, det kan vara forskning, det kan vara utbildning, det kan vara regelverk när det gäller plan- och byggfrågor och det kan vara att anpassa välfärds-systemen så att de bättre står i överensstämmelse med tjänstesektorns villkor. Detta, herr talman, är verklig politik för att skapa en tjänstesektor, inte den politik som ger några skattekrönor här, någon mindre avreglering där eller någon mindre åtgärd som gynnar en mycket liten del av tjänstesektorn.

Herr talman! En av de viktigaste åtgärderna när vår näringsminister tillträdde var att hon lovade att man skulle minska kostnaderna för företagens regelbördor. Detta skulle vara avslutat senast den 31 december 2010. Alla är nog överens om att det var ett väl stort beting att klara på denna korta tid, i synnerhet när alliansregeringen var tvungen att byta såväl mätmetoder som kontrollorgan så att det verkliga arbetet inte kom i gång förrän runt 2008–2009.

Nu kan regeringen stolt redovisa att man klarar 4,3 procent av de 25 procenten. Räknar man in den frivilliga revisionsplikten, som formellt inte börjar gälla förrän 2011, är siffran 7,2 procent. Jag vill gratulera till detta. Men det intressanta är att de resterande 17,7 eller 20,7 procenten, beroende på hur man räknar, skulle man uppnå under perioden 2011–2012. Förlåt mig, herr talman, men jag tvivlar på att man uppnår detta beting.

Vi socialdemokrater menar att man omgående måste börja titta på de områden där regelbördan är som störst eller i varje fall kostar mest. Det gäller Justitiedepartementet och Finansdepartementet. Det är riktigt att vi nu även från EU:s sida måste minska företagens regelbörda, men det handlar inte så mycket om det man gör i konkurrenskraftsrådet, ärligt talat, utan beror snarare på det som man på EU-språk brukar benämna Ekofinområdet och RIF-området, det vill säga ekonomi- och finansministrarnas område och justitieministrarnas område. Det är där de gemensamma regelbördorna finns.

Självklart måste man fortsätta arbetet på alla departement, men också på alla andra myndigheter, samtidigt som vi alla måste uppmana såväl EU-kommissionen och EU-parlamentet som EU:s olika rådskonstellationer att minska regelkrånglet för företagen.

Herr talman! Förvaltning och styrning av de statliga företagen ingår i detta betänkande. Näringsutskottet kommer att behandla den årliga skri-velsen om de statliga företagen under våren 2011. Jag vill i det här sammanhanget hänvisa till att vi kommer att utveckla våra ståndpunkter när det gäller de statliga företagen där.

Vidare kommer ledamöterna Carina Adolfsson Elgestam och Ingela Nylund Watz att hålla var sitt inlägg kring handelspolitik och innovations- och besöksnäringspolitik.

Herr talman! De statliga insatserna för kapitalförsörjning för företag är en av de viktigaste frågorna när det gäller hur man kan skapa tillväxt i svenska företag. Till de statliga insatserna kommer i vissa delar av landet också regionala insatser. Tyvärr är bilden av såväl de statliga som de regionala insatserna väldigt fragmentiserade, och det är svårt och kom-

plicerat att få en snabb överblicksbild av hur alla dessa insatser fungerar. Riksrevisionen har delvis kritiserat det svenska systemet för just detta.

Riksdagen behandlade under våren 2010 en proposition som i princip förordade att man måste fortsätta utreda frågan. Om detta var kammaren helt överens. Men låt mig ödmjukt ställa frågan i denna debatt: När kommer man att redovisa resultatet av denna översyn?

Vi vill också påtala det bekymmer som finns mellan såddfinansieringsstadiet på runt 2 miljoner kronor och den nivå där riskkapital går in. Den brukar ligga på runt 20 miljoner kronor.

(Applåder)

Anf. 48 MARIA WETTERSTRAND (MP):

Herr talman! För Miljöpartiet är företagande och entreprenörskap ett sätt för människor att förverkliga sina egna idéer. Vår grundsyn är att människan är en kreativ och skapande varelse som vill och kan ta ansvar.

Ett bra samhällsklimat för företagande och entreprenörskap är dessutom nödvändigt för utvecklingen. Hur bra vi än tycker att vi politiker är här i riksdagen kan vi inte bestämma fram innovationer och nya företagsidéer. Det är inte här i huset som vi finner lösningarna på världens och samhällets utmaningar.

Vi har en annan viktig uppgift. Det är vårt ansvar att se till att den övergripande politiken bidrar till att främja innovativa, kreativa och entreprenöriella krafter. Det är inte minst vårt ansvar att undvika att lägga hinder i vägen för människor som vill förverkliga idéer.

Fler företag bidrar till samhällsutvecklingen och ger dessutom fler jobb.

Grundläggande för att näringslivet i hela landet ska kunna blomstra är att vi satsar på bra infrastruktur och god utbildning. De delarna har jag många synpunkter på, men de beslutas inom andra budgetområden.

Skattepolitiken är ett annat område som är mycket viktigt för att företagen ska kunna få en bra lönsamhet. Vi vill sänka arbetsgivaravgifterna för de små företagen så att fler ska våga anställa. I de små företagen finns mycket av framtidens jobb.

Skattepolitiken behandlas också på annat håll i budgeten, och tyvärr har regeringen där valt att behålla de höga skatter som landets småföretagare betalar i dag. Vi stöder regeringens förslag att halvera momsens på restauranger. Vi skulle gärna se att man också vidareutvecklar tanken på sänkt tjänstemoms.

Framför allt vill vi gröna investera i en grön omställning, en modernisering av Sverige: stora investeringar i järnvägen och den lokala kollektivtrafiken, energieffektivisering av bostäder och utbyggnad av förnybar energi. Med vår politik skulle Sverige stå starkare inför framtidens utmaningar. Vi skulle minska resursförbrukningen och vår klimatpåverkan.

I dag ser jag en stor risk att Sverige och Europa hamnar på efterkälken. Här sitter vi och är så nöjda med att vi har varit duktiga på miljöområdet att utvecklingen nu riskerar att bromsas.

Ny miljöteknik utvecklas i dag till stor del utanför Europas gränser. Vi är inte längre i framkant, kanske snarare tvärtom. När nya industrier byggs i Kina är de överlägsna våra i energieffektivitet och resurseffektivitet. När Kina bygger nya städer är det med den bästa nya tekniken för

smarta miljölösningar. Delstater i USA ligger långt framme när det gäller innovativa energilösningar och modern informationsteknologi.

Under tiden har EU satt ett klimatmål som knappt ens utmanar. Det är så lågt satt att det för det första inte tar vår del av ansvaret för att minska klimatförändringarna och för det andra inte utmanar vår industri att åstadkomma de nödvändiga förbättringar som behövs för att de ska klara den internationella konkurrensen.

I Sverige har regeringen till och med sagt att inga fler politiska insatser behövs för att nå Sveriges klimatmål till 2020.

Jag menar att det här är en mycket riskabel inställning. Medan vi slår oss själva för bröstet och är förbannat nöjda över det som vi redan har gjort fortsätter utvecklingen i andra delar av världen. När investerare nu väljer var de ska satsa i ny miljöteknik blir det inte i Sverige och inte i EU. När de nya lösningarna utvecklas är det inte här det sker.

En kraftfull och modig klimatpolitik leder till utveckling. Det räcker inte att nöja sig med att vi redan har varit duktiga – det krävs också höga ambitioner framöver: för klimatet, naturligtvis, men också för att driva på utvecklingen mot energi- och resurssmarta lösningar.

Då är det inte heller någon lösning att skjuta ifrån sig miljöansvaret till andra länder eller kommande generationer. Det är i längden bara vi själva som drabbas av den politiken.

För att bidra till att Sveriges utveckling när det gäller ny miljöteknik ska gå framåt vill vi använda 5 miljarder från extra utdelning från Vattenfalls vinster för att skapa en riskkapitalfond för investeringar i bland annat ny miljöteknik.

Jag vill med det yrka bifall till reservationen.

Vi vill även se en mer aktiv industri- och näringspolitik över huvudet. Det handlar inte om att staten ska gå in och ta över de privata bolagen, utan det handlar om att man ska ha ett nära samarbete i branschprogram där man också har höga ambitioner i fråga om att effektivisera ur resurs- och energisynpunkt, något som är absolut nödvändigt för att klara konkurrenskraften i framtiden.

Jag tycker också att vi ska se den stora fördel som det är för ett litet land att vi kan ha en nära dialog och ett gott samarbete mellan samhället, näringslivet, med både stora och små aktörer, och forskning och utbildning. De forskningsresurser som läggs på företagen ska också komma de mindre företagen till del, så att det blir en reell möjlighet även för små och medelstora företag att utveckla nya idéer och produkter.

En annan viktig fråga som inte nödvändigtvis har med miljön att göra men som är viktig för att småföretag ska kunna utvecklas framöver är de regelförenklningar som är en gemensam ambition för både regeringen och oppositionen.

För det första behöver vi undvika att införa nya regler och nytt krångel. Det kan låta väldigt lätt. Men vi vet att när en samhällsdebatt uppstår på ett område har vi politiker en tendens att vilja verka handlingskraftiga genom att föreslå några nya regler. Jag tycker att det är viktigt att regeringen låter Regelrådet arbeta på det sätt som de behöver och också lyssna på den kritik som kommer därifrån om våra tendenser att hela tiden vilja lägga in nya regler.

Det andra är att rensa upp i de regler som inte fyller sitt syfte. Det finns i dag en hel del regler som inte är riktigt ändamålsenliga.

Prot. 2010/11:38
20 december

Näringsliv

Det tredje är att se till att de regler som behöver finnas för att man ska ha en bra, reglerad marknad för de företag som arbetar ska vara begrip-
liga, lättöverskådliga och ändamålsenliga.

Från oppositionens sida kommer vi att ligga på regeringen för att se till att det löfte som finns om regelförenklingar den här gången hålls.

Ett sätt att förenkla som många små företagare pekar på är att man skulle vilja veta hur man tar sig in i systemet genom kontakter med de olika aktörer som finns och till exempel erbjuder lånemöjligheter, riskkapital, såddfinansiering och annat.

Vi vill därför från oppositionens sida satsa på att det blir en portal som man som företagare kan vända sig till. Oavsett vilket ärende man har ska man kunna hitta in på ett och samma ställe, i stället för att själv behöva leta sig fram mellan olika aktörer. Vi tror att det skulle innebära en stor förenkling – kanske inte just beträffande regelbördan men i fråga om det krångel som man ibland upplever med att vara småföretagare.

Det som är viktigt i Miljöpartiets näringspolitik är att vi ser till att göra det möjligt och enkelt för människor att driva företag. Men det är också väldigt viktigt att vi ser till att ha en politik med höga miljöambitioner, så att vi inte låter vår industri och våra företagare hamna på efterkälken och därmed riskera konkurrenskraften i framtiden.

Anf. 49 LARS ISOVAARA (SD):

Herr talman! Den svenska offentliga sektorn har haft en betydelsefull roll för teknikutvecklingen i Sverige. Tung elkraftsindustri, flygindustri och medicinteknik är bara några exempel på svenska näringsgrenar som har haft god hjälp av offentlig upphandling i tider då vatten- och kärnkraft byggdes ut, när vårt försvar rustades upp efter andra världskriget och när god sjukvård blev en rättighet inte bara för de bäst bemedlade i samhället.

Den offentliga sektorn är visserligen en stor köpare av teknik och teknikutveckling även i dag. Men med en öppen handel över gränserna är det inte alls självklart att inköpsordern alltid hamnar i Sverige hos svenska företag. De största företagen har dessutom blivit multinationella, med en stor del av produktionen och i en del fall även teknikutvecklingen förlagd till andra länder. Ägandet har blivit mer anonymt och alltmer utlandsbaserat. Svenska storföretag expanderar i utlandet, och utländska storföretag expanderar i Sverige. Vi ser en globaliserad utveckling.

Den inhemska marknaden är betydelsefull för storföretagen men kanske inte lika betydelsefull som den en gång var. Storföretagen är onekligen viktiga och betydelsefulla för den svenska ekonomin. Men man kan konstatera att de inte genererar någon större ökning av antalet arbetstillfällen, på grund av nödvändiga rationaliseringar i samband med omstruktureringar, uppköp och teknikutveckling.

Häromdagen publicerade Svenska Dagbladet en artikel där det konstaterades att de 13 största svenska industriföretagen visserligen hade ökat försäljningen med 21 procent under det senaste året men att antalet anställda hade ökat med endast 3 procent. Nyanställningar sker i stor utsträckning utomlands.

En del näringsgrenar, såsom textilindustrin, har ökat teknikinnehållet markant, men beträffande antalet anställda för dessa typer av näringar en blygsam tillvaro jämfört med hur det var för ett antal decennier sedan.

Basnäringar som malmbrytning, skogsbruk och skogsindustri kännetecknas av hög produktivitet och i de flesta fall av en mycket hög tekniknivå.

Att basnäringarna har stor betydelse för Sveriges exportinkomster råder det inget tvivel om. Det är omöjligt att tänka bort basnäringarnas betydelse för vårt välståndsskapande. Mitt under lågkonjunkturen var den svenska skogsnäringen en av de få ljuspunkterna, detta tack vare det svenska folkets nej till euron och ja till den svenska kronan. En flytande svensk valuta stärkte exportindustrins konkurrenskraft.

Vi upplever just nu ett historiskt uppsving inom gruvindustrin. Hårt prövade glesbygdskommuner i bland annat Norrlands inland kan få uppleva ett uppsving tack vare kinesisk efterfrågan på olika metaller. Basnäringarna är i många fall stora köpare av tjänsteproduktion i form av konsulttjänster och underhållspersonal, men antalet anställda lär inte öka i någon större omfattning.

Granskar man de svenska företagen i detalj kan man konstatera att det är endast 0,1 procent, alltså 1 promille, av företagen som kan betraktas som storföretag, det vill säga har fler än 250 anställda. Faktum är att nästan 50 procent av de privatanställda arbetar i företag med mindre än 50 anställda. Många företag har en gång i tiden utvecklats från att ha varit ett litet blygsamt företag till att i en del fall bli världsledande inom sitt specifika område. Denna tillväxt verkar dock ha avstannat.

Herr talman! De små företagen måste ges bättre förutsättningar för att kunna växa till större företag. Företagandet och inte minst företagarnas villkor måste helt enkelt förbättras.

Låt mig få komma med ett citat – jag vill minnas att orden har tillskrivits Winston Churchill:

Somliga anser att företagaren är en farlig tiger som omedelbart måste skjutas. Andra återigen anser att företagaren är en nyttig kossa som kan mjölkas. I själva verket rör det sig om hästen som drar hela lasset.

Herr talman! Forskning och utveckling är en grundläggande pelare i det svenska välståndsbygget. Den forskning som bedrivs vid universitet och högskolor, ofta i samarbete med industrin, kan vi tacka för många av de landvinningar som har uppnåtts inom exempelvis medicin och olika teknikområden. Näringslivet satsar stora summor på forskning och utveckling, vilket avspeglar sig i en världstopplacering i relation till bnp.

Vi kan dock inte slå oss till ro. Den forskning som vi satsar på nu kommer kanske inte att ge resultat och sysselsättning omedelbart. Jag är dock helt övertygad om att det på sikt kommer att visa sig att satsning på forskning och utveckling var en god investering för samhället i stort.

Mot bakgrund av det sagda har vi sverigedemokrater i vårt särskilda yttrande föreslagit en ökning av stödet med 100 miljoner just till främjande av företagande i Sverige. Det stödet kanaliseras genom Tillväxtverket. För att stimulera småföretagen och för att bidra till växande företag och stärkt konkurrenskraft vill vi ge fler företag möjlighet att växa genom kunskap. Forskningsanslaget till små och medelstora företag behöver därför öka. Särskilt fokus ska läggas på kunskapsintensiva varor och tjänster. Vi anser att Vinnova skulle ha tillförts 200 miljoner extra i anslaget för stöd till forskning och utveckling.

Herr talman! Sverige är ett vackert och vänligt land. Jag har besökt de flesta länder i Europa. Jag har också besökt de flesta, om inte alla, svenska landskap. Vad som slår mig är de unika förutsättningar som vi i

vårt land har att utveckla turismen. Vi som bor i Sverige kanske inte alltid inser hur god vår situation egentligen är när man jämför med situationen nere på kontinenten.

Vi är ett relativt glesbefolkat land med stora områden lämpade för naturturism i form av exempelvis sportfiske. Eller det kan helt enkelt handla om att bara få en möjlighet att uppleva en rogivande tystnad i de vidsträckta skogarna. Vi har sjö- och havsstränder som fortfarande i stort sett är fria från bebyggelse. Vår fjällvärld är den sista stora vildmarken i Västeuropa.

Vi har kulturhistoriska skatter som numera är förklarade som världsarv. Låt mig bara få nämna några av dessa: hällristningarna i Tanum, södra Ölands odlingslandskap, Birka, en välbevarad vikingastad och kyrkstaden i Gammelstad utanför Luleå med bebyggelse från 1300-talet.

Svensk matkultur står högt i kurs, vilket inte minst de många utmärkelser som vårt kocklandslag har erhållit under det senaste decenniet visar. Vi har en god hotellstandard i Sverige, ett väl utbyggt transportnät och en hög servicenivå. Besöksnäringen med helgvistelser i olika svenska städer kan säkert också utvecklas på olika sätt och vis.

Givetvis har vi en skyldighet att kombinera turism i Sverige med akt-samhet om miljön. Naturen är en resurs som kan brukas, men naturen får aldrig missbrukas.

Låt mig ta upp några fakta gällande turismen i Sverige.

- Exportvärdet, mätt som utländska besökares konsumtion i Sverige, ökade med nästan 13 procent till 93,6 miljarder under 2009. 93,6 miljarder är mer än det samlade exportvärdet för järn, stål och personbilar.
- Under 2009 bidrog turismen med nästan 160 000 helårsverken.
- På tio år har antalet sysselsatta inom turismnäringen ökat med 35 procent.

Det är onekligen siffror som länder till eftertanke.

Även om svensk turistnäring i mångt och mycket visar på goda resultat är det givetvis så att ingenting är så bra att det inte kan bli bättre.

Herr talman! Låt oss välkomna alla som vill besöka Sverige, och låt oss med glädje visa upp vårt land med alla dess sevärdheter, vår kultur och vår vackra natur!

Vi sverigedemokrater har därför i vårt särskilda yttrande påpekat att stödet för att främja turismen i Sverige bör öka med 50 miljoner i förhållande till regeringens satsning.

Anf. 50 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Det går bra för Sverige i dag. Vi har en ekonomisk tillväxt när övriga euroländer i Europa har en ekonomi som går bakåt. Exporten ökar, och företagen nyanställer. Allt det är givetvis bra, men vi måste också inse att det finns en rad orosmoln på himlen.

Arbetslösheten är fortfarande väldigt hög, speciellt bland ungdomar. Industrijobben kommer inte igen i samma utsträckning som tidigare, som före krisen. Och nyanställningar sker allt oftare som tillfälliga anställningar genom exempelvis bemanningsföretag.

Det här är en del av den globalisering som är här. Den har förändrat företagens och människornas villkor dramatiskt. Förändringen består av allt från avregleringar till en IT-revolution som har gjort att vi kan kommunicera med varandra som aldrig tidigare. Världen har blivit en marknadsplats, och konkurrensen mellan företagen är stenhård.

Få länder i västvärlden är lika beroende av sina stora företag som Sverige. Andelen sysselsatta i de stora företagen är dubbelt så hög som EU-genomsnittet. Sverige är fortfarande också till stor del beroende av den basindustri som har byggt upp Sverige och svenskt välstånd. Den sysselsätter direkt och indirekt hundratusentals människor. Den dominerar också Sveriges nettoexportinkomster. Exporten utgör i dag över 50 procent av bruttonationalprodukten.

Mot den bakgrunden, herr talman, är det oroande att produktiviteten i svenska företag fallit nästan oavbrutet de senaste åren. Den ökar just nu, men det är från en väldigt låg nivå. Det här är ingenting som jag påstår, utan det kan man läsa i Konjunkturinstitutets rapport från augusti 2009.

Den andra delen är att svenska exportföretag har tappat exportandelar gentemot våra konkurrentländer. Och de här två delarna hänger givetvis ihop, produktivitetstillväxten och exportmöjligheterna.

Vi kan se att det här är en del av en ekonomisk politik och en industripolitik som har varit dominerande under de senaste fyra åren, som också har gjort att vi tappar marknadsandelar. Men det beror också på en bristande analys av vad som händer i världsekonomin och av förskjutningen av makten från de gamla industriländerna i Europa och USA till Kina, Indien och Brasilien. Den här bristen har också gjort att vi sitter stilla i vår båt och känner oss ganska nöjda och tror att det vi har levt av tidigare är det som vi också kommer att leva av i framtiden. Det är en farlig utveckling, herr talman.

Men den kris som vi har gör också att vi har möjligheter, om vi vill se dem. Vi har möjlighet att förändra företagen mot framtidens produkter och tjänster och att ta oss an de utmaningar som vi står inför med den befolkningsexplosion som vi har och klimatförändringarna, som kräver att vi ser möjligheterna i de nya små tjänsteföretag som växer fram.

Näringspolitiken är en del av den ekonomiska politiken och kan inte behandlas separat. Det handlar om att förbättra förutsättningarna för företag att växa. Det kan vara investeringar i infrastruktur och innovationspolitiska insatser, som spridning av forskningsresultat eller att man ser till att det finns riskkapital när de uteblir. Kapital för innovation och risktagande när det gäller privata investerare uteblir av flera anledningar under en kris. Det säger egentligen sig självt.

Staten måste ta sitt ansvar och gå in och täcka upp när man med det privata kapitalet inte törs och vill ta sitt ansvar. Vi från De rödgröna har i vår budgetmotion och under våren och under hösten lagt fram ett förslag om en riskkapitalfond motsvarande 5 miljarder för att täcka det bortfall som blir när de privata investerarna inte törs eller vill investera i de innovationer som finns.

Det behövs mer forskning, fler innovationer, mer riskkapital och bättre villkor för småföretag. Det har Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet presenterat i budgetmotionen. Jag yrkar här också bifall till vår reservation.

Vi vill inrätta innovationsprogram för en konkurrenskraftig industri och en kunskapsintensiv tjänstesektor. Innovationer och ekonomisk tillväxt är nämligen två sidor av samma mynt. Ekonomisk tillväxt kommer först när innovationer kan omsättas i lönsam produktion och tjänster. Det är först då vi får en ekonomisk tillväxt. Här haltar faktiskt regeringens politik betänkligt.

Den tidigare riksdagsmajoritetens initiativ till strategiprogram och branschspecifika forskningsinsatser var viktigt för att vässa konkurrenskraften. Vi vill återinföra dem. Vi ser möjligheterna framför allt utifrån de utmaningar vi står inför. Här ser vi också ett bra exempel på det samarbete mellan stat, näringsliv och akademi som är ett måste om vi ska kunna vässa vår konkurrenskraft inför framtiden. Därför säger vi också att vi tillsammans med branschföreträdare och fackliga organisationer går vidare med nya och fördjupade program.

Men tillsammans med näringslivet vill vi också marknadsföra svenska varor och tjänster utomlands. Det gäller ju också att hitta nya marknader. Sverige är ett litet land som inte räcker till för den egna produktionen. Därför måste vi se till att göra det möjligt för våra små företag att växa utomlands.

Vi kan inte göra som regeringen gjorde för något år sedan, dra ned på stödet till exportindustrin och dra ned på de utländska beskickningarna, som behövs då vi ska satsa och hjälpa de små företagen ut på marknaden. Vi vill göra en satsning på att markant stärka den delen.

Det finns också några saker som är viktiga när vi pratar om företagarna och företagens vardag. Tittar vi på forskningen kommer den stora majoriteten av forskningsresurserna i de stora industrierna. Det handlar om 70–80 procent. Därför behövs det också en stimulans för de små och medelstora företagen när det gäller forskningsinsatser.

Vänsterpartiet har lyft fram möjligheterna till ett skatteincitament för dem för att just stimulera forskning och utveckling där. Det finns i våra grannländer ute i Europa, och jag kan inte förstå varför inte den svenska regeringen gör någonting åt situationen för de små och medelstora företagen för att stimulera forskning och utveckling där. Titta på omvärlden! De handlar och agerar.

Den andra delen för att tydligt förenkla och göra det lättare för de små företagen skulle kunna vara ett förslag som Vänsterpartiet har lyft fram under många år, och det är att slopa sjuklönekostnaden för de små företagen. Vi har lagt fram det förslaget under många år. Vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet lyft fram det som ett ambitionsområde också i vår budgetmotion. Vi tror att det på ett markant sätt skulle underlätta för småföretagen att våga ta första steget och göra den första anställningen.

Jag vet av egna besök och diskussioner med de små företagen, framför allt enmansföretagen, att det här är en av de stora utmaningarna – att våga ta det ansvaret när man inte riktigt vet vad konsekvenserna blir. Slopa det! Underlätta direkt för de små företagen att anställa genom att minska riskerna och även regelkrånglet.

Anf. 51 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Jag vill till att börja med yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Det finns en hel del som är bra i Sverige. Det finns en hel del som är sjukt, till exempel mina kolleger Jessica Polfjärd och Mats Odell som därför tyvärr har fått stryka sig från debatten. Därför vill jag redan på förhand be om ursäkt för att jag något kommer att dra över min anmälda talartid för mitt anförande, för det blir lite grann att ta över några bollor från dem.

Varje vecka kommer nya rapporter om den snabba vändningen i svensk ekonomi, där Sverige tycks prestera bäst inom hela EU. Tillväxten på nästan 7 procent för tredje kvartalet är i klass med det snabbväxande Asien. Staten väntas göra överskott i år samtidigt som företag och privatpersoner känner framtidstro.

Arbetslösheten faller, och för de kommande två åren bedömer Arbetsförmedlingen att ungefär 100 000 jobb växer fram. Företagarbarometern visar på en ökande optimism bland landets företagare med ökad orderinång. Utsikterna för nyanställningar ser allt bättre ut. Efter fordonskrisens kaos reser sig nu stora delar av det svenska företagandet. Sverige går som tågen borde göra.

Att fortsätta utvecklas på hemmaplan är nyckeln till vidare framgång, men för att ta ytterligare kliv framåt och utveckla arbetslinjen behöver Sverige fler företag med nya idéer och innovationer. Sverige behöver tänka nytt i såväl inlandet som städerna, inte minst om jobben ska bli fler.

Det behövs bättre förutsättningar för företagsinkubatorer, vilket inte minst kommer unga blivande entreprenörer till nytta. En forsknings- och innovationssatsning har gjorts med en nivåökning om ungefär 5 miljarder kronor med anslagen fram till 2012. Nästa steg är att regeringen arbetar fram en efterlängtd innovationstrategi.

Med förstärkt företagsklimat kan också ny teknik inom miljöområdet växa fram. För framtida generationer kan det visa sig avgörande om Sverige får fler framgångsrika miljöteknikföretag. En sund politik och ett ivrigt företagande är effektivt för att möta vår tids miljöproblem.

Att omvandla idé till verklighet är för många människor en möjlig dröm. Alliansens politik tar därför sikte på att hjälpa fler att göra verklighet av nya idéer. Det vinner hela Sverige på.

Nu vill vi gå vidare med att skapa ett företagsklimat i världsklass och har därför tillsammans med de andra partierna i Alliansen föreslagit ett jobb- och företagspaket för företagande, entreprenörskap och innovation. Totalt innebär det skarpa förslag med satsningar på företagande på ungefär 2,45 miljarder kronor för de kommande fyra åren.

Herr talman! Arbetet med att bygga starka forsknings- och innovationsmiljöer ska fortsätta. Där är kapitalförsörjningen väldigt viktig. För att utveckla de statliga kapitalförsörjningsinsatserna avser regeringen bland annat att kartlägga och analysera utbudet av lån och riskkapital.

Dessutom avser regeringen att tillsätta en utredning av samtliga statliga riskkapitalaktörers uppdrag, investeringsinriktning och kapitalstruktur för att på ett bättre sätt använda resurserna. Man kan minst sagt konstatera att det spretar ganska mycket i dag.

För att förbättra förutsättningarna för innovation och kunskapsintensivt företagande föreslår regeringen inom ramen för en nationell innovationsstrategi insatser för bland annat ökad tjänsteinnovation, inkubatorer och ungas innovationer.

Insatserna för att öka nyttiggörandet av resultaten från offentligt finansierad forskning inom akademien och vid forskningsinstitut fortsätter. Regeringen förstärker anslaget till Innovationsbron för insatser inom såddfinansiering och affärsutveckling.

För att främja innovation och företagande i norra Sveriges inland och vidta de åtgärder som är nödvändiga för detta ändamål startas nu bolaget Inlandsinnovation som får ett kapitaltillskott med 2 miljarder kronor. Detta har kammaren redan debatterat och beslutat om i ett tidigare skede.

När man ramlar av en häst sägs det vara viktigt att man fort kommer upp i sadeln igen. Det är många som ramlar, inte bara när man rider, utan när man försöker starta eget, när man försöker ge sig på någonting som ingen annan har gjort – när man startar företag.

För att minska risken med företagande och främja entreprenörskap avser regeringen att föreslå två förändringar i skuldsaneringslagen, dels för att skuldernas ålder inte längre beaktas särskilt vid bedömningen av om det är skäligt att bevilja skuldsanering, dels för att aktiva näringsidkare ska kunna få skuldsanering. Det här är viktigt för den som har ramlat i sina försök men vill våga satsa vidare.

Herr talman! Goda villkor för företagande är avgörande för ekonomisk tillväxt. Ett bra företagsklimat innebär att politiken också ska bidra till tillväxt genom att skapa goda förutsättningar för konkurrens, forskning, innovation och lärande.

En positiv och öppen attityd till företagande och företagsamhet är en förutsättning för ett ökat nyföretagande. Fler företag och jobb kräver ett dynamiskt näringsliv med fler innovationer som kan bli goda affärer.

När ny kunskap och nya idéer omsätts i lönsamma verksamheter och nya produkter och tjänster skapas blir det också bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar tillväxt i hela landet. För att fler ska bli företagare krävs att fler individer ser företagande som lika självklart och möjligt som att bli anställd.

I takt med att Sverige i allt högre grad blir en kunskapsbaserad ekonomi ökar betydelsen av tjänsteinnovationer såsom organisatoriska innovationer och marknadsinnovationer. Tjänsteinnovationerna som är viktiga för att öka konkurrenskraften påverkas bland annat av regleringar, entreprenörskapspolicy, utbildning, forskning och utveckling samt konkurrensregler. Därtill ska man lägga innovatörernas egen lust som inte får gå förlorad.

Ansvar för de offentliga finanserna är en ledstjärna för regeringens arbete. En ansvarsfull politik innebär dock att det måste göras avvägningar mellan olika områden. När det gäller åtgärder för att stärka innovationer vill Alliansen framhålla att regeringens budgetförslag innebär en ökning med 90 miljoner kronor för förstärkta innovationsinsatser.

Vi noterar tyvärr med förvåning att oppositionen har avvisat fortsatta särskilda insatser för att främja kvinnors företagande. Den kommande debatten kanske kommer att räta ut frågetecknen kring varför detta sker.

Sverige behöver fler växande företag oavsett vem som startar dem – man eller kvinna, kort eller lång.

Mycket har gjorts, men det finns mer att göra. Nu väntar vi dessutom på att tågen ska börja gå lika bra som Sverige gör.

(Applåder)

Anf. 52 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Det var ingen ände på hur självgod man kan vara i sitt inlägg. Det brukar också finansministern vara, men han brukar lägga till att det finns en del faror som vilar runt hörnet. Det glömde Hans Rothenberg bort.

Visst går det bra med tillväxten, och det tycker vi väl alla är bra, men det som är bekymret är att vi inte löser arbetslöshetsfrågan. Det där utvecklades inte speciellt mycket. Det är vår riktigt stora utmaning i framtiden.

Därför vill jag fråga: Vad har man för uppfattning där? Vad är det man vill göra för att lösa just de frågorna? Det är därför vi alla som sitter i den här salen tycker att vi ska ha en aktiv näringspolitik.

Det andra som jag är lite intresserad av handlar om företag. Det pratas väldigt mycket om fler och nya företag. Det är positivt i sig, men det är väldigt lite diskussion om hur vi ska få de nya företagen, eller för all del även de gamla företagen, att växa och bli större, att få de små företagen att bli medelstora och de medelstora företagen att bli stora. Det hörde jag väldigt lite om. Vad har man för idéer där ifrån Alliansen?

Min tredje fråga gäller innovationer. För att en innovationspolitik ska hänga ihop krävs det forskning, grundforskning och innovation, men sedan kommer produktutvecklingen. Där har man klippt av bandet helt och hållet. Där ska staten inte ha något ansvar i fortsättningen. Är det inte viktigt att hela den här kedjan hänger ihop från början till slut? Varför vill man klippa bort den sista delen, produktutveckling? Det uppfattar i alla fall näringslivet som ett stort bekymmer.

Anf. 53 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! Börje Vestlund har många gånger väldigt kloka synpunkter. Bland de mindre tilltalande är benägenheten att recensera meddebattörer och även dem som inte är med i debatten. Vi kunde alla notera den uppsträckning som näringsministern fick för att hon inte var här. För egen del är jag självgod. Det må vara på det viset att någon uppfattar mig så, men jag tycker att vi ska hålla oss till själva debatten i stället.

Faror som vilar runt hörnet – ja, det finns faror som vilar runt hörnet för företagande, entreprenörskapet och svenskt näringslivs utveckling. En av de farorna avväjdes för två månader sedan när riskkapitalet vände vid Trelleborg; man var rädd att komma till Sverige på grund av att Socialdemokraterna och oppositionen hotade med att ta tillbaka förmögenhetsskatten. Det hade varit att skjuta riskkapitalet, att skjuta de nya innovationerna i sank, fullkomligt. Har ni ändrat er, Börje Vestlund? Har ni dragit tillbaka de idéerna? Det skulle vara bra att höra det inför framtiden. Då kan vi säkert få bra överenskommelser på entreprenörsområdet framöver.

Jag nämnde i mitt anförande att Arbetsförmedlingen spår att det är 100 000 nya jobb på gång det kommande året. Det har vänt, men det har inte vänt så fort att vi ska vara nöjda. Det har vänt, och det finns en tilltro. Det är viktigt att gå in såsom regeringen gör och se till att det börjar växa underifrån. Innovationsstrategin, som vi alla har anledning att se fram emot, tar ett helhetsgrepp på riskkapital, på hur idéer ska utvecklas och på produktutveckling.

Jag ber att få svara på de andra frågorna i nästa replik.

Prot. 2010/11:38

20 december

Näringsliv

Anf. 54 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag tycker ärligt talat att när ett statsråd inte varit närvarande vid en enda debatt under hela sin ministerperiod finns det anledning att reagera. Det gällde inte de stora frågor man hade att diskutera från den tillträdde borgerliga regeringen, utan det var att statsrådet skulle vara närvarande oftare. Det var det jag kommenterade.

Det finns väldigt lite belägg för att det över huvud taget har kommit in något kapital efter det att förmögenhetsskatten avskaffades. Jag har ställt en fråga om detta både till finansministern och till näringsministern, men jag har aldrig fått något svar. Man har helt enkelt väldigt dålig kunskap om detta. Det finns några signaler som tyder på det.

Att kapital skulle vända i Trelleborg har jag aldrig hört talas om, utan det är någonting som ni har skapat när ni har suttit på era interna möten. Men det finns inget belägg för det.

Jag ska fortsätta med detta att man inte utvecklar det som finns, nämligen företagen, och få dem att växa. Det finns ett annat stort problem på många håll i landet. Det är det man kallar för generationsväxlingen. Det är inte så att en ny generation ska ta över, utan det finns helt enkelt inga som vill ta över företagen. Företagare blir äldre och äldre och söker med ljus och lykta efter någon som vill ta över företagen.

Där finns det väl anledning att fråga sig: Vilka insatser konkret vill man göra där? Det här håller på att utvecklas till att företag måste läggas ned i ganska goda företagsbygder därför att man inte orkar driva företagen vidare och inte hittar någon som vill ta över. Framför allt finns det inget sätt att få lån till den typen av företagsaffärer.

Anf. 55 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! Börje Vestlund sätter fingret på en väldigt viktig fråga, generationsväxlingen. Vi har i Sverige generationsväxlingsproblem på många håll. Vi har det inom industrin när det gäller anställda. Det finns arbetskraftsbrist. Vi har det när det gäller nyföretagande, och vi har det när det gäller att ta över företag. Det är tyvärr inte någonting som vänder på en halvdag direkt. Här handlar det om att göra det lika naturligt att starta eget och att driva företag som att bli anställd. Här spelar satsningarna på ung företagsamhet in. Här spelar de satsningar som görs för att få in entreprenörskap i tidig skolgång in. Det är viktigt att få med detta som en ledstjärna i hela processen.

Det kommer att ta tid att vända på skolans inriktning, att vända på en mental inställning. Det krävs framför allt att vi från politikerhåll har en gemensam och uthållig ambition om detta. Oavsett vilken sida vi står på är det helt klart att vi måste arbeta för att få till mer av riskvillighet. Delvis handlar det om riskvilligt kapital. Det kanske inte vänder i Trelleborg – det kanske inte ens åker från Travemünde. Men om man skramlar med vapnen att kommer det kapital till Sverige kommer det att beskattas är det helt klart att kapitalet inte kommer in till Sverige. Det är självklart att kapital då rinner ut, och då är den låtsasfond där man dränerar Vattenfall med 5 miljarder kronor ingenting annat än en stilla Salubrinkingur på ett sår som inte låter sig läkas.

Anf. 56 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Det är inte brist på riskkapital i Sverige, Hans Rothenberg. Det finns gott om sådant kapital. Det finns gott om kapital för att gå in när en idé är så pass mogen att det inte är någon risk. Ni har avskaffat förmögenhetsskatten. Trots alla era åtgärder lyckas en del företag, som vi kunde läsa senast i dag i Svenska Dagbladet, inom bemanningsbranschen med konststycket att lura svenska staten på skatteintäkter genom olika företagskonstruktioner.

Men det brister när vi ska kommersialisera en idé från sådd tills det är färdigt. Det är där det privata kapitalet inte går in. Det är där den riskkapitalfond som vi har föreslagit ska in och verka. Här är det satsningar som behöver göras kanske åtta tio tolv år innan saker och ting är färdiga för en mogen marknad. Och det finns inga riskkapitalister i dag som är beredda att gå in där. Det finns ju snabbare pengar att göra på skolan och inom sjukvården. Där är det snabba pengar, dessutom säkra, och ingen lågkonjunktur. Det är där de satsar pengarna i dag, inte där de skulle behöva göra det för att kunna utveckla ny miljöteknik och det som finns i dag.

Det finns gott om exempel på idéer som i dag ligger vilande på grund av att det inte finns någon som går in och gör de nödvändiga satsningarna. Det är där det brister, och där brister också regeringens politik.

Anf. 57 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! Ja, Kent Persson sätter även han fingret på en viktig fråga. När det gäller analys och bild av verkligheten skiljer sig inte våra bilder sig åt särskilt mycket.

Det talas om den så kallade dödens dal, när såddkapital, alltså det som kommer in till grundforskning och det som ingen annan satsar pengar på, upphör och det sedan ska in kapital från investeringsfonder, privatpersoner och så vidare. Det här sker under en ganska lång period. Det är precis övergången där som kallas för dödens dal. Där är det problem.

Affärsänglar som satsar upp till 5 miljoner kronor finns det ganska gott om, men det är, som Kent Persson mycket riktigt säger, i vissa skeden som det här inte stämmer riktigt bra.

Regeringen har ansvaret. Ja, det stämmer. Regeringen tar gärna det ansvaret. Regeringen har tagit det ansvaret genom att nu ha börjat ett aktivt arbete med en dialog för att ta fram en innovationsstrategi. Den ska se dagens ljus, som det ser ut nu, första halvåret 2012. Det här är en dialog. Kalla det branschprogram. Vi kallar det för ett samspel med näringarna. Där ser man ser över just var pengarna placeras rätt, var man ska placera våra gemensamma medel, de statliga medlen, skattebetalarnas medel, via Vinnova, via Innovationsbron, via Almi, via olika fonder, och var man ska kunna göra det lättare för det privata kapitalet att komma in. Och när vi talar om det privata kapitalet behöver det inte vara kapital som bara finns i Sverige i dag, för ett bra innovationsland som Sverige är men som kan bli ännu bättre måste attrahera kapital från annat håll i världen.

Vi måste öppna oss. Vi behöver såväl arbetskraftsinvandring som arbetande kapitalinvandring till Sverige.

Anf. 58 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna till Hans Rothenberg när han faktiskt medger att det finns brister i regeringens politik. Det är nog första gången jag hör just det.

Det haltar betänkligt här, för den analys som ni säger att ni ska göra nu har vi från Vänsterpartiet och även Socialdemokraterna och Miljöpartiet påtalat behovet av under en rad år. Och det är inte bara vi som har gjort det, utan det har även branschen själv gjort. Riskkapitalbranschen har gjort det, de fackliga företrädarna har gjort det och branschförbunden och industriförbunden har också gjort det.

Det som gör att det blir lite extra intressant är att ni redan har skapat ett bolag, Inlandsinnovation, som delvis har den uppgift som vi eftersöker, fast betydligt bredare, för hela Sverige, utan den analys som Hans Rothenberg säger att regeringen nu ska göra. Det hänger inte ihop. I och för sig ska jag medge – och vi var ett enigt utskott – att vi var väldigt kritiska till inlandsfonden, för det finns egentligen inte någon substans utan mer ett behov av det hela. Nu ska ju regeringen återkomma.

Någonstans här har regeringen sett att det här behövs. Ändå kommer det inte, utan man säger att det behöver utredas ytterligare och att vi får vänta och se. Det är lite grann som i den gamla teaterföreställningen som jag såg 1976, *I väntan på Godot*: Vi får väl se. God afton!

Anf. 59 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! Brister i regeringens politik var inte det som jag avsåg. Däremot finns det brister i riskkapitalförsörjningen, i kedjan, och det finns olika tankar om var bristerna är som störst. Dödens dal inträffar ju direkt efter såddfinansieringen. När man i innovationssammanhang talar med entreprenörer, universitet och riskkapitalföreträdare är det här som man ser att problemet är, inte främst i slutet av kedjan. Där brukar ofta de pigga och penningtörstande dyka upp för att få avans på sina insatser. Och det är just detta som det är viktigt att man tar greppet om.

Jag har inte noterat att Vänsterpartiet eller något annat av oppositionspartierna specifikt har pekat på att det är Vinnova som ska utöka sitt investeringsområde, att vi ska ändra insatsen på någon av de befintliga aktörerna. Nej, och det har inte vi heller gjort, och det är därför det är viktigt att ta helhetsgreppet om detta. Det är viktigt att se vad det är för förutsättningar att sätta in riskkapital i den här kedjan. Det kan vara riskkapitalavdrag, det kan vara skattevillkor och det kan vara någonting annat. Det är viktigt att ta det här greppet.

Jag måste ändå ta upp 5-miljardersfonden, när den nu är uppe, att man ska plocka 5 miljarder friska kronor ur Vattenfall, detta Vattenfall som i torsdags debatterades högt och på flera våglängder i energidebatten. Om Vattenfall ska klara av att svara upp mot de högt ställda krav som den här kammaren har är det inte att plocka pengar därur som gäller. Vattenfall kan nog, tyvärr, behöva ha både 10 och kanske fler miljarder till sin kassa, inte dränera den. Det är som att skära ett stycke skinka från grisen att ge den att äta – den blir inte fet på det.

Anf. 60 MARIA WETTERSTRAND (MP) replik:

Herr talman! Det sista fick mig att undra lite om Hans Rothenberg aviserar att regeringen tänker sig något slags ägartillskott till Vattenfall.

Det var inte det jag hade tänkt fråga om, men jag kanske kan få en liten kommentar om att investeringarna i nya kolgruvor skulle kunna användas till någonting annat.

Jag hör väldigt ofta i näringspolitiken att regeringen talar om innovationer, att det behövs ett närmare samarbete mellan universiteten och arbetsmarknaden, att utbildningen ska leda till att arbetskraft kan komma in i företagen och ta de jobb som behövs. Man satsar mycket pengar på inkubatorer för att de som har idéerna ska kopplas ihop med dem som kan driva företag. Jag stöder väldigt mycket av den politik som regeringen bedriver på det här området.

Samtidigt ser jag i dag att det finns regionala högskolor där det här sker väldigt naturligt som en del i det arbete som görs där. Man har ett väldigt nära samarbete mellan högskolorna och näringslivet, mellan högskolorna och det omgivande samhället, för att man ska kunna bedriva gemensamma forskningsprojekt, för att man ska kunna få ut studenterna på arbetsmarknaden, för att utbildningarna just ska vara anpassade till det som företagen behöver.

Samtidigt bedriver regeringen en forskningspolitik som går i helt motsatt riktning. Man har nu gett signaler om att man ska driva det ännu mer åt det hållet. Det handlar om att man ska uppmuntra forskarna att ägna sig åt inomvetenskaplig forskning, där de ska sitta i ett antal år och skriva om sitt eget område snarare än att välja att gå utanför universitetets gränser och jobba tillsammans med det omgivande samhället.

Jag ser att det finns en stor risk att det framöver kommer att bli en dragkamp mellan Utbildningsdepartementet och Näringsdepartementet. Jag vill fråga Hans Rothenberg hur vi ska göra för att gemensamt se till att det är Näringsdepartementet som vinner den kampen.

Anf. 61 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! Ja, kampen går vidare – det är helt uppenbart. Och det skulle vara trevligt att få stå på samma sida som Maria Wetterstrand och Miljöpartiet i ett antal av dragkamperna. Jag tror att vi kan hitta gemensamma ambitioner och mål. Låt mig säga att det inte ska vara en kamp mellan två olika departement. Låt däremot den fria tanken och de kloka idéerna brottas och brytas mot varandra.

Inom den tillämpade forskningen och grundforskningen finns det en viss grundläggande motsättning och har alltid funnits, och det är den som är den akademiska världens stimulans att få ta del av. Det är faktiskt väldigt skönt, när man emellanåt kommer utanför riksdagens murar, att få möta den fria världen och de fria tankar som frodas där.

Vi behöver nog inte sätta vare sig Utbildningsdepartementet, Näringsdepartementet eller dessa ambitioner mot varandra. Den viktiga ambitionen är att se till att det som kommer från labben också blir AB, det vill säga att det bli affärer av det hela och att arbete utvecklas av detta. Här är näringsliv och utbildningsväsen ganska sammanflätade, men det kan bli mer av det. Jag skulle därför vilja betona det mentala tillståndet, attityden, där man behöver få in mer kommersiellt tänkande, marknadstänkande och affärstänkande i hela skolsystemet. Det gäller inte minst på högskolorna.

Maria Wetterstrand antydde att det finns en viss motsättning mellan mindre högskolor och större universitet. Den kritiska massan är det vik-

tiga i sammanhanget, och den uppnås tyvärr inte lika ofta på de mindre högskolorna.

Anf. 62 MARIA WETTERSTRAND (MP) replik:

Herr talman! Det är en dragkamp. Jag skulle gärna se en politik där man valde att inte styra så tydligt utan där det fanns en stor frihet att ägna sig åt inomvetenskaplig forskning, för dem som väljer det, eller åt forskning som är mer tillämpad, samhällsorienterad och tvärvetenskaplig.

I dag har regeringen valt en modell för forskningsanslag som innebär att man får mer pengar om man blir publicerad i vetenskapliga tidskrifter. Det främjar framför allt den inomvetenskapliga forskning som bedrivs vid de större universiteten. Den forskning som är mer tillämpad och tvärvetenskaplig har betydligt svårare att hävda sig.

Nu har det kommit signaler om att det ska styras ännu mer i den riktningen, men jag anser att vi behöver större frihet på detta område för att främja det innovativa och kreativa klimatet när man går utanför universitetets väggar.

När jag läste biologprogrammet i Göteborg hade vi *en* samhällstillvänd kurs. Där lärde vi oss att göra powerpoint-presentationer. Någon hade nämligen tänkt att vi skulle ut på arbetsmarknaden. Men kursen lades ned. Läraren som höll kursen var mycket ifrågasatt eftersom det ansågs att vi alla skulle ägna oss åt att titta i mikroskop resten av våra liv, vilket vi givetvis inte gjorde.

Sedan dess har utvecklingen gått framåt, förhoppningsvis även där. Jag är dock orolig att denna utveckling drivs tillbaka på grund av att attityden är att det enda som är värt något inom forskning är att man ägnar sig åt att sitta och stirra i sitt lilla hål för att nå målet att få Nobelpris om 20 år. Jag har inget emot detta för dem som önskar så, men jag vill se en större frihet där även annan form av forskning uppmuntras och får möjlighet att utvecklas i samhället framöver.

Anf. 63 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! Så talar en sann liberal. Det är självklart att den fria forskningen ska bestå, och det kommer alltid att vara en viss dragkamp på det akademiska fältet. Den forsknings- och innovationsproposition som lades fram för två år sedan hade en viss tyngdpunkt på det akademiska. Därför kan vi med tillförsikt se fram emot att den innovationsstrategi som tas fram är ett steg mot mer hands-on-tänkande och mot att få utvecklingen att gå mot mer kommersialisering av idéerna. Det gäller att se över kapitalförsörjningen och hur kunskapsförsörjningen sker. Man ser ofta i bolag som härrör från den akademiska världen att det kanske inte är affärstänkandet och affärskompetensen som är det mest utpräglade.

När det gäller innovationer är det viktigt att ta upp kunskapshoppen. Hur ska en person som fick Nobelpris för tio år sedan fortsätta vara vårdare av varumärke, idé och produktutveckling och samtidigt agera på en större marknad?

Jag gör ingen liknelse med denna debatt, men jag såg *Snillen spekulerar* häromdagen. Där kom också frågan upp om hur vi ska få det passerade idéägandet att bli något som kan utveckla framtidens arbete.

Jag sätter stor tilltro till innovationsstrategin. Jag hoppas att vi när vi debatterar den om två år kan se det goda utfallet av den. I grunden tror jag inte att vi skiljer oss så mycket åt.

Prot. 2010/11:38
20 december

Näringsliv

Anf. 64 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP):

Herr talman! Globaliseringen är ett faktum. För att vårt land ska kunna hävda sig i konkurrensen krävs medvetna satsningar. Regeringens vision är att Sverige ska bli ett av världens bästa länder att starta, driva och utveckla företag i – detta för att vi ska kunna stå oss i den ökande globala konkurrensen.

Globaliseringsrådet, som tillsattes av regeringen i början av förra mandatperioden, pekade i sin slutrapport på ett antal faktorer som kommer att vara av avgörande betydelse för Sveriges framtida tillväxt. Regeringens strategi vad gäller tillväxt ligger väl i linje med de insatser som föreslogs av Globaliseringsrådet. Sverige kan med rätt insatser bli en vinnare.

I OECD:s rapport *Going for Growth 2010* pekas på vikten av åtgärder för att stimulera ekonomierna. I rapporten kommenteras att Sverige är ett av de länder som infört en rad av de åtgärder som förordas av OECD. Det är något som vi alla kan glädjas åt.

Det finns många olika faktorer som styr utvecklingen inom det område som vi debatterar. Det handlar om människors utbildning, möjligheten till anställning, företagande, forskning, infrastruktur av olika slag, skatter, regler, konkurrens, kapital etcetera.

Vad Sverige behöver är ett dynamiskt och innovativt företagsklimat, ett klimat som gör att företagare och entreprenörer ser vårt land som ett attraktivt och kunskapsintensivt land som kan hävda sig i en föränderlig värld.

Herr talman! Sveriges välstånd har byggts och kommer att byggas av kreativa människor inom näringslivets olika grenar. För att det ska utvecklas på lång sikt måste nya företag och företagare och nya entreprenörer hela tiden komma till.

Självaste begreppet entreprenör är vidare än begreppet företagare. En entreprenör avser någon som ser nya affärsmöjligheter, nya kombinationer och nya marknader. För att detta ska ske krävs bland annat ett samhällsklimat som uppmuntrar entreprenörskap. Därför är det glädjande att något så viktigt som entreprenörskap och entreprenöriellt lärande i och med den nya skollagen kommer att löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet.

Under de kommande åren kommer förhoppningsvis ännu fler än i dag att starta företag. Även om antalet människor som gör detta val ökar är det långt ifrån tillräckligt. Under perioden 1994–2003 varierade inte antalet nystartade företag mycket. Det låg på ungefär 35 000 per år exklusive jord- och skogsbruk, fiske och fastighetstjänster. Under senare år har dock antalet nystartade företag ökat för att 2009 uppgå till drygt 56 000. Inkluderar man jord- och skogsbruk, fiske och fastighetstjänster uppgick antalet nystartade företag till knappt 60 000. Det är bra, men det räcker inte.

Vi i Folkpartiet liberalerna menar att det i framtiden måste vara lika naturligt att starta företag som att ta anställning.

Det måste även finnas möjligheter för befintliga företag att växa. Ofta påtalas bristen på riskvilligt kapital hos olika typer av företag. Enligt Folkpartiets och regeringens uppfattning är inte lösningen på problemet att dränera det statliga bolaget Vattenfall på kapital, vilket den rödgröna oppositionen föreslår. Det finns bättre sätt.

För att utveckla de statliga kapitalförsörjningsinsatserna avser regeringen bland annat att kartlägga och analysera utbudet av lån och riskkapital. Ett råd kommer att inrättas som stöd för myndigheten Tillväxtanalys. Uppdraget är att följa kapitalmarknadens utveckling och dess påverkan, särskilt på små och medelstora företags tillgång till kapital.

Regeringen har även för avsikt att tillsätta en utredning om samtliga statliga riskkapitalaktörers uppdrag, investeringsinriktning och kapitalstruktur i syfte att finna en mer effektiv resurstilldelning och aktörsstruktur.

Det är förstås angeläget att de statliga insatserna vad gäller finansiering och rådgivning fungerar som ett komplement till privat verksamhet av detta slag. Offentligt finansierad verksamhet ska inte och får inte konkurrera ut fungerande privat sådan.

Inom det växande näringslivet behövs ytterligare åtgärder för att uppmuntra och främja innovation. Sverige är traditionellt sett ett innovativt land. För bara ett par veckor sedan fanns det möjlighet att i riksdagen ta del av en utställning där några innovatörer visade upp resultatet av sitt arbete.

Regeringen föreslår en nationell innovationsstrategi bland annat för en ökad tjänsteinnovation, för inkubatorer och ungas innovationer. Insatserna för att öka nytiggörandet av resultaten från offentligt finansierad forskning inom akademi och vid forskningsinstitut ska därför fortsätta.

Herr talman! En bransch som visat en tydlig tillväxtkurva, lågkonjunkturen till trots, är turistbranschen. Här har liksom inom annat tjänstebaserat företagande en tydlig uppgång kunnat noterats. Regeringen fortsätter sin satsning på turismen och har för avsikt att, som ett led i att bland annat främja turismen och sysselsättningen, föreslå en sänkning av restaurangmomsen. I möten med turistföretagen på turistmässan i Göteborg i våras efterlystes detta samt ökade möjligheter till lärlingar och lärlingsutbildningar vilket ligger i linje med regeringens satsningar på lärlingar och lärlingsinriktade utbildningar.

Herr talman! Det finns mycket mer att säga inom detta område som i många delar sammanfaller med andra budgetområden. Jag nöjer mig dock med detta och vill avslutningsvis yrka bifall till utskottets ställningstagande och avslag på reservationen.
(Applåder)

Anf. 65 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Vi kan ha olika uppfattningar om hur vi ska finansiera olika typer av statliga insatser för att skapa riskkapital. Vi har föreslagit 5 miljarder från Vattenfall. Det intressanta är att regeringssidan inte har några idéer alls. Man hänvisar till något som eventuellt ska komma i framtiden när man har sett över allting. Vi har lagt fram vårt förslag. Även ni måste väl se till att pengar tillförs på något sätt? Jag vill nämna det eftersom man har nämnt Vattenfallsmiljarderna ett antal gånger, men det var inte därför jag begärde replik.

Min ena fråga är densamma som den jag ställde till Hans Rothenberg. Det är bra att man startar nya företag, men om man tittar på hur många företag som startar och hur många som läggs ned är nettot inte särskilt stort. Det är det stora problemet för Sverige.

Jag har hittills inte hört något från majoriteten om hur vi ska få små företag att bli medelstora och medelstora företag att bli stora. Att någon startar ett företag och bedriver verksamhet i ett soloföretag bidrar ju knappast till att det blir fler anställda. Vi pratar om att det är i de små och medelstora företagen som sysselsättningen kommer att finnas i framtiden.

Min andra fråga gäller tjänstesektorn. Nu duttar ni med en sak till, nämligen restaurangmomsen. Jag ska villigt erkänna att vi hade med den i våra förslag också. Det är lite ROT här, lite RUT där, lite restaurangmoms här och en avreglerad marknad där. När ska man ta ett helhetsgrepp över hela tjänstesektorn så att det blir någorlunda lika villkor?

Anf. 66 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik:

Herr talman! Man kan ju kalla det en dutt här och en dutt där. Jag vill påstå att regeringens insatser under den mandatperiod som just har passerat har byggt på den inriktning som jag talade om inledningsvis, det vill säga att stärka både små, medelstora och kommande företag på olika sätt. Det gäller, som jag sade, många utgiftsområden som sammanfaller med det vi just debatterar. Det handlar om att stärka möjligheten att anställa människor, det vill säga se till att människor har rätt kompetens och rätt utbildning och är väl förberedda för de kommande anställningarna. Det handlar också om att utbilda unga människor för olika val. Det som har varit förhärskande under många år har varit att utbilda människor för anställning. Det ska också vara naturligt att gå in i eget företagande. När det gäller Ung företagsamhet har trenden brutits i och med att unga människor nu väljer att starta företag. Vi har gjort historiska satsningar som har med forskning att göra. Det har inte gjorts tillnärmelsevis lika mycket under tidigare mandatperioder. Vi har gjort infrastruktursatsningar. Allt som varit möjligt att genomföra med den planering som krävs har genomförts. Jag skulle kunna göra en lång lista över satsningar.

När jag lyssnade på Börje inledningsvis lät det rätt dystert. Men var lite glad, Börje Vestlund! Det har gjorts många insatser som gynnar vårt företagande.

Anf. 67 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag är glad, men jag tycker att debatten ibland blir lite enfaldig. Vi pratar om nya företagare, men vi pratar väldigt sällan om hur vi ska få de företag som finns att växa. En del vill vara soloföretagare, och det ska vi ha respekt för. Många företag har möjlighet att växa, men då saknas det ofta kapital. Som Liselott Hagberg sade kanske man inte kan få tag i rätt kompetens. Där kan man göra en lång rad insatser. Där saknar jag en pusselbit i det som regeringen säger. Jag tycker att vi har en bättre politik på det området.

Jag frågade om tjänstesektorn. Där menar jag att det duttas lite här och lite där. Det tas inget helhetsgrepp. Vad kan man göra för att lyfta hela tjänstesektorn så att den blir lite bättre? Det hjälper inte att man får lite mer av det ena eller andra. Vi kan vara kritiska till en del av åtgär-

derna och vi kan vara positiva till dem. Jag vill inte säga att allt har varit fel. Det jag efterlyser är ett helhetsgrepp över hela tjänstesektorn. Den debatten har vi inte fört i den här kammaren över huvud taget, och knappast i den offentliga debatten heller. Precis som det behövs en sammanhållen industripolitik behövs det nu, när vi får en allt större tjänsektor, att man håller samman politiken i tjänsteföretagen.

Anf. 68 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik:

Herr talman! Det är inte obekant för Börje Vestlund eller någon annan att det efter den ekonomiska krisen var nödvändigt att vidta åtgärder ganska snabbt för att få fram nya arbetstillfällen. En sådan insats var ROT-avdraget som tidigarelades, liksom RUT-tjänsterna. Vi har också infört något som kallas LOV, lagen om valfrihet. Att bryta upp offentliga monopol tror jag är viktigt för att öppna nya möjligheter för tjänstesektorn.

Som jag sade i mitt anförande genomför regeringen en satsning på de innovativa delarna av tjänstesektorn. Jag tror att vi bara har sett början när det gäller tjänsteinnovation.

Börje Vestlund nämnde kapital och annat som kan vara hämmande för företag som vill växa. Något som jag stöter på när jag möter företag är vad jag brukar kalla för fyra k, nämligen krångel, kapital, kompetens och konkurrens. Jag vill påstå att regeringen har vidtagit en rad åtgärder inom alla de områdena. Vi har påbörjat en nedmontering av krånglet. Vi ser över frågan om riskkapitalavdrag. När det gäller kompetens har vi hela satsningen av utbildningsväsendet. För konkurrens är det viktigt att bryta upp offentliga monopol. Det har gjorts en hel del.

Börje Vestlund sade att någon här lät självgod. Jag tror att det är farligt om man slår sig till ro och tycker att man har gjort allt. Inget är så bra att det inte kan bli bättre, men det gäller att veta hur målet ser ut och vart man är på väg.

Anf. 69 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna på Liselott Hagberg. Hon gjorde en utveckling och pratade om den globaliserade världen och dess påverkan på oss. Hon avslutade det hela med att med rätt insatser blir Sverige en vinnare i en globaliserad värld. Vilka insatser menar Liselott Hagberg? Jag uppfattade inte vilka insatser det handlar om för att vi ska bli vinnare.

Anf. 70 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik:

Herr talman! Jag kan ge Kent Persson rådet att han skulle ha lyssnat när jag nyligen hade ett replikskifte med Börje Vestlund. I det replikskiftet utvecklade jag de insatser regeringen har vidtagit. Det handlar om många olika delar som är till glädje och nytta och stärker Sveriges möjligheter att konkurrera internationellt.

Jag kan upprepa att det handlar om satsningar inom till exempel forskning. Det handlar om alla reformer av och den stora förändring som har inletts när det gäller utbildningsväsendet. Alla vet att det tar lång tid innan man ser resultat. Därför var det verkligen hög tid att genomföra de stora förändringarna. Det handlar om översyn när det gäller kapital. Här har påbörjats, och kommer att fortgå, möjligheten att förse växande före-

tag med riskkapital. Vi har också monterat ned krånglet för att fler ska tycka att det är värt att anstränga sig att påbörja ett företagande; det ska vara mer roligt än krångligt och tråkigt.

Jag vill påstå att det har vidtagits en rad åtgärder. Målet när det gäller forskningsdelen är att vi någon gång själva ska tilldelas Nobelpriset, som vi hela tiden delar ut till andra.

Anf. 71 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Då hörde jag rätt: Ingenting nytt.

Produktiviteten i svenska företag föll under den här regeringens första mandatperiod. Vi har under hela perioden tappat marknadsandelar på exportmarknaden. Det är resultatet. Då hjälper inte detta.

Vi är inte dåliga på forskning. Vi är och har varit relativt duktiga på forskning i Sverige. Den forskningsproposition som regeringen lade fram var också väl tilltagen. Det vi är dåliga på är att kommersialisera våra resultat. Där ligger vi i botten inom OECD. Det är där insatserna behöver göras. Det har jag, och flera med mig, påpekat under en rad år här i kammaren. Att regeringen nu avser att tillsätta olika utredningar för att se över det hela är inte detsamma som att komma med skarpa förslag. Man kan kritisera oss för att vi tillskjuter 5 miljarder kronor och dränerar Vattenfall. Så är det inte i det här fallet. Vattenfall har fortfarande god vinstmarginal.

Det är också symtomatiskt att Liselott Hagberg pratar om konkurrens på lika villkor och offentliga monopol när vi har stora problem inom privata sektorn. Bemanningsbranschen är det senaste området där man via fusk och olika skattetrick stärker sin ställning. Det förekommer även inom städbranschen och byggbranschen. Vad gör ni där för att stävja detta uppenbara fusk som snedvrider konkurrensen?

Anf. 72 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik:

Herr talman! Nu tror inte jag att produktionsvolymerna minskade så fort den här regeringen trädde till. Det kan möjligtvis ha berott på den politik som fördes före vi bytte regering efter valet 2006.

När det gäller förändringar av stor betydelse för en så omfattande apparat som det svenska näringslivet och alla de olika delar som jag har pekat på finns inga quick fix, även om man skulle önska det. Det tar tid. Inom utbildningssystemet, som jag nämnde som en viktig faktor, tar det många år innan vi kan se resultaten av de förändringar vi har beslutat om och fortsätter att besluta om. Det kommer att ta tid – tyvärr. Det är mycket tid som har tappats på vägen.

Det viktiga är att man vet i vilken riktning man är på väg och vad man vill nå. Där finns det en klar och tydlig ambition. Vi tar olika steg i den riktningen.

Sverige har också, som jag sade inledningsvis, lovordats av OECD. Sedan handlar det förstås om vad man väljer att läsa och ta del av i form av rapporter, information och så vidare.

Kent Persson nämnde Vattenfall och kapitalutbyggnaden. Nu vet jag att Kent Persson inte har rätt till ytterligare replik, men det är rätt intressant att det finns en uppfattning hos De rödgröna i alla fall i årets motion. Vi får se hur det ser ut nästa år eftersom jag har förstått att samarbetet inte kommer att fortsätta. Bilden är att Vattenfall är en ko som man kan

mjölka i all oändlighet medan det finns andra som menar att vad som krävs är en kapitaluppbyggnad i Vattenfall. Där kan vi ha lite olika bilder.

Konkurrens ska främjas mellan privata aktörer förstås. Men det är ett stort problem när offentligheten bedriver verksamhet som konkurrerar ut privat verksamhet. Där beslutade vi så sent som förra mandatperioden om möjligheter som stärker privata företagare mot det offentliga monopolet. Där röstade Kent Persson nej.

Anf. 73 TALMANNEN:

Jag ska besvara frågor om talarordningen.

Talarordningen fastställs dagen innan enligt 2 kap. 15 § i riksdagsordningen, och talarordningen kan enligt lagen inte ändras efter detta. Den gäller. Däremot har det varit praxis ibland att när sjukdom inträder eller andra synnerliga skäl, till exempel kraftigt försenade flyg, att för att inte förstöra debatten att en annan partiföreträdare får ta en talares plats. Så har skett i dag. Men det innebär ingen allmän rätt att byta plats på talarlistan. Det är endast statsråd som kan bryta talarordningen. Då har alla förstått principerna.

Även om man släpper in en annan talare i stället för en talare som är sjuk sker det i strid med lagen. Om någon protesterar gäller lagen, och då gäller endast strykning från listan.

Anf. 74 ERIK A ERIKSSON (C):

Herr talman! Tack för klargörandet.

Ärade ledamöter! Det är en mörk tid på året just nu, men jag känner att jag ser ljuset. Det beror inte bara på snön som lyser upp utan det beror också på ett antal andra faktorer. Jag tänkte redogöra för några av dem här.

Vi har haft år med finanskris och lågkonjunktur bakom oss. De har präglat vårt lands näringsliv och arbetsmarknaden de senaste åren. Därför är det glädjande att se småföretagens återhämtning eftersom de utgör grunden för den kommande jobbtillväxten i landet. Det är otroligt glädjande. Färsk forskning visar att nyföretagandet ökar kraftigt. I vissa länder når företagandet rekordnivåer.

Tack var en proaktiv, jobbinriktad och ansvarsfull näringspolitik samt ordning och reda i statsfinanserna står Sverige starkt, och vi kan ta sikte bortom krisen. Resultaten är tydliga. Nyföretagarbarometern visade för november att nyföretagandet ökat nationellt med nästan 18 procent sedan förra året. Vi har i dag en sysselsättningsnivå som ökat med nästan 110 500 sysselsatta sedan hösten 2006. Nu är vi uppe i samma nivåer som innan krisen slog till.

Herr talman! Vi kan rabbla upp siffror och slå oss för bröstet. Jag gör det inte för att vara stöddig, utan jag försöker ge en bild av att det faktiskt finns ljusglimtar. Vi har haft oerhört tunga år bakom oss.

Jag är själv näringsidkare sedan årsskiftet 1996/97. Jag vet vad det kan innebära när man inte råår på allt i omgivningen, när det finns faktorer som gör att tryggheten, basen i livet, blir något helt annat. Det är vad tusentals personer i vårt land har varit utsatta för. Därför är det glädjande att kunna nämna detta.

För mig som centerpartist är entreprenörskapet en av byggstenarna för en bra välfärd och ett välstånd som gör att vi kan se framåt för kommande generationer – våra barn och eventuella barnbarn. Om det sker inom den växande tjänstesektorn eller inom välfärdsföretagandet må kvitta lika. Vi tycker att det är lika viktigt.

Många entreprenörer startar nytt inom vård och omsorg. Det är positivt. Det visar på mångfald, och det sker etableringar på orter som vi inte hade förväntat oss innan reformerna genomfördes. Det är många kvinnor som startar företagen. Det finns en uppgift om runt 20 000. Antalet kan vi möjligen diskutera, men det viktiga är att det sker en utveckling åt det hållet. Om vi skulle förlita oss till bara det som har varit skulle vi alla förbli bönder. Det är vi inte. Det är ett tag sedan, och jag tror att många är tacksamma för att det inte är så.

Det är tydligt att småföretagen är viktiga. Det märker vi i dessa debatter och i andra sammanhang som vi befinner oss i. Maria Wetterstrand nämnde föredömligt att politiken inte styr allt. Jag kan biträda henne i den ståndpunkten. Vi kan skapa förutsättningar och göra det något lättare och enklare. Vi kan, herr talman, visa att människor är olika och behöver olika ingångar i livet för att utvecklas.

Under krisen anställde våra mikroföretag – företag med färre än tio anställda – 5 876 personer. Det är en hög siffra med tanke på att vi bara upplevde varsel dag ut och dag in, inte minst hemma i västra Värmland. Det var bara svarta rubriker. Det är ändå här någonstans hoppet finns för mikroföretagens möjligheter att utvecklas och på sikt bli större.

När det gäller vår budget är en utgångspunkt att stärka jobbpolitiken, att den vilar på tre ben. Det handlar då om att det ska vara mer lönsamt att jobba, att det blir billigare och enklare att anställa och att det ska vara enklare, roligare och mer lönsamt att driva företag. Detta kommer vi att fortsätta att upprepa. Det får inte bli så att vi kontaktas av företagare – vilket vi för all del fortfarande blir; företagare är inte en homogen grupp – som säger: Det är inte roligt nu på grund av regelkrångel, högt skattetryck och den situation som vi nu befinner oss i och som vi inte själva rör över.

Självkritiken finns här. Det kan jag, herr talman, försäkra. Vi är inte på något vis i mål. Den som säger att den är i mål kan i stort sett ”gå i kompost” eller hitta på någonting helt annat. Att vara i mål är inte det som är det roliga, utan det roliga är att kunna fortsätta att påverka och förbättra. Den ansatsen måste finnas.

Under mandatperioden har Centerpartiet och alliansregeringen gjort 172 insatser som främjar jobb och företagande. Har då Sverige blivit bättre tack vare dessa 172 insatser? Ja, till vissa delar har det blivit bättre. Men det är svårt att jämföra eftersom vi inte haft, skulle jag vilja säga, normala år. Liselott Hagberg redogjorde på ett föredömligt sätt för detta. Det har inte varit alldeles enkelt, för det är inte fråga om vanliga år utifrån vilka man kan göra en långsiktig budget.

Jobbskatteavdraget är positivt. Det har faktiskt bäring på företagandet. En undersköterska med ett jobbskatteavdrag på ungefär 1 500 kronor per månad har 18 000 kronor mer per år att röra sig med. Vad ska vederbörande göra med dessa pengar? Ja, det är det upp till vederbörande att själv bestämma. Det kan handla om att genom stärkt privatekonomi få ett något dragligare liv. Det kan också handla om att skaffa sig ett bättre

boende eller om att spara eller investera. Vi ser att många betalar tillbaka på sina CSN-lån. Återbetalningen är nu rekordhög.

Det handlar också om pengar som kan bidra till nyföretagande utifrån en idé som en person går och bär på. Jobbskatteavdraget har, menar jag, varit banbrytande när det gäller att visa att vi kan sänka en skatt och att det kan bidra till att människor själva kan välja. Kanske är det inte världens bästa modell, och kanske visar det sig inte vara det bästa vi gjorde. Vi gjorde i alla fall en förändring som visar på att människor får mer pengar privatekonomiskt och själva kan bestämma.

Utöver detta har det blivit billigare och enklare att anställa. Vi har sänkt arbetsgivaravgifterna för alla med 1 procent. Det gäller även kommuner och landsting. Det tycker jag är bra. Särskilt under kristiden var detta positivt för den offentliga sektorn men också för den privata sektorn.

Även sänkta egenavgifter med 5 procent är positivt. Ytterligare en sänkning med 0,74 procent av egenavgifter som en anpassning till trygghetssystemen handlar det också om. Vidare handlar det om sänkt bolagsskatt, slopad förmögenhetsskatt och en sänkning av bolagsskatten, från 28 procent till 26,3 procent.

Dessa åtgärder kan göra att mindre företag kan växa och att egenföretagare vågar anställa. Här spelar nämnda faktorer in. Det uttalar i alla fall de företagare jag träffar. Men företagare är, som sagt, inte en homogen grupp, utan det ser olika ut.

Herr talman! För att ta ytterligare ett exempel: En egenföretagare med en inkomst på runt 17 000 kronor i månaden har med alliansregeringen fått 16 000 kronor mer per år att leva på jämfört med hur det var 2006. Jobbskatteavdragen gäller även för den som är egenföretagare och betyder att en skattesänkning kommer den personen till del. För den som är pensionär är det dubbelt jobbskatteavdrag, men det behöver vi kanske inte nämna i just den här debatten. Detta har också bäring på dem som kanske har ett hus och som har kvar sin verksamhet men som är pensionärer.

Regelkrånglet har diskuterats i den här debatten. Det kan jag förstå, för det är högst rimligt. Det är också högst rimligt, kan jag tycka, att från oppositionens sida ifrågasätta de mål som sätts. Var ska man börja, och vad är ett vallöfte värt? Den ingången har naturligtvis oppositionen, med all respekt för det. Oppositionen ska ställa sådana frågor.

Vi kan självkritiskt fråga oss om talet 25 var bäst eller om talet 7 hade varit bättre. Börje från Socialdemokraterna – förlåt, jag har tappat bort efternamnet – frågar om det är rätt tal som uppnåtts. Vi ska, som sagt, vara självkritiska, för vi – alltså inte heller jag – är absolut inte nöjda. Fortfarande finns det regelkrångel i vägen för företagaren eller entreprenören. Men vi har gjort någonting som är banbrytande. Vi har nämligen för första gången minskat regelkrånglet, men minskningen ligger inte på 25 procent.

Herr talman! Låt mig nämna Eskil Erlandsson, som jag tycker är en föredömlig minister på området. Han ligger på en minskning av regelkrånglet på långt över 25 procent. Det visar kanske att det inom vissa områden och branscher har funnits ett utrymme, större möjligheter, att minska regelkrånglet. Den möjligheten ska man förstås använda sig av för att minska kostnaderna.

Helt kort vill jag också säga några ord om tryggheten för företagare. Per Åsling kommer senare att ta upp delar av detta. Det sociala trygghetssystemet har inte varit anpassat till företagare. Men här har vi nu genom ett beslut fått till en ändring som gör att företagare ska kunna tillgodoräkna sig någonting som mer liknar trygghetssystemet för lönstagare. Det har varit otroligt viktigt för att komma framåt och för att få något slags rätsida på detta.

Det finns otroligt stora möjligheter, vill jag säga. Allt är förvisso inte ljus, men allt är verkligen inte mörkt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 75 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag har tre frågor till Erik A Eriksson – även jag höll på att glömma efternamnet.

Också Erik A Eriksson för diskussionen om fler företag. Jag tror att vi står bakom den men jag vill till Erik A Eriksson ställa följande fråga: Vad gör man för att utveckla så att företag som redan finns kan växa? Det riktigt stora problemet när det gäller svensk tillväxt är att företag startar men inte växer.

Vidare skulle jag vilja ställa följande konkreta fråga: När tänker regeringen börja arbeta med de två områden som är de riktigt stora och där regler kostar riktigt mycket för företagen? Jag tänker då på Justitie- och Finansdepartementens områden. Jag tycker att frågan kommer allt närmare. För att ta ett exempel från ordförandeskapet kan jag säga att jordbruksministern och naturligtvis också näringsministern tog upp frågan om regelkrånglet i sina råd. Det gjorde inte justitieministern och finansministern, så jag undrar när man tänker ställa krav i det avseendet i regeringen.

Min sista fråga handlar om tryggheten för företagare: Varför behövdes det val, och varför behövde man inte vara i majoritet för att kunna få samma trygghet för företagare? Det skulle ju vara sju dagars karenstid före valet. Tydligen gick det efter valet bra med en dags karenstid. Vad var det som skedde?

Anf. 76 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Herr talman! Jag ber om ursäkt, Börje Vestlund. Själv får jag ofta efternamnet Andersson i stället för Eriksson. Ibland blir det abrovinker.

Nåväl, jag tackar för möjligheten till replik och till att ytterligare få utveckla mina tankar. När det gäller företags möjligheter att växa talar jag trots allt om skattesänkningar och det spåret, kanske mest därför att vi haft ett väldigt högt skattetryck som under en lång tid har hämmat småföretagandet i landet.

Det har funnits politiska ambitioner även från Börje Vestlunds parti att göra något åt saken, men vi har kanske inte sett så mycket av det där. Det är lätt att i efterhand säga hur man skulle ha gjort, så det tänker jag inte göra. Anslaget har säkert funnits under en lång tid. Dessutom har industrialiseringen och efterkrigstiden gjort att storföretagen på många sätt har gynnats.

Jag tänker på vad Liselott Hagberg tog upp om kompetensförsörjningen. Den tror jag är en av nycklarna för att komma framåt. Det är vad företagen efterfrågar för att kunna växa. Det kan handla om miljöteknik eller om företag med stort så kallat know how som kräver expertkompetens. Det är viktigt med en synkronisering där. Jag både hoppas och tror att det kan göras på ett bättre sätt bland annat genom det som vi i dag har och som kallas för lärlingsplatser. Vårt utbildningssystem i dag ska bättre synkronisera, för kompetensförsörjningen är nog egentligen en av de större utmaningarna när det gäller att se till att företagen kan växa.

Herr talman! I torsdags hade vi en energipolitisk debatt här i kammaren. Då handlade det om hur vi snabbt kan få rimligare elpriser och vettigare elpriser på längre sikt. Flera konstaterade att det tar ungefär tio år att få till stånd en förändring i elproduktionen i vårt land. Jag kan tänka mig att inte heller det vi här diskuterar är gjort över en natt – för att försöka vara lite självkritisk. Men också ni i den nuvarande oppositionen hade tidigare kanske kunnat ta liknande initiativ, kan jag tycka.

Anf. 77 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Den här majoriteten skulle ju göra om hela utbildningssystemet. Vi hade inte minst en ganska bra arbetsmarknadsutbildning för att just klara av detta när det gäller toppar. Nu ska man i stället stoppa in detta i ett skolsystem, vilket gör att det kanske tar ännu längre tid. Ibland säger utbildningsministern att det kommer att ta 20 år att få en förändring. Hur många företag ska försvinna under dessa 20 år? Jag tror inte att det tar riktigt så lång tid, men det går alltid att fundera över sådana uttalanden.

Jag är fortfarande nyfiken på när man tänker sätta i gång med regel-förenklningar på Justitiedepartementet och Finansdepartementet. Det gäller också den lilla frågan vad som fick regeringen eller rättare sagt Alliansen att ändra sig när det gällde frågan om tryggheten för företagare. Det gick nämligen väldigt bra när man började riva i detta i socialförsäkringsutskottet. Jag skulle vilja veta vad det var som hände.

Anf. 78 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Herr talman! Först vill jag kommentera det Börje Vestlund säger angående Amsutbildningar. Jag besökte arbetsplatser under 2006. Då var det högkonjunktur i Sverige. Jag gjorde besök tillsammans med några arbetssökande och fick frågan: När ska du börja då? De stirrade på mig. Behovet av arbetskraft var så stort just då. Jag tror egentligen att vi under lång tid har missat möjligheten att synka ihop, även i högkonjunktur, när Socialdemokraterna styrde Sverige.

Jag säger inte att det är lätt. Jag säger att jag tror att vi ska lära av de misstag som eventuellt har begåtts. Nu har vi ett utbildningssystem som är sjösatt. Ja, det är väl inte satt i någon sjö, men det är i alla fall verkställt nu. Det måste vi ha tilltro till, särskilt lärlingssystemet, så att det inte blir så att vi saknar kompetens inom dessa så kallade praktiska yrkena. Det är livsviktigt för ett land att ha det framöver.

Jag ska försöka svara på Börje Vestlunds två frågor. När det kommer till Justitiedepartementet respektive Finansdepartementet vill jag nog passa där och be att vi tar det i särskild ordning och att vederbörande får svara på det i andra eventuella debatter i kammaren.

Ambitionen måste dock vara att det gäller minskat regelkrångel inom samtliga departement så att man netto ser att en företagare fått minskat regelkrångel. Annars, herr talman, är det inget minskat regelkrångel. Då kan vi fylla på hinken, och så tömmer någon ur den samtidigt som någon fyller på igen. Det är helt meningslöst. Där tror jag alltså att Börje Vestlund har en poäng. Jag bara utgår ifrån att detta arbete pågår, och jag ser med glädje fram emot att man också lyckas inom dessa två departement. Det kanske finns andra, dessutom.

Sedan var det detta med sjukdagarskarensen. Den remissomgång som gjordes i frågan om att förändra trygghetssystemet och därmed förändra antalet karensdagar visade inte att man tyckte någonting annat, utan där var man i remisserna nöjda med ett sjukdagarssystem – om man fick sänkta egenavgifter. Det skulle man få här.

Däremot tyckte jag att det var märkligt skött. Om jag går tillbaka till min företagarrull och får ett brev från Försäkringskassan som talar om att jag nu får sju karensdagar men där det inte står någonting om den kompensation som är i samband med detta är det klart att man blir förbannad, upprörd, sur, putt, purken, grinig, vresig och lättirriterad. Nåväl: Jag tror att det är bra att man har lyssnat i så fall.

Jag ska också säga att man kan välja fler dagar än dessa sju. Man kan välja upp till 90 dagar om man vill. Valfriheten är alltså viktig.

Anf. 79 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Sverige ska vara ett land där det lönar sig att arbeta och ett land där fler vill anställa och fler företag kan starta och växa. För jobben, tillväxten och en positiv utveckling i hela vårt land är det helt centralt att befintliga företag växer och att nya skapas.

En rad viktiga reformer har genomförts under förra mandatperioden som förbättrat näringslivsklimatet och stärkt Sverige som företagarnation. Det som har hänt är att alliansregeringen målmedvetet sänkt skatterna för företagare och på företagande, sänkt kostnaderna för att anställa, förbättrat trygghetssystemen och minskat regelbördan för företagen. Vi har även öppnat fler delar av ekonomin för entreprenörer.

Företagen är också beroende av stabilitet och ordning i de offentliga finanserna. Därför har vi tagit ansvar för Sveriges ekonomi. Tillsammans utgör allt detta en allt bättre grund för att göra Sverige mer konkurrenskraftigt och för att få fler och växande företag.

Sverige är nu på väg att återhämta sig från den djupaste krisen sedan 1930-talet. Alliansregeringen har gjort kraftiga insatser för att möta krisen och bekämpa arbetslösheten. Vi har vidtagit omfattande åtgärder för att stabilisera den svenska finansmarknaden och därmed trygga företagens kapitalförsörjning liksom för att värna sysselsättning och produktion. En aktiv krispolitik har varit möjlig tack vare en ansvarsfull politik som har värnat de offentliga finanserna och satt jobben främst.

Målet för näringspolitiken denna mandatperiod är att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag för att därigenom bryta utanförskapet och minska den fortfarande alldeles för höga arbetslösheten, inte minst bland unga och personer med utländsk bakgrund. Det är helt oacceptabelt att en så stor del av befolkningen fortfarande är arbetslös.

Här spelar näringspolitiken och småföretagens villkor en viktig roll för att ge arbetslösa jobb och framtidstro. Det är därför glädjande att nu se småföretagens kraftfulla återhämtning, eftersom de utgör grunden för att vi ska få fler och hållbara jobb. Färsk forskning visar att nyföretagandet har ökat rejält jämfört med förra året och att vissa län till och med når rekordnivåer.

En rad undersökningar visar nu hur företagen återhämtar sig och hur framtidens jobb växer fram. Företagarnas årliga undersökning *Småföretagarbarometern* visar samtidigt att vi nu ser en snabbare återhämtning jämfört med tidigare konjunkturuppgångar, exempelvis i början av 2000-talet eller perioden efter 90-talets kriser.

En trend bland nyföretagandet är att det är allt fler ungdomar, kvinnor och personer med utländsk bakgrund som startar företag. Sedan hösten 2006 är det till exempel 49 procent fler ungdomar i åldern 20–24 som startar företag. En aktiv företagarlinje är avgörande för att bryta ungdomsarbetslösheten och utanförskapet.

Alliansen har genomfört en rad reformer för att förbättra för företagen i Sverige. Nyligen avskaffades revisionsplikten, som gällde för två tredjedelar av företagen, och för några månader sedan sänktes egenavgiften för småföretagen. Detta är reformer som underlättat för tusentals företag att vara mer framgångsrika och anställa fler. För att göra aktiebolag mer tillgängligt för företagare har kravet på aktiekapitalet sänkts från 100 000 till 50 000 kronor. Detta har bidragit till att antalet aktiebolag har ökat med 15 procent under det senaste året.

Vår vision är att Sverige ska bli ett av världens bästa länder att starta, driva och utveckla företag i. Det är nödvändigt om vi ska kunna möta den ökande konkurrensen. Ett näringslivsklimat som stärker Sveriges konkurrens- och attraktionskraft förutsätter insatser inom i praktiken samtliga politikområden.

Herr talman! Arbetet för ett företagsklimat i världsklass har kommit långt, men mer behöver göras. Därför fortsätter vi arbetet med att utveckla en mer samlad och tvärsektoriell näringspolitik. För att få fler och växande företag krävs också insatser för att utveckla företagsfinansiering, öka tillgången på riskkapital och ge information och rådgivning riktad till befintliga och blivande företagare. Här planerar regeringen att tillsätta en utredning som ser över samtliga statliga riskkapitalaktörer.

Vi måste samtidigt fortsätta arbetet med att bygga starka forsknings- och innovationsmiljöer. Arbetet med att förenkla företagens vardag fortsätter med hög prioritet. Nya mål och indikatorer ska utvecklas, och förenklingsarbetet ska få ökat genomslag på regional och lokal nivå.

För att förbättra förutsättningarna för innovation och kunskapsintensivt företagande föreslår regeringen inom ramen för en nationell innovationsstrategi insatser för bland annat ökad tjänsteinnovation, inkubatorer och ungas innovationer. Insatserna för att öka nyttiggörandet av resultaten från offentligt finansierad forskning inom akademien och vid forskningsinstitut fortsätter. Regeringen förstärker anslaget till Innovationsbron AB för insatser inom såddfinansiering och affärsutveckling.

För att upprätthålla ett internationellt konkurrenskraftigt företagsklimat kommer regeringen att tillsätta en utredning av företagsbeskattningen för att utforma beskattningen så att investeringar, produktivitet, sysselsättning och välfärd gynnas. Vidare har regeringen som reformam-

bition att under mandatperioden sänka mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster från 25 procent till 12 procent.

Sverige behöver fler och växande företag. Bara så får vi fler jobb och tryggar vår gemensamma välfärd.

Herr talman! Mycket har gjorts, men mycket mer kan göras. Det kommer vi kristdemokrater, tillsammans med moderater, centerpartister och folkpartister, att arbeta aktivt för under den mandatperiod som just har inletts.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till propositionen och avslag på samtliga motioner.

I detta anförande instämde Andreas Carlson (KD).

Anf. 80 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Herr talman! Målet och visionen för oss socialdemokrater är att Sverige ska vara ett jämlikt land. Ska målet och visionen kunna nås behöver fler möjligheter skapas. Barnens framtid ska inte avgöras av vad föräldrarna tjänar eller av var man bor. Utbildning och trygghet ska vara för alla så att vi kan utvecklas genom hela livet.

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att påverka både sina egna liv och samhällsutvecklingen i stort. Alla ska kunna förverkliga sina drömmar och utveckla sina förmågor. Ett jämlikt Sverige är ett framgångsrikt Sverige. Där tas all begåvning, alla talanger och all arbetsvilja till vara. Där bryr vi oss om varandra, och där kan man känna sig trygg.

Engagemang och nyfikenhet förvandlas till nya idéer och växande företag, och därmed till jobb och framtidstro. Så kan Sverige konkurrera med kunskap och förnyelse i en värld av ständigt tuffare internationell konkurrens.

Ett jämlikt Sverige förutsätter ett jämställt Sverige. För att minska klyftorna mellan kvinnor och män behöver en rad strukturella reformer genomföras. Att hålla samman Sverige är det viktigaste för oss socialdemokrater.

I dag går utvecklingen i motsatt riktning. Unga möter stängda dörrar. Alltför många är långtidsarbetslösa. Svårt sjuka människor görs försäkringslösa. Klyftorna ökar både mellan människor med höga och låga inkomster och mellan män och kvinnor. Den utvecklingen är inte värdig ett välfärdsland som Sverige. På längre sikt hotar detta förutsättningarna för både jobb och ekonomisk utveckling, men det går att byta färdriktning.

Herr talman! Vi rödgröna har en högre ambition än regeringen på utgiftsområde 24 Näringsliv. Vi anser att vägen till arbete går genom företag och företagande. Därför är det lite förvånande att borgarna här i riksdagen och i regeringen har gett en hel del otydliga besked just när det gäller näringslivet.

Låt mig ta några exempel. Hans Rothenberg säger här i kammaren att vi i Sverige ska vara i världsklass. Jag har ingenting emot det. Man ska självfallet spänna bågen hårt, men det gäller att landa på rätt ställe också. Vi kan ta Coompanion som exempel. Det handlar om kooperativt företagande som är på frammarsch i Sverige. Allt fler väljer att driva företag i den här företagsformen. De får otydliga besked om framtiden och hur det

ska gå med deras verksamhet. Det måste vara självklart att det ska finnas pengar till information, utbildning och rådgivning.

Låt mig tydliggöra vad Coompanion gör sedan 25 år tillbaka. Det handlar om affärsrådgivning till människor som vill starta och driva företag tillsammans. Nu får de för andra året i rad otydliga besked om huruvida de ska få de medel som krävs för att de ska kunna jobba just med rådgivning och utbildning.

Vidare har vi IFS, det vill säga Internationella Företagarföreningen, som ger råd och stöd till invandrare som vill starta företag i Sverige. Det är samma sak där. Regeringen skriver i budgetpropositionen att man avser att fortsätta med insatser för att främja företagande bland personer med utländsk bakgrund, till exempel satsning på mentorskap, rådgivning och mikrolån.

Men i själva verket innebär det beslut som vi förmodligen kommer att fatta här om några timmar en neddragning med 20 miljoner. Hur kan man då säga att det är en satsning? Det här går inte riktigt ihop. Detta är väl en viktig målgrupp?

Ett tredje exempel är kvinnor som jobbar med företag. Winnet, som tidigare hette NRC, har ca 8 000 medlemmar. De upplever att de blir godtyckligt behandlade. De har blivit lovade en basfinansiering som vi här i kammaren är överens om. Men man har ändå gjort en förändring som innebär att det har blivit projektbaserat. Det gör att det är väldigt många tidigare resurscentrum som nu måste lägga ned eftersom de inte får några projektpengar. Detta sker i en tid när andra, särskilt inom EU, har Sverige och just det här sättet att arbeta som förebild. Nu slår man undan fötterna för dem. Det är väldigt märkligt, speciellt eftersom regeringen vill skapa bilden av att man är företagsvänlig och i världsklass när det gäller näringslivet.

Herr talman! Besöksnäringen har nämnts vid flera tillfällen under debatten. Det är en mycket viktig näring. Flera talare har tagit upp besöksnäringen, och den är mycket viktigt. Därför kanske vi kan få en enad riksdag bakom det förslag som vi har om att det ska bli ett särskilt branschprogram för besöksnäringen där vi ska kunna satsa på forskning och utveckling. Det kanske är någonting att se fram emot.

Herr talman! Handelsfrämjande åtgärder är viktiga för Sverige om vi ska kunna stå starka i en global konkurrens. Att satsa på exportfrämjande åtgärder är därför både A och O. Vi rödgröna har andra förslag än regeringen och borgarna här i riksdagen på det området. Den internationella finanskrisen satte under 2009 tillfälligt stopp för den svenska exportens gynnsamma utveckling sedan 1990-talet. Varuexporten, som står för två tredjedelar av den svenska exporten, föll med 17 procent, medan tjänsteexporten bara backade en knapp procent. Det är naturligtvis glädjande att den svenska exporten har återhämtat sig något nu under 2010. Det har vi kunnat se på hur många uppsägningar det blev. Det visar också hur sårbara vi i Sverige är.

Därför är det bra att regeringen och handelsministern har målet att fördubbla exporten på fem år. Det som möjligtvis är lite förvånande är att man inte är beredd att tillskjuta några pengar för att klara av den här satsningen. Vi kan konstatera att det är likadant här. I budgetpropositionen skriver regeringen att man gör satsningar på export- och handelspoli-

tiken. I själva verket gör man en neddragning med 15 miljoner på Exportrådets verksamhet. Detta går inte riktigt ihop.

Vi hör också regelbundet hur små och medelstora företag återkommer till att de har problem att få rådgivning.

Förvisso har vi, än så länge i alla fall, de regionala exportrådgivarna, och det som de utför är inledningsvis gratis. Problemet blir nästa steg, när man behöver gå vidare och det inte finns gratis exportrådgivning. I stället ska man betala, och det är inte alltid de små och medelstora företagen har förutsättningar för detta.

När man gör sådana neddragningar på Exportrådet som det nu är fråga om blir det svårt att få pengarna att räcka för just små och medelstora företag och deras behov av hjälp. Man kan särskilt se detta när det gäller underleverantörerna, det vill säga Svensk Industriförening. De har själva tagit initiativ till Undexo eftersom de känner att det som staten har att erbjuda inte räcker till. Samtidigt säger de i sina krav att de behöver hjälp från samhället i någon form för att klara av detta. Det är mycket märkligt att man från borgarnas sida inte är beredd att göra den typen av satsning så att Sverige inte ska vara lika sårbart beträffande export- och handelspolitiken.

Herr talman! Det finns många företag som ropar efter arbetskraft men inte hittar rätt kompetens. Samtidigt finns det många unga som inget hellre vill än att jobba. Det behöver göras stora investeringar i kollektivtrafik, järnvägar och bostäder liksom i energieffektivisering och förnybar energi för att kunna möta klimatutmaningar och göra Sverige världsledande på grön omställning och miljöteknik.

Om vi tar vara på dessa möjligheter får det många positiva följd effekter i form av jobb och ekonomisk utveckling. Det finns mycket kreativitet, engagemang och framtidstro, och utifrån detta kan det bara bli fler företag och fler som kommer i jobb. Och alla får en chans att växa.
(Applåder)

Anf. 81 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! En bärande tanke i vår socialdemokratiska syn på Sveriges förutsättningar att lyckas i den mycket tuffa internationella konkurrens vi lever under är att vi ska konkurrera med högt kunskapsinnehåll, aldrig någonsin med låga löner. Därför tycker jag och vi i vår partigrupp att det är oroande att regeringen förhåller sig så pass passiv när det handlar om att skapa bättre förutsättningar för svenska företag, oavsett bransch, att utvecklas och växa.

Oroande, ja förvisso, men faktiskt föga förvånande. Det finns ett grundläggande ideologiskt motstånd från de borgerliga partiernas sida att ge staten en tydligare och ambitiösare roll som samarbetspartner för näringslivet. Det finns på den statliga nivån, jag har upplevt den på den regionala nivån och med egna ögon sett den på den kommunala nivån.

För oss är det naturligt att välja en annan väg. När regeringen väljer en alltför passiv väg är vi tydliga med att vi vill att staten ska bli mer aktiv och ta ett större ansvar.

Herr talman! Den högproduktiva exportindustrin i vårt land är på sätt och vis den ryggrad som bär upp mycket av vårt gemensamma välbefinnande. Därför är dess behov också Sveriges behov. I juni presenterade Industrikommittén en utvärdering av den så kallade offerten som lämnades till

regeringen 2004. Den innehåller en lång rad förslag på åtgärder inom forskning, utbildning och innovation. Slutsatsen är att samarbetet mellan industrin, såväl under den tidigare socialdemokratiska regeringen som under den nuvarande borgerliga regeringen, i huvudsak har varit ganska fruktbart. Men, och det är mycket viktigt, väldigt mycket återstår att göra.

Enligt min mening är det därför, herr talman, angeläget att öka statens ambitionsnivå för att uppnå en större fokusering och förbättrad samordning av insatserna riktade till industrin. Jag tror att det i själva verket är en nödvändig förutsättning för att upprätthålla Sveriges konkurrenskraft.

Industrin efterlyser bland annat en starkare knytning av statens satsningar på forskning till den forskning och utveckling som bedrivs inom industrin själv. Industrikommittén efterlyser strategiska forskningsprogram i en samverkan mellan näringslivet och staten. Man menar att det borde vara en självklart naturlig del av den svenska FoU-politiken.

Mot bakgrund av detta är jag glad att kunna redovisa att vårt budgetförslag innehåller en rad insatser som väl skulle matcha de efterfrågade åtgärderna. Vårt budgetförslag innehåller satsningar på innovationsprogram för en konkurrenskraftig industri och en kunskapsintensiv tjänstesektor. Vi vill genom en extra utdelning på 5 miljarder från Vattenfall inrätta en riskkapitalfond för att stärka tillgången på riskkapital med fokus på små och medelstora industri- och tjänsteföretag i hela Sverige.

Det jag emellertid allra mest vill framhålla är vårt förslag att regeringen bör utveckla en modell för att stärka konkurrenskraften genom en bättre samverkan mellan staten, universiteten, högskolorna och näringslivet. De branschprogram som den dåvarande regeringen initierade 2005, men som den borgerliga regeringen kastat i papperskorgen, skulle kunna utgöra en plattform för ett sådant arbete och mycket väl möta Industrikommitténs förslag på konkreta åtgärder. För våra prioriteringar ger vi Verket för innovationssystem ett högre anslag än regeringen, motsvarande 100 miljoner kronor.

Herr talman! Det är som sagt oroande men inte alls förvånande att regeringen förhåller sig så pass passiv när det handlar om en så viktig fråga som Sveriges förmåga att konkurrera. Det handlar om själva grundvalen för det välfärdssamhälle som vi skapat och borde därför vara en högre prioriterad uppgift för regeringen, oavsett vilken regering det handlar om.

Jag är därför extra bekymrad över att näringsutskottets borgerliga ledamöter så okritiskt svalt regeringens förslag på det här området. Om regeringen inte har insikter nog och inte förmår prioritera, fokusera och strukturera statens insatser på forsknings- och innovationsområdena borde åtminstone några insiktsfulla ledamöter på den borgerliga kanten ha haft kurage nog att säga ifrån. Det är trist att så inte är fallet.

(Applåder)

Anf. 82 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! Det var ord och inga visor!

Jag vill komma tillbaka till det reptrick som ni från framför allt Socialdemokraterna talar mycket om, att plocka 5 miljarder kronor ur Vattenfall. Jag skulle vilja veta vad det är för analyser ni har gjort av Vattenfall som säger att det är det bästa bolaget att plocka 5 miljarder kronor ur. Staten har ganska många bolag. Här ska pengarna komma från Vatten-

fall. Vad är det som gör att ni landat på 5 miljarder? Och hur långt tror ni att 5 miljarder från Vattenfall kommer att räcka med tanke på de ambitioner ni har?

Är det bra att ta 5 miljarder kronor ur Vattenfall? Vi har tidigare, framför allt i energidebatter, hört de ambitioner som De rödgröna har med Vattenfall – det ska ställa om till grön teknik, stänga ned kolkraftverk i Tyskland och så vidare – och därför undrar jag: Kommer det att finnas 5 miljarder över i Vattenfall? Många är nyfikna på att höra hur denna analys har gått till.

Anf. 83 INGELA NYLUND WATZ (S) replik:

Herr talman! Vi bygger naturligtvis våra budgetförslag på de realiteter som finns, och vår bedömning är att det går att göra en extra utdelning från Vattenfall. Vi har ungefär samma underlag för våra politisk-strategiska ekonomiska bedömningar som regeringen, eller rättare sagt exakt samma underlag.

Jag skulle kunna returnera frågan och säga: Vad är det som får Hans Rothenberg och den borgerliga majoriteten att tro att 2 miljarder i ett inlandsstöd, som alltså bara riktas till inlandet, kommer att ge de effekter som man eftersträvar? Vi har ju ännu inte sett regelverket för detta.

Det handlar inte om att vi i oppositionen inte ser behovet av riskvilligt kapital. Frågan är i stället hur vi så att säga vill värka fram instrumenten. Vi tror på den här modellen. Det är betydligt större belopp, och det kommer att gynna hela landet. Det är ett instrument som ni saknar. Där står ni blanka.

Jag är inte ett dugg oroad över detta. Jag är mer oroad över att regeringen är så passiv när det gäller stödet för att utveckla svensk industri.

Anf. 84 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! När det gäller inlandsinnovation och det projektet för norra delen av Sverige finns det en klar och tydlig politisk tanke. Det är ett område, en del av Sverige, där det inte finns entreprenörskap och där det saknas lokalt och regionalt riskkapital. Där behövs det. Det är bra politik när man använder medel ur statsbudgeten till detta.

Men nu gäller det Vattenfall. Vi har ju i diskussioner om statligt ägande fått kritik för att regeringen inte har tillräcklig koll på vad som händer i styrelserna. Från oppositionen har man föreslagit att man ska sätta en vakthund i varje styrelse, som ska ta reda på vad som egentligen händer. Har Socialdemokraterna en vakthund i Vattenfalls styrelse som har kunnat göra analysen att 5 miljarder går att plocka ur företagets kapital för att lägga på annat? Har man gjort den analysen, eller har den kommit fram på något annat sätt?

Vattenfall har enorma utmaningar om det är så att man till exempel ska avveckla kolkraftverken i Europa. Det är ju inget man kommer att tjäna pengar på. Det är snarare tvärtom. En av baksidorna med detta är just att man tjänar pengar på det som är smutsigast. Så ska man sälja det eller avveckla det och dessutom ta 5 miljarder att lägga på något annat. Om man ska ta ansvaret att avyttra kolkraften i Europa från Vattenfall skulle kanske de 5 miljarderna behöva gå åt andra hållet. Jag är fortfarande intresserad av att få höra hur analysen har gått till.

Anf. 85 INGELA NYLUND WATZ (S) replik:

Herr talman! Hans Rothenberg får väl fortsätta fundera över Vattenfall. Jag tror att han och andra kommer tillbaka till detta av det enkla skälet att det är en genialisk idé. Den är väl genomtänkt, och den skulle ge små och medelstora företag i Sverige väldigt mycket mer än ett osäkert förslag på 2 miljarder till inlandsinnovation, som ju inte ger förutsättningar för riskvilligt kapital att verka i hela landet.

Jag säger inte att vi inte tycker att idén med de 2 miljarderna till inlandsinnovation är bra, men på samma sätt som Hans Rothenberg frågar hur vi har kommit fram till att vi skulle kunna göra en extra utdelning från Vattenfall på 5 miljarder skulle jag kunna returnera hans fråga, även om Hans nu inte har någon replikrätt. Vad är det för analys som ligger till grund för att det är just 2 miljarder till inlandsinnovation som kommer att få företagen där att blomstra? Jag tror dess värre inte – och det har vi också i utskottet fått erfara – att regeringen var särskilt genomtänkt i detta. Det lär komma tillbaka hit till kammaren. Då får vi se vad det är för genialisk analys som regeringen har gjort på den punkten.

Anf. 86 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Jag tänker i dag uppehålla mig vid de mindre företagens förutsättningar att etableras och växa. Det är ett ämne av största angelägenhet, och jag vågar säga att det är en ödesfråga för Sverige. Fler och växande företag är i högsta grad ett samhällsintresse, något som berör oss alla. Det är det samlade värdet av vad företagen producerar som utgör grunden för välfärden. Det är värt att påminna om detta.

I den allmänna debatten tenderar många att skilja mellan riktiga företag och vad man benämner levebrödsföretag. Men de så kallade levebrödsföretagen skapar mycket sysselsättning i vårt land, inte minst på landsbygden där dessa livsstilsföretag i många fall är en förutsättning för att man ska kunna bo kvar på hemorten. Enligt undersökningar som har gjorts är så många som tre av fyra företag i Sverige just sådana här livsstils- eller levebrödsföretag, och det vore djupt beklagligt att föra en diskussion om företagandet utan att ta dessa företags situation i beaktande.

Under hela mitt liv har jag varit företagare och entreprenör. Jag har drivit företag själv. Jag har varit med och finansierat dem. Jag har suttit i styrelser, och jag har agerat rådgivare. Det finns givetvis många slutsatser att dra av de erfarenheterna, men den viktigaste är att en fungerande företagarpolitik börjar med finansieringsmöjligheter. För att underlätta nyföretagandet bör förändringar inom skattepolitikens område ske. Låt mig nämna två angelägna reformer: för det första införande av riskkapitalavdrag och för det andra skattefri avsättning i företagsuppstartskonton.

Herr talman! Det startas en hel del företag i vårt land i en tydligt ökad takt, men betydligt färre växer och anställer fler. Vi halkar långsamt efter när det gäller innovationer. Just därför är det arbete med sikte på en sammanhållen innovationsstrategi som näringsministern har aviserat så oerhört viktigt. En förnyelse av företagandet är en förutsättning för att vi ska klara konkurrenskraften. Sverige behöver mer produktutveckling, fler innovationer och smarta investeringar. Vi ska vara i framkant av utvecklingen.

Den viktigaste förklaringen till dagens läge är förmodligen hur tillgången till kapital ser ut i Sverige. Banker som bränt sig på vidlyftig och spekulativ utlåning drar sig för att ge lån ens mot säkerhet. Kreditmarknaden fungerar varierande i olika delar av landet, mycket beroende på värderingen av fastigheter. Privat riskkapital kommer sällan in i själva såddskedet, utan först senare då en verksamhet växer, och de statliga aktörerna är nästan mer konservativa än de privata finansiärerna.

Därför är det ett angeläget och välkommet steg som regeringen nu tar med genomförandet av flera åtgärder med sikte på riskkapitalförsörjningen. För mig som jämte är det naturligtvis särskilt välkommet att inlandsfonden, inlandsinnovation, blir en realitet efter beslut i den här kammaren. Övriga åtgärder, översynen av statens egna aktörer och uppdraget till myndigheten Tillväxtanalys att se över de mindre företagens tillgång till kapital, är angelägna åtgärder. Låt mig konstatera att det är viktigt och angeläget att se över de statliga aktörerna och att myndigheter själv arbetar rätt. Tillämpas rätt strategier och nyttjas de rätta verktygen? Det är frågor som bör ställas. För att bättre kunna stötta mindre företag är en stark regional närvaro av största vikt.

Herr talman! Ett gott företagsklimat kan sägas bestå av två delar. Den ena delen är de stora strukturella förutsättningarna, samhällsekonomisk stabilitet, ett totalt sett acceptabelt skattetryck, en fungerande arbetsmarknad och fungerande institutioner. Den andra delen är de mikroekonomiska förutsättningarna för företagandet, den konkreta tillgången på riskkapital, effekten av arbetsrättslig lagstiftning på den faktiska arbetsplatsen, följderna av högre arbetsgivaravgifter än i de flesta länder i vår omvärld, och så vidare.

I Sverige har vi utan tvekan varit ytterst framgångsrika i att trygga de strukturella och institutionella förutsättningarna för företagande. Sverige anses i dag vara ett av världens mest konkurrenskraftiga länder, och Sverige har klarat finanskrisen med bättre statsfinanser än något annat land i Europa. Att beskriva det som annat än en framgång för ett litet och utsatt land är otvetydigt att sätta politiken i debatten före verkligheten.

De åtgärder som vidtagits har lagt en bra grund för företagande i hela landet. Samtidigt kan det vara på sin plats att påminna om att företagens värld inte enbart består av makroekonomiska förutsättningar. Den består också av mikroekonomiska realiteter. I takt med att Sverige nu lämnar krishanteringen bör förutsättningarna för positiva åtgärder för ett ökande företagande stå högst på önskelistan.

Jag ska inte uppehålla mig vid dessa frågor i någon längre utsträckning utan nöjer mig med att konstatera att de svenska företagens önskemål inte har förändrats särskilt mycket under de senare åren. Det som prioriteras är kostnaderna för att anställa i form av sänkta arbetsgivaravgifter, risken med att anställa och krångliga regler inte minst gällande skatter som riskerar att leda till fel och som kan kosta mycket att hantera för det enskilda företaget.

Herr talman! Som en avslutande observation ska jag kortfattat nämna några ord om energipolitik och företagande. Den rekordkalla inledningen på vintern har gett många i vårt land en påminnelse om hur det ser ut varje år i de norra delarna. Detta har lett till en diskussion om infrastruktur och tillgänglighet.

En annan konsekvens av den kalla vintern med låga nivåer i vattenmagasin och den usla driftsäkerheten för svensk kärnkraft är rejäla pristegringar på el. För åtskilliga företag väntar mycket högre elkostnader för produktion och uppvärmning med påverkan på lönsamheten.

Den uppkomna situationen visar en sårbarhet som inte bara hotar landets konsumenter utan också alla företag och därmed sysselsättningen. I ljuset av detta är näringsministerns initiativ att sätta press på energibolagen än mer välkommet.

I den uppkomna situationen höjs redan röster för mer kärnkraft. Det står naturligtvis var och en fritt att resonera om det. Men det löser inte dagens problem med energiförsörjning. För min del är slutsatsen klar. Det är nu angeläget att än mer skynda på utbyggnaden av de förnybara energislagen för en ökad mångfald på energimarknaden och bättre konkurrens som kommer att skapa starkare incitament för dem som driver kärnkraften att ta ansvar för tillgängligheten.

Energiuppgörelsen ter sig nu än mer riktig. Det tredje förnybara benet prioriteras äntligen tack vare Centerpartiets medverkan. För hushåll och företag måste säkerheten sättas först. Det gäller tillgången på energileveranser, konkurrenskraftiga priser och miljöansvar.

Låt mig avslutningsvis yrka bifall till utskottets ställningstagande.

Anf. 87 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Per Åsling var den enda borgerliga företrädaren som nämnde att företag skulle växa. Det har mest talats om att det ska bli fler företag men inte att företagen ska växa, och det tackar jag särskilt för. Jag kan ställa samma fråga som jag ställt till de flesta andra här. På vilket sätt ska företagen kunna växa? Vad är det regeringen vill sätta in för att företagen ska växa?

Det andra är det som varit med i princip hela eftermiddagen som vi har diskuterat näringslivsfrågorna. Det gäller kapitalmarknaden. Förutom de 2 miljarderna till inlandsinnovation, vad är det man vill göra där? Det verkar som att man vill göra någonting, men det är inte så preciserat vad det är man vill göra och vilka åtgärder man har tänkt sig.

Vi kunde konstatera redan när den Folkessonska utredningen lades fram för nästan tre år sedan att det var en stor kritik. Det har också kommit rapporter från Riksrevisionen där man kan konstatera att de statliga insatserna är väldigt fragmentiserade. Detta kompletteras dessutom med att det finns en del regionala insatser som inte gör bilden särskilt mycket enklare för de företag som behöver kapital.

Därför är min fråga i sammanhanget: Vad är det konkret man vill göra på området? Vill man centralisera mer, eller vad är det man vill göra? Det andra är: På vilket sätt ska man få den privata marknaden att kunna gå in i sammanhanget? De är de frågor jag har just nu.

Anf. 88 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Börje Vestlund för frågorna. Det är viktigt att flera saker åtgärdas för att få företagen att växa. En sak kan vara att angripa de statliga fragmenterade insatserna som Börje Vestlund kallar myndigheter som jobbar med statlig finansiering. Jag tycker väl att det är lite vårdslöst uttryckt. Jag vill påminna Börje Vestlund att det till mångt

och mycket är en struktur som finns kvar från den tidigare socialdemokratiska regeringen.

Oavsett det gäller det att de statliga myndigheterna jobbar effektivt och har en väl fungerande inriktning på sitt arbete. Vad jag menar är att de statliga myndigheterna måste jobba mer med att hjälpa till att lösa finansieringsfrågor och med rådgivning. Det gör man redan i dag, men jag tror att det går att göra en hel del ytterligare. Detta är frågor som inte i första hand jag ska svara på, utan det är regeringen och ministrarna som Börje Vestlund bör ställa de frågorna till.

Om jag ska fortsätta att rangordna det Börje Vestlund nämnde är jag tämligen säker på att det är viktigt att minska trösklarna för anställning. Börje Vestlund har själv påtalat vikten av att få företag att anställa. Det är en viktig åtgärd liksom att titta över kostnaderna. Där är arbetsgivaravgifterna en fråga av stor vikt. Att göra det lättare att anställa till mindre kostnader är en prioriterad insats.

Anf. 89 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Det är klart att jag kommer att ställa frågorna till näringsministern. Men vi sitter väl här allihop eftersom vi har en idé om hur vi vill förändra samhället och göra det bättre. I vårt fall som sysslar med näringspolitik handlar det om hur vi vill se ett bättre näringslivsklimat i vårt land. Det är intressant. Jag är lite förvånad att Per Åsling inte svarade på det.

Den andra fråga jag vill ta upp i denna replikomgång är sårbarheten när det gäller energimarknaden.

Då måste ändå frågan ställas: På vilket sätt blir vårt system mindre sårbart genom att man öppnar en gemensam energimarknad med hela Europa? På vilket sätt blir vi mindre sårbara, och på vilket sätt kan vi lösa framför allt den energiintensiva industrins problem? Det gäller egentligen situationen för alla företag och även hushållen, och det handlar om prisnivån. Elpriset blir ju en större och större fråga. Nästan för varje år som har gått under de år jag har suttit i den här riksdagen – jag tror att vi har suttit lika länge, Per Åsling och jag – har frågan vuxit i intensitet.

Anf. 90 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Energifrågan är oerhört central, och jag är tacksam att Börje Vestlund lyfter fram den. Jag konstaterade i mitt anförande att det är angeläget att öka tillgången på förnybar, säker energi. Den utbyggnad som nu har skett under senare tid skulle ha kunnat starta mycket tidigare. Jag välkomnar den, men jag beklagar att investeringen i den klimatsmarta förnybara energin inte har skett tidigare. Vi ser nu konsekvenserna i form av det stora beroendet av kärnkraften. Den är illa fungerande, och det är det som för tillfället höjer priserna.

När det gäller energipolitiken är jag glad att kunna konstatera att visa energislag, inte minst bioenergin, har vuxit starkt. Det gör att bioenergin nu står för en större del av den svenska energibalansen än vad vattenkraft och kärnkraft gör tillsammans. Denna sektor måste lyftas upp ännu mer. Bioenergin är dessutom större än vad det fossila bränslet är.

Vi vill ha en fortsatt satsning på det förnybara, för det är det vi i Sverige snabbast kan bygga ut på energiområdet. Det innebär dessutom en

trygghet i leveranser och en trygghet i att det är en miljöriktig och klimatsmart satsning.

Anf. 91 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag kan dela Per Åslings uppfattning om att energipolitiken är grunden för en framgångsrik näringspolitik. Den är grunden för väldigt mycket här i livet.

Men att nuvarande regeringsrepresentant tar åt sig äran för satsningen på bio- och kraftvärme här i Sverige är väl ändå att ta i. Den satsningen gjordes för oerhört många år sedan, under den period då det fanns en energiöverenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet. Det gäller att vara riktigt sann här.

Jag misstror inte Per Åsling över huvud taget när han talar om vikten av att satsa på det förnybara. Jag vet att det är många centerpartister som vill det. Du säger också att det är ert bidrag i energiöverenskommelsen, och då får man köpa kärnkraften.

Men jag ställde frågan till Vattenfalls vd: Finns det någon motsättning mellan satsning på kärnkraft och det förnybara? Då svarade han: Ja, det finns det uppenbarligen. Det kan finnas en motsättning.

Det är självklart; den motsättningen är tydlig, och jag tror att det är viktigt att se detta.

En annan del av detta är att Per Åsling pratar mycket om egenföretagare och deras vikt. Det är ingen homogen grupp. Det finns de som är egenföretagare mer i form av att man driver ett levebrödsföretag. Men det finns också de som vill växa men inte vågar göra det därför att de ser att risken är för stor. En av de frågor som många egenföretagare pratar om är sjuklönekostnaden vid en eventuell anställning. Är ni beredda från regeringens sida att se över denna fråga och komma med förslag som underlättar för egenföretagare att anställa med tanke på sjuklönekostnaden?

Anf. 92 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Kent Persson för frågorna. Jag tackar också för att du ger Centerpartiet kredit när det gäller satsningar på det förnybara. Om vi tittar runt i vår omvärld ser vi en ordentlig utbyggnad av förnybara energikällor. Jag tror att vindkraften är det energislag som globalt sett har starkast utveckling i dag. Vi vet att i vår omvärld i Europa satsas det mycket just på detta energislag. Det är glädjande och angeläget.

Bioenergin har jag kommenterat tidigare. Ett skogsland som Sverige har så klart en stor potential där. Kopplat till bioenergin vill jag också nämna biogasen. Det råder en ständig brist på biogas på tankställena runt om i landet, inte minst i Mälardalen. Det är viktigt att det sker en snabb utbyggnad. Det fina med biogasen är dessutom att det ofta är fråga om avfall som konverteras till bränsle.

Jag ser den svenska energiuppgörelsen som att det nu är stort fokus på att stärka det förnybara. Det är de förnybara energikällorna som snabbt kan bidra till att öka tillgången på energi i Sverige. Det får ses som ett svar på den fråga som jag fick om energin – kärnkraft kontra förnybart.

Anf. 93 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Det är klart att jag ger Centerpartiet kredit för satsningen på det förnybara, för det faller tillbaka även på Vänsterpartiet. Satsningen vilar ju på den energiuppgörelse som varade under elva års tid och där även Miljöpartiet och Socialdemokraterna var med och bidrog.

Det finns en rad hinder för att detta ska ta fart. Det är en viktig del också i en satsning på framför allt landsbygdskommunerna, där det finns möjlighet att utveckla för företagen när det gäller det förnybara. Men vi har en rad utmaningar som vi står inför.

Hur löser vi frågan om effekterna av uttagsbeskattningen på vindkraftskooperativen? Den frågan är fortfarande inte löst trots att Maud Olofsson för drygt sju månader sedan med anledning av De rödgrönas förslag att snabbutreda detta – och jag återger vad hon sade fritt ur minnet – sade att det är att dra frågan ur långbänk. Jag trodde att det innebar att det skulle komma något förslag.

Den andra frågan när det gäller vindkraft gäller missbruket av det kommunala vetot, som nu inte bara vi i De rödgröna och Vänsterpartiet har tagit upp utan också Energimyndigheten. Myndigheten har i skarpa ordalag kritiserat kommunernas misskötsel av det kommunala vetot.

Är ni beredda från regeringens håll att göra någonting för att underlätta utbyggnaden av vindkraften här i Sverige? Det påskyndar också omställningen och skapar nya jobb och nya företag, inte minst i landsbygdskommunerna.

Anf. 94 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Jag ser satsningen på vindkraft som en prioriterad fråga. Det torde inte ha gått att ta miste på det.

Förändringen av lagstiftning när det gäller tillståndsprövning gjordes med syfte att underlätta och skynda på hanteringen. Men nu går det alltför trögt på vissa ställen. Det är klart att man måste följa detta faktum.

Till syvende och sist är det fråga om att i förändringar värdera kommunernas roll och det kommunala självstyret kontra det nationella intresset av att vindkraften byggs ut i större omfattning. Jag utgår ifrån att man noggrant följer utvecklingen från berört departement.

När det gäller uttagsbeskattningen har vi från Centerpartiets sida lagt fram ett konkret förslag. Vi har fått en stark uppbackning från berörda organisationer – bransch- och intresseorganisationer som jobbar för de ekonomiska vindkraftsföreningarna. Jag hoppas att vi där kan komma till ett resultat och därmed komma till skott.

Det må vara att det inte är så stor del av vindkraften som i dag produceras i de ekonomiska föreningar som driver vissa vindkraftverk, men det finns ett intresse av att sprida ägandet av vindkraften och på så sätt skapa en större lokal legitimitet. Då måste den frågan åtgärdas.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

14 § Regional tillväxt

Föredrogs

näringsutskottets betänkande 2010/11:NU2

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (prop. 2010/11:1 delvis, skr. 2009/10:221 och redog. 2009/10:RRS27).

Anf. 95 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Häromdagen röstade vi ned regeringen i en fråga som hade att göra med hur mycket pengar man skulle använda till den statliga förvaltningen, inte minst bortta på departementen. Det är så att vi har fått fler ministrar i regeringen. Vi har bland annat fått en IT- och regionminister.

Jag har haft förmånen att arbeta med de här frågorna och är inne på femte året nu. De fyra föregående åren visade sig inte den tidigare ministern i kammaren. Man skulle kunna tro att det berodde på att hon hade ett antal arbetsområden som gjorde att hon inte hann med, men hon lyckades vara bortta varje gång.

I dag har den nya ministern, Anna-Karin Hatt, möjlighet att vara med i den här diskussionen. Hon har i andra sammanhang uttryckt hur viktigt det här området är, men hon dyker inte upp.

Statsministern och utrikesministern har påpekat att det beslut vi fattade kommer att få stora konsekvenser. Jag kommer härmed att ge dem ett besparingsförslag. Börja med att ta bort den här ministern och de personer som arbetar runt henne. Är det så att hon inte tänker engagera sig i de här frågorna lär inte den delen av departementet behövas.

Jag tycker att det var en väldigt dålig start, tyvärr. Det kan väl ni som arbetar ihop med henna tala om för henne. Vi vill gärna se henne här i kammaren så att vi kan föra en vettig diskussion om de här frågorna, som vi alla tycker är viktiga.

Herr talman! Vi socialdemokrater vill göra den regionala utvecklingspolitiken till en central fråga där konsekvenserna för den regionala utvecklingen blir en ständigt närvarande aspekt i utformningen av strategiska politiska beslut. Detta förutsätter i sin tur en väl fungerande samordning mellan olika politikområden och mellan olika politiska nivåer, inte minst ministrar. Den nationella nivån måste aktivt samverka med regioner och kommuner för att skapa bästa möjliga utvecklingsmöjligheter.

Herr talman! Vi socialdemokrater accepterar inte att regionalpolitiken reduceras till en politik utan ambitioner. Vi vill ha en kraftfull regionalpolitik som antar utmaningen att formulera övergripande tillväxt- och utvecklingsstrategier för hela landet. En landsända ska inte ses isolerad från en annan.

Företag, naturresurser och arbetskraft återfinns i alla delar av landet och de är sinsemellan sammanlänkade i ett komplext system av produktion och transporter som knyter Sverige samman. För oss socialdemokrater är det därför oerhört angeläget att solidariteten mellan Sveriges regioner finns kvar. Vår solidariskt uppbyggda välfärd, där det kommunala skatteutjämnningssystemet spelar en viktig roll, bidrar ytterligare till att stärka de ekonomiska banden mellan olika delar av landet. En fortsatt kommunalekonomisk utjämning är därför ett nödvändigt verktyg för att

vi ska kunna fortsätta att garantera en likvärdig kvalitet i välfärdstjänsterna oavsett var i landet man bor.

Herr talman! Det starka ömsesidiga beroendet mellan Sveriges olika landsändar innebär att regionalpolitiken måste söka lösningar på såväl de snabbväxande storstädernas problem som de svåra välfärdsutmaningar som väntar många mindre regioner som tampas med kraftigt minskande befolkning, hög strukturell arbetslöshet och skev åldersstruktur.

Herr talman! En annan grundläggande slutsats är att varannan svensk faktiskt återfinns varken i storstad eller i genuin gles- eller landsbygd. Nej, herr talman, halva befolkningen lever i det som alltför länge har varit regionalpolitikens blinda fläck, de medelstora regionerna. Här återfinns sannolikt framtida tillväxtregioner och regioner som, utan en kraftfull politik, på sikt kan få problem att hantera ett snabbt tilltagande internationellt konkurrenstryck.

Herr talman! Under den gångna mandatperioden har vi socialdemokrater arbetat fram en regionalpolitik som vilar på en analys av vad som driver regional utveckling och hur den globaliserade ekonomin kan komma att rita om den tillväxtpolitiska kartan. Vår övergripande regionalpolitiska målsättning ligger dock fast: Socialdemokraternas utgångspunkt är att den ekonomiska tillväxten är summan av tillväxten i landets alla delar och att de statliga insatserna måste vara inriktade på att regionerna ska få möjlighet att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar. Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att skapa en hållbar utveckling i hela landet, med väl fungerande och hållbara arbetsmarknadsregioner och en god servicenivå i alla delar av landet.

Herr talman! Jag ska därför ta upp ett antal exempel på nödvändigheter.

För att ha den här goda servicenivån måste vi lyckas med att se till att vi får en satsning på utbildning och forskning i hela landet. Vi behöver bra infrastruktur som gör det möjligt att arbetspendla och skapa större och mer slagkraftiga arbetsmarknadsregioner. Vi måste få en större utväxling av de resurser som kanaliseras via EU-programmen. Vi måste värna om de grundläggande samhällsfunktionerna så att tillgängligheten finns, oavsett var man bor i landet. Det är nödvändigt att solidariteten mellan Sveriges regioner finns kvar.

Bostadsmarknaden är av avgörande betydelse för regionernas utveckling. Nästan alla nya jobb växer fram i små och medelstora företag. Därför är insatser för att tillvarata de mindre företagens förmåga att anställa och växa ett prioriterat område.

Herr talman! Som ni märker finns det mycket att göra, och ett stort ansvar vilar därför på oss som är med och tar beslut i denna kammare. Socialdemokraterna vill därför att regionalpolitiken ska få ett större utrymme och en större betydelse i den politiska debatten. Jag vill därför yrka bifall till de socialdemokratiska förslagen och reservationerna.
(Applåder)

Anf. 96 MARIA WETTERSTRAND (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att säga till representanter för regeringspartierna att jag visserligen gärna hade sett att ministern hade varit här men att jag inte önskar att ni från min sida framför någon hälsning att antingen kommer hon hit eller också kan hon lämna sin post. Jag tror att

hon är en fullt vuxen och kapabel människa att själv avgöra var hon gör bäst nytta.

I valet i september 2010 hade Miljöpartiet stora framgångar i hela landet, inte minst på landsbygden. Vi fick då mandat i många kommuner där vi tidigare inte har varit representerade och vi stärkte vår representation kraftigt på andra håll.

Ökningen var faktiskt procentuellt sett högre i mindre kommuner än i storstadskommunerna. Vi gjorde vårt bästa val någonsin i varenda kommun i hela landet med undantag för att vi inte nådde upp till 44 procent i Kalix den här gången.

Miljöpartiet är och förblir ett parti för både stad och landsbygd. Alla är vi beroende av att stat och kommuner klarar av att ta sin del av ansvaret för att skapa en ekologiskt hållbar framtid. Ett misslyckande på miljöområdet påverkar oss alla, och vi har ett gemensamt ansvar.

Det är inte heller så att insatser för storstäderna gör det svårare för en levande landsbygd, och insatser för landsbygden står inte emot starka och livskraftiga storstäder. Det finns tvärtom en positiv symbios mellan stad och landsbygd som är uppenbar och där vi är beroende av varandra för att klara oss. Alldeles särskilt är vi som bor i städerna naturligtvis beroende av landsbygden. Brukandet av resurser som skog, vattenkraft, jordbruksmark och mineraler är grundläggande för att Sverige ska vara det land som vi är i dag.

Förutsättningarna för att leva och arbeta på landsbygden liksom i alla delar av Sverige förändras hela tiden. Det blir både enklare och svårare.

Ser vi på landsbygden har möjligheterna att transportera sig förbättrats avsevärt de senaste decennierna, med undantag för järnvägstrafiken som skulle behöva betydligt större insatser. Men detta leder till större arbetsmarknadsregioner och större frihet att bosätta sig var man vill och ändå kunna ta sig till jobbet. Utbyggnaden av regionala högskolor ger en möjlighet till högre utbildning för fler, även för dem som inte vill flytta långt.

Informationstekniken gör det möjligt att distansarbeta, att kunna delta i globala sammanhang på lokal nivå, att distansstudera, att driva företag via nätet och att hålla kontakt med människor långt borta. I vissa delar av landet används IT för att ge mervärde i vården genom att viss service kan ges på distans och minska behovet av resor.

Samtidigt finns en del problem. Tillgängligheten till service, myndigheters kontor, banker, bensinmackar och närbutiker minskar, delvis som en följd av att utvecklingen har gjort många saker enklare. Att resandet är lättare gör att fler väljer att handla på stormarknaden eller tanka på en större mack inne i stan. IT gör att fler väljer att använda banken i datorn eller i mobiltelefonen.

Regionalpolitiken syftar till att skapa tillväxt, konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning i hela landet. Det mesta av detta sker naturligtvis helt utan statens inblandning genom människors arbete runt om i landet, genom företag, stora och små, genom kommuner, byalag, föreningsliv, organisationer och enskilda människor som gör en insats i just sin del av landet.

Trots detta avsätter staten 3 ½ miljard av skattebetalarnas pengar för att satsa på regional tillväxt. En av de största posterna här är EU:s strukturfonder som ligger på 1 ½ miljard.

Det finns två perspektiv som är lite av skiljelinjer i diskussionen om regionalpolitiken – ett uppifrånperspektiv med ett stort mått av statlig och överstatlig styrning och ett underifrånperspektiv som tar sin utgångspunkt i lokal demokrati och att värna regionala styrkor och olikheter.

Dagens regionalpolitik, eller politik för regional tillväxt, är till största delen ett exempel på ett uppifrånperspektiv. Bara namnet tyder på att statens övergripande önskan är att regionerna runt om i landet i första hand ska bidra till den nationella tillväxten. Det kan låta logiskt. Man skulle också kunna resonera utifrån termer av trivsel för dem som bor i hela landet, god service, tillvaratagande av individuell skaparkraft och möjligheterna för hela Sverige att bidra till målet om ekologisk hållbarhet.

Men det tydligaste exemplet på att budgeten styrs av ett uppifrånperspektiv är just att den största delen av pengarna, 1 ½ miljard, är pengar som är kopplade till EU:s strukturfonder.

Det är fortfarande oklart vilken effekt dessa satsningar har för att bidra till en långsiktig regional utveckling, eller snarare har de flesta utredningar svårt att påvisa någon sådan långsiktig effekt. Medan projekten pågår skapar de naturligtvis sysselsättning. Men hur det är därefter är mycket oklart. Hur många andra delar av statens budget skulle vi acceptera att lägga 1 ½ miljard på med sådana utvärderingar?

Eftersom varje satsad krona från EU dessutom kräver medfinansiering innebär det att stora summor ytterligare från bland annat kommunerna används för att få tillgång till strukturfondsmedlen. Det är lite förrädiskt eftersom varje inblandad aktör känner att det är någon annan som betalar. Staten känner att det är EU som betalar, kommunerna känner att det är staten som betalar, och företagen eller människorna som deltar i projekten ser att pengarna finns där att söka. Men sammantaget innebär det att ungefär 3 miljarder spenderas, och det är någon som betalar.

Just nu sker det en översyn inom EU av dessa strukturfonder. De är beslutade fram till 2013. Det är svårt att förändra under innevarande period. Men nu ska man ha en öppen process som ska leda till en reformering.

Jag hoppas att den svenska regeringen väljer en tydlig linje inför denna reformering och om vad som ska hända därefter.

För det första bör EU:s satsningar via strukturfonderna minska kraftigt till förmån för mer av ett underifrånperspektiv. Det är inte ett lämpligt sätt att spendera skattepengar på att beslutsfattare sitter i Bryssel och räknar ut hur mycket pengar de olika länderna ska spendera på regional utveckling och med vilken inriktning det ska ske. Det är en tredjedel av EU:s budget.

Var finns behovsanalysen? Vem är det som har bett om pengarna från första början? Vilka av dem som försöker bedriva företagsverksamhet, söker sysselsättning eller vill stärka konkurrenskraften i landets olika regioner hade valt just EU:s sätt att spendera dessa drygt 3 miljarder om året? Vad vet EU om behoven i Sveriges regioner som vi inte vet?

För det andra bör de pengar som spenderas, som blir kvar, gå till smarta och långsiktiga investeringar som kan bidra till att uppnå EU:s miljömål, sådana investeringar som är av intresse för EU, snarare än för de enskilda medlemsstaterna, och därför lämpar sig för att beslutas om på

just EU-nivå. Inte en skattekrona ska gå till att öka beroendet av eller förlänga eran av fossila bränslen.

För det tredje måste dessa beslutsprocesser liksom genomförandet av stödprojekt ske med stor öppenhet. Det ska vara möjligt att granska vad dessa pengar går till och analysera hur effektivt de används. Det minskar risken för korruption och ineffektivitet.

Jag vill se en tydlig regeringslinje när det gäller hur EU:s strukturfonder ska användas efter 2014.

I övrigt är det uppenbart att skillnaden mellan oppositionen och regeringen när det gäller budgeten för regional tillväxt är ganska liten. De viktigaste delarna av den politik som bidrar till att utveckla regionerna i hela Sverige bedrivs inom andra politikområden och ligger under andra budgetposter. På transportområdet återfinns till exempel den kraftigt ökade satsningen på järnvägarna, tågen och godstrafiken som vi rödgröna vill göra i hela landet. För norra Sveriges del finns satsningen på Norrbottenbanan som ensamt antagligen skulle vara den mest effektiva utvecklingssatsningen på den regionen som vi över huvud taget kan göra.

Småföretagarpolitiken är mycket viktig för att skapa möjligheter för entreprenörer i hela landet att förverkliga sina idéer.

Utbildningspolitiken kan, förutom att erbjuda utbildningsmöjligheter, bidra till att den verksamhet som bedrivs vid de regionala högskolorna kan utvecklas i samarbete med näringslivet och med det omgivande samhället till nytta för många.

I detta betänkande som rör regionalpolitiken finns det tre konkreta saker som Miljöpartiet föreslår som skulle göra en liten skillnad, men ändå en skillnad, för de boende på landsbygden.

Vi anser att det är rimligt att de regioner där vattenkraft och storskalig vindkraft finns eller byggs framöver också ska få en större del tillbaka av de statliga intäkter som kommer från den verksamheten.

Vi vill se ett tillfälligt stöd för att få fler biogaspumpar i landet. Här är majoritetens svar att det inte behövs för att det finns så lite biogas. Nu har vi, dock på andra budgetområden, förslag som även skulle leda till en ökad produktion av biogas. Det hade därför varit fullt möjligt att bifalla båda dessa delar så hade vi brutit ett moment 22.

Vi anser också att regeringens satsning på grundläggande kommersiell service i glesbygden behöver utökas. Den är i ett uppbyggnadsskede, och förhoppningen är att stödet inte ska behöva permanentas på den nivån. Men i detta läge föreslår vi 30 miljoner ytterligare.

Jag yrkar bifall till reservation 7.

Anf. 97 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservationerna 2 och 5, men jag står givetvis bakom samtliga Vänsterpartiets reservationer.

I regeringens budgetproposition kan man läsa att hela Sveriges utvecklingskraft, hållbara tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara.

Vidare står det: Genom lokalt och regionalt inflytande för statliga tillväxtresurser ska regionalpolitiken stärkas.

I en av punkterna i sammanfattningen står det att det ska vara en god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgarna och företagen i alla delar av landet.

Vem håller inte med om detta?

Det här är ju bara ord. Tittar vi lite grann på resultatet av regionalpolitiken och den satsning som har skett, inte bara under de fyra år som har gått utan under en rad av år, har befolkningen minskat, vilket har lett till en åldrad befolkning, att ungdomen har flyttat från landsbygdskommunerna och arbetskraftsbrist.

Det här visar att det är ett ganska svårt område. Tittar vi ut över resten av världen kan vi se att den urbanisering som sker har inneburit att över 50 procent av världens befolkning i dag bor i städer, trots att politiken många gånger har ett annat syfte och ett annat mål. Det visar också att det är ett område som det är ganska svårt att hålla på med.

Vänsterpartiet menar ändå att det finns möjligheter, enorma möjligheter, att bromsa utvecklingen och förhoppningsvis vända den. Det finns landsbygdsregioner i Sverige som har lyckats med det, genom en strategiskt viktig och riktig politik som ofta har byggt på lokala initiativ, och inte alltid på uppifrånperspektiv.

Vi ser i Vänsterpartiet fyra huvudmål för regionalpolitiken:

- jämlika levnadsvillkor,
- en långsiktigt hållbar livsmiljö,
- en dynamisk ekonomisk utveckling och
- en utjämning av makten.

Jag kommer att beröra några av dessa områden lite senare.

Jag menar att det finns goda möjligheter här. Mycket av våra basresurser, naturresurser, finns just i dessa områden. Det är skogen, malmen och besöksnäringen, som har möjligheter att växa ytterligare.

För att tillgodogöra sig alla dessa sammanlagt mycket stora utvecklingsmöjligheter behöver i första hand staten men också andra aktörer, som de privata och kooperativa företagen samt kommunerna, skapa en långsiktig strategi för att göra Sveriges landsbygdsregioner till mer attraktiva framtidsmiljöer för människor i Sverige och övriga länder.

Till de insatsområdena hör följande områden.

Det behövs en väl fungerande infrastruktur i hela landet. Utan en sådan är det svårt att göra övriga insatser uthålliga och trovärdiga. Det faller om vi inte har en infrastruktur. Det handlar inte bara om vägar och järnvägar, utan också om telekommunikationer. Har vi inte den basen spelar det ingen roll vilka insatser vi gör när vi yrkar medel. Då löser vi inte det. Grunden för att skapa större arbetsmarknadsregioner, grunden för folk att kunna bo på en ort och jobba på en annan ort och grunden för ett näringsliv att kunna växa är att det finns en infrastruktur.

Det behövs också en finansiell infrastruktur som garanterar strategiskt viktiga investeringar i landsbygdsdistrikten. Att ge lån till uppbyggnad av ett antal lokala sparbanker är ett medel att stärka landsbygdsregionerna. Vi kan se att där det finns lokala sparbanker finns det också större tillgång till krediter, tack vare att de lokala sparbankerna inte har samma krav och inte styrs från Stockholm. De har sin lokala förankring, och

därmed känner de näringslivet och känner de människor som bor där, och de har då lättare att ge krediter. Om vi använder inlandsfonden för att hjälpa till att bygga upp den typen av finansiell infrastruktur löser vi det långsiktiga problemet med krediter i landsbygdsregionerna.

Det behövs också, som Maria Wetterstrand sade, ökade möjligheter för landsbygdens befolkning att få inflytande över sin vardag och över de investeringsmedel för infrastruktur eller annan offentlig service som behövs. Jag har jobbat med EU:s strukturfonder under en rad år som kommunalråd i min hemkommun, och tro mig! Det är en byråkrati som går långt utöver den svenska byråkratin. Det är en revisionsplikt som de som inte har hållit på med det här inte förstår. Vi har de kommunala revisorerna, vi har EU:s svenska revisorer och vi har de regionala fondernas revisorer, som kan komma om tio elva år och revidera ett suddgummi eller en penna ute i en kommun. Då gäller det att ha ordning och reda på sina papper. En sådan struktur kan vi givetvis inte ha. Det är inte trovärdigt, och på det sättet löser vi inte de grundläggande problemen.

Vi har också en annan utmaning, herr talman, och det är våra svenska statliga myndigheter, den myndighetsstruktur som byggdes upp här för snart 400 år sedan och som fortfarande lever cementerad och bygger sina småriken här i Sverige. Trots att regeringen otaliga gånger har sagt att samverkan är det rådande och att det ska vara samverkan mellan myndigheterna och samverkan mellan myndigheter och kommuner, för att på det sättet lösa problemen, sker det inte i dag.

När man nu med den nya strukturen, med IT och allting, har fått möjligheter, vad gör man då när man ska samarbeta? Jo, man drar sig bort från inlandskommunerna och centraliserar till de regionala storstäderna. På det sättet har både Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan underminerat möjligheterna att bygga upp livskraftiga landsbygdsregioner.

Vi menar från Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna att det här måste ändras. Det är därför vi föreslår att det ska inrättas servicepunkter i varje kommun där det finns en grundläggande service som är lika i hela landet. Vi hänvisar här – och jag gör det gärna – till Lars Högdahls utredning *Se människan*, för det är det som det handlar om. Det handlar om människan. Myndigheternas uppdrag är att jobba utifrån ett tydligt och konkret uppdrag: Det är människan det handlar om. Då ger vi också möjligheter för kommunerna att växa.

Annars blir det, herr talman, som Maria Larsson någonstans har sagt: Ja, företagen ska ju växa på något sätt, och hemtjänsten är ett område, och kan kommunerna inte göra det frivilligt är jag beredd att lagstifta.

Jag förstår att hon har läst Torgny Lindgrens bok *Norrlands Akvavit*, som jag nu ska citera:

”Det var en stor glädje att det fanns gamla och sjuka att vårda. Den dag ingen längre behövde vårdas var det slut med bygden. Ja, de sjuka och döende var en välsignelse. De utgjorde basen för näringslivet i trakten. De var de enda som behövde föröka sig.”

Är det den utvecklingen vi ser? Är det den utvecklingen regeringen ser framför sig, eftersom Maria Larsson tydligen har sett den möjligheten för näringslivet att utveckla sig på landsbygden?

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Jag hoppas att jag ska ge en mer positiv bild än den bild Kent Persson nyss gav oss. Jag bor nämligen själv på landsbygden, och jag tycker att det finns mycket positivt där som är värt att lyfta fram. Det är synd att vi alltid har det här tycka-synd-om-perspektivet, för möjligheterna är också stora om vi bara nyttjar dem på rätt sätt.

Sverige är ett fantastiskt land med många möjligheter till tillväxt i alla delar av landet, från norr till söder, i storstäder, landsorten och landsbygden. Alliansregeringen har presenterat en budget med en tydlig politik för fler och växande företag som riktar sig till alla branscher för hållbar tillväxt. Vi har under mandatperioden flyttat fokus från att prata om utveckling och utjämning till att i stället fokusera på att stärka den regionala tillväxten med fokus på konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning.

I budgetpropositionen för 2011 konstaterar alliansregeringen att utmaningar inom området kommersiell service kommer att kräva fortsatta kraftfulla insatser för att bland annat stärka butiker och drivmedelsstationer av strategisk betydelse. Därför presenteras ytterligare 80 miljoner kronor som ska avsättas för ökade och intensifierade insatser, för att stimulera investeringar och lokala servicelösningar i gles- och landsbygd och för att utveckla nya innovativa servicelösningar.

Medlen ska fördelas med 20 miljoner per år under perioden 2011–2014. Tillväxtverket kommer att få i uppdrag att administrera medlen och samordna insatser under perioden. En närmare precisering av hur det ska gå kommer att framgå av ett särskilt regeringsbeslut i början av nästa år.

Herr talman! Alliansregeringen har stärkt den lokala och regionala konkurrenskraften och skapat bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar. Tillväxtpotentialen och sysselsättningsmöjligheterna i hela landet kan därmed utvecklas. Den nationella utvecklingskraften är beroende av hur väl de unika förutsättningar som finns lokalt och regionalt tas till vara av enskilda och företag. För konkurrenskraften är EU en viktig samarbetspartner, inte minst genom sammanhållningspolitiken och EU:s strukturfonder.

Eftersom EU:s strukturfonder varken är något favoritområde för mig eller den största kunskapskällan hos mig kommer jag att lämna över den frågan till Erik A Eriksson, som kommer att berätta mer om vår syn på de strukturfonderna.

För en stark konkurrenskraft i alla delar av landet är det självklart att ett antal basala förutsättningar måste finnas.

Tillgång till grundläggande service för invånare och företag är en sådan. Ett väl fungerande transportsystem var Maria Wetterstrand inne på. Åtgärder för att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften och skapa bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar är oerhört viktigt.

Vi måste också möta det arbetskrafts- och kompetensförsörjningsbehov som finns i många delar av landet, inte minst i kommuner med en åldrande befolkning, vilket Kent Persson var inne på.

Bra boendemiljöer och ett aktivt förenings- och kulturliv är väldigt betydelsefullt, liksom jämställdhet. Det är avgörande att regioner och

orter ser såväl kvinnors som mäns initiativ i sökandet efter morgondagens framtidssagor.

Jag kommer själv från Västerbotten. Det finns sådant som är tråkigt: Vi har sett en utveckling med minskad befolkning speciellt i de norra delarna av inlandet. Folk tenderar att flytta ut till kusten, gärna till Umeå. Men det finns potential – jag tycker det är viktigt att lyfta fram det. Västerbotten är rikt på naturresurser och på kunniga och företagsamma människor, och det är välkänt. Hela världen frågar nu efter råvaror och förnybar energi. Det kan ge många jobb till regionen.

Jag är väldigt glad över de 2 miljarder som vi har beslutat om till Inlandsinnovation. Jag vet ju att det finns ett stort behov av riskkapital, speciellt i Norrlands inland.

Här handlar det naturligtvis om företag. Men jag skulle också vilja belysa att det finns problem även på det privata planet. Människor som vill bygga strandnära eller bosätta sig i Norrlands inland kanske har svårt att låna pengar eftersom bankerna lånar ut bara till det faktiska värdet på marknaden – inte vad det kostar att bygga. Samma sak är det för företagen, som är grunden för vårt välmående och vår utveckling.

Därmed ser jag med tillförsikt fram emot Norrlands Innovation och vilka möjligheter bolaget kan ge oss framöver.

Jag vill också lyfta fram Borgafjäll och Hemavan. Det sker mycket här när det gäller turistsatsningar. Med ett ökat riskkapital tror jag att det, som en distriktsordförande för Centerpartiet i Västerbotten sade, kommer att bli åka av.

Jag kommer själv från en liten by som heter Bygdsiljum. Vi har 400 invånare, och vi har 400 arbetstillfällen. Egentligen skulle man kunna säga att Bygdsiljum är en liten håla som ligger mitt i ingenstans. Hur kan det då komma sig att vi har 400 arbetstillfällen?

Det är inte så fint att skryta i Sverige. Men jag skulle gärna vilja skryta, eftersom Bygdsiljum är ett av alla de ställen på landsbygden i Sverige som är framgångsrika och visar att det är möjligt att nå framgång på landsbygden. Det är tack vare alla företag, som i sin tur möjliggör att vi har en jättefin affär, som i sin tur möjliggör att vi har en skola, att familjer vill flytta hit och att vi har många barn. Vi har en medelålder på 38 år. Jag tycker inte att det så illa pinkat, om man får använda det uttrycket.

Under mandatperioden har det pågått ett arbete med att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder. I fjol kunde alliansregeringen presentera en gemensam strategi som jag skulle vilja säga tog ett unikt grepp på landsbygdsfrågorna.

Nu finns det en uppföljning av landsbygdsstrategin som redovisar 156 insatser som stärker utvecklingskraften i Sveriges landsbygder. Det handlar om upprustning av det finmaskiga vägnätet, sänkta arbetsgivaravgifter, valfrihetsreformer, stöd till kommersiell service, satsningar på Matlandet Sverige och ett mer flexibelt strandskydd, för att nämna några exempel.

Sveriges landsbygder är mycket viktiga för vårt lands framtid. Bara genom att ta till vara det engagemang och den utvecklingskraft som finns på landsbygderna skapas det förutsättningar för tillväxt i hela landet.

Någon var inne på att stad och land är beroende av varandra. När vi pratar om regional utveckling är det precis som om stad och land skulle

vara varandras motpoler, men så är det ju inte. Som flera andra har varit inne på är stad och land väldigt mycket beroende av varandra.

Landsbygden har under många år mött stora utmaningar – det medger jag. Det har varit utflyttningar, problem med den demografiska utvecklingen, bristande lönsamhet för flera av landsbygdens företagare, svårigheter att hitta jobb med mera. Men jag är optimistisk, och jag tycker att jag har skäl till att vara optimistisk.

Sällan har förutsättningarna varit så goda för Sveriges landsbygder som nu. Nytänkande, entreprenörskap och modern teknik skapar möjligheter för boende, företagande och utveckling av välfärden i hela landet.

I en tid av omställning har landsbygden också en avgörande roll för utvecklingen av ett hållbart samhälle, bland annat genom sin roll för produktion av förnybar energi. Vi ser hur bioenergin har gått om oljan som slutenergikälla i Sverige och hur vindkraftsparker anläggs där det finns stora öppna ytor.

Jag tror inte att framtidens energi kommer att produceras av en oljeschejk i Dubai utan av bondens gödselbrunn, av skogens råvara och av solens, vindens och vattnets kraft. Omställningen till ett samhälle som drivs av förnybar energi kommer att innebära stora möjligheter för landsbygden.

En viktig fråga i sammanhanget är att trygga glesbygdens tankställen. Här kommer vi in på de dispenser som finns och som ska vara tidsbegränsade. De dispensmöjligheter som finns i dag är begränsade när det gäller både tid och omfattning. Centerpartiet och regeringen vill värna om glesbygdens möjlighet till service och tillgång till bensin och miljövänliga bränslen. Därför kan det bli aktuellt med utökade dispensmöjligheter för mackar på landsbygden eller ändringar i den så kallade pumplagen.

Herr talman! I spåren av finanskrisen har det mest talats om de branscher som har gått dåligt. Men ni ska veta att det också finns branscher som har gått riktigt bra, till exempel turismen, som hade ett nytt rekordår 2009. Det är en bransch som sysselsätter 160 000 personer, varav många finns just på landsbygden.

Jag är stolt över vad alliansregeringen har åstadkommit under den förra mandatperioden. Men det räcker inte. Arbetet med att stärka utvecklingskraften måste fortsätta. Jag är beredd att fortsätta arbeta hårt för ett Sverige där människor kan förverkliga sina drömmar och göra det i hela landet. Sveriges tillväxt är ju summan av den tillväxt som skapas i landets alla delar. Ju fler regioner som har en stark och expansiv ekonomi, desto bättre för Sverige. Fler ekonomiskt starka regioner är bra också för Sveriges svagare regioner. Min målsättning är att alla Sveriges regioner ska ha en hållbar tillväxt.

Avslutningsvis vill jag repetera det jag sade förut: När det gäller landsbygden finns det enorma utvecklingsmöjligheter, inte minst med de gröna näringarna. Så nu, mina kära vänner, blir det åka av.

Anf. 99 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Herr talman! Helena Lindahl är väldigt positiv och stolt, och räknade upp det ena efter det andra. Det tycker jag att du ska vara – har du den uppfattningen ska du ju vara stolt. Men jag är rädd för att du har stoppat huvudet i en buske och inte ser vad som händer.

Prot. 2010/11:38
20 december

Regional tillväxt

Jag står här med en skrift från Småkomms vänförening – jag hoppas att den organisationen är bekant. Här är det sida upp och sida ned med problem på landsbygd och i små kommuner. De är inte stolta. De är inte nöjda. De är inte positiva.

Nu ska jag hålla mig till några av de punkter som Helena Lindahl tog upp.

Helena Lindahl pekar bland annat på att hon bor på landsbygden. Det är väl jättebra. Det tycker jag att så många som möjligt ska göra. Men regionalpolitik handlar inte bara om landsbygdspolitik – det hoppas jag att vi är överens om.

Jag vill ställa några konkreta frågor. Helena Lindahl säger att man har gjort kraftfulla insatser i fråga om kommersiell service från regeringens sida. Och man ska anslå 20 miljoner per år i fyra år. Är ordet kraftfull det rätta ordet att använda i ett sådant sammanhang, om man tittar på hur Sverige ser ut?

Helena Lindahl säger också att man har satsat på ett väl fungerande transportsystem. Redan inför 2011 kan vi se hur ambitionerna från regeringens sida när det gäller satsningen på infrastrukturen börjar skilja sig från det beslut som vi tog för ett år sedan. Man minskar alltså ambitionerna. Är det ett väl fungerande transportsystem?

Hon säger att man satsar på bra boendemiljöer. Då undrar jag: Vilken satsning på boende ute i gles- och landsbygd har regeringen gjort? Och nu pratar jag bara om boende.

Man nämner det här faktiska värdet på fastigheter när det gäller satsningen på Norrlands inland. Är det inte bekant för Helena Lindahl att det problemet finns i nästan hela Sverige, om man undantar tätorter och centralorter?

Anf. 100 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Det var många frågor på en gång. Jag hoppas att jag ska hinna svara på några av dem. Annars får jag väl återkomma.

För mig är det oftast naturligt att prata om landsbygdspolitik. Men när det gäller regionalpolitik handlar det självklart lika mycket om stad som om land. Jag ber om ursäkt om jag vurmar lite för mycket för landsbygden, men jag tycker att landsbygden inte alltid får ta så stor plats. Det är alltså av den anledningen jag gör det.

Sedan pratar du om satsningen på kommersiell service, Krister Örnfjäder. Ja, jag tycker egentligen att satsningen på kommersiell service, som regeringen nu gör, är kraftfull. 20 miljoner per år i fyra år tycker jag är ganska bra. Sedan finns det naturligtvis mer att göra.

Men jag skulle vilja säga något till dig, Krister Örnfjäder. Det var någon som pratade om underifrånperspektiv. Det handlar ju inte bara om att det är staten som ska satsa på kommersiell service och att vi ska upprätthålla landsbygden på det viset, utan det handlar om flera saker. Det handlar om människors kraft och om ideella organisationer. Det handlar om företagens tillväxt, precis som det jag berättade om Bygdsiljum. Det handlar också om kommunalpolitik.

Jag kan faktiskt säga att i Skellefteå kommun, där jag har varit gruppleadare de senaste fyra åren, har dina partikamrater, Krister Örnfjäder, inte varit speciellt positiva till landsbygdsutveckling. Du står här i talarstolen och pratar om att vi inte gör kraftfulla satsningar på landsbyg-

den, men då skulle jag vilja säga att kommunala satsningar är minst lika viktiga.

Man vill lägga ned byskolor. Man vill släcka lamporna på landsbygden. Man vill locka företag på landsbygden att flytta in till tomma lokaler i stan. Då undrar jag: Vad är det för regional utveckling?

Jag tycker egentligen att Krister Örnfjäder kan kontakta sina kamrater och försöka påverka även på lokal nivå, för allt det där hänger ihop.

Nu vet jag inte hur mycket tid jag har kvar, men jag får återkomma till resten av frågorna.

Anf. 101 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Herr talman! Då kunde ju Helena Lindahl ägna sig åt att svara på frågorna i stället för att börja prata om annat.

Jag kan nämna att i min hemkommun har Centerpartiet för en månad sedan varit med om att lägga ned fem landsbygdsskolor. Är det en bra politik?

Jag anklagar inte Helena Lindahl för det. Om vi på vår nivå försöker hålla en hög nivå hjälper vi våra lokala och regionala kamrater att hålla uppe sin nivå. Och det är det jag vill att du ska göra nu.

Om du kallar 20 miljoner per år för en kraftfull insats undrar jag vad 50 miljoner per år är, eftersom det är vårt förslag. Det måste ju vara fantastiskt. Det måste vara helt underbart. Det måste vara himmelskt, om man ska använda orden på ett jämförbart sätt.

Jag vill att du ska svara på det här med ett väl fungerande transportsystem, som jag också tycker är viktigt. Är inte Helena Lindahl bekymrad över att det inte tog mer än ett år från det att vi tog det stora fantasiska beslutet om den största satsningen i historien i Sverige på kommunikationer till det att regeringen sänkte ambitionerna? Och då har vi fortfarande tio år kvar av den här planeringsperioden. Hur ska det se ut i slutet?

Sedan var det detta med bra boendemiljöer. Kan du nämna ett enda exempel på att man från regeringens sida har gjort någonting för att för enkla och förbättra möjligheten att bygga ute på landsbygd och i glesbygd?

Anf. 102 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag kan ta den frågan på en gång. En insats, som är gjord, som jag tycker är väldigt bra är att man underlättar möjligheten att bygga strandnära. Vi har ganska många sjöar i Sverige där det egentligen bara är flugor och myggor nu som har tillgång till utsikten. Därför tycker jag att detta är ett väldigt bra exempel på hur man kan locka fler att bosätta sig på landsbygden.

När det gäller transportsystemet har regeringen satsat 428 miljarder. Det är en ganska kraftfull satsning. Men det som jag tycker är ganska tråkigt är att mycket av de här pengarna kommer att gå till att åtgärda flaskhalsar som delvis uppstod på grund av att ni i den tidigare regeringen lovade alltför mycket utan att egentligen ha täckning för det. Tyvärr kommer mycket alltså att gå till att åtgärda flaskhalsar och inte till nysatsningar. Det är mitt svar på den frågan.

Sedan gällde det detta med kommersiell service. Ja, jag tycker faktiskt att det är en kraftfull satsning. Men till skillnad från Krister Örnfjä-

der tror jag på att det inte bara är statliga insatser som ska göra landsbygden levande, utan det är människorna som bor där. Det är företagen som skapar tillväxt. Det är genom att underlätta sådant som jag tror att landsbygden kan bli levande. Det handlar då inte om kilometerskatt och höjd bensinskatt eller till exempel att man fördubblar arbetsgivaravgiften för ungdomar.

Anf. 103 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Det är människor som utgör en befolkning. Det är människor som bildar byar och städer. Det är människor som ska vara i centrum när vi talar om regionalpolitik. Det är inte regioner eller kommuner i sig som är intressanta, utan vi måste alltid ha de här människorna för ögonen när vi diskuterar orter och regioner. Vi måste se människan.

Den kristdemokratiska värdegrunden betonar särskilt de små gemenskapernas betydelse och vikten av att stat och kommun ska skapa förutsättningar för det civila samhället att blomstra utifrån lokalbefolkningens egna initiativ. Vår utgångspunkt är att man ska kunna bo och arbeta i hela Sverige. Hela Sverige talar vi ofta om i den här debatten.

Det handlar om, som vi har varit inne på tidigare, landsbygden och storstäderna och också om våra mellanstora städer och regioner. Det handlar om ett litet samhälle i Värmland. Det handlar om en småstad i Norrlands inland. Det handlar om min egen hemkommun Mullsjö, med 7 000 invånare, där man ska kunna jobba, bo och leva.

Av regeringens proposition framgår att den regionala tillväxtpolitiken bland annat inriktas på att säkerställa en god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet.

Regeringen anser att tillgänglighet till olika typer av service för privatpersoner och företag är en viktig förutsättning för hållbar tillväxt i alla delar av vårt land. Det är insatser som syftar till en god tillgänglighet till kommersiell service i form av dagligvaror och drivmedel liksom insatser som syftar till att behålla och utveckla olika typer av offentlig samhällsservice. Det är därför viktigt att vi skapar miljöer som är attraktiva att bo och arbeta i och som samtidigt är attraktiva att starta och driva företag i.

Små och medelstora företag är nämligen basen för landsbygdens ekonomi. De förbättringar och förenklingar för företag som genomförts innebär ökade möjligheter att bo och arbeta på landsbygden. Sverige behöver fler och växande företag. Bara så får vi fler jobb och tryggar vår gemensamma välfärd.

Herr talman! Turism och kreativa näringar är viktiga områden när vi talar om regional utveckling. För ett drygt år sedan sjösatte regeringen en handlingsplan för de kreativa näringarna som sträcker sig till och med 2012. Syftet är att skapa goda förutsättningar för entreprenörer inom kulturella och kreativa näringar. Handlingsplanen innehåller rådgivning, inkubatorsverksamhet, modeller för samverkan, design, kompetensutveckling och entreprenörskap.

Regeringen har satt som reformambition under den här mandatperioden att sänka momsen på restaurang- och cateringtjänster. Det är viktigt, inte minst för besöksnäringen på landsbygden.

Låt mig också nämna något om det civila samhället, den ideella sektorn, som har en given plats i ett fungerande samhälle tillsammans med det offentliga och det privata. Ofta kallas den ideella sektorn för den

tredje sektorn eller för den sociala ekonomin. Den sociala ekonomin är av särskild betydelse, tycker jag, på landsbygden. Organisationerna inom den ideella sektorn såsom folkrörelser, föreningar och frivilligorganisationer fungerar ofta som samhällets känslspröt. De är de första att hitta orättvisor, upptäcka kantigheter, kartlägga nya områden och anta nya utmaningar. Deras arbete för samhället i stort, för den demokratiska utvecklingen och för enskilda människor kan inte överskattas.

Den ideella sektorn är ett viktigt instrument för att fånga upp möjligheter i en bygd. Jag kan i detta sammanhang nämna ett exempel från min egen hemkommun Mullsjö, där en enskild lokal entreprenör tillsammans med innebandyföreningen på orten, en frikyrkorörelse och kommunen tillsammans åstadkommit ett arenabygge som blev långt mycket billigare än om det hade byggts i offentlig verksamhet.

Samtidigt har projektet gett många positiva effekter. Människor möts. Näringslivet möts. Det är en sportarena och en träningsanläggning. Det är också en konsert- och konferenslokal. I går kväll, herr talman, måste jag bara nämna att jag var och såg Mullsjö ta en trepoängare i högsta ligan i Sverige i innebandy. Hela bygden gladdes åt detta.

Det arbete som påbörjades av den borgerliga regeringen i början av 1990-talet för att stödja och utveckla den ideella sektorn återupptogs under den förra mandatperioden. År 2007 initierade regeringen en dialog om relationen mellan staten och den ideella sektorn.

Processen har pågått sedan dess och syftar bland annat till att erkänna de idéburna organisationernas viktiga roll som opinionsbildare och utförare av sociala tjänster. Regeringen har utökat de ideella aktörernas möjligheter, och förslaget om att införa avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer tror jag ytterligare skulle stärka den ideella sektorn.

Vi anser att ökade möjligheter till engagemang från den ideella sektorn kan bidra till att höja kvaliteten i det offentliga serviceutbudet. Det gäller inte bara kultur och fritid utan även andra områden. Ett exempel som är värt att lyfta fram är det lilla samhället Jörn utanför Skellefteå, där en ideell förening äger och driver en vårdcentral.

Herr talman! Ett gott samhälle bygger vi som Maria Wetterstrand sade underifrån, där vi uppmuntrar initiativ från lokalbefolkningen och där vi med offentliga medel stöttar dessa initiativ.

Låt mig också i slutet av mitt anförande säga att det är väldigt roligt att få vara extraersättare i näringsutskottet som jag blev vald till i dag. Jag ser fram emot arbetet i näringsutskottet och yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 104 ERIK A ERIKSSON (C):

Herr talman! Jag skulle vilja nämna några ord om strukturfondsprogrammen. För vår del handlar det om 22 stycken som Sverige medverkar i. De går under mål 2, regional konkurrenskraft och sysselsättning. Det är åtta regionala strukturfondsprogram, bland annat den regionala utvecklingsfonden, nationellt strukturfondsprogram och socialfonden. Så har vi mål 3, europeiskt territoriellt samarbete med 13 samarbetsprogram.

Varför nämner jag detta? Jo, för det är det här som är vår regionalpolitik. Det är en gemenskapspolitik. Man kan fundera över varför det är på det här viset och varför vi måste ägna oss åt att debattera det här med stärkta regioner. För Centerpartiet och alliansregeringen är det av största

vikt att vi har starka regioner där vi tillåter ett underifrånperspektiv. Ur demokratisk synvinkel är detta absolut görviktigt för att få en befolkning som känner sig delaktig i vårt land och vill jobba framåt.

Herr talman! Jag kan tycka att det är viktigt att vi verkligen är fullvärdiga medlemmar i EU. Att vara medlem och gå in halvhjärtat är ingen vettig lösning och ingen vettig politik. Här finns mycket mer att hämta.

Kent Persson beskrev tidigare här i talarstolen det krångel som ändå omgärdar programmen och framför allt ansökningsförfarandet kring programmen. Det är jag den första att ställa upp på. Det är verkligen ett komplicerat system, och det finns ingen rimlighet i detta. Det är värre än Kafka, vem det nu var. Det finns ingen rimlighet i detta, och när andra länders företrädare för de lokala parlamenten säger att nej, här finns inget sådant regelkrångel, varför har vi då ett större regelkrångel här?

När vi gick med i EU gjorde vi det nog med ambitionen att vara bäst i klassen och kanske kompensera de ojämlikheter och de obalanser som finns inom vårt land och många gånger stärka genom att i stället köra programvägen.

Jag tycker att det är viktigt att vi stärker regionerna i Sverige och inom EU, oavsett medlemskapet i EU. Men nu är vi medlemmar, och då tycker jag att vi ska vara fullvärdiga medlemmar och att vi ska se att det finns en möjlighet till grön och klok tillväxt i hela landet, i alla våra regioner.

Det har nämnts en hel del tidigare om Inlandsinnovation och andra sätt som vi kan arbeta på, och jag tror att det är vettigt att vara lyhörd för olika arbetssätt och vara öppen för lösningar. Det tror jag är väldigt vettigt.

För att nämna något kort just om Inlandsinnovation är det inte många människor i aktiv ålder som berörs av detta. Nu får jag väl be skolungdomar och pensionärer om ursäkt, men gruppen handlade inte ens om 400 000 personer. Undantar vi skolungdomar och vår goda resurs pensionärerna i stödområde A är det inte så många det handlar om, så man skulle ju önska och tro att den effekt som är tanken med Inlandsinnovation skulle kunna bli väldigt hög. Detta vet vi intet om. Vi kan inte veta exakt hur det kommer att bli.

Men jag vet några saker. Jag vet till exempel att Säffle kommun har arbetat för att få fiberbredband i sin kommun, alltså inte i stadskärnan Säffle utan i landsorten runt om. Detta har man gjort tillsammans genom ett målområde, alltså ett stödprogram, och fått loss pengar.

Då kan man säga att jaja, det gick den här vägen. Men det hade inte varit någonting om inte engagemanget hade funnits lokalt. Det var människor som arbetade ideellt, herr talman, som grävde på fritiden och hade maskiner med ideellt i arbetet för att få fiberoptik till sina gårdar, till sina villor, till sina sommarstugor. Det var ett ideellt engagemang.

Om det nu fanns en grön tråd i mitt anförande, så låt mig säga så här: Något slags poäng i det här är att det inte spelar någon roll hur många program vi har i EU eller hur många inlandsinnovationsprogram vi har i Sverige om det inte finns människor med drivkraft som är beredda att spotta i nävarna och tänka till och använda allt innanför skallbasen.

Hur kan vi då uppnå detta? Jo, det kan vi göra genom att visa att vi tror på människor. Det hade Maria ett inlägg här om tidigare som jag tycker var föredömligt.

Vi tror på människor. Det måste vi kunna visa att vi gör brett. Vi tror att det är vettigt att människor kan behålla lite extra intäkter mot tidigare. Jobbskatteavdraget har större betydelse i de här så kallade perifera områdena som många av oss kallar hemma, i landsorten, ute i skogen. Där kan detta ha mycket större betydelse.

Därför är det värt att nämna att de skattekonor som kan stanna på plats är värdefulla i stället för att pengar ska tröskas runt i ett skattesystem som går via huvudstaden. Det tror jag inte gagnar någon mer än kanske några pappersvändare, det vill säga några arbetstillfällen i en stor stad någonstans perifert, sett från skogen.

Det här var delvis en utveckling, men låt mig säga att när vi är engagerade och avsätter pengar i de här projekten, oavsett om det handlar om projektpengar från EU eller från Tillväxtverket, är det viktigt att det finns en mottagare som är ambitiös och engagerad.

Vi kan ta det här med bredbandet som ett exempel på att vi vill få snabbare landsbygder, herr talman. Det får vi inte genom att bara sitta och vänta, utan det kan vi få genom ett engagemang från de här projekten och för all del från beslut via en alliansregering som kan fatta beslut om pengar.

När det en gång satsades på bredband och snabb uppkoppling hamnade nämligen de pengarna i storstäderna. Det var inte tanken den gången, utan tanken var att man skulle stärka de regioner som inte drar nytta av att det finns en fungerande marknad. Därför är det extra glädjande att Säffle och nu även Årjäng kan satsa på bredband ute i bygderna utan att det ifrågasätts från annat håll.

Herr talman! Att det blir billigare att anställa har också bäring på om regionerna ska kunna utvecklas. Jag nämnde jobbskatteavdraget. När det kommer till anställda i åldern 16–26 år har en kommun som Dals-Ed 72 anställda ungdomar.

För dem blev det en rabatt på 1,4 miljoner. Detta är av stor betydelse för Dals-Ed, en kommun i Dalslands inland. Det är viktigt med en politik där man kan visa att en skattesänkning inte i första hand gynnar dem som redan har utan faktiskt kan gynna människor som är på väg upp i livet, som är på väg att ta sig in på en arbetsmarknad, att jobba och få erfarenhet. Jag är väldigt glad över att man kan se effekterna av det särskilt i Dals-Ed.

Som av en händelse har jag ytterligare ett exempel från Dals-Ed, herr talman. Det handlar om andelen företagare bland förvärvsarbetande. Det är en trend som håller på att vända. Bland sysselsatta i kommuner som Dals-Ed och Gagnef har andelen företagare ökat med 20 procent från 2005 till 2008. Det är naturligtvis ett resultat av en riktad medveten politik för att stärka orter som Dals-Ed och Gagnef med flera så att de kan satsa på nyföretagande. Vi ser en årlig trend att antalet företag ökar på landsbygden. Det är inte endast på landsbygden, det vet jag mycket väl, men det skadar inte att nämna att antalet företag på landsbygden har ökat från 356 004 företag år 2006 till 367 929 år 2009. Antalet nya företag på landsbygden år 2006 var 11 289 och 15 241 år 2009.

Det, herr talman, är någonting som är positivt och som vi kan glädja oss åt och någonting som kan stärka regionen i allra högsta grad, ett nyföretagande i en region som tidigare dragits med ganska tunga ok i form av hög arbetslöshet och företag som har lämnat orterna.
(forts. 18 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 december

SfU1 Utgiftsområdena 10, 11 och 12 inom socialförsäkringsområdet

Punkt 1 (Principer för socialförsäkringarna)

1. utskottet
 2. res. 2 (SD)
- Votering:
255 för utskottet
20 för res. 2
42 avstod
32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 98 M, 1 MP, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 2: 20 SD

Avstod: 1 S, 24 MP, 17 V

Frånvarande: 14 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 2 V, 2 KD

Hans Hoff (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 6 (Sjukförsäkringssystemet m.m.)

1. utskottet
2. res. 4 (S, MP, V)
3. res. 5 (SD)

Förberedande votering:

142 för res. 4

20 för res. 5

156 avstod

31 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:
157 för utskottet
140 för res. 4

20 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 4: 98 S, 25 MP, 17 V

Avstod: 20 SD

Frånvarande: 14 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 2 V, 2 KD

Mia Sydow Mölleby (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Prot. 2010/11:38
20 december

Punkt 7 (Samspelet med övriga försäkringar)

1. utskottet

2. res. 6 (S)

Votering:

200 för utskottet

101 för res. 6

17 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 24 MP, 22 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 6: 99 S, 1 MP, 1 V

Avstod: 17 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Punkt 8 (Sjuklön)

1. utskottet

2. res. 7 (SD)

Votering:

281 för utskottet

20 för res. 7

18 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 98 M, 25 MP, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 7: 20 SD

Avstod: 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 12 (Rehabilitering)

1. utskottet

2. res. 10 (V)

Votering:

301 för utskottet

18 för res. 10

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 98 M, 25 MP, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 10: 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 13 (Samverkan och finansiell samordning)

1. utskottet

2. res. 11 (S)

3. res. 12 (MP)

4. res. 13 (SD)

Förberedande votering 1:

26 för res. 12

20 för res. 13

273 avstod

30 frånvarande

Kammaren biträdde res. 12.

Förberedande votering 2:

121 för res. 11

44 för res. 12

153 avstod

31 frånvarande

Kammaren biträdde res. 11.

Huvudvotering:

157 för utskottet

137 för res. 11

25 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 11: 99 S, 20 SD, 18 V

Avstod: 25 MP

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 15 (Ekonomisk situation för personer med medfödda funktionsnedsättningar)

1. utskottet

2. res. 14 (SD)

Votering:

281 för utskottet

20 för res. 14

18 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 98 M, 25 MP, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 14: 20 SD

Avstod: 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 16 (Arbets-skadeersättningar)

1. utskottet

2. res. 15 (S)

3. res. 16 (V)

Förberedande votering:

98 för res. 15

19 för res. 16

201 avstod

31 frånvarande

Kammaren biträdde res. 15.

Huvudvotering:

177 för utskottet

100 för res. 15

41 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 MP, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 15: 99 S, 1 MP

Avstod: 4 MP, 19 SD, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Punkt 17 (Försäkringskassans ärendehandläggning m.m.)

1. utskottet

2. res. 18 (SD)

Votering:

281 för utskottet

20 för res. 18

18 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2010/11:38
20 december

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 98 M, 25 MP, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 18: 20 SD

Avstod: 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 20 (Bostadstillägg till pensionärer)

1. utskottet

2. res. 20 (SD)

Votering:

280 för utskottet

20 för res. 20

18 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 98 M, 25 MP, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 20: 20 SD

Avstod: 18 V

Frånvarande: 14 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 21 (Pensionsfrågor i övrigt)

1. utskottet

2. res. 21 (S)

3. res. 23 (V)

Förberedande votering:

101 för res. 21

18 för res. 23

200 avstod

30 frånvarande

Kammaren biträdde res. 21.

Anne Marie Brodén (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

177 för utskottet

99 för res. 21

43 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 21: 99 S

Avstod: 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 22 (Mål för utgiftsområde 12)

1. utskottet

2. res. 24 (S)

Votering:

177 för utskottet

101 för res. 24

41 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 24: 99 S, 2 MP

Avstod: 23 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 24 (Hushåll med låg ekonomisk standard)

1. utskottet

2. res. 27 (S)

Votering:

196 för utskottet

100 för res. 27

23 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 24 MP, 22 FP, 20 C, 15 SD, 17 KD

För res. 27: 99 S, 1 MP

Avstod: 5 SD, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 26 (Delat barnbidrag)

1. utskottet

2. res. 29 (S, MP, SD)

Votering:

160 för utskottet

143 för res. 29

16 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 1 MP, 22 FP, 20 C, 2 V, 17 KD

För res. 29: 99 S, 24 MP, 20 SD

Avstod: 16 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 30 (Fördelning av föräldrapenning)

1. utskottet

2. res. 35 (V)

Votering:

273 för utskottet

20 för res. 35

26 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 35: 2 S, 18 V

Avstod: 1 S, 25 MP

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 31 (Intyg för tillfällig föräldrapenning)

1. utskottet

2. res. 36 (S, MP)

Votering:

177 för utskottet

142 för res. 36

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 36: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 32 (Föräldrapenning samtidigt)

1. utskottet

2. res. 37 (S, MP)

Votering:

177 för utskottet

142 för res. 37

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 37: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 34 (Övrigt om föräldraförsäkringen)

1. utskottet

2. res. 39 (SD)

Votering:

256 för utskottet

20 för res. 39

42 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 98 M, 1 MP, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 39: 20 SD

Avstod: 24 MP, 18 V

Frånvarande: 14 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Prot. 2010/11:38

20 december

Punkt 38 (Bostadsbidrag)

1. utskottet

2. res. 45 (SD)

Votering:

193 för utskottet

21 för res. 45

104 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 11 S, 98 M, 25 MP, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 45: 1 S, 20 SD

Avstod: 86 S, 18 V

Frånvarande: 14 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Hans Ekström (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 39 (Vårdnadsbidrag)

1. utskottet

2. res. 46 (S, MP)

3. res. 47 (SD)

Förberedande votering:

142 för res. 46

20 för res. 47

157 avstod

30 frånvarande

Kammaren biträdde res. 46.

Huvudvotering:

175 för utskottet

132 för res. 46

11 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 18 SD, 17 KD

För res. 46: 99 S, 15 MP, 18 V

Avstod: 9 MP, 2 SD

Frånvarande: 13 S, 9 M, 1 MP, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU3 Utgiftsområde 21 Energi

Punkt 1 (Energipolitikens allmänna inriktning)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

177 för utskottet

142 för res. 1

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 1: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 2 (Energipolitikens mål om hälsa, miljö och klimat)

1. utskottet

2. res. 2 (V, MP)

Votering:

274 för utskottet

45 för res. 2

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 2: 2 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 december

SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m.

Punkt 6 (Vård efter behov m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

177 för utskottet

142 för res. 1

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 1: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 14 (Personligt ombud)

1. utskottet

2. res. 13 (MP)

Votering:

177 för utskottet

25 för res. 13

116 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 97 M, 21 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 13: 25 MP

Avstod: 97 S, 1 M, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 3 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 20 (Parboende)

1. utskottet

2. res. 21 (S, MP, V)

Votering:

178 för utskottet

141 för res. 21

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 21: 98 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 24 (Nationella riktlinjer för god vård och omsorg vid demenssjukdom)

1. utskottet

2. res. 26 (M, FP, C, KD)

Votering:

163 för utskottet

156 för res. 26

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 25 MP, 20 SD, 18 V, 1 KD

För res. 26: 98 M, 22 FP, 20 C, 16 KD

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 25 (Äldreomsorg på det egna modersmålet)

1. utskottet

2. res. 27 (V)

Votering:

293 för utskottet

24 för res. 27

1 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 97 M, 19 MP, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 27: 1 S, 5 MP, 18 V

Avstod: 1 MP

Frånvarande: 13 S, 10 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 26 (Användning av läkemedel)

1. utskottet

2. res. 28 (S, MP, V)

Votering:

177 för utskottet

142 för res. 28

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 28: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Punkt 1 (Arbetsmarknadspolitikens allmänna inriktning)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

177 för utskottet

142 för res. 1

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 1: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 2 (Sverige och globaliseringen)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

177 för utskottet

142 för res. 2

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 2: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Yrkanden:

20 december

1. utskottet

2. res. 6 (S, MP, V)

3. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. A277 yrk. 1 (S) och A284 (S)

Förberedande votering:

141 för res. 6

20 för mot.

158 avstod

30 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Huvudvotering:

158 för utskottet

141 för res. 6

20 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 98 M, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 6: 98 S, 25 MP, 18 V

Avstod: 20 SD

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Tomas Eneroth (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 15 (Stöd till start av näringsverksamhet m.m.)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

299 för utskottet

20 för res. 8

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 98 M, 25 MP, 22 FP, 20 C, 18 V, 17 KD

För res. 8: 20 SD

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 18 (Instegsjobb)

1. utskottet

2. res. 11 (SD)

Votering:

297 för utskottet

20 för res. 11

2 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 97 M, 25 MP, 22 FP, 19 C, 18 V, 17 KD

För res. 11: 20 SD

Avstod: 1 M, 1 C

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 24 (Arbetslivspolitikens allmänna inriktning)

1. utskottet

2. res. 15 (S, MP, V)

Votering:

177 för utskottet

142 för res. 15

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 15: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU4 Ett förstärkt integritetsskydd i försäkringssammanhang

Kammaren biföll utskottets förslag.

**CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byg-
gande samt konsumentpolitik**

Punkt 3 (Bostadspolitiska mål)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

177 för utskottet

142 för res. 1

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 1: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkt 6 (Stöd till bostadsbyggandet)

1. utskottet
2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

142 för res. 3

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 21 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 3: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 3 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Prot. 2010/11:38

20 december

Punkt 13 (Allmännyttans roll)

1. utskottet
2. res. 8 (V)

Votering:

297 för utskottet

18 för res. 8

2 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 97 M, 24 MP, 22 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 8: 18 V

Avstod: 1 S, 1 MP

Frånvarande: 13 S, 10 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Johan Andersson (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 14 (Mål för området Konsumentpolitik)

1. utskottet
2. res. 9 (S, MP, V)

Votering:

177 för utskottet

142 för res. 9

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 9: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv
Punkt 1 (Näringspolitikens inriktning)

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

177 för utskottet

142 för res.

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 22 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res.: 99 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 2 FP, 3 C, 1 V, 2 KD

Punkterna 2 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

Regional tillväxt

18 § (forts. från 14 §) **Regional tillväxt** (forts. NU2)

Anf. 105 MARIA WETTERSTRAND (MP) replik:

Fru talman! Det är efter denna 50 minuter långa votering på gränsen att vi minns vad debatten handlade om. Jag hade dock en fråga som handlade om EU:s strukturfonder och det faktum att Erik A Eriksson talade om ett underifrånperspektiv.

EU:s strukturfonder är upplagda på det sättet att vi först betalar in stora medlemsavgifter till EU av vilka en del försvinner i byråkrati. Ungefär en tredjedel av dem läggs sedan i EU:s strukturfonder. Dessa betalar sedan ut till medlemsstaterna med direktiv från kommissionen som vår regering i nästa steg ska utforma egna, nationella direktiv för och som därefter skickas till åtta olika regionala strukturfonder som i sin tur ska utforma direktiv. Det är, tycker jag, ett bevis på att detta är ett extremt uppifrånperspektiv.

Jag undrar hur vi ska göra för att detta ska omvandlas till någonting som har mer av ett underifrånperspektiv.

Anf. 106 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Maria Wetterstrand! Det är väl så att EU dras med bekymret att vara en ganska så trög koloss många gånger – organisatoriskt och även när det kommer till att visa på verkstad. Jag kan bara beklaga detta.

Jag har dock också sett att det arv vi har med oss, egentligen sedan efterkrigstiden, har gett en ganska tydlig centralisering i det svenska samhället. Utifrån detta perspektiv känner jag att EU vissa gånger faktiskt har varit vår hjälp för att kunna stärka regioner. Men jag delar uppfattningen att det är centralstyrt. Så är systemet uppbyggt; det är ingen tvekan om den saken.

Sedan är det nog egentligen ganska mycket upp till oss, alltså för svenskt vidkommande, vad vi väljer att göra av ett sådant här system och om vi enligt Kent Perssons beskrivning, som jag delar, väljer att göra det

väldigt byråkratiskt och krångligt – vilket Maria Wetterstrand också beskriver – för att komma åt dessa pengar, som egentligen är medfinansiering. Om alternativet är att vi inte hade haft denna möjlighet när vi kom in i EU hade risken, fru talman, varit att delar av vårt land blivit akterseglade jämfört med regioner i andra länder som vi konkurrerar med.

I den bästa av världar skulle vi alltså inte ha några stödsystem. Vi skulle inte ha ett stödsystem för gemensam jordbrukspolitik, som i någon mening är orsaken till att vi ska ha billiga livsmedel i affären. Så skulle det vara i den bästa av världar – vi är inte där än. Jag skulle önska att det fanns fler initiativ som bidrog till att vi blev mer effektiva.

Jag menar att denna regering har ett uppdrag utifrån den översyn varje departement har fått i uppdrag att göra för att se hur man kan bli mer effektiv och hur man kan stärka regioner. Det gäller inte bara landsbygden utan både landsbygder och regioner i Sverige. Det ska bli mer effektivt, och varje departement ska bidra till detta. Misslyckas detta tror jag att det är ganska allvarligt, men jag har en förhoppning om att det ska fungera.

Anf. 107 MARIA WETTERSTRAND (MP) replik:

Fru talman! Jag vill då bara skicka med att jag önskar att regeringen inför reformeringen av EU:s strukturfonder, den period som börjar gälla 2014, driver på för att man ska minska omfattningen av strukturfonderna och i stället se till att dessa pengar kan göra nytta i nationerna utifrån mer av ett underifrånperspektiv. Det kanske till och med är på det sättet att om vi inte behöver betala lika höga avgifter till EU skulle man kunna använda dessa pengar för att sänka skatten på företagande, vilket i sin tur skulle göra att regionerna hade en större möjlighet att blomstra.

Anf. 108 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tycker att det låter som en god idé och en god ansats. Frågan är bara om den skatteväxling, som man eventuellt skulle kunna kalla det, som Maria Wetterstrand beskriver blir verklighet och det verkligen blir ett sådant system som innebär att pengar kan stanna i en region. Det skulle vara tilltalande. Det tycker jag verkligen.

Centerpartiet och alliansregeringen har sänkt ett antal särskatter som är konkurrenshämmande gentemot omvärlden och andra näringar. Vi har infört jobbskatteavdraget, och i mitt anförande belyste jag att det nog har gett mest effekt för de människor som har låga inkomster och bor i områden som ligger långt ifrån storstadsregioner och så kallade överhettade regioner. Det finns nog nationella åtaganden som vi kan göra i första hand.

Det jag möjligen skulle vara bekymrad över är vad som skulle hända om vi inte passar upp här. Vår nationella regionala politik är gemensam i dag, liksom CAP när det gäller jordbrukspolitiken. Farhågan skulle vara om vi tappar frågan och tappar fokus så att enbart storstadsregioner skulle växa beroende på att vi inte har det här styrsystemet. Det skulle jag inte tycka var tilltalande. Men det tror jag inte heller att Maria Wetterstrand menar.

Jag menar att det än så länge finns en poäng med att ha de här strukturfonderna, men deras utformning behöver och kan bli bättre.

Anf. 109 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Fru talman! Jag har några frågor som utgår ifrån det ordval och det resonemang som Erik A Eriksson förde innan uppehållet. Han pekade på att det skulle vara starka regioner, att man skulle ha ett underifrånperspektiv och att vi skulle använda de här strukturfondspengarna till att stärka regionerna. Det kan jag instämma i.

Men jag upplever situationen så att i dag har vi ett stödsystem som i första hand utgår ifrån ett EU-perspektiv. Det upplever inte jag som ett underifrånperspektiv på vad det är som behövs. Det är min åsikt att vi i alltför hög grad har anpassat oss till EU:s stödformer i stället för att försöka utveckla egna utifrån svenska behov och svenska perspektiv. Jag undrar bara kort och gott om vi inte ska ha några egna ambitioner i detta när vi nu är på väg in i en ny omgång där man ska diskutera de framtida spelreglerna. Det är min fråga.

Anf. 110 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Tack för frågan! Det är egentligen en av de mest grundläggande frågorna. Man kan ju jämföra med CAP-programmet som också går från 2013 och framåt. Frågan är vilken väg Sverige kommer att gå här för att kunna stärka regionerna.

Jag är inte alldeles säker på att man behöver acceptera ett system som man går in i. Detta måste vara en förhandling. Jag ser flera delar där Sverige var svagt när man blev medlem i EU. Det är lätt att gnälla på dem som då satt i den här kammaren, men det vinner inte någon av oss här inne på. Däremot kan man fundera på hur tankegångar egentligen gick. Hur lyckosam var man som förhandlare på den gången? Jag jämför gärna med Finland som jag tycker är utomordentligt duktiga när det gäller frågor som gäller ansvar utifrån det nationella behovet till exempel. Men icke desto mindre finns det säkert möjligheter att vara tydlig från svensk sida.

Det finns ett antal prioriteringar, utifrån den översyn som man gjorde, där samtliga departement fick ta fram punkter som berör landsbygd och regioner. Jag anser att detta ska vägas in i en kommande svensk programförklaring.

Man kan ju också tänka sig att vara mer passiv och skatteväxla bort det här stödsystemet. Det vore egentligen intressant att ställa frågan till Socialdemokraterna om man skulle kunna tänka sig det som Maria Wetterstrand antydde här tidigare. Kan man tänka sig en sådan modell? Jag är inte främmande för det, men det är inte aktuellt i dag. Det ligger inte på bordet som ett förslag. Det blir i så fall en kommande debatt, och jag tror att det är viktigt att vi har debatten i kammaren om vad vi vill med de här stödpengarna och strukturen, Krister Örnfeldt. Jag tror att det är viktigt att vi har en debatt där samtliga partier redogör för vad de vill. Det här är den svenska egna politiken.

Anf. 111 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Jag tror att det finns mycket som vi skulle kunna resonera ihop oss om.

Vi tillhör samma union. Det står utom all diskussion, men förutsättningarna ser otroligt olika ut. Det märks också när man gör de här olika indelningarna av hur de olika stöden ska se ut. Men jag anser att vi trots

det i alltför hög grad har anpassat oss till ett sådant system som inte i alla lägen är anpassat till just våra behov utan kanske mer till hur det ser ut i andra delar av Europa. Jag ser fram emot att vi kan ha en diskussion där vi också talar om hur vi vill utveckla detta.

För egen del kan jag också tänka mig att man har parallella system där vi i Sverige inte bara ska vara med och delfinansiera det som EU har bestämt att man ska satsa på utan att vi tänker steget längre även om EU kanske inte alltid är med på samma vagn.

Anf. 112 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Det går ändå att vara lite musikalisk i systemen. Jag tänker på att man kunde föra in en biogassatsning och även bredbandspengar i landsbygdsprogrammet. Det borde rimligen vara så att vi talar om vilken politik som är viktig för våra områden och våra regioner. Det är väl bra ju bredare uppgörelser vi kan nå i riksdagen. Även om vi förstås förfäktar våra block för dagen vore det intressant om man kunde se att det finns en enhetlig linje för svenskt vidkommande att nå fram till vad som är bra för Sverige. Jag tror kanske inte att vi uppnår total konsensus, men vi ser fram emot den debatten.

Anf. 113 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag ska också uppehålla mig vid EU:s strukturfonder. Det finns anledning att göra det. Jag delar Maria Wetterstrands uppfattning att det är lite märkligt att vi först skickar ned pengar för att sedan få tillbaka dem med både livrem och hängslen när det gäller vad vi får göra.

År 1994 går en skiljelinje i svensk regionalpolitik. Det handlar om tiden före EU och tiden efter EU. Om vi var kritiska före 1994 för kortsiktigheten kan man vara än mer kritisk i dag. De här EU-programmen kopplade till de svenska programmen innebär att det blir väldigt kortsiktiga program. Man låter dem inte få verka ut. Det finns ingen strategi, utan det handlar väldigt mycket om att det är upp till dagen.

Det finns undantag. Jag är medveten om det. Det finns väldigt bra satsningar som är långsiktigt strategiskt viktiga, men det finns massvis med kortsiktiga program som inte har lett fram till det vi önskar. Då kommer jag in på den fond som heter inlandsinnovation. Ska det här bli verklighet, ska det här bli en realitet och medverka till utveckling av landsbygdsprogrammet, får vi inte använda de här pengarna till att göra mer av samma sak, för det leder inte framåt. Då måste vi i stället se möjligheten att det här blir ett verktyg för den lokala befolkningen där de får ett stort inflytande över vad som ska satsas på, hur det ska satsas och vilka strategiska avgöranden som ska göras.

Varför inte låta en del av de här pengarna vara med att bygga upp en infrastruktur på den finansiella marknaden? Jag tänker på de lokala sparbankerna. De har verkligen betytt skillnad där de finns.

Anf. 114 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Tack för frågorna! Låt mig börja med de lokala sparbankerna. Jag är oerhört positiv till dem. De har historiskt tagit stort ansvar vid ett flertal tillfällen i Sverige. Det finns sparbanker som drogs in före krisen vid 90-talets början. Lärdomen av det var att man inte drogs in

1992, när räntan låg runt 500 procent, utan kunde stå stabila. De står också stabila efter den senaste krisen.

Som lagstiftare kan jag samtidigt känna att jag inte vill peka ut vilken bank som ska agera eller vem som ska vara den rätta aktören. Däremot kan vi nog samfällt vara kritiska. Det är mer riksdagens än finansministerns uppgift att vara kritisk till bankerna – om jag får göra den utvecklingen – när vi känner att banker som ska vara stabila, ta ansvar och vara vår trygghet riskerar pengar i till exempel Baltikum och på andra håll. Men vi kan inte veta exakt om det kommer att bli på det viset.

Frågan om inlandsinnovation kan man fundera över. Kommer det att bli ett bra resultat av det? Det vet vi inte. Det är hypotetiskt. Vi kan bara hoppas och utgå från att det stämmer. Vi har upplevt att det finns ett stort behov av riskvilligt kapital i det området. Där finns ganska få människor, som jag sade i mitt anförande, men det kan vara det som avgör om dessa bygder vänder och utvecklas. Inlandsbanan kanske blir det som utvecklar Sverige de närmaste 50 åren, men vi vet inte säkert. Vi kan dock hoppas och tro det.

Jag tänker på vindkraften som på knappt tre år fördubblats till tre terawattimmar. Det kan vara så att det som händer med vindkraftsutbyggnaden, gruvnäringen och annat kommer att stärka regionerna. Vi talar om bara ett år och 2 miljarder.

Farhågorna att det kan gå fel finns. De finns väl alltid. De finns även när vi slår fast en kommunal skattesats. Först efter ett år vet vi om det blev rätt eller inte.

Anf. 115 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag blir lite förvånad, för Erik A Eriksson är väldigt försiktig, och det är många om och men. Erik A Eriksson måste väl tro på Alliansens politik, att den ska få den betydelse som det talas om i betänkandet och som jag antar att han står bakom.

Om det ska lyckas tror jag att det är avgörande att det finns ett underifrånperspektiv. Och blanda för Guds skull inte in EU-fonderna i dessa pengar, för i så fall är det förstörda pengar! Då är de belagda med ett regelverk och en byråkrati som gör att de inte går att få ut. Låt pengarna verka bland den ortsbefolkning det handlar om! Då tror jag att vi får bättre möjligheter.

Jag måste återkomma till sparbankernas betydelse – där sådana finns i dag. De finns fortfarande på en hel del ställen i landsbygdskommunerna. De betyder mycket eftersom de har kunskapen om det lokala näringslivet och ortsbefolkningen och kan bedöma möjligheterna för de satsningar som görs. Det behöver startas ytterligare fria sparbanker som ett komplement till affärsbankerna, som ju har helt andra intressen och ett helt annat affärsupplägg än de lokala sparbankerna.

Att medverka med dessa pengar, att låna ut för att bygga upp fler sådana, skulle vara mycket positivt för landsortskommunerna. En strategisk satsning som har långsiktighet och också kan bära inför framtiden, och som alltså inte är en kortsiktig satsning, skulle verkligen kunna betyda någonting för framtiden.

Anf. 116 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Jag är medlem i ett parti som fyller 100 år i år. Vi föddes ur kampen att stärka landsbygden och företagen på landsbygden.

Jag väljer att ha en lågmäld ton. Jag har en annan sida också, men jag tror inte att den biter på en sådan som Kent Persson, som ärligt talat har ett trevligt anslag i riksdagsdebatterna. Jag kan dock vara mycket tydlig och säga att Almi Invest, med 1 miljard i grundplåt, fick 2 ytterligare miljarder under krisen. Det är ganska mycket pengar, men det är för hela riket Sverige. Nu kommer dessa 2 miljarder väl till pass för stödområde A, från Torsby i norra Värmland och norrut. Det är mycket, mycket bra.

Naturligtvis står jag bakom betänkandet. Det är utomordentligt bra. Tillsammans med sänkta arbetsgivaravgifter, rabatten för att anställa unga och satsningar på både vindkraft och biogas får dessa regioner möjlighet att bli stora vinnare. Givetvis är det så.

Jag har ingenting emot sparbanker. Jag har ingenting emot andra banker heller. Jag vill gärna säga det. De banker som visar att de är duktiga och tar ansvar får kunder. Det kanske är upp till oss medborgare att vara duktigare på att byta bank; ibland kan det vara så. Vi är ganska konservativa när det kommer till dagstidningar och banker.

När det gäller farhågorna kring programmen vill jag säga att de finns. Vi ska kunna revidera och utvärdera dem och fundera på om vi är på rätt väg eller inte. Stora system kan inte vara ett självändamål. Det har ofta visat sig när det kommer till landsbygdsutveckling. Jag nämnde Säfle som exempel. Där har stort ideellt engagemang tillsammans med lite stödpengar bidragit till att man blivit en av Sveriges snabbaste kommuner vad gäller uppkoppling och säker tv och telefoni. Det tycker jag är ett bra exempel. Det finns förstås sämre exempel, men jag väljer gärna ett som är bra.

Jag önskar Kent Persson, fru talmannen och övriga närvarande en god jul och ett gott nytt år!

Anf. 117 NINA LARSSON (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i det som mina allianskolleger på ett utomordentligt sätt har föredragit. Jag vill också säga att jag tillstyrker utskottets förslag och avstyrker samtliga reservationer.

Det bästa med att vara riksdagsledamot är alla människor man träffar runt om i landet, alla entreprenörer och innovatörer från olika håll och kanter. Den skaparkraft som dessa människor besitter är någonting helt fantastiskt. Man hittar finurliga lösningar och har idéer om hur man ska tjäna pengar, ofta stora pengar, vilket är extra glädjande. Det kan vara en chokladfabrikant från Irak som väljer att starta en fabrik i Kristinehamn eller stora multinationella företag som väljer att investera i gruvnäringen eller i någon annan näring, inte minst i järnvägsunderhåll.

Sverige står inför tuffa utmaningar framöver. Globaliseringen innebär massor av möjligheter, men den internationella konkurrensen är stenhård. Vi kommer att få se så kallade geopolitiska tyngdpunktsförskjutningar vare sig vi vill det eller inte. Europa kan komma att tappa inflytande och välstånd, och Asien kommer att öka sitt inflytande och växa.

Förutsättningarna för hur Europa och Sverige någorlunda kan klara av den internationella konkurrensen hänger på befolkning, utbildning, teknologi, råvaror och infrastruktur. Men med en liberal politik är man aldrig rädd för framtiden. Nej, som liberal ser jag fram emot den.

Sverige är ett av världens mest handelsberoende länder. Det är så vi har byggt vårt välstånd, och handelsutbytet kommer även fortsatt att vara vår framgång. För Folkpartiet och alliansregeringen är det därför viktigt att stärka den utvecklingskraft som finns i alla delar av vårt land. Det är bra för Sverige på både kort och lång sikt. Det finns heller ingen motsättning mellan utvecklingen i storstadsregionerna och landsbygdsregionerna. Politiken för regional tillväxt bygger på att varje region ges ökat ansvar och inflytande, vilket ger möjligheter att växa utifrån de egna förutsättningarna.

Regional tillväxt är ett härligt, underbart ord som handlar om många olika typer av insatser. Folkpartiets synsätt vad gäller tillväxt handlar bland annat om fler i arbete, bättre kvalitet i utbildningen, att göra det mer lönsamt att driva företag och få företag att växa. Inte minst ger infrastrukturen oss fantastiska möjligheter att knyta samman Sverige och världen. Den ger också möjligheter för människor att leva och verka, att utnyttja utvecklingskraften och skapa välstånd. Många av dessa insatser rymmer inte inom det här utgiftsområdet, men de är inte mindre betydelsefulla för det.

Nuvarande och framtida behov kommer att kräva fortsatta insatser inom serviceområdet och vi behöver utveckla nya, innovativa servicelösningar för olika delar av vårt land. Alliansregeringen föreslår att anslaget Regionala tillväxtåtgärder ökas för att finansiera utökade och intensifierade insatser inom detta område och för att uppnå en ökad samordning, vilket flera varit inne på.

Anf. 118 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Fru talman! Jag ska inte bli långrandig. Nina Larsson sade inledningsvis att en av fördelarna med att vara riksdagsledamot var att man fick möjlighet att träffa en massa människor. Det håller jag med om. Men organisationen Småkom, som gör besök här i riksdagen och besöker väldigt många riksdagsledamöter för att upplysa oss om sin verksamhet och sina behov, har sagt att ett av de partier som man inte träffar är just Folkpartiet. Därför tänkte jag passa på att som en liten jul- och nyårshälsning överlämna det material som de lämnade till oss. Då har även Folkpartiet en möjlighet att se hur de upplever sin situation.

Sedan vill jag gärna önska god jul och gott nytt år till alla – utskotts-personal, ledamöter och alla andra närvarande och lyssnare. Jag hoppas att ni får en trevlig helg, så ses vi på nyåret igen!

Anf. 119 NINA LARSSON (FP) replik:

Fru talman! Tack så mycket! Ja, det är trevligt att träffa även Krister Örnfjäder. Han är inkluderad i denna skara.

Jag tackar så hemskt mycket för informationen från Småkom. Jag har dock tänkt träffa dem också. Jag har en mycket entusiastisk partimedarbetare och kommunaktiv, Carina Sándor, som också är aktiv i denna organisation och har varit på mig om detta. Även internt får jag alltså en

blåslampa på mig. Men det är ju trevligt att den blåslampan kommer från dig också. Jag tar gärna emot detta och önskar också er en god jul!

Prot. 2010/11:38
20 december

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 december.)

19 § Studiestöd

Studiestöd

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU2
Utgiftsområde 15 Studiestöd (prop. 2010/11:1 delvis).

Anf. 120 ADNAN DIBRANI (S):

Fru talman! Jag har gått runt hela dagen i dag och varit nervös, mest för att jag trodde att jag skulle få tala strax före voteringen när alla var på väg in. Med tanke på den votering vi hade är frågan vad som är värst – att ta det nu eller före voteringen.

Jag har också tänkt att jag före mitt tal skulle säga så här: Handbolls-damerna – sicken turnering de gjorde! Jag är ett handbollsfan, så jag var bara tvungen att säga grattis till dem när jag väl stod häruppe. Det är inte många av våra landslag som har fått mig att lipa eller att fälla en liten tår, men de lyckades göra det flera matcher i rad. Riktigt bra gjort av handbolls-damerna!

Fru talman! Vi ska i dag diskutera vårt studiestödssystem, som jag är mycket stolt över. Vi socialdemokrater har byggt upp det med målet att alla människor oavsett samhällsklass och bakgrund ska ges möjlighet att delta i utbildning under hela livet. Vi socialdemokrater anser att alla människor är lika mycket värda, men vi föds med olika förutsättningar. Dina föräldrars plånbok, din etniska bakgrund, om du är man eller kvinna eller om du har ett funktionshinder ska inte få avgöra din framtid.

Det system som den socialdemokratiska politiken har skapat har gjort att jag trots min bakgrund har kunnat utvecklas och nå mina mål. Det har stärkt mig och gjort mig till en tacksam person. Det har gjort mig till en rik person – rik i den bemärkelsen att jag har fått mer kunskap och fler valmöjligheter.

Allt fler jobb kräver i dag en högskoleexamen, och allt färre jobb finns för dem som inte har kunnat eller inte haft möjlighet att ta del av någon utbildning utöver grundskolan.

Eftersom de borgerliga under den senaste mandatperioden har dragit ned på allt som har med vidareutbildning eller en andra chans att göra har klyftorna ökat. Utbildningsklyftor måste minskas och motverkas, inte ökas. Men, som sagt, den borgerliga politiken verkar gå åt motsatt håll.

Med en högre utbildningsnivå mår man inte bara bättre, utan självför-troendet får sig en skjuts uppåt om man kan uppnå sina drömmar och på så sätt leva ett bättre liv.

Fru talman! Vi står för ansvar. Vi delar bördan mellan studenter och samhälle genom att vi vill höja studiebidraget nu, och vår ambition är större än regeringens. I regeringens senaste höjning var lånedelen 90 procent av höjningen. Denna gång är den hela 100 procent. De borgerliga

sviker den gamla principen att höja både studiebidrag och lån, och det är något oroande för framtiden.

Alltmer privatiserar man ansvaret för att klara sig under studierna. Denna utformning av studiemedelspolitiken kommer att slå mot de akademiker som har lägst utbildningspremier, de kvinnliga akademikerna i offentlig sektor som har de lägsta lönerna i Saco och TCO.

Fru talman! Regeringen visar tydligt sin ideologi och syn på vilka som ska studera. Allt fler studenter mår dåligt och är stressade på grund av att de inte får sin ekonomi att gå ihop. Studiemedlet ska räcka till mat, boende, kurslitteratur, transporter, nöjen med mera. Många studenter oroar sig för att de vet att de inte klarar av en oförutsedd utgift på 500 kronor och i så fall behöver gå till sina föräldrar för att låna pengar. Det är dock inte alla föräldrar som har de finansiella musklerna att hjälpa till, men många – jag skulle våga säga majoriteten – gör det inte, för det är pinsamt att behöva gå till föräldrar, andra anhöriga eller vänner för att fråga om hjälp. Särskilt utsatta är de vuxenstuderande. De har dessutom ofta ett försörjningskrav från barn.

Med regeringens senaste satsning på studiemedel lurar man studenterna. Man låstas satsa på dem med denna höjning av studielånet, men det kostar nästan ingenting för staten. Det är ytterligare en så kallad gratisreform. Man försöker ge sken av en satsning utan att behöva ta politiskt ansvar och prioritera pengar till studenterna. Efter denna satsning har man på två år minskat bidragsdelen från 40 till 27 procent, vilket innebär att man skrämmar i väg de studenter som har sämst ekonomi.

En nyutexaminerad får alltså räkna med en ökad skuldsättning, och med tanke på att välutbildad arbetskraft är en förutsättning för Sveriges konkurrenskraft och att utbildning är en investering både för individen och för samhället kan man ställa sig frågan varför de borgerliga gör detta. Är det för att endast barn till välbärgade ska kunna utbilda sig? Det kan inte vara för samhällets bästa man skrämmar bort studenter från att söka sig till högre studier.

Fru talman! Fribeloppet brukar vara en av de saker som de borgerliga trycker hårt på för att man ska avskaffa. Med den nya nivån i fribeloppet kommer ingen vanlig student som jobbar vid sidan av att drabbas av reglerna. Skulle man ta bort prövningen för lånedelen, vad blir då konsekvensen? Jo, att jag, Öholm och alla ni andra som sitter här, om vi skulle studera, kunde få ut subventionerade och tryggare lån med lägre ränta jämfört med de villkor vi skulle få om vi lånade i en vanlig bank.

Jag tycker att studiebidrag och de mest fördelaktiga lån som ges i Sverige ska vara förbehållna studenter som inte samtidigt är höginkomsttagare. Dessutom är detta bara ett sätt att steg för steg lägga över allt ansvar på den enskilde. Moderaterna vill ju egentligen att individen själv ska bekosta hela sitt uppehälle under studierna. Så är det i andra länder. Där måste man arbeta samtidigt som man studerar eller ha en familj i bakgrunden som ger månadspeng när man går på universitet. Så vill inte jag ha det, för det minskar självständigheten och friheten för den enskilde.

För oss socialdemokrater är det viktigt att studenterna ska kunna satsa hundra procent på sina heltidsstudier och inte behöva oroa sig för sin ekonomi. Det är en kvalitetsfråga. Däremot välkomnar vi alla som vill

och har möjlighet att jobba eftersom studenter då kan skaffa sig arbetserfarenhet och meriter.

Det går inte att ha en sådan här debatt utan att nämna CSN och alla de studenter som drabbats av återbetalningskrav trots att de i själva verket läser på heltid. Före valet lovade regeringen att se till att statens olika myndigheter, CSN och högskolorna reder ut detta. Än så länge har ingenting hänt. I stället ser vi att alla skyller på varandra och att enskilda fackförbund har gått in och garanterat de lån som borde vara CSN:s uppgift. Detta drabbar enskilda studenter nu, och många är säkert oroliga för vad som komma skall efter nyår. Det drabbar också förtroendet för regeringens myndigheter. Man kan inte missköta styrningen av myndigheterna på det här sättet.

Fru talman! Eftersom budgetramarna redan är beslutade och vi inte kan göra annat än att försöka påverka hur resurserna ska fördelas inom ramarna har vi ett särskilt yttrande som vi rödgröna står bakom. Där visar vi att vi har högre ambitioner än de borgerliga och vilket håll vi vill att politiken ska gå åt.

(Applåder)

Anf. 121 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Miljöpartiet värnar det livslånga lärandet. Vi vill att alla ska ha möjlighet att utbilda sig oavsett hur den privatekonomiska situationen ser ut. De svenska studiemedlen har vi just för att ge alla studenter lika möjlighet till en fullgod utbildning. Så är tanken i alla fall.

I praktiken får allt fler studenter svårt att klara sig igenom med bara studiemedel. Regeringens svar på studenternas dåliga ekonomi är att öka lånedelen. Några kronor mer i studiebidrag är vad regeringen erbjuder. Resten av studenternas underskott vill regeringen täcka upp genom att öka studenternas belåning. Det är en väg som vi inte vill gå och som vi tycker är fel.

Vi ser dessutom en ökad belåning som skadlig för Sveriges ekonomi. Studenter som inte direkt får jobb efter studierna riskerar att hamna i skuldproblem och få svårigheter att betala tillbaka skulderna. En ökad skuldbörda innebär också att framtida recessioner kommer att slå extra hårt mot studenterna. Landets studenter blir en mycket utsatt grupp för årtionden framåt.

Detta innebär också att studier blir mindre attraktivt. Personer från välbärgade och studievana hem kommer troligen fortfarande att studera. Men en del av de personer som växer upp i socioekonomiskt mer utsatta familjer där studier inte är en självklarhet riskerar att tveka inför fortsatta studier med den höga belåningen. Vi riskerar att återigen få ett segregerat utbildningsväsen.

Vi rödgröna tar ställning mot detta och satsar i stället på en ökad bidragsdel i studiemedlet. Vi ser att det kunskapssamhälle som Sverige måste vara kräver att högre utbildning blir möjligt även för studenter som har det sämre ställt.

Anf. 122 ROSSANA DINAMARCA (V):

Fru talman! Det här känns lite som en debatt där man trycker på repeat, repeat och repeat. Det händer väldigt lite, och det går väldigt långsamt.

Prot. 2010/11:38

20 december

Stu di e st ö d

Studenternas ekonomiska situation har försämrats kraftigt under ganska många år. Många studenter upplever att de ekonomiska villkoren går ut över studierna. Allt fler blir beroende av tillskott från föräldrar eller andra närstående, vilket förstärker den sociala snedrekryteringen och gör att talanger riskerar att gå förlorade.

Vänsterpartiet har under lång, lång tid varit drivande i frågan om att höja studiemedlen. Frågan har utretts, och för snart två år sedan lämnade den studiesociala kommittén sitt betänkande som var mycket tydligt. Studiemedlen behövde höjas till 9 386 kronor och betalas ut per månad. Sedan betänkandet presenterades har studiemedlen höjts, dock inte till den nivå som kommittén föreslog. Senast i januari höjdes de med 350 kronor, och nu kommer nästa höjning med 500 kronor. För första gången sedan studiemedelssystemet infördes har dock ett trendbrott skett. Lånedelen ökar för varje höjning. Den smyghöjdes i januari. Det var ingenting man pratade särskilt högt om. Men nu är det 500 rakt av bara på lånedelen.

Många kan säkert känna att det kvittar bara de kan få en bättre ekonomisk situation för stunden. Men det säger egentligen bara någonting om den svårt utsatta ekonomiska situation de befinner sig i som studenter. När människor väljer att studera vidare är det inte bara en investering för den egna individen utan också för samhället i stort. Vi har också ambitionen att bredda rekryteringen till den högre utbildning och vill ge fler möjligheten att studera vidare.

Högeralliansens förslag innebär alltså ännu en gång en växande studieskuld för studenterna. Den som läser en utbildning på fem år får sin studieskuld ökad med 22 500 kronor. De får alltså själva betala högeralliansens vallöfte. För många studenter är studieskulden ett omfattande åtagande som de borgerliga nu vill öka på. Vi menar att det är fel att vältra över en allt större del av bördan för studiefinansieringen på den enskilde studenten. Rädsla för ökad skuldsättning kan framför allt avskräcka studenter från familjer utan tradition av högre utbildning.

Vi vill förbättra studievillkoren och minska den ekonomiska stressen på studenterna. Vänsterpartiet har därför tidigare drivit och finansierat en höjning av studiemedlen med 900 kronor. Inför valet i september gick vi rödgröna gemensamt fram med att studiemedlen skulle höjas med 600 kronor varav 400 kronor bidrag och 200 kronor lån, förvisso med passusen om ekonomin tillåter. Men det finns inget som talar för att statsfinanserna inte skulle klara en sådan viktig reform. Dessutom vill vi höja tilläggsbidraget för studerande med barn.

Fru talman! Apropå den studiesociala utredningen skulle jag vilja passa på att fråga regeringspartierna vad som händer med de förslag som det faktiskt finns parlamentarisk enighet kring. Det har nämligen varit tunnsått på det här området. Visst hade vi detta med höjt fribelopp och höjningen av CSN-avgifterna. Men vad händer exempelvis med att se över åldersgränsen för bostadsbidrag, och ska det provas per kalenderhalvår i stället för helår?

Ett led i att likställa studier med arbete är att stärka det sociala skyddsnätet för studenterna och låta studiemedlen vara sjukpenninggrundande, vilket skulle innebära rätt till både sjuk- och föräldrapenning på högre nivå än dagens lägsta. Vad händer med kommitténs förslag om att kunna vara deltidssjukskriven och plugga på deltid?

Detta är bara några av de förslag och viktiga frågor där jag förväntar mig att se handling. Vi har inga reservationer eftersom det är ett budgetbetänkande med ramar och allt, som Adnan Dibrani tidigare beskrev så bra. Jag hänvisar till det särskilda yttrandet som vi har i detta betänkande.

Prot. 2010/11:38
20 december

Studiestöd

Anf. 123 OSKAR ÖHOLM (M):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att konstatera två saker. Den första delen är, som säkert har konstaterats många gånger men som förtjänar att göras igen, att det är fler människor som studerar i Sverige i dag än vad det kanske varit någonsin tidigare. Den andra delen som kan vara bra att konstatera är att vi har ett studiestöd i Sverige som jämfört med nästan vilket annat lands som helst är bland de absolut mest generösa i världen. Nu säger jag inte nödvändigtvis att det första beror på det andra. Men båda de delarna är ganska bra att ha med sig som en fond när man diskuterar den här typen av frågor.

Jag håller just nu på och läser Henrik Berggrens Palmebiografi. Då blir det lätt att man tar till att politik är att vilja, och så är det. Det är lätt att konstatera att på det område som gäller studiestöd är det väldigt många som har velat väldigt mycket under lång tid. När man tittar på den typen av grejer är det fascinerande. Jag fastnade i protokoll från SFS studentriksdag 1953 där man diskuterade hur utformningen av studiestöd skulle se ut i Sverige.

Det vi diskuterar här i kammaren och det som diskuteras av politiker överlag är sådant som vi kan ha olika uppfattningar om. Vi har ideologiskt olika utgångspunkter och kan komma fram till olika förslag som ställs emot och bryts emot varandra. Det intressanta när det gäller studiestödet är att vi i grunden är så pass överens. När vi jämför det med många andra områden är det slående.

Redan år 1953, i de protokoll som jag grävde ned mig i, var man det från olika utgångspunkter. Det var en stark argumentation från arbetarrörelsen från de utgångspunkterna och från dem med starka borgerliga liberala principer. Men båda var överens om just detta att ett stöd för studier oavsett bakgrund är en väldigt bra politisk idé, och så har det varit. Det som var diskussionen på den tiden var om man skulle gå vidare där utgångspunkten var en studielön eller ett studielån.

Fru talman! Det är väl som det ofta blir i Sverige; så här i efterhand kan vi konstatera att det blev en klassisk svensk kompromiss där vi fick båda delar – både studielån och studiebidrag. Detta är precis det som har lett fram till dagens situation.

Man kan jämföra hur det ser ut i Sverige med hur det ser ut i andra länder. Man ska för all del vara ärlig i diskussionen om hur generöst studiestödet är och säga att det ibland är ett nordiskt mästerskap. Det är inte så många andra länder på jorden som ens kan mäta sig med de nordiska. Möjligtvis kommer Kanada och Nya Zeeland ibland upp i den typ av omfattning på studiestödet som vi har. Det är en bra bakgrund.

Det är lätt att bli självgod. Jag hör ju hur jag står och ångar upp mig över hur fantastiskt och generöst allting är. Det skulle nästan kunna låta som att vi inte ens behöver diskutera detta eftersom det inte finns några problem. Men så är det inte!

Palme glömde ju bort en sak; det är inte bara att vilja utan också att välja och att som politiker kunna se de samhällsproblem som finns i dag

och fundera på vad som är den bästa lösningen på dessa problem. Vi har under de senaste åren sett och kunnat konstatera att det finns en hel rad problem med studiestödet som det har varit utformat. Delar av det som vi har diskuterat i den här kammaren förut har handlat om att försöka skapa ett system som blir mer sammanhängande, mer begripligt och lättöverskådligt för oss som beslutar om det men också för dem som ska söka studiemedel. Man ska veta att det inte sitter en mängd olika personer på samma utbildning som kommer från olika typer av studiestödssystem. Där har det skett en hel del under förra mandatperioden.

Ett annat problem är naturligtvis det som redan har berörts: Går det att leva på studiemedlen? Det är ingen hemlighet att det knappast innebär något lyxliv. Det gör det inte heller efter de höjningar som alliansregeringen under förra mandatperioden mitt under en lågkonjunktur ändå kunde genomföra. Och det gör det inte heller efter de höjningar som vi kommer att fatta beslut om i det här betänkandet. Detta har varit mycket av ett problem. Jag delar den bild som tidigare talare har tagit fram av att studiemedlen har urholkats. Det såg vi till exempel i den studiesociala kommittén.

Ett tredje problem som inte minst mitt eget parti och många av de andra allianspartierna har pratat om handlar om fribellopsreglerna. Det är den i mitt tycke något perversa situation som vi har haft tidigare där staten sänder en tydlig signal till studenterna om att de inte ska jobba extra därför att det inte lönar sig. Dessutom får det konsekvensen att många i sin första kontakt med arbetslivet, på sitt första jobb, får lära sig att man kanske måste mygla och försöka få arbetsgivaren att betala ut lönen efter årsskiftet för att klara sig inom de där beloppsnivåerna som politikerna har bestämt.

Vi ser att det sker rätt många saker på alla dessa områden. Nu fortsätter vi. I förslagen från utskottet i dagens betänkande – som jag för övrigt yrkar bifall till – lägger vi ytterligare några viktiga pusselbitar på alla områden. Det handlar delvis om den del som finns i förslaget om att också de som är under 25 år ska kunna få den högre bidragsdelen för att komplettera en utbildning om de behöver det. Vi vet att det finns många yngre som befinner sig långt utanför arbetsmarknaden och som kan ha nytta av detta. Det är en bra pusselbit.

En annan viktig pusselbit, som kanske är den som flest studenter – vilka som av en händelse inte finns på läktaren men som kanske på andra sätt följer debatten eller åtminstone våra beslut – är intresserade av handlar om vad man får ut i kronor och ören. Vad är det till syvende och sist som trillar in i slutet eller början på månaden och som man ska kunna leva av? Där tar vi ytterligare ett steg nu med en höjning med 500 kronor av totalbeloppet.

Det är klart att detta är viktigt. Det är viktigt inte minst mot den bakgrund som tidigare talare har beskrivit; vi ser att det har varit svårt att överleva på studiemedlen. Nu kan man också se att vi med dessa höjningar börjar närma oss det som olika studentorganisationer har krävt när de har sagt vilken nivå som är rimlig och som en student behöver för att gå runt ekonomiskt. Där är vi nu.

Därmed inte sagt att vi för all framtid är där. Det gäller att fortsätta följa upp det hela om vi även i framtiden vill ha ett generöst system. Vi tar ändå ett tydligt steg, och jag tror att det till syvende och sist är de

pengar som trillar in på kontot för studenterna som kommer att vara viktigt i det vi nu beslutar.

Den sista delen, som visserligen redan är fastställd, om att fribeloppet höjs från den 1 januari nästa år är också en viktig del. Det är inte viktigt bara för att vi vet att många studenter jobbar extra. Ungefär hälften av alla landets studenter gör det. Vi är alla överens om att det inte ska vara ett krav att jobba extra. Men vi vet också att all form av extraarbete på ett cv, nästan oavsett om det har någon koppling till det man läser, gör att man blir mer anställningsbar när man kommer ut på arbetsmarknaden. Jag tror att det är viktigt att fortsätta att hålla fast vid att extraarbete inte ska vara nödvändigt, men jag tycker definitivt att det kan uppmuntras. Vi ska inte ha en situation där vi sänder detta budskap från staten: Jobba inte extra, för det tänker vi bestraffa!

Jag är glad att vi tar ytterligare ett sådant steg i samband med årsskiftet nu. Sedan får vi se om man kanske kan ta ytterligare steg så småningom, men detta är ett steg i helt rätt riktning.

Fru talman! Avslutningsvis skulle jag vilja uppehålla mig kort vid den samlade oppositionens olika förslag på just de här områdena. Man ska inte överdriva, precis som jag var inne på tidigare. Vi är nog överens om ganska mycket när det gäller utgångspunkterna. Det jag däremot kan fascineras av och tycka är intressant är att mycket av det som vi i opposition drev och tyckte var viktigt – vi kan ta fribeloppen som ett exempel – fick vi aldrig igenom i opposition, för då var man alltid emot det. Men jag är glad att man nu från oppositionssidan också accepterar ett högre fribelopp. Det är alldeles utmärkt.

Vad gäller diskussionen om exakt hur bidragsdelen och lånedelen ser ut är det klart att man ska fortsätta diskutera detta. Men jag kan konstatera att om oppositionens förslag skulle vinna i detta fall leder det till att det är färre kronor och ören som trillar in på studentens konto i slutet på varje månad, och det tycker jag vore tråkigt.

(Applåder)

Anf. 124 ADNAN DIBRANI (S) replik:

Fru talman! Oskar Öholm sade att han hade läst Palmes bok och pratade mycket om att politik handlar om att vilja men att man också måste välja. Palme stod oftast upp för dem som hade det sämst ställt, både här i Sverige och ute i världen. Palme gjorde just det; han valde att göra detta och att inte bara ställa sig upp och stödja dem som hade det bäst ställt.

Kan jag tolka det som du säger, Oskar Öholm, som att ni aktivt väljer att prioritera bort studenterna? Det är det ena. Det andra är: Hur långt ska vi gå i det här med studielån och studiebidrag? Vi är nere på 27. Är det 10 som är målet, eller är det ännu längre ned? Hur ser era planer ut framöver?

Anf. 125 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Fru talman! Jag får naturligtvis skylla mig själv för att Palmes skugga finns kvar i kammaren. Jag tror att det är så här när det gäller att vilja och att välja: Det vi har visat tydligt i vår praktiska politik är att vi har höjt totalbeloppen. Det är mer kronor och ören som kom in på studentens konto under förra mandatperioden, mitt under brinnande lågkonjunktur. Vi går vidare nu, precis som studentorganisationerna säger, därför att vi

måste följa upp det hela och göra det lättare att leva på det som erbjuds i totalbeloppet. Det har vi också gjort.

Sedan kan man alltid diskutera var gränsen ska gå. Det är viktigt att ha klart för sig att detta att utbilda sig och ta studielån eller att över huvud taget finnas i utbildningssystemet är en investering både för samhället, som tjänar på att många människor utbildar sig och kan ta avancerade arbeten som kräver hög utbildning, och för den enskilda studenten.

Jag tror att många av dem som läser en högre utbildning gör det därför att de vet att de kommer att få en lite högre lön. Då har man också andra möjligheter. Jag tror att ett exempel har varit att en förändring innebär 22 000 eller 23 000 mer i studielån med det förslag som föreligger i dag. Absolut – det är ytterligare en månadslön på många månadslöner som kommer åt det hållet.

Jag tror att det är två saker som är viktiga att hålla fast vid: Vi ska fortsätta förbättra för studenterna. Det har vi gjort två gånger på rad nu. Vi ska också ha klart för oss att detta är en investering åt båda hållen. Det är mitt svar.

Anf. 126 ADNAN DIBRANI (S) replik:

Fru talman! Du har helt rätt, Oskar Öholm. Både samhället och individen tjänar på att man studerar. Dock har jag en fråga som jag vill få fram här. Med ert sätt att tänka, när ni lägger alltmer av skuldbördan på de enskilda individerna, skrämmar ni bort en del av dessa studenter. Det leder till att samhället kanske inte får ut det maximala av dem som verkligen vill.

Jag kommer inte riktigt ihåg hur du uttryckte dig, men du sade något om fribeloppet. Jag vet att du tidigare har pratat gott om att man kanske ska avskaffa det och så vidare. Om vi skulle ta bort fribeloppet innebär det i min värld att du aktivt väljer att stödja höginkomsttagare såsom jag nu har blivit och du. Många av oss skulle då kunna använda dessa förmånliga pengar till att exempelvis gå in med en kontantinsats till en lägenhet och på så sätt skaffa oss ännu mer förtur gentemot de andra som kanske hade behövt pengarna. Vi skrämmar bort dem om vi inte höjer bidraget utan bara pratar om lån, lån och lån. För mig handlar det om att välja där också. Om jag får välja mellan att jag själv kanske får betala lite mer och den som har det sämst ställt blir skraj och inte alls ställer upp på att studera vidare väljer jag alltid den som har det sämst ställt.

Anf. 127 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Fru talman! Man ska komma ihåg hur det har sett ut i vårt land och i resten av Europa under förra mandatperioden. I en situation där i stort sett vartenda land i Europa diskuterade vilka skatter som ska höjas och vilka bidrag som ska skäras ned var det fortfarande möjligt för oss att göra det något bättre för studenterna. Jag konstaterar att man i Storbritannien nu diskuterar att höja avgiften till universitet, och vi diskuterar hur vi ska öka möjligheterna för studenter. Sedan kan vi diskutera om glaset är halvfyllt eller halvtomt, men vi är på något sätt överens om att det står ett glas på bordet i alla fall. Det tycker jag är ganska bra.

Det är viktigt att hålla i minnet att det är en investering för både samhället och den enskilda individen. Jag tror att det viktiga för de flesta studenter i dag när man ser att plus och minus inte går ihop är att det blir

en tydlig höjning under nästa år. Att det sedan leder till kanske 22 000 mer i lån – ja, absolut, men det har man möjlighet att betala tillbaka, särskilt om vi har en regering som prioriterar jobben och som fortsätter att sänka skatten på arbete. Då har man definitivt råd med de extra lån som tillkommer.

Vad gäller fribeloppet har jag tillhört dem som har vrålat: Avskaffa fribeloppet. Jag kan ha respekt för att man måste göra det på ett smart sätt. Min poäng är att vi inte ska ha ett system som gör att människor som känner att de kan jobba extra vid sidan av sina studier straffas för det. Så har det varit under lång tid i Sverige. Jag är jätteglad att Adnan Dibrani och andra socialdemokrater nu tycker att det åtminstone är bra att man höjer fribeloppet lite grann och kommer bort från den bestraffningen. Exakt hur långt vi ska gå kan vi diskutera. Jag kan absolut köpa – vi hade den diskussionen i den studiesociala kommittén – att vi ska ha ett belopp på bidragsdelen. Jag kan intellektuellt tycka att det är rimligt att människor som har väldigt höga inkomster kanske inte ska få bidrag från staten. Det gäller att hitta en bra nivå. Något förslag om att helt avskaffa det finns inte på bordet just nu.

Anf. 128 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Vad är målet med det system vi har i dag för studiestöd? Jag skulle vilja citera det som står i budgetpropositionen. Studiestödsreformen 2001 gav inriktningen på de mål som finns i dag och som anges i budgetpropositionen:

”Studiestödet ska verka rekryterande och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska vidare utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. – – – Målen ska uppnås genom effektivt, sammanhållet, flexibelt och rättssäkert studiestödssystem som ska vara enhetligt och överblickbart för den enskilde.”

I studiestödsreformen påtalas vikten av både bidrag och lån. Jag skulle vilja återkoppla till förslagen från alliansregeringen vad gäller studiestödet. Hela anslaget omfattar ungefär 23 ½ miljard. Inom utgiftsområdet handlar det, som tidigare talare har varit inne på, om studiehjälp i form av studiebidrag, studiemedel, räntor för studielån tagna i Riksgäldskontoret, inleverans av kapital till Riksgäldskontoret för avskrivning av studielån, bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning, bidrag till vissa studiesociala ändamål och administration av studiestöd.

Regeringens förslag innebär en förstärkning även i år. År 2010 uppgår studiemedlen till 8 820 kronor per månad enligt budgetpropositionen. Med den höjning som anges kommer det från och med den 1 juli 2011 att vara 498 kronor mer, det vill säga att år 2011 uppgår studiemedlen till 9 400 kronor. Bidragsdelen är 33 procent, och högsta bidragsnivå är 77 procent. År 2009 var det 321 000 personer som hade studiemedel. Det var en stor ökning från 2008. Med anledning av att det från talarstolen påstås att vi inte skulle ha många som vill studera noterar vi att antalet studerande ökar.

Fribeloppet, som nämnts från talarstolen, kommer att höjas från 107 000 kronor till 136 400. Det är viktigt att detta sker för att möjlig-

göra både inkomster och studier samtidigt utan att man blir återbetalningsskyldig inom en viss ram.

Jag vill vidare nämna den viktiga reformen att arbetslösa ungdomar 20–24 år som saknar fullständiga grundskole- eller gymnasiebetyg får ett bidrag som möjliggör för dem att studera och komplettera sina betyg. Det är en viktig insats. Förra mandatperioden gjordes stora satsningar för att förstärka studerandes villkor, och nu kommer som sagt ytterligare förstärkningar.

Jag skulle vilja nämna några av de uppdrag avseende studiemedel som anges i budgetproppen. Det finns en parlamentarisk utredning, Hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet, som har i uppdrag att analysera och förslå regler för hur arbetsförmåga och studieförmåga ska kunna kombineras. Regeringen avser att se över bestämmelserna om prövning av tidigare studieresultat och vid behov återkomma till riksdagen i denna fråga. Det görs en översyn av CSN:s ekonomiska situation i syfte att ge myndigheten långsiktiga ekonomiska planeringsförutsättningar. Det är viktiga åtgärder som vi kommer att följa.

I denna globaliserade värld skulle jag vilja påpeka hur läget ser ut för de svenska studenterna utomlands. Vi har väldigt många studerande utomlands. År 2009 var antalet 29 400 personer, 60 procent är kvinnor och 40 män. 65 procent av de utlandsstuderande studerar i Europa. 12 procent läser i ett nordiskt land, 50 procent inom övriga EU-länder, 3 procent i ett annat europeiskt land. I Asien är det 8 procent, i Nordamerika 19 och i Afrika och Sydamerika 1 procent.

Visst möjliggör studdet för våra studenter att söka sig utomlands. Vi lever i en globaliserad värld.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet yrkar på att riksdagen ska avslå förslaget om höjning av ländelen i studiemedlet. Det innebär att studerande inte ska få den höjning på totalt 498 kronor som alliansregeringen föreslagit i budgetpropositionen och som utskottet ställer sig bakom. Deras förslag innebär visserligen en höjning av bidragsdelen med 100 kronor, men i slutändan innebär deras förslag 398 kronor, nästan 400 kronor, mindre per månad, pengar som skulle komma väl till pass. På vilket sätt är detta en satsning på att ge studerande bättre möjligheter ekonomiskt – 400 kronor mindre per månad?

Som en följd av detta vill dessa partier dra ned anslaget för studiemedelsrntor med 12 miljoner kronor då de anser att förslaget inte ska genomföras. Visserligen menar De rödgröna att om det finns reformutrymme vill de höja bidragsdelen ytterligare. Men om jag förstår det rätt är väl denna eventuellt mandatperiodens sista gemensamma budget för De rödgröna, så det återstår att se vad samarbetet leder till för förslag längre fram.

Jag noterar dock att för de studerande är det ett viktigt beslut som riksdagen ska ta. Ska man få den extra förstärkning som vi har föreslagit, eller ska man inte få det? Det är viktigt att de studerande ges bättre möjligheter.

Jag skulle också vilja beröra utbildningsplatser kontra anslag för studiemedel. De rödgröna menar i sitt särskilda yttrande att de har avsatt medel för de utbildningsplatser som de föreslagit under utgiftsområde 16. Jag noterar här från talarstolen, fru talman, att deras förslag är underfinansierat. Att De rödgröna vill bygga ut antalet platser har vi konstaterat.

rat i tidigare debatter, men det har varit ganska oklart hur detta är finansierat och hur man har räknat platskostnad respektive studiemedel. Kostnaderna för studiemedel är något lågt beräknade, vilket innebär att satsningen totalt sett är underfinansierad.

Jag skulle även vilja beröra det här med tilläggsbidrag som kan lämnas för personer med barn. Stödet är differentierat i dag beroende på antalet barn. Den studiesociala kommittén bedömde att den nuvarande nivån på tilläggsbidraget för studerande med barn var rimlig och att studerande med barn hade väl så goda villkor som ensamstående studerande. Den procentuella förbättringen i studiemedelssystemet har varit störst för ensamstående studerande med barn.

Slutligen: Det är ett mycket välkommet besked för alla studerande med studiemedel att de nu kan få ytterligare förbättringar av studiemedlet som en viktig grundförutsättning för de allra flesta att kunna studera. Dessutom sker en höjning av fribeloppet och satsningen på unga arbetslösa, vilket är nog så viktigt, fru talman, för alla som vill studera.

Med detta, fru talman, vill jag önska utskottet, utskottskansliet, fru talman samt kammarkansliet en god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Anf. 129 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att säga att jag håller med, om jag får återgå till föregående talare, Oskar Öholm när han säger att det egentligen finns en ganska stor samsyn i Sveriges riksdag om studiemedlen, men att vi ändå skiljer oss på vissa punkter.

Nina Lundström pratar om ett av målen för studiemedlen, att det ska bidra till att minska skillnaderna och öka rättvisan. Som en följd av detta har jag en fråga, fru talman, till Nina Lundström: På vilket sätt ökar man rättvisan och minskar skillnaderna när man ökar lånedelen och inte bidragsdelen?

Anf. 130 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Målet som jag läste upp var från studiestödsreformen år 2001, och den behandlar målen generellt sett för vad som är viktigt att uppnå så att alla, oavsett socialgrupp, bakgrund, föräldrarnas utbildningsnivå etcetera, ska ha möjlighet att studera.

Jag tycker också, som tidigare talare som Oskar Öholm har varit inne på, att det svenska systemet är ett av världens mest generösa. Det bidrar till att alla ska ha möjlighet att studera utan att man måste hitta finansiering på annat sätt, och det är det generella målet.

Sedan är det en diskussion om avvägningen mellan bidrag och studiemedlens storlek i övrigt. Jag satt i opposition här 2002–2006 och kunde konstatera att studiemedelsdiskussionerna var ganska omfattande också då. Det var väldigt svårt att få igenom reformer när ni satt och stöttade den socialdemokratiska regeringen. Vi kunde inte göra en rejäl höjning av studiemedlens nivå totalt sett, vilket är en viktig reform. Sedan tål det naturligtvis att diskuteras hur stor bidragsdelen ska vara i förhållande till det totala utrymmet.

Jag noterar ändå, fru talman, att med De rödgrönas förslag minskar konsumtionsutrymmet betydligt. Ni anger att ni vill höja bidragsdelen med 100 kronor, men ni säger nej till resten, som är nästan 400 kronor.

Hur kan det vara lättare för en studerande att klara sig med 400 kronor mindre? Vi vill ju ändå möjliggöra även för studerande att klara sig ekonomiskt.

Anf. 131 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! Jag noterar att Nina Lundström inte besvarar min fråga. Min fråga var följande: På vilket sätt ökar en höjning av lånedelen för studenterna rättvisan? Den har jag inte fått svar på.

Jag vill besvara frågan som jag fick nyss här. Vi föreslår faktiskt en ökning med 600 kronor varav 400 kronor är bidragsdel. Alltså: Den större delen av det vi föreslår är bidragsdel, och den betydligt mindre delen, en tredjedel, är lånedel.

Jag hoppas att Nina Lundström kan besvara min fråga: Ökar ert förslag rättvisan, och utjämnar det skillnaderna?

Anf. 132 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Då får jag upprepa det som jag anförde kring själva målsättningen, och det är att möjliggöra för alla, oavsett socialgrupp och bakgrund, att studera. Det är också det som är viktigt med hela studiemedelssystemet.

Jag noterar också att även då betonades det att en andel är bidrag och en andel är lån. Det är en kombination som vi har i den svenska modellen. Omfånget på studiemedlet är ju väldigt viktigt för att möjliggöra konsumtion.

Jag har aldrig noterat någonstans att Miljöpartiet skulle förorda bara en bidragsdel. Även ni, har jag förstått, står bakom huvudmodellen med bidrags- och lånedel.

Det som jag tycker är intressant här är att det Jabar Amin tar upp i debatten inte stämmer överens med ert förslag, därför att för 2011 anger ni 100 kronor i ökning av bidragsdelen, men ni säger nej och har aktiva yrkanden om ett nej till den ökning som vi i Alliansen föreslår. Det innebär netto minus 400 kronor för de studerande. Ni säger att om det finns reformutrymme kommer ni att föreslå ytterligare ökringar. Men det finns ingenting angivet för 2011, utan det är om det finns utrymme längre fram under mandatperioden.

Jag tycker att det är viktigt för de studerande att få besked i dag om att ert alternativ innebär 400 kronor mindre i utrymme än alliansregeringens.

Anf. 133 ADNAN DIBRANI (S) replik:

Fru talman! Jag har inte suttit i riksdagen tidigare, men jag kan konstatera en sak: Vid de tidigare höjningarna har vi höjt både bidrag och lån. Vi har alltid försökt att hålla oss någonstans runt 40 procent, såvitt jag inte är helt fel ute, och vårt långsiktiga mål har varit 50 procent.

Jag har två frågor. Jag tycker att jag inte fick något riktigt svar tidigare från Öholm, så jag ställer samma fråga till dig: Vad är ert mål nu när vi har gått från 40 till 27 procent? Är det 10 procent eller vad är ert mål?

Den andra frågan gäller CSN-krånglet och våra tekniska högskolor. Där har Björklund varit väldigt tydlig och sagt att det bara handlar om de skolorna, så alla andra som drabbas av det kommer inte att få någon hjälp. Då känner jag att man frångår principen om likabehandling. Hur

kommer detta sig? Varför får vissa högskolor rätt att frånga detta men inte andra?

Även här kan jag känna att ni väljer bort studenterna. Oftast när det handlar om viktiga väljargrupper för er har ni dagen efter kommit på en lösning. Men när det gäller studenter, som inte är prioriterade för er, då kan de vänta, och det kommer en lösning snart. Det sade man före sommaren, och nu gick man ut i fredags igen och sade att det kommer en lösning snart. Sex månader i politiken, det har jag förstått, är ingenting, men för en student är sex månader ganska mycket.

Min fråga är: När kan studenterna förvänta sig svar? Efter nyår kan ju många trots allt börja få återbetalningskrav.

De här två frågorna kan du väl försöka svara på.

Anf. 134 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Jag ska börja med de beslut som vi berör här i dag och återkommer sedan till CSN-krånglet.

Jag noterar att under föregående mandatperiod gjordes en höjning av studiemedlet så att det i dag ligger på 8 820 kronor. Nästa beslut innebär att det blir 9 400 kronor. Utredningar har tidigare pekat ut ungefär den nivån som rimlig.

Det är viktigt att notera att successiva förbättringar har gjorts hela vägen, och det gäller även fribeloppen.

När det gäller frågan hur stor andel som ska vara bidrag respektive lån står det i budgetpropositionen och i betänkandet att bidragsdelen är 33 procent men att den högsta bidragsnivån är 77 procent. Man ska också komma ihåg att bidragsdelen varierar beroende på vad man är berättigad till. Det är viktigt att notera.

Fru talman! Det är klart att alla partier följer mycket noggrant det som händer med de tekniska universiteten och det som har varit ett krångel för både universiteten och de studerande. Vi utgår från, utifrån det som har presenterats de senaste veckorna, att här kommer man att hitta en lösning, för det är ju viktigt att vi verkligen ser över allt krångel som ställer till det i onödan. Jag kan inte i dag redogöra för hur lösningen kommer att se ut. Men vi utgår från att vi hittar ett bra sätt att lösa detta. Det är klart att vi alla vill ytterst väl, och det är att se till att de studerande får de allra bästa möjligheterna, för det är naturligtvis så att de studerande och kunskap är det som ska bära Sverige in i framtiden. De svårigheter som vi kan upptäcka på vägen måste vi ha ambitionen att försöka hitta lösningar på.

Anf. 135 ADNAN DIBRANI (S) replik:

Fru talman! Jag håller med om att vi har, och det har vi hört även tidigare, ganska generösa system i Sverige. Men jag har fått bilden av Alliansen att på allting där vi ligger i framkant, till exempel när det gäller studiemedel och annat, kan vi börja dra ned nivån, för vi är så pass bra att det är lugnt. Till exempel när vi hade språkfrågan uppe i utskottet pratade man om att vi är så pass bra i Europa när det gäller språk att det är lugnt om vi drar ned på det. I stället för att fortsätta satsa för att vi ska behålla vår position och stärka vår position vill ni snarare gå åt det andra hållet.

Jag tycker inte att man ska slappna av utan fortsätta att satsa på studiemedlet. Att som ni satsa enbart på lånet kommer i förlängningen att drabba dem med sämst ekonomi.

Det är bra att vi har höjt gränsen för fribeloppet. Jobbar man vid sidan av studierna kommer man att kunna tjäna upp till 9 000 kronor efter skatt utan att komma över gränsen. Vi behöver därför inte göra mer där. I stället kan vi prioritera annat.

Anf. 136 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Jag vill påminna om de beslut som togs förra mandatperioden. Alliansregeringen tog över 2006. Innan det satt jag i opposition här i riksdagen och debatterade ofta förutsättningar för studerande, inte minst ur boendesituationsperspektiv. Jag kan notera att alliansregeringen redan har vidtagit mängder av förstärkningar av ekonomin för studenter som riksdagen har fattat beslut om. Det gäller även frågor om fribelopp etcetera. Nu kommer ytterligare förstärkningar.

Med tanke på Adnan Dibranis engagemang i dessa frågor, vilket jag uppskattar, blir jag ytterst förvånad över att Socialdemokraterna och De rödgröna säger nej till en förstärkning av studenternas ekonomi. Ni vill höja bidragsdelen med 100 kronor, men ni yrkar avslag på att studenterna ska få den totala ökningen med ungefär 500 kronor. Ni säger alltså nej till de 400 överskjutande kronorna.

Varför skulle det bli bättre för de studerande att få en mindre mängd pengar i månaden när de har möjlighet att få en större mängd med vårt förslag? Det är viktigt att de studerande får besked om det.

Oavsett fribelopp eller inte ska man ta sina poäng. Man får studiemedel för att studera och för att fullfölja sina studier och ta sina poäng. Man måste göra bedömningen att man både kan klara det och arbeta en del. Det är också, som tidigare talare varit inne på, värdefullt för framtiden att ha arbetslivserfarenhet på sitt cv. Det handlar dock fortfarande om att man ska ta sina poäng.

Anf. 137 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! Jag inleder med en episod från en internationell konferens som jag var på i min ungdom. Vi var ett antal representanter från olika ungdomsorganisationer som satt kring ett bord. En svensk representant begärde ordet och beklagade sig över att Sverige höll på att få en ny grupp fattiga, en grupp som halkade efter i samhället. Gruppen som personen syftade på var Sveriges universitets- och högskolestudenter.

Okej, jag kan respektera att man tycker så, men det som gjorde det pinsamt var att det satt representanter vid bordet från en rad afrikanska länder – länder där det är en utopi att kunna välja i princip vilken utbildning man vill och dessutom få och få låna förmånligt över 8 000 kronor i månaden för att slippa jobba under studietiden, om man inte själv vill.

Det gäller alltså att ha lite perspektiv i debatten, vilket flera har varit inne på. Oavsett vad man tycker om det andra lagets lösningar och förslag kan vi nog ärligt säga att hur kammaren än beslutar kommer svenska studenter att i ett internationellt perspektiv vara mycket privilegierade.

En annan episod jag vill dela med mig av är från årets valrörelse. I valdebatter på gymnasieskolor och lärosäten blev jag och andra företrädare för Alliansen gång på gång påhoppade av våra motdebattörer för att vi ville höja studiemedlet med bara 500 kronor. De rödgröna skulle minsann höja med 600 kronor – men att det var kanske, senare och om läget så tillåter talade man tystare om.

Håller man med om att Sveriges studenter behöver mer pengar i plånboken bör man rösta på Alliansens förslag. Det är svårt att köpa kurslitteratur, betala hyra och ta en tentaöl för De rödgrönas eventuella framtida höjningar. Våra 498 kronor från den 1 juli är på riktigt.

En annan positiv förändring från årsskiftet är att fribeloppet höjs till nära 140 000 kronor per år.

Centerpartiet ser att det är bra för alla parter om studenter kan kombinera studier och arbete om de själva vill. Vi har ett förslag om att skapa ett koncept som kallas studentmedarbetare där syftet är just detta. Vi är övertygade om att en större integrering mellan skola och arbets- och näringsliv är till gagn för studenter, näringsliv och lärosäten.

Delvis till följd av denna övertygelse har Centerpartiet stämmobeslut om att helt slopa fribeloppet, i första hand på lånedelen, för det är bra politik. Vi välkomnar dock att fribeloppet nu höjs, för det är ett reellt problem att många inte vågar eller vill arbeta under studierna av rädsla för att mista bidrag och lån – och det om något är väl motsatsen till arbetslinjen.

Man behöver inte fråga många studenter för att förstå vilket av de två alternativen – 500 extra i lån och höjt fribelopp eller 100 extra i bidrag – som är det mest populära.

Jag kom själv direkt från studierna till riksdagen, och Sveriges studenter kan skatta sig lyckliga att rätt regering vann valet. Vi får hålla tummarna för att riksdagen röstar i enlighet med utskottets förslag, vilket jag också yrkar bifall till.

(Applåder)

Anf. 138 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Emil Källström raljerar över att studenter vittnar om en taskig situation, och han menar att vi ska tänka på fattiga i andra länder. Visst ska vi det, men det ska inte tas till intäkt för att försämra studenternas situation. Regeringen är inne på att ta ut avgift av utomeuropeiska studenter. Varför inte lägga det på de svenska studenterna? Så ser det ju ut i ganska många andra länder.

Vad vill vi med utbildning? Vill vi att Sverige ska vara en kunskapsnation som verkar för att höja den generella kunskapsnivån och där rätten till utbildning ska gälla alla? Den ambitionen har Sverige haft under lång tid, men när man hör Emil Källströms argument kan man börja tro att utbildning bara ska vara till för dem som har råd och möjlighet och inte för alla och att studenterna ska sluta klaga och vara glada för det lilla. Det tycker jag är en beklämmande syn på utbildning.

Anf. 139 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag får be om ursäkt om jag verkade raljant i mitt anförande. Det var inte alls min mening. Jag har svårt att se hur man kan tycka att den förda politiken har något med detta att göra. Det vi gör är

att förbättra villkoren för alla studenter. Heltidsstudenter får 500 kronor mer i plånboken. Hur man får det till att vi gör det svårare för svenskar i alla åldrar att studera har jag svårt att se.

Var det något i mitt anförande som lät raljant eller otrevligt var det inte min mening. Den förda politiken är dock trevlig.

Anf. 140 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Emil Källström talar i sitt anförande om att man vill ta bort fribeloppet helt och hållet. Det innebär att de som är rika och har bra förutsättningar också ska kunna få lån och bidrag. Är det inte bättre att i stället satsa på dem som inte har ekonomin och se till att de får det bättre? Varför ska vi subventionera förmånliga lån och dessutom bidrag till personer som uppenbarligen inte behöver det. Det är en felsatsning.

Skuldsättningen man utsätter sig för som student är redan i dag en anledning till att många väljer att inte studera. Ni ökar nu på skuldsättningen.

Tidigare talade Oskar Öholm om att det var nästintill irrelevant om det var lån eller bidrag och att det till syvende och sist handlade om de kronor och ören man fick i plånboken. Jag twittrade just och frågade studenterna om det kvittar. Jag fick svar från SFS ordförande och från Lunds studentkårer. Båda svarade nej på frågan. Jag tycker att ni behöver se över detta.

Det kommer definitivt att innebära att vi får en ökad social snedrekrytering i stället för den ambition som vi hade med en socialdemokratisk regering stödd av bland annat Vänsterpartiet.

Anf. 141 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Det var många frågor i samma anförande.

Du verkar ha lyssnat väldigt väl på mitt inledande anförande så du har hört att det inte alls är för att gynna de rika som vi i Centerpartiet anser att vi på sikt ska slopa fribeloppet i lånedelen, utan för att det finns en ganska stor grupp studenter som inte vill eller vågar arbeta. De kanske har ett jobb och de kanske har en arbetsgivare som vill att de ska jobba, men de kan inte göra det av rädsla för att tappa bidrag eller lån. Det är ett reellt problem och vi vill göra något åt det. Det står helt i strid med en politik som säger att alla som vill och kan ska jobba.

Jag vet inte om jag kan göra det från den här talarstolen, men jag yrkar återigen bifall till förslaget i betänkandet. Det innebär en förbättrad situation för Sveriges alla studenter, oavsett bakgrund.

Anf. 142 YVONNE ANDERSSON (KD):

Fru talman! Jag vill ta upp retoriken. Jag tycker att vi ska vara hyfsat rättvisa när vi argumenterar i en debatt som denna som berör så många människor – över 320 000 studenter får i dag studiemedel.

Det finns nu ungefär 1,3 miljarder kineser, drygt en miljard indier, ett antal människor i Vietnam och Korea och så vidare. Det är de starka framtida tillväxtländerna. Där är det oftast de som har det bäst som får studera. Man kämpar som en idiot för att få fram pengar – det kan vara en anhörig eller den unge själv – för att kunna studera.

Den modellen har vi inte i Sverige. Som regel kan man försörja sig hyfsat bra, men vi har velat öka möjligheten. Vi har lovat att successivt öka möjligheten under vår regeringstid. Vi tar tag i detta utifrån utredningen, som vi var överens om. Vi får aldrig glömma bort kärnan. Det är en investering i personer och en drivkraft att söka kunskap som är fjärran från vilken ekonomi man ska ha. Låt oss aldrig hantera högre utbildning som om det vore ett produktionsarbete, för det är det inte. För att jag ska kunna studera och investera i min framtid måste jag ha villkor som är mänskliga. Det är också en investering.

Jag kan inte för mitt liv förstå att de som vill ha likavillkor för dem som kommer från mer förmögna och dem som kommer från mindre förmögna bakgrundsförhållanden säger nej till 400 kronor per månad av resurspengar.

Jag levde under fattigdomens fana när jag växte upp – bara när det gäller materiella saker, känslomässigt fick jag uppleva mycket rikedom. Jag var tvungen att försörja mig själv och leva på de villkor som gällde då. De var inte bättre, kan jag säga. Det fanns en vilja att jobba. Därför har mitt parti varit tydligt med att vi ska ta bort fribeloppet, men vi har inte gått hela vägen. Det är ett sätt att få utrymme för mer när man vill kämpa för sin utbildning. Vi vill att alla studenter ska ha rimliga villkor. När man sitter på sin kammare och måste få den personliga budgeten att gå ihop, det vill säga mat för dagen, tak över huvudet, kläder och annat, är det de pengar som finns till ens förfogande som räknas. Då kanske man inte tänker på om man ska betala tills man är 49 eller 45 år gammal. Man kanske tycker att utgiften är relativt liten. Det handlar om att man lever hyfsat bra under tiden man studerar.

Jag är glad att vi har tagit ett andra steg. Man får nästan 1 000 kronor mer i månaden på ett år. Jag undrar om det någonsin tidigare har hänt så mycket i svensk utbildningspolitik. Dessutom höjer vi fribeloppet till ungefär 130 000 i stället för 100 000. Det är en jättebra utveckling som vi har velat åstadkomma

Ni minns väl den gamla visan *Om pappa ville ge jag en femöring, vet mamma?* Jag konstaterar vad som genom historien har varit röd politik. Både under socialdemokratiska regeringar och under borgerliga regeringar har den röda politiken alltid varit ”mer”. Men man har inte sagt varifrån pengarna ska tas. Socialdemokratisk politik har över lag varit barmhärtig mot studenter, men tyvärr ibland så generös att man har fått backa. Det är alltid svårt att backa. När man en gång i tiden tog bort barntillägget var det tufft för alla oss som hade haft barntillägg. Man tog bort det för att man inte orkade ro det hela i land.

Jag är glad att vår regering försöker hålla i och tar ett steg i taget och undan för undan förbättrar villkoren. Vi gör även andra saker riktigt bra. Det gäller till exempel ökade möjligheter att få studentbostad. Det bästa av allt är ökad kvalitet och bättre utbildningsväsen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 21 december.)

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU3
Betyg från årskurs 6 i grundskolan m.m. (prop. 2009/10:219)

Anf. 143 MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Nu ska vi debattera utbildningsutskottets betänkande UbU3 om regeringens förslag om betyg från årskurs 6 i grundskolan med mera.

Vi socialdemokrater välkomnar att regeringen inför ett stundande möjligt nederlag i kammaren valde att söka samarbete med oss om den formellt lilla men praktiskt stora frågan om betygskriteriernas utformning. En uppgörelse om detta ingår i dagens betänkande.

Samtidigt beklagar jag att regeringen avstod från att ta ett helhetsgrepp om betygsfrågan och åstadkomma en blocköverskridande överenskommelse som behandlar alla delar av betygsfrågan i ett sammanhang. Utvecklingen på senare tid har visat att det hade varit klokt.

För att skapa arbetsro och förutsättningar för en positiv utveckling inom skolan har vi socialdemokrater under flera års tid efterlyst mer långsiktiga spelregler för skolan. Jag är fortfarande förvånad över att den borgerliga regeringen under förra mandatperioden var direkt avvisande till detta och i stället bedrev en djupt konfrontatorisk skolpolitik.

Fru talman! Det är mot denna bakgrund vi socialdemokrater såg positivt på att regeringen trots allt hörde av sig och ville samtala och komma överens om åtminstone en liten del av det nya betygssystemet. Visserligen har vi socialdemokrater tidigare framfört att vi principiellt tycker att det är viktigt med nationella betygskriterier för alla betygssteg eftersom vi annars ser risker för godtycke eller betygsinflation. Men att i dagens läge, när alla väntar på den flera år försenade gymnasiereformen – i ett läge när kursplaner och betygskriterier i praktiken var färdiga – säga stopp och göra om hade fått mer negativa än positiva konsekvenser. Jag menar att en tydlig oppositionspolitik ska grunda sig i vad man faktiskt skulle ha gjort också i majoritetsställning.

Vi socialdemokrater har enats med regeringspartierna om att det är angeläget att lärarna får ett bra stöd för betygssättningen och att det därför bör utarbetas en tydlig handledning om hur skolorna ska använda betygsstegen B och D. Utformningen av kunskapskraven bör också utvärderas av regeringen inom två år efter det att den nya betygsskalan har trätt i kraft. I detta arbete ska den beprövade erfarenheten hos lärarna finnas med. Regeringen ska vidare återkomma till riksdagen med en redovisning av denna utvärdering som grund för ett eventuellt framtida ställningstagande från riksdagen.

Fru talman! För någon vecka sedan debatterade vi läget för svensk skola i denna kammare. Då berättade jag om huvudinriktningen för socialdemokratisk skolpolitik. Fokus ska ligga på framgångsfaktorer som ger dokumenterat resultat. Det handlar om tydliga mål, systematisk uppföljning och höga förväntningar. Det handlar också om ömsesidig respekt för att skapa arbetsro och trygghet, och det handlar inte minst om ett tydligt och professionellt ledarskap både i skolan och i klassrummet. Vår politik bygger på en benhård övertygelse om att alla barn både vill och kan lära.

Skolverkets statistik och internationella undersökningar visar att svensk skola har stora problem och utmaningar, men lösningarna kan inte sökas genom att försöka återskapa gårdagens skola. Framtidens utmaningar måste mötas med en modern skolpolitik. Det ska vara en skolpolitik som sätter både kunskap och kreativitet i centrum.

Vi socialdemokrater menar att rätten till kunskap aldrig får, som i dag, bli en klassfråga där föräldrarnas bakgrund eller var du bor avgör dina livschanser. Målet måste vara en jämlik skola där alla elever oavsett bakgrund ges förutsättningar att växa och nå resultat i världsklass.

Om skolan ska fungera som ett redskap för ökad jämlikhet måste vi satsa mer på tidiga insatser och en systematisk uppföljning så att brister upptäcks i tid. Därför är det viktigt med konkreta och mätbara kunskapsmål genom hela skolan och tydliga och handfasta nationella instrument för uppföljning. Utan uppföljning och utvärdering av elevens uppnådda kunskaper blir det betydligt svårare att sätta in rätt åtgärder. Därför är nationella prov viktiga och ska användas som ett av flera verktyg för att tidigt följa upp kunskapsmålen. Betyg ska ses som ett kvitto på uppnådda kunskaper och ska användas som ett urvalsinstrument för vidare studier.

Fru talman! Vi rödgröna partier avvisar regeringens förslag om att börja med betyg i mellanstadiet. Vi föreslår att betyg ska sättas från årskurs 7.

Att tidigarelägga betygen till årskurs 6 i grundskolan, och i sameskolan, är inte nödvändigt för att tillgodose regeringens egen argumentation om att alla elever behöver mer förberedelser än i dag inför sina slutbetyg. Under större delen av grundskolan är andra former av uppföljning och kontroll av elevernas kunskaper mer lämpliga än vad betyg är. De framtidsytande individuella utvecklingsplanerna för eleverna är viktiga. Vi föreslår vidare att varje elev ska få skriftliga omdömen från årskurs 1. Omdömena ska inte vara betygslänkande, men de ska på ett tydligt och konkret sätt visa elevens utveckling i förhållande till målen och även tydliggöra för skolan, eleven och hemmet vilka förbättringsinsatser som behövs.

Jag finner det anmärkningsvärt att den borgerliga regeringen öppnat för att betygssätta barn redan i första klass i form av ett omdöme. Vi vet av forskning att små barn inte kan skilja på om det är deras kunskaper eller de själva som underkänns vid tidiga år. Vi menar att små barn ska stimuleras i sin kunskapsutveckling – inte underkännas.

Fru talman! Jag står naturligtvis bakom alla socialdemokratiska reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till de två rödgröna reservationerna 1 och 5.

Anf. 144 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Miljöpartiet föreslår tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet att betyg ska införas i svensk skola från och med årskurs 7. Därmed skiljer vi oss från alliansregeringens förslag om betyg från årskurs 6.

Det kan synas vara en liten fråga – årskurs 6 eller årskurs 7. Det är fråga om en skillnad på bara ett år, men frågan döljer större konflikter. Det är konflikter om synen på betyg och villkoren för våra barns utbildning.

Prot. 2010/11:38
20 december

*Betyg från årskurs 6
i grundskolan m.m.*

Jag ber att få återkomma i frågan, men jag vill redan nu peka på att det finns praktiska anledningar till att välja betyg först från årskurs 7. Såsom många skolor är organiserade i dag innebär betyg i årskurs 6 att en lång rad lärare ska börja sätta betyg med den utbildning som krävs för det och med den ökade arbetsbörda som uppstår. Genom att lägga betyg först i årskurs 7 följer vi den gängse skolorganisationen. De lärare som arbetar för dessa årskurser kan kontinuerligt arbeta med betyg, medan lärare för tidigare årskurser kan välja andra arbets- och uppföljningsmetoder och tillåtas genomföra dessa fullt ut.

En annan praktisk fördel med betyg från årskurs 7 är att betygen i språkvalen kan följa betygssättningen för övriga ämnen och att betygssättningen kan ges i alla ämnen samtidigt. Det ger en mer sammanhållen skolgång där språkvalen inte riskerar att få en mer undanskymd roll i årskurs 6.

Fru talman! Miljöpartiet är inte betygens största försvarare. Vi har följt utvärderingar och forskningsrapporter som pekar på mycket allvarliga brister i betygssystemet. En utvärdering från Skolverket 2007 pekade på att betygssystemet inte är likvärdigt. En rapport från Riksrevisionen från 2004 konstaterade att en sådan likvärdighet inte ens är möjlig.

Situationen hjälps inte heller av ständiga förändringar i betygssystemet. Med den roll som betygen i dag har i svensk skola är det viktigt att vi får en kontinuitet i hur dessa betyg fungerar. Riksdagen borde besluta om ett system som kan hålla inte bara de närmaste åren utan för decennier framåt. För att detta ska vara möjligt behöver vi en bred uppgörelse där alla behöver kompromissa men där vi får ett resultat som parterna accepterar för lång tid framöver.

Vi rödgröna har haft en sådan process. Vårt förslag om betyg från årskurs 7 är inte vad vår kongress och vad våra medlemmar förespråkar, men det här är en kompromiss och det är den kompromiss som vi tre är överens om.

En del i förslaget var att besluta om att alla betygssteg i den nya skalan ska ha tydliga och nationella kunskapskrav. Det är en del av rättssäkerheten att ett B på en skola i Haparanda ska motsvara ett B på en skola i Höör. I regeringens förslag finns inga sådana kunskapskrav för betygssteg B och D. I stället ska Skolverket ta fram råd till lärare om hur de ska hantera dessa betygssteg. Det är något vi är övertygade om kommer att leda till olika tolkningar och att elever kommer att behandlas olika.

Tyvärr har Socialdemokraterna beslutat sig för att avvika från den rödgröna uppgörelsen, trots att den i den här kammaren kunde få en majoritet. Jag beklagar denna reträtt från Socialdemokraternas sida.

Fru talman! I Dagens Nyheter kunde vi i dag läsa vad de tolvåriga eleverna Simon, Eira, Elof och Liza från Mariaskolan tycker om att få betyg allt tidigare.

Elof uttrycker sig så här:

”Jag tror att det är jättejobbigt att få betyg. Det blir en tävling hela tiden och man skulle börja oroa sig för att inte komma in på ett bra gymnasium om man inte presterar bra hela tiden.”

Tack, Elof! Du gör en riktig analys. Tänk om regeringen var lika intelligent som Elof!

Elof har stöd inom forskningen, bland annat från Pedagogiska institutionen vid Uppsala universitet där man konstaterar att politiker ofta

blandar ihop betyg med tydliga mål och en god återkoppling. För återkopplingens skull anser vi i Miljöpartiet att skriftliga omdömen troligtvis är mer effektiva.

En av världens mest ansedda betygsforskare, Dylan William, har konstaterat att skriftliga omdömen kan höja elevens resultat med upp till 30 procent – en effekt som betygen inte har.

Dessa slutsatser är inte nya; de har stöd i forskningen. I en enkät från 2008 som Sveriges Radio genomfört har 71 professorer i utbildningsvetenskap svarat på frågan om en tidigareläggning av betyg samt fler steg skulle leda till att eleverna presterade bättre. En förkrossande majoritet, hela 70 procent, av dessa forskare svarade nej. Bara 8 procent trodde att det skulle leda till mer kunskap.

Jag tycker att det är svagt av regeringen att inte lyssna på den kompetens som finns bland forskare, bland övriga partier och bland elever. Därför vill jag uppmana regeringen att lyssna på vad Simon, Eira, Elof och Liza från Mariaskolan säger.

Med detta yrkar jag bifall till reservationerna 1, 4 och 5.

Anf. 145 WILLIAM PETZÄLL (SD):

Fru talman! Innan jag går in på mitt huvudanförande kan jag inte låta bli att kommentera Jabar Amins inledningsanförande. Det låter som att hela er skolpolitik grundas på fullt vetenskapligt stöd. Därför kan man bara ställa sig den tämligen enkla frågan: Hur kommer det sig då att resultaten och kvaliteten i skolan under Socialdemokraternas maktinnehav tillsammans med De gröna sjunkit år för år, år för år i decennier? Den enkla frågan hoppas jag kunna få ett svar på.

Vi kan samtidigt se att länder som har en mer kunskapsinriktad pedagogik, exempelvis Finland, snarare är världsledande. Jag undrar hur mycket stöd den forskning som du, Jabar Amin, hänvisar till egentligen har när den praktiseras och tillämpas i skolvärlden.

Så till mitt huvudanförande: Kommunaliseringen av den svenska skolan, en allt stökigare och våldsammare skola, en lärarutbildning som lämnar mycket att önska men också en mångkulturalistisk utgångspunkt och en totalt misslyckad invandrings- och integrationspolitik har kommit att mycket hårt drabba den svenska skolan.

Ytterligare ett hårt slag mot den svenska skolan har den socialdemokratiska flumpedagogiken varit – en skola där elever förväntas lära sig på egen hand genom att själva söka information, en skola där traditionella prov ofta ersätts med redovisningar och olika former av grupparbeten och en skola där lärarrollen kommit att undermineras till att i allt större utsträckning enbart utgöra en organisatorisk funktion som ska uppmuntra elever till fritt forskande och fria studier.

Mot denna bakgrund är det därför inte förvånande att svensk skola tappat i kvalitet inom en rad olika områden. Det står nu klart att något måste göras för att vi åter ska kunna få en skola värd namnet.

Att regeringen nu föreslår ett införande av betyg från årskurs 6 i grundskolan är därför positivt och ett steg i rätt riktning. Vi menar dock att betyg bör införas redan i årskurs 4, inte minst för att ge skolan ökade möjligheter att tidigt upptäcka barn i behov av extra stödinsatser. Att tidiga betyg kan ha en positiv inverkan ser vi för övrigt, som jag nyss

Prot. 2010/11:38
20 december

*Betyg från årskurs 6
i grundskolan m.m.*

nämnt, också i Finland där man i många kommuner valt att ha kvar betygen i de lägre årskurserna.

Vi får dock inte förledas att tro att vi med tidigare betyg löser alla problem som svensk skola trots allt brottas med. Om tidigare betyg används på rätt sätt kan de vara *en* av väldigt många viktiga byggstenar. Det är viktigt att vi när vi diskuterar betyg inte stirrar oss blinda på betyget i sig. Vi måste också se bedömningen i ett mycket vidare perspektiv. Betyget får nämligen inte bara bli en bokstav helt utan innehåll.

När vi nu inför tidigare betyg är det av största vikt att betyget fylls med ett innehåll. Betyget måste tydligt kunna motiveras, även skriftligt, med en tydlig återkoppling till den enskilda eleven.

Det är därför av största vikt inte bara att den enskilda eleven får kunskap om sina svaga sidor utan också att huvudlinjen någonstans i bedömningen ändå är att eleven får en tydlig respons på sina starka sidor – en uppmuntrande respons för att sporra eleven till vidare studier. Syftet måste vara att stödja eleven och att visa var eleven ligger i själva läroprocessen och hur eleven tar sig vidare – en handledande respons av vilken framgår hur man på rätt sätt planerar sina studier och tar sig vidare på kunskapstrappan.

Det må vara viktigt att beskriva kunskapsnivån, men ännu viktigare är det att betona elevens framsteg och läroprocess. Det är av största vikt att ha en tydlig utvecklingsplan som visar den fortsatta läroprocessen.

Jag vill också betona att det med tidigare betyg blir ännu viktigare med återkommande samtal med elev och föräldrar.

Sammantaget ställer allt detta stora krav på läraren. Jag förutsätter att regeringen är villig att skjuta till nödvändiga resurser så att den enskilda läraren får rätt förutsättningar för att inte bara sätta korrekta och rättvisa betyg utan också vara en stödjande kraft i elevens läroprocess.

Förutom att Sverigedemokraterna vill se betyg redan från årskurs 4 kan jag säga att regeringens förslag, som vi ser det, innehåller ett stort problem, nämligen rektors möjlighet att besluta om sammanfattande betyg i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen från årskurs 6.

Ett av huvudmålen för Sverigedemokraternas skolpolitik är att skapa en likvärdig skola, en skola där alla barn och ungdomar ges samma rättigheter och har samma skyldigheter och möjligheter och en skola där ingen lämnas utanför och faller mellan stolarna.

Vi är därför mycket tveksamma till förslaget om att låta rektor sätta sammanfattande betyg i SO- respektive NO-ämnen i årskurs 6. För att en likvärdig skola ska vara möjlig krävs det att betygsättningen är likvärdig över hela landet, varför vi motsätter oss denna del i propositionen.

Med dessa ord yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas motion.

Anf. 146 ROSSANA DINAMARCA (V)

Fru talman! Inte heller vi i Vänsterpartiet har gjort oss kända som betygsförespråkare. Vi vill ändå att det betygssystem vi har ska vara så rättvist som möjligt.

En elevs kunskaper och prestationer ska alltid motsvara samma betyg. Det ska inte spela någon roll vilken skola eleven går i, vilken lärare som sätter betygen eller vilken bakgrund eleven har.

Vi har nu 15 års erfarenhet av det målrelaterade betygssystemet. En av lärdomarna är att det är mycket svårt att skapa ett system som är lik-

värdigt och att göra betygen jämförbara. I stället har det skett en så kallad betygsinflation; allt fler elever får allt högre betyg. Tydligast har utvecklingen varit på fristående skolor där det har funnits incitament att marknadsföra skolan med hjälp av elevernas höga betyg.

En grundläggande förutsättning för att betygssättningen ska kunna vara likvärdig och betygen rättvisa är att det är samma regler för betygssättningen i hela landet. Därför tycker vi att det är viktigt att det finns nationella kriterier för alla betygssteg.

De första åren med det målrelaterade betygssystemet fanns det endast kriterier för betygsstegen godkänt och väl godkänt. Det bidrog till den bristande likvärdigheten. Först år 2000 beslutade riksdagen om nationellt fastställda kriterier för betyget Mycket väl godkänd – ett beslut som då välkomnades av de borgerliga partierna.

Men nu när den borgerliga regeringen vill införa fler betygssteg än de nuvarande G, VG och MVG är man inte lika noga med att betygen ska vara rättvisa.

Trots att Jan Björklund tidigare har sagt att det finns brister i betygssättningen tycker han inte att det behövs nationella kriterier för alla betygssteg i den nya betygsskalan. Han hävdar att det inte går att ha kriterier för alla betygssteg eftersom skillnaderna mellan varje steg är för små. Han går då emot Skolverket, som inför utbildningsutskottet menar att det skulle kunna gå att genomföra men att det givetvis tar tid att omarbota samtliga kursplaner.

Betygskriterierna ska vara en hjälp för lärarna i deras bedömning. Lärare behöver lägga mer av sin tid och kraft på undervisningen och elevernas lärande i stället för att ägna sig åt bedömning av deras prestationer. Där har vi ett sätt att öka elevernas kunskaper. Med tydligare betygskriterier behöver det inte utvecklas fler komplicerade kontrollmekanismer som kan sluka orimligt mycket resurser.

Den viktigaste aspekten är dock elevernas rättssäkerhet. Många ska använda sig av sina betyg för att konkurrera med andra om platser på gymnasieskolan och högskolan. De måste därför kunna lita på att alla lärare gör samma bedömning så att betygen är nationellt jämförbara och alla elever konkurrerar på samma villkor.

Det är särskilt betydelsefullt eftersom det inte finns någon möjlighet att överklaga betyg och begära omprövning av ett redan satt betyg. Men också då eleverna kanske får rätten att ompröva sina betyg, vilket regeringen nu ska utreda, är det oerhört viktigt med rättssäkra betyg.

För att skapa ett likvärdigt betygssystem föreslog Vänsterpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet att den nya betygsreformen skulle göras om med betygskriterier för alla steg. Vi hade också en majoritet bakom oss i riksdagens utbildningsutskott. Vänsterpartiet var även berett att ge regeringen möjlighet att skjuta upp reformen för att göra de förändringar som behövs.

Därför beklagar vi att Socialdemokraterna nu släpper kravet på rättvisa betyg och väljer att göra upp med regeringen. Allra mest beklagar vi dock att alla elever går miste om möjligheten till en rättvis och rättssäker bedömning av sina kunskaper.

Fru talman! Regeringen hävdar att Sverige sätter betyg senare än de flesta länder samt att tidiga betyg är bra för elevernas lärande. Det finns dock inget samband mellan betyg tidigare och ökad kunskap. Om rege-

Prot. 2010/11:38
20 december

*Betyg från årskurs 6
i grundskolan m.m.*

ringen hade tagit till sig resultaten från svensk och internationell bedömningsforskning hade de kanske gått betydligt varsammare fram.

Uppsala universitet tog, vilket också nämndes i DN-artikeln, fram ett expertutlåtande som svar på regeringens betygsutredning. Det visar att de länder som har tidigare betyg har det därför att de har ett helt annat system, nämligen ett primär- och sekundärskolesystem där man byter skolform år 5 eller 6. Betygen är ett avgångscertifikat i flertalet av dessa länder och direkt urvalsgrundande i några. Att vi har sena betyg i Sverige beror således på att vi har en nioårig grundskola och inte en sexårig primärskola.

Det är viktigt att påpeka att den europeiska trenden under 2000-talet är att senarelägga betygssättningen även i primär- och sekundärskolor och att komplettera eller ersätta betyg med mer beskrivande omdömen. Denna trend bottnar delvis i internationella forskningsrön där betygen och dess pedagogiska effekter ställs mot andra former av bedömning. Regeringens förslag om betyg från årskurs sex innebär å ena sidan en anpassning till en äldre europeisk norm men är å andra sidan ett brott mot trenden att senarelägga betygen.

Ett underliggande antagande bakom regeringens förslag är att tidiga betyg ska påverka elevernas kunskapsutveckling positivt. Tidigare betyg ger enligt förslaget ökade möjligheter till en systematisk kunskapsuppföljning. Det är just bara ett antagande, för någon vetenskaplig koppling mellan betyg tidigare och ökad kunskap finns inte. I stället pekar forskningen mot att lärare har en mycket stor, sannolikt den största, betydelsen för elevernas resultat och kunskapsutveckling. Men vad händer på lärarfronten? Jo, de blir färre.

Forskning visar också att det är just lärares bedömningskompetens som är av största vikt. Om syftet med de reformer regeringen planerar verkligen är att höja den svenska skolans standard, så vore det mer förnuftigt att satsa på fortbildning av lärares bedömningskompetens. Om denna kompetens blir högre är det rimligt att anta att några av de kända negativa effekterna med betyg kan motverkas.

Regeringens föreliggande betygsförslag innebär sannolikt att lärares fortbildning kring bedömning mest kommer att handla om att lära sig att tolka det nya betygssystemet. Frågan om bedömning reduceras till en fråga om betyg från år 6 och uppåt. Att forcera fram ett nytt betygssystem och samtidigt införa tidigare betygssättning kan bli kostsamt för både lärare, elever och samhälle.

Därmed yrkar jag bifall till reservationerna 4 och 6.

Anf. 147 MARGARETA PÅLSSON (M):

Fru talman! Äntligen är det nya betygssystemet klart, och äntligen har ärendet nått kammaren så att vi snart kan fatta beslut. Om vi ska lyckas med att vända kunskapsutvecklingen behöver vi nämligen ha ett bra mätsystem på plats. Bara det man mäter kan man förbättra.

Jag är övertygad om att regeringens förslag till nytt betygssystem är rätt väg att gå för skolan. Regeringens förslag innebär att betyg kommer i tidigare årskurser och att de sätts i fler steg. Det är två saker som länge har efterfrågats av elever, lärare och delar av forskarvärlden. Snart är de äntligen på plats.

I Sverige har det närmast funnits en beröringsskräck för att utvärdera elevers kunskaper. Hos oppositionen och hos många pedagoger har det funnits en övertro på att vi får en bättre och mer jämlik skola om inga utvärderingar görs och om elevers kunskaper aldrig mäts.

För mig är det obegripligt att denna tanke har varit så central i svensk skoldebatt. Det var en dålig idé från början, och den är lika dålig i dag. Denna idé har drabbat skolan, eleverna i allmänhet och arbetarklassens pojkar i synnerhet. Skammens rodnad lyser dock med sin frånvaro hos de ansvariga politiker och pedagoger som med näbbar och klor under 30 år försvarat ett system som så uppenbart har misslyckats.

Forskning från IFAU visar på det vi moderater länge har sagt: När betygen avskaffades på låg- och mellanstadiet och skulle sättas först i årskurs 8 var det främst arbetarbarn som drabbades och då främst pojkar. Däremot gynnades söner till högutbildade av att betygen togs bort. Fler av dem gick på universitet och högskola. Avskaffandet av tidigare betyg ökade de sociala skillnaderna. Det fick alltså helt motsatt effekt än vad det var tänkt.

Även i McKinseyrapporten kommer forskarna fram till snarlika resultat, nämligen att de elever som har svårast att lyckas i skolan är de som tjänar mest på den pedagogik där man genom att mäta resultaten försäkrar sig om att alla kommer med från början. I de länder där man mäter elevernas kunskaper tidigare och mer frekvent är andelen elever som inte hänger med i klasskamraternas tempo betydligt lägre än i Sverige. Bara det man mäter kan man förbättra.

För mig är det obegripligt att det finns en sådan motvilja mot betyg hos vissa. Hur blir skolan bättre av att vi inte vet hur eleverna presterar? Hur kan vi veta hur högt höjdhopparen hoppar utan ribba? Hur blir det bättre av att veta om en elev inte hänger med i klasskamraternas kunskapsutveckling eller inte? Hur botar man en patient om man inte vet sjukdomen?

Svaret på dessa frågor är att det inte blir bättre. Det är därför höjdhopparen har ribba, det är därför läkaren gör noggranna undersökningar och det är därför vi ska ha ett modernt, rättvist och likvärdigt betygssystem.

Fru talman! Det var ingen slump att arbetarrörelsen en gång i tiden slogs för att betyg skulle införas. Kunskap var vägen ur ofrihet, kunskap var nyckeln till klassresan och kunskap var vägen till välstånd.

Det är inte heller någon slump att Sveriges enda arbetarparti i kamraren i dag tillsammans med sina alliansvänner inför ett nytt betygssystem. Det är ett betygssystem som gör att elevernas kunskaper kommer att mätas kontinuerligt genom hela grundskolan. Det är ett system som gör att ingen elev längre kommer att gå osedd genom grundskolan, för vi vet att betyg gör att alla elever, oavsett bakgrund, kan nå nya höjder.

Regeringens betygssystem är efterlängtat och nödvändigt. Det behövs som kvitto på om eleverna når kunskapsmålen eller inte. Det behövs för att eventuella kunskapsluckor ska upptäckas tidigare än i dag och för att eleverna ska känna motivation att anstränga sig ytterligare.

Herr talman! Nu blir det betyg från årskurs 6 i stället för från årskurs 8. Tillsammans med regeringens övriga insatser, till exempel skriftliga omdömen från årskurs 1, nationella prov från årskurs 3 och en skollag som stärker elevernas rätt till stödundervisning innebär detta att vi skapar

en skola där kunskaperna ständigt mäts och där adekvat stöd sätts in där det behövs.

Det är faktiskt så enkelt: Bara det man mäter kan man förbättra.

Betygssystemet blir nu i flera steg. Stegen blir tydligare för alla inblandade, för föräldrar, för elever och för lärare. Betygsstegen är viktiga. Vi gör dem tydligare och mer lättförståeliga, och vi tror att det kommer att stärka likvärdigheten i betygssättningen. Eleverna i sin tur vill bli av med otyget med plus och minus i betygen.

Herr talman! Detta hade inte varit möjligt om inte Socialdemokraterna valt att stödja regeringens linje. Socialdemokraternas ansvarsfulla beslut är till gagn för alla elever och föräldrar som önskar en stabil utbildningspolitik. Det var också mycket glädjande att i dag lyssna på Mikael Dambergs anförande. Skillnaden mot det anförande Marie Granlund höll här för fyra år sedan är faktiskt enorm.

Den överenskommelse som Socialdemokraterna träffade med regeringen innehåller dessutom ett löfte om att utvärdera reformen efter två år. Det är bra och egentligen självklart. Problemet är inte att vi utreder för ofta utan att vi alltför sällan utreder effekterna av tidigare beslut. Regeringen kommer under mandatperioden att utreda tidigare utbildningssatsningar, och jag ser det som en självklarhet att även det nya betygssystemet ska utvärderas.

För som jag tidigare sagt: Bara det man mäter kan man förbättra.

Herr talman! Jag yrkar slutligen bifall till förslaget i utskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 148 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Bara det som går att mäta går att förbättra, säger Margareta Pålsson. Jag håller faktiskt inte med om det. Lärande handlar om så mycket mer än bara det som går att mäta. Det handlar om mer än årtal och en massa rabblande. Lärande handlar också om att kunna analysera och kunna ta till sig kunskap. Det är inte alltid så lätt att mäta men otroligt viktigt.

Problemet i dag är att vi har fått färre lärare i skolan. Vi fick också nyligen veta hur många lärarutbildningar som kommer att ha examinationsrätt. Där ser vi att det kommer att utbildas betydligt färre lärare i Sverige. Det är inte en bra utveckling för svensk skola och definitivt inte en bra utveckling för att höja kunskapsnivån. Det är någonting som ni borde satsa på, men i stället har regeringen mest ägnat sig åt betygskriterier, disciplinära åtgärder och annat trams.

Margareta Pålsson hänvisar till forskning från IFAU. I början av sin beskrivning skriver forskaren väldigt tydligt att det inte går att dra några långtgående slutsatser av den här forskningen därför att det var en annan tid och ett annat betygssystem. Man ska nog ta det lite lugnt med att dra några jättehöga växlar på den forskningen.

McKinseyrapporten handlar faktiskt om bedömning och uppföljning. Det är inte lika med betyg. Det är oerhört viktigt att man har bedömning och uppföljning i skolan för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling kontinuerligt. Det tycker jag också. Det är bland annat därför som vi från rödgrönt håll också har föreslagit att det ska finnas en gemensam struktur och tydliga nationella kriterier för skriftliga omdömen och utvecklings-

samtal till skillnad från dagens skriftliga omdömen där det är upp till varje rektor att avgöra hur de ska se ut.

Prot. 2010/11:38
20 december

Anf. 149 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Rossana Dinamarca håller inte med om det jag säger i mitt anförande. Det hade nästan varit konstigare om hon hade gjort det, herr talman.

Men så nära som vi står varandra i den här frågan tror jag inte att vi har stått varandra under den här eller den förra mandatperioden. Skillnaden mellan vår och er betygspolitik är ett år. Det är inte särskilt stor skillnad om eleverna får betyg i årskurs 7 eller i årskurs 6, även om jag tycker att det är mycket bättre i årskurs 6.

Herr talman! Jag skulle vilja fråga Rossana Dinamarca hur ett års skillnad kan vara så stort och viktigt för Rossana Dinamarca.

När det gäller antalet lärare i skolan vet de flesta av oss att det beror på när man mäter. Jag har valt att komma ihåg hur det var 2005 när Baylan var skolminister. Då var faktiskt andelen lärare i skolan en tiondel lägre än i år. Det beror på vilket år man går in och mäter. Vi vet att det beror på en mängd olika saker.

Inte bara Dinamarca och jag utan även alla andra är säkert överens om att vi vill ha en skola där det är gott om lärare och där alla elever blir sedda och får den hjälp som är nödvändig.

Anf. 150 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Jag utgår från läsåret 1990/91. Då var lärartätheten drygt 9 lärare per 100 elever. Någonstans i slutet av 90-talet började lärartätheten att öka. Den började sjunka igen under den förra mandatperioden under en borgerlig regering. Det var första gången trenden med en ökad lärartäthet bröts.

Ett år gör stor skillnad, Margareta Pålsson. För de lärare som i dag sätter betyg i åttan kommer det inte att vara en jättstor skillnad att sätta betyg för de elever som går i sjuan. Däremot måste ni sätta in en massa insatser för de lärare som nu ska sätta betyg i sexan.

Jag ska villigt erkänna att detta inte är den överenskommelse som fick mig att hoppa högst. Jag tycker att det var ett steg tillbaka. Men det här är en överenskommelse, och vi har stått fast vid hela den här överenskommelsen, och även när det gäller tidigare betyg.

För oss har det också varit oerhört viktigt att försöka ha rättvisa betygssystem. Det är någonting som er regeringsföreträdare Jan Björklund var väldigt noga med i valrörelsen 2006. Vi ska ha rättvisa betygssystem och vi ska ha kriterier för samtliga steg, sade han. Men det gjorde man tydligen avsteg ifrån ganska snart. År 2008 när vi rödgröna blev inkallade till Björklund sade han att det inte gick och att det var viktigare med fler betygssteg.

Skolverket säger en annan sak. De hade kunnat göra det, men det skulle ta tid för att de måste göra om arbetet igen. Jag hade föredragit det, för då hade eleverna fått ett mer rättssäkert system, och det hade inte blivit ett godtyckligt system såsom det nu är. Ni verkar tycka att det är helt okej med godtyckliga system, precis som man nu har skriftliga omdömen som det är lite upp till var och en att utforma hur de vill. Då tror jag att vi kommer att ha långt kvar till att få en mer likvärdig skola.

*Betyg från årskurs 6
i grundskolan m.m.*

Börja ta tag i de riktiga problemen, det som PISA-rapporten visade, nämligen problemen med segregation och individualisering. Då kanske vi snart kan toppa den där ligan.

Anf. 151 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Ja, dit vill vi alla. Frågan är bara hur vi ska komma dit. Och jag tror inte, herr talman, att vi kommer dit med Vänsterpartiets politik. I så fall borde vi inte ha kasat så långt ned på listan som vi har gjort eftersom Vänsterpartiet i många år stödde den röda regeringens politik. Så gjorde även Miljöpartiet. Sämre och sämre blev det, och det har fortsatt.

Nu måste vi vända kunskapsutvecklingen. Det gör vi genom en mängd reformer. Vi ökar den statliga styrningen. Vi ökar kontrollerna. Vi ökar kontrollerna av skolor genom Skolinspektionen; vi har fördubblat anslaget. Vi ökar kontrollerna av elevernas kunskaper i skolan. Vi inför en ny skollag, vilket ni aldrig lyckades få fram. Vi har en ny skollag på plats som säger att kommunerna är skyldiga att hjälpa eleverna.

När det gäller det rättvisa betygssystemet anser vi inom Alliansen självklart att det betygssystem som vi ska rösta om i morgon är rättvist och likvärdigt. Rossana Dinamarca var, precis som vi andra, närvarande när Skolverket berättade varför det inte var lämpligt att ha nationella kunskapskrav till alla fem stegen. Vi ville också ha det från början, men vi blev övertygade av experterna från Skolverket om att det blev ett bättre system med kunskapskrav i tre steg. Därför valde vi att göra så. Vi hoppas och tror att det ska gå bra.

Anf. 152 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Låt mig först säga att det är trevligt med uppskattande ord om att socialdemokratin tar ansvar för långsiktiga spelregler för skolan. Men det är just där jag har en fråga till Margareta Pålsson.

Förra gången riksdagen fattade beslut om att i grunden förändra betygssystemet gjordes det i bred politisk enighet. År 1980, när man bestämde att betyg skulle ges från årskurs 8, tror jag att alla politiska partier var överens om det. Min enkla fråga är: Varför var det inte viktigt att eftersträva politisk enighet, eller åtminstone en blocköverskridande överenskommelse, om betygssystemet denna gång?

Anf. 153 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Jag går i tankarna tillbaka till 2005 när vi satt och författade alliansprogrammet för den utbildningspolitik vi skulle gå till val på 2006. Vi såg stora skillnader mellan De rödgrönas och Alliansens utbildningspolitik. Vi såg vad Skolverket såg. Vi hörde vad Per Tullberg sade, och vi tyckte att han hade rätt. Vi gick en helt annan väg i valet 2006 än vad De rödgröna gjorde. Därför fanns helt enkelt inte förutsättningarna för en bred överenskommelse strax efter 2006 och inte heller under resten av den mandatperioden. Det fanns en avgrund, herr talman, mellan Alliansens och De rödgrönas skolpolitik.

Det var därför jag i mitt anförande påpekade att vi nu hör en annan socialdemokrati och en annan politik. Det har banat väg för överenskommelser på ett helt annat sätt än för fyra år sedan.

Anf. 154 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag kan dela Margareta Pålssons beskrivning att förut-sättningarna inte fanns, men det berodde inte på oppositionen, eller på socialdemokratin, utan det berodde på Jan Björklunds ointresse att för-söka komma överens under förra mandatperioden.

Vi hade en situation där Mona Sahlin, som en av sina första frågor under förra mandatperioden, sade att vi eftersträvade breda politiska uppgörelser om skolan med den borgerliga regeringen. Den borgerliga regeringen slog igen dörren.

Nu har vi i en liten fråga visat att det är möjligt att ge skolan långsik-tiga spelregler. Vi socialdemokrater är konsekventa. Vi säger samma sak nu som före valet för vi tror att svensk skola tjänar på långsiktighet. Då kan man inte komma och plocka russinen ur kakan och säga att ibland är man intresserad och ibland inte. Om man menar allvar med en sådan övertygelse och med de berömmade orden om att skapa långsiktighet gäller det att jobba långsiktigt och skapa mer ordning och reda också i skolpolitiken.

Det är bara en fundering jag har om detta. Margareta Pålsson får gärna kommentera om problemet snarare låg hos Jan Björklund än hos oppositionen när det handlade om att skapa långsiktighet.

När det gäller frågan om skriftliga omdömen blir den här debatten nog ganska obegriplig för dem som följer den. Man blandar ihop betygs-sättning och bedömning. Det är oerhört tydligt. Som Rossana Dinamarca sade blir allt bara mäta och ribbor och att det är därför man ska ha betyg. Det förklarar inte varför man inte ska ha betyg i årskurs 3 eller årskurs 1. Om det handlar om att hoppa över ribbor är det väl bra om de hoppar över ribbor även i årskurs 3 eller årskurs 1.

Det kanske är därför ni öppnar upp för betygsliknande omdömen i årskurs 1, för att ni vill ha betygsliknande ribbor också i årskurs 1. Det är en ganska viktig fråga. Vi har noga tittat på forskningsresultaten, och vi tror inte på betyg för väldigt små barn.

Jag skulle vilja ställa några frågor om de betygsliknande omdömena som nu tillåts. Vilka kursmål ska man jämföras med? Vilken utbildning har en lågstadielärare i betygssättning? Vilken likvärdighet blir det på betygssättningen om det varken finns betygskriterier eller utbildade lä-rare som ska ge betygsliknande omdömen?

Anf. 155 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! År 2006 gick vi till val på en skolpolitik som sade att vi skulle ha betyg i årskurs 6, att vi skulle ha nationella prov i årskurs 3, att vi skulle färdigställa en skollag, inte helt och hållet ta över, men i alla fall se till att få fram den. Det hade ni, Mikael Damberg, misslyckats med under flera mandatperioder.

Vi hade utfäst en hel del löften i den valrörelsen, och de låg långt från Socialdemokraternas. Då kan man tycka att vi kunde ha kommit överens, men att komma överens innebär alltid att kompromissa. Vi ansåg inte att vi kunde kompromissa om den skolpolitik vi hade gått till val på ef-tersom vi stod så långt ifrån varandra. Visserligen hörde vi Mona Sahlin i början av mandatperioden uttala sig om skolpolitiken, men allra mest hörde vi Marie Granlund som i kammaren yrkade avslag på allt som vi

Prot. 2010/11:38
20 december

*Betyg från årskurs 6
i grundskolan m.m.*

lade fram. Jag ansåg inte att det fanns någon möjlighet att nå fram till några uppgörelser.

Exakt hur Jan Björklund tycker och tänker kan jag inte svara på. Jag finns inte inne i hans huvud.

När det gäller våra skriftliga omdömen är det för oss viktigt att föräldrar och elever ska kunna få besked av skolan om hur det går. Det är det vi kallar betygsliknande omdöme. Man ska kunna få reda på om det gått bra eller om det gått dåligt, vad man behöver träna mer på och så vidare. Det är ett betygsliknande omdöme. Det har föräldrar i Sverige rätt att få veta.

Anf. 156 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Ska vi ha betyg eller inte? Ska vi ha betyg tidigare i skolan eller inte? Hur vårt betygssystem ska se ut och om vi ska ha betyg i skolan eller inte har präglat skoldebatten så länge jag har varit aktiv i politiken. Folkpartiet har varit pådrivande i den frågan, och det känns lite historiskt att vi i dag närmar oss ett definitivt beslut om att införa betyg i årskurs 6.

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering har nämnts tidigare. Jag vill komplettera det tidigare inlägget med att studien visar att det finns ett samband mellan tidiga betyg och sannolikheten för att genomgå en gymnasieutbildning. I samma utredning konstateras att barn till lågutbildade föräldrar missgynnas av att inte få betyg i den meningen att sannolikheten för att genomgå gymnasieskolan minskar.

Herr talman! Detta är en efterlängtat och viktig reform. Vi vill till skillnad från Vänsterpartiet, med tanke på de tidigare inläggen, ha betyg i grundskolan och gymnasieskolan. Vi gör inte tolkningen av betyg som att det enbart ska vara ett slags intyg efter nio år i svensk grundskola.

Folkpartiet och regeringen är tydliga i detta ställningstagande, medan Vänsterpartiet så sent som i juni i år förkastade allt vad betyg heter. I en intervju för två år sedan uttalade Vänsterpartiets Rossana Dinamarca följande: "Politiken kan inte stå still och hävda att vi ska ha betyg. Man ska kunna vara öppen för att ta bort saker som inte är funktionella i skolan." På vilket sätt, undrar jag, är betyg inte funktionellt? Och utifrån detta synsätt undrar man förstås om det fanns någon som helst substans i den så kallade betygsöverenskommelsen som S, MP och V presenterade i Almedalen sommaren 2010.

Som om det inte vore nog med detta gick vänsterpartiledaren Lars Ohly dagen efter ut i TV4 och sade: Jag kommer alltid att vara emot betyg.

Miljöpartiet, som också har varit motståndare, anser numera att betyg är bra, åtminstone som urvalsinstrument till gymnasieskolan och högskolan. Men vi har tidigare hört MP säga att detta egentligen var en kompromiss som det inte fanns stöd för bland medlemmarna, och Vänsterpartiet sade att man inte var betygsförespråkare. Det är bra att ni tydligt redovisar er egentliga ståndpunkt. Den tror jag att väljarna vill veta.

Herr talman! Det finns ett stöd för tidigare betyg och fler betygssteg. Det har inte varit bra med dagens system där lärare – jag har själv drabbats av detta på gymnasieskolan – säger till eleven att betyget är G+ eller VG-. Här i kammaren kan jag avslöja att det inte finns några betygssteg som heter G+ eller VG-. Anser Jabar Amin, som tidigare uttryckte sitt

stöd för och vikten av att det finns nationella kunskapskrav, att det befintliga, informella system som har byggts upp under alla år, med G+ och VG- har varit rättssäkert eller sjyst?

När jag nyligen besökte en gymnasieskola i Sala kommun sade rektorn faktiskt att det nya betygssystemet är en anpassning till verkligheten. Det känns bra att få det bekräftat.

Herr talman! Skolinspektionen menar också i sitt remissvar att de krav som åtgärdar betygssättningen kan vara en hjälp för att komma till rätta med bristerna i skolans kunskapsuppföljning, så detta är också ett sätt att styra upp uppföljningsarbetet i skolan. I samband med implementeringen av denna reform behövs det fortbildningsinsatser för lärarkåren. Och det beslutet tog vi i förra veckan, alltså att avsätta 15 miljoner i budgeten för fortbildningsinsatser.

Herr talman! Vi är för tidigare betyg, och vi är för skriftliga omdömen från år 1. Dessa får gärna vara betygsliknande, men det är ytterst rektor som fattar det beslutet. Betyg är inte enbart en uppföljning av elevernas kunskapsresultat eller information till föräldrarna. De har också ett viktigt syfte att motivera elever och uppmuntra dem att satsa ännu mer för att uppnå ännu högre resultat om de vill. För oss i Folkpartiet handlar det om höga förväntningar. Dessa faktorer tycker jag också är mycket viktigare än att enbart se betyg som ett urvalsinstrument.

Betyg är en självklarhet. Lärarna ska klart och tydligt tala om för eleverna och föräldrarna hur det faktiskt ligger till. Det är hög tid att vi lämnar den kultur som länge präglat svensk skolpolitik, där man inte vill följa upp och tala om hur det egentligen förhåller sig. Tillsammans med utvecklingssamtalen, omdömena och de individuella utvecklingsplanerna samt de åtgärdsprogram som finns i skolan kommer betygen att ha en viktig funktion i att se till att skolan på ett bättre sätt än i dag kan tillförsäkra elever det stöd de har rätt till för att lyckas i sitt skolarbete.

(Applåder)

Anf. 157 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Drivkraften för Centerpartiets och Alliansens utbildningspolitik är alla barns och alla elevers rätt till kunskap. Om jag ska sätta den fråga som vi debatterar här i dag, nämligen frågan om betyg i årskurs 6, i sitt sammanhang, vill jag säga att det handlar om att visa på vilket sätt vi vill ge rätt till kunskap. Det gör vi genom välutbildade lärare – vi har satsat på Lärarlyftet och en ny lärarutbildning – och genom bra rektorer och ledare genom att satsa på rektorsutbildning. Vi satsar på läsa-skriva-räkna-möjligheter tidigt för våra barn under de första skolorn. Vi satsar på matematik, naturvetenskap och teknik. Vi satsar på Skapande skola, som är viktigt för den kreativa delen hos våra elever.

För att räkna upp ännu fler saker som Alliansregeringen också har genomfört och för att sätta betygen i sitt sammanhang kan jag nämna tidigare nationella prov och speciallärare.

Vi debatterar i dag en ny betygsskala, ett nytt betygssystem och tidigare betyg. Men inte heller detta står för sig självt. Vi tog också beslut om skriftliga omdömen. Tidigare i debatten har man diskuterat på vilket sätt de ska vara utformade.

Prot. 2010/11:38
20 december

*Betyg från årskurs 6
i grundskolan m.m.*

Jag har tidigare arbetat som lärare och slitit med den typ av omdömen man för ett antal år sedan skulle skriva om elever. De fick inte vara betygslänkande och man fick inte skriva om man gjorde bedömningen att eleven nådde målen. Jag tror att vi är många som har tagit till oss den bedömningsforskning som finns och som visar att de skriftliga omdömena rätt utformade är starka incitament för att stärka lärandet.

De betyg som vi diskuterar i dag kommer från årskurs 6, där man också kan skapa en tydlighet och tala om hur långt man har kommit på kunskapsresan, medan de skriftliga omdömena är en motiverande del.

Jag tror att det är oerhört viktigt att sätta frågan i sitt sammanhang och på olika sätt visa att vi tar tillbaka Sverige i riktning mot en kunskapsnation, där vi har stora krav och ställer höga förväntningar på att våra barn och ungdomar ska lyckas i skolan, och då gäller det alla barn och ungdomar.

Det har tidigare nämnts att när man tog bort de tidigare betygen missgynnade det framför allt de elever som kom från studieovana hem. Det är inte säkert att det blir sanningen framöver. Det framfördes i debatten från Mikael Damberg att man ville ha en framtidsytande utbildningspolitik, och man beskyller ibland regeringen för att stå för en bakåtskrivande politik. Det vill jag starkt motsätta mig. Jag har räknat upp ett antal delar som visar hur vi steg för steg stärker skolan och skapar en helhet för ett modernt utbildningssystem i Sverige.

Vi har haft en målstyrd skola under ett antal år. Jag hörde en lärare för ett par veckor sedan säga att vi nu också börjar diskutera en mål- och resultatstyrd skola. Det är oerhört viktigt att visa att vi går från att bara prata om mål till att också se om vi når dem. När vi målen och resultaten? Det gynnar alla barn att vi på olika sätt försäkras om det.

Det står i mångas utbildningsprogram att vi ska se till att alla elever får möjlighet att nå sin fulla potential. Där är det också oerhört viktigt med de satsningar som regeringen har gjort på spetsutbildningar. Vi vet att motivationen av olika skäl kan sjunka om man inte blir tillräckligt motiverad. Också de högpresterande eleverna har givetvis rätt att ta del av den motivationen.

Betygsskalan har diskuterats, liksom om det ska vara tre definierade steg eller fem. Skolverket berättade för oss i utskottet hur man har utformat detta. Man talade om att betygskriterierna gäller betygen A, C och E men att det inte betyder att B och D är odefinierade, eftersom de innebär att man har nått merparten av nästkommande steg.

Det är viktigt att vi får ett mer rättvist system än vad vi har haft tidigare. Jag tror inte att vi kan hitta ett system som är totalt rättvist, men vi måste försäkra oss om att rättssäkerheten i det betygssystem som vi bygger upp i Sverige är så bra som möjligt.

Självklart ska vi följa upp reformen. Det är kanske bra att det har blivit tydligare inskrivet än det var från början. Likt Margareta Pålsson och tidigare talare tycker jag också att det är positivt att Socialdemokraterna har varit med och gjort en bred överenskommelse som har stöd av stora delar av Utbildningssverige. I den senaste PISA-mätningen visade det sig ju att vi fortfarande backar och att det gäller alla delar av utbildningssystemet. Det är oerhört dramatiskt och allvarligt. Därför behöver vi stärka utbildningen på många olika sätt. Det tar tid med en del av reformerna, men jag är fullständigt övertygad om att med gemensamma målsättningar

och med ett brett stöd, om än i en liten fråga, kan vi vända trenden. Med höga förväntningar kan man på några års sikt faktiskt göra stordåd.

Jag hoppas att vi som politiker på nationell nivå också i våra kontakter med våra kommunala företrädare på olika sätt lyfter utbildningspolitiken och vikten av att alla barn har rätt till kunskap.

Det har framförts i debatten att det skulle vara stor skillnad på om man sätter betyg i årskurs 7 eller årskurs 6. Man hänvisar till hur det i allmänhet är organiserat i Utbildningssverige.

Jag tror det är viktigt att vi sätter betyg från årskurs 6. Det är viktigt att man också på det man kallar för mellanstadiet har en god insyn i bedömningsarbetet inte bara för att skriva framåtsyftande skriftliga omdömen utan också för att ge betyg. Det kommer att kräva god handledning, utbildning och fortbildning. Det är vi på olika sätt beredda att vara en del av.

I slutet av betänkandet hanteras en del mer enskilda motioner. Det gäller bland annat rätten att överklaga betyg. Centerpartiet har varit drivande i frågan att utreda det just för att elevrättsperspektivet är så viktigt. Vi väntar med spänning på den utredning som kommer med sitt resultat nu i slutet av året. Vi får se på vilket sätt som vi skulle kunna jobba vidare med frågan.

Herr talman! Jag vill än en gång välkomna att Socialdemokraterna närmar sig Alliansens utbildningspolitik. Det är viktigt att vi framöver kan se att vi kan ha en bredd i utbildningspolitiken. Att som Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet blankt strunta i vad Skolverket som expertmyndighet säger angående betygskriterier och klart uttalade kriterier för vart och ett av betygen A–E kanske inte förvånar, men likväl är det ganska märkligt.

Det beslut vi fattar i morgon handlar om att sätta mer rättvisa betyg än tidigare. Att de tre oppositionella partierna i den här frågan skulle vilja detaljstyra skolan på ett sätt som det skulle innebära att ha så klara kriterier för alla fem betygsstegen förvånar framför allt från Miljöpartiets sida. Det är spännande att se hur man från både Miljöpartiets sida och Vänsterpartiets sida vurmar för betyg från årskurs 7. Det har varit viktigt i debatten.

Det känns positivt att man från fackligt håll har uttalat så starkt stöd för att vi har gjort dessa överenskommelser. LR säger att delar av oppositionen har visat förmåga att ta ansvar. Från Lärarförbundet säger man att skolan behöver klara spelregler och inte klåfingriga politiker som reducerar betygsfrågan till enskildheter hit eller dit.

Det känns som att vi tar ett viktigt steg här i dag. Det kan synas vara en liten fråga, men den kompletterar det viktiga bygget vi gör för att skapa en bättre utbildning för alla barns rätt till kunskap. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 158 YVONNE ANDERSSON (KD):

Herr talman! Betygen måste ses i sitt sammanhang, som flera har sagt. Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Prot. 2010/11:38
20 december

*Betyg från årskurs 6
i grundskolan m.m.*

Jag vill också väldigt tidigt ta till orda och tacka Mikael Damberg som representant för Socialdemokraterna att ha modet att stå upp för att sätta sig vid förhandlingsbordet och bidra till det resultat vi har i betänkandet och också att gå vidare och försöka hitta lösningar.

Jag tycker personligen att det är en väldigt bra idé att hitta möjligheter för en så viktig verksamhet som berör alla och hitta blocköverskridande lösningar. Det är något som vi långsiktigt måste jobba med. Vi måste kunna se sådana lösningar som vi har sett här i dag. Det är då det finns möjligheter att komma överens mellan partierna.

Betygen måste ses i sitt sammanhang tillsammans med skriftliga omdömen, utvecklingssamtal och andra möjligheter som finns. Betygen är en kommunikation med föräldrar, elev, lärare över en situation och en ställning just då. Vad är det för positioner en enskild elev egentligen har?

Eleven behöver kunna positionsbestämma sig tillsammans med sina föräldrar. Vad behöver den jobba extra med? På vilket sätt kan den här eleven komma en bit längre i sitt kunskapssökande? Det är jätteviktigt.

Det är en metod som man kan använda som vuxen när man har mål som man vill åstadkomma endera det är att förkovra sig, utbilda sig och söka kunskaper eller vid andra typer av mål. Man positionerar sig. Var står jag just nu, och hur kan jag komma en bit längre? Det är vad man gör med betyg.

Det är kommunicerbart till andra människor som inte har full insyn i processen. Därmed har vi för första gången i historien, mina vänner, fått ett betygssystem som också fångar upp individens situation.

Där vi inte har språket i tydliga kriterier kan lärarprofessionen få visa: Den här nivån är uppfylld. Den här är inte helt uppfylld, men det är på god väg. I någon mening har vi därmed kommit till de grundbitar som fanns med en gång i tiden när vi tillskapade den svenska grundskolan.

Det handlar om att möta varje elev på den nivå den är för att jobba vidare framåt. Betygen ska sporra. Det är jätteviktigt. Men då får inte nivån vara så långt borta att den enskilda eleven känner: Det är inte lönt. Det spelar ingen roll. Jag kommer inte att klara det. Har vi de andra mellannivåerna där det är lite tätare kan eleven tänka: Det kan jag nog klara också. Då är det sporrande.

Det ska vara rättvist. Ändå är frågan: Vad är rättvisa? Hela den diskussionen är mycket djupare än vad man kan ha i ett anförande i kammaren. Vi har nått ett betygssystem som verkligen kan ta vara på rättvisan. Vem kan mer rätt bedöma en elevs kunskap än en behörig lärare som har fått så mycket utbildning och kompetens att den kan sätta betyg och som har känslan för eleven och så vidare?

Med den stora reform vi gör i svensk skola i dag med svensk lärarutbildning, kravet på behörighet och legitimation kommer vi att få ett så rättvist betyg vi någonsin kan få med tydliga kriterier och tre steg. Sedan har vi bedömningen: Detta steg är klart, och det är på väg mot någonting annat. Här blir det individens möjligheter.

Det är så lätt att säga att betyg inte har någonting att göra med att elever blir bättre. Finns det över huvud taget någon forskning som visar på att elever blir sämre av betyg? Nej, det gör det inte. Jag har inte funnit något.

Däremot har vi rapporter från IFAU som visar vilka som var förlorarna när vi tog bort betygen. Det var de från miljöer där föräldrarna har låg utbildningsbakgrund. På något vis saknas positionsbestämningen. Man kan inte uppfatta på samma sätt och får inte de självklara möjligheterna i skolan där man kan utgå från samma punkt.

Därför är det viktigt att vi hela tiden gör allt för att våra barn och elever ska få det så lätt som möjligt. Med de trista resultaten från PISA-rapporten som vi fick har vi bara att här i kammaren göra allt vi kan för att det ska bli så bra som möjligt.

När vi låter betygen få den verkliga betydelse som vi avser med betygen kommer det att ge nya stora möjligheter för våra barn. Jag är i dag glad för att vi har kommit så långt. Med det önskar jag mina vänner och talmannen en god jul och ett fint återseende år 2011.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 december.)

Prot. 2010/11:38
20 december

*Betyg från årskurs 6
i grundskolan m.m.*

21 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

EU-dokument

KOM(2010)608 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén På väg mot en inre marknadsakt Att skapa en verkligt konkurrenskraftig social marknadsekonomi Femtio förslag för att arbeta, driva företagsverksamhet och handel bättre tillsammans

KOM(2010)636 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén EU:s handikappstrategi 2010–2020: Nya åtgärder för ett hinderfritt samhälle i EU

KOM(2010)749 Förslag till rådets beslut om ändring av beslut 2004/162/EG när det gäller produkter som kan komma att omfattas av befrielse från eller nedsättning av sjötull

KOM(2010)759 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter

KOM(2010)761 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 485/2008 om medlemsstaternas granskning av de transaktioner som utgör en del av systemet för finansiering genom Europeiska garantifonden för jordbruket

KOM(2010)767 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för de mindre Egeiska öarna

KOM(2010)775 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om antagande av tekniska krav för betalningar och autogireringar i euro och om ändring av förordning (EG) nr 924/2009

22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 december

2010/11:195 Provtagning av hivsmittade

av *Carin Runeson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:196 Filmarkivet i Grängesberg

av *Carin Runeson* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 januari.

23 § Kammaren åtskildes kl. 19.40.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med 12 § anf. 27 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 56 (delvis),

av talmannen därefter till och med 14 § anf. 96 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 17 §,

av förste vice talmannen därefter till och med 20 § anf. 147 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsigelser.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till justitieutskottet	1
4 § Utökning av antalet suppleanter i utskotten.....	1
5 § Val av extra suppleanter i utskotten	2
6 § Meddelande om partiledardebatt.....	3
7 § Meddelande om aktuell debatt om våldsbejakande extremism	3
8 § Meddelande om aktuell debatt om svenska elevers skolresultat	4
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	5
10 § Förnyad bordläggning.....	5
11 § Ett förstärkt integritetsskydd i försäkringssammanhang	5
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU4	5
Anf. 1 MARIA ABRAHAMSSON (M)	5
(Beslut fattades under 17 §.).....	6
12 § Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumtpolitik.....	6
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU1	6
Anf. 2 MARYAM YAZDANFAR (S)	6
Anf. 3 JAN LINDHOLM (MP).....	9
Anf. 4 AMINEH KAKABAVEH (V)	13
Anf. 5 ANTI AVSAN (M)	15
Anf. 6 MARYAM YAZDANFAR (S) replik	18
Anf. 7 ANTI AVSAN (M) replik	18
Anf. 8 MARYAM YAZDANFAR (S) replik	19
Anf. 9 ANTI AVSAN (M) replik	19
Anf. 10 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	20
Anf. 11 ANTI AVSAN (M) replik	21
Anf. 12 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	21
Anf. 13 ANTI AVSAN (M) replik	22
Anf. 14 AMINEH KAKABAVEH (V) replik.....	22
Anf. 15 ANTI AVSAN (M) replik	23
Anf. 16 AMINEH KAKABAVEH (V) replik.....	23
Anf. 17 ANTI AVSAN (M) replik	23
Anf. 18 LARS TYSKLIND (FP).....	24
Anf. 19 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	26
Anf. 20 LARS TYSKLIND (FP) replik	27
Anf. 21 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	27
Anf. 22 LARS TYSKLIND (FP) replik	28
Anf. 23 AMINEH KAKABAVEH (V) replik.....	28
Anf. 24 LARS TYSKLIND (FP) replik	29
Anf. 25 AMINEH KAKABAVEH (V) replik.....	29
Anf. 26 LARS TYSKLIND (FP) replik	30
Anf. 27 OLA JOHANSSON (C)	30

Anf. 28	OTTO VON ARNOLD (KD)	33
Anf. 29	JAN LINDHOLM (MP) replik	36
Anf. 30	OTTO VON ARNOLD (KD) replik	36
Anf. 31	JAN LINDHOLM (MP) replik	36
Anf. 32	OTTO VON ARNOLD (KD) replik	37
Anf. 33	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	37
Anf. 34	MARYAM YAZDANFAR (S) replik	40
Anf. 35	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik	41
Anf. 36	MARYAM YAZDANFAR (S) replik	41
Anf. 37	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik	42
Anf. 38	JAN LINDHOLM (MP) replik	42
Anf. 39	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik	43
Anf. 40	JAN LINDHOLM (MP) replik	44
Anf. 41	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik	44
Anf. 42	AMINEH KAKABAVEH (V) replik	45
Anf. 43	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik	45
Anf. 44	AMINEH KAKABAVEH (V) replik	46
Anf. 45	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD) replik	46
Anf. 46	CARINA HERRSTEDT (SD)	47
	(Beslut fattades under 17 §.)	48
13 §	Näringsliv	49
	Näringsutskottets betänkande 2010/11:NU1	49
Anf. 47	BÖRJE VESTLUND (S)	49
Anf. 48	MARIA WETTERSTRAND (MP)	52
Anf. 49	LARS ISOVAARA (SD)	54
Anf. 50	KENT PERSSON (V)	56
Anf. 51	HANS ROTHENBERG (M)	58
Anf. 52	BÖRJE VESTLUND (S) replik	61
Anf. 53	HANS ROTHENBERG (M) replik	61
Anf. 54	BÖRJE VESTLUND (S) replik	62
Anf. 55	HANS ROTHENBERG (M) replik	62
Anf. 56	KENT PERSSON (V) replik	63
Anf. 57	HANS ROTHENBERG (M) replik	63
Anf. 58	KENT PERSSON (V) replik	64
Anf. 59	HANS ROTHENBERG (M) replik	64
Anf. 60	MARIA WETTERSTRAND (MP) replik	64
Anf. 61	HANS ROTHENBERG (M) replik	65
Anf. 62	MARIA WETTERSTRAND (MP) replik	66
Anf. 63	HANS ROTHENBERG (M) replik	66
Anf. 64	Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP)	67
Anf. 65	BÖRJE VESTLUND (S) replik	68
Anf. 66	Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik	69
Anf. 67	BÖRJE VESTLUND (S) replik	69
Anf. 68	Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik	70
Anf. 69	KENT PERSSON (V) replik	70
Anf. 70	Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik	70

Anf. 71 KENT PERSSON (V) replik.....	71	Prot. 2010/11:38
Anf. 72 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (FP) replik.....	71	20 december
Anf. 73 TALMANNEN.....	72	
Anf. 74 ERIK A ERIKSSON (C).....	72	
Anf. 75 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	75	
Anf. 76 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	75	
Anf. 77 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	76	
Anf. 78 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	76	
Anf. 79 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	77	
Anf. 80 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	79	
Anf. 81 INGELA NYLUND WATZ (S).....	81	
Anf. 82 HANS ROTHENBERG (M) replik.....	82	
Anf. 83 INGELA NYLUND WATZ (S) replik.....	83	
Anf. 84 HANS ROTHENBERG (M) replik.....	83	
Anf. 85 INGELA NYLUND WATZ (S) replik.....	84	
Anf. 86 PER ÅSLING (C).....	84	
Anf. 87 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	86	
Anf. 88 PER ÅSLING (C) replik.....	86	
Anf. 89 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	87	
Anf. 90 PER ÅSLING (C) replik.....	87	
Anf. 91 KENT PERSSON (V) replik.....	88	
Anf. 92 PER ÅSLING (C) replik.....	88	
Anf. 93 KENT PERSSON (V) replik.....	89	
Anf. 94 PER ÅSLING (C) replik.....	89	
(Beslut fattades under 17 §.).....	89	
14 § Regional tillväxt.....	90	
Näringsutskottets betänkande 2010/11:NU2.....	90	
Anf. 95 KRISTER ÖRNFJÄDER (S).....	90	
Anf. 96 MARIA WETTERSTRAND (MP).....	91	
Anf. 97 KENT PERSSON (V).....	94	
Anf. 98 HELENA LINDAHL (C).....	97	
Anf. 99 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik.....	99	
Anf. 100 HELENA LINDAHL (C) replik.....	100	
Anf. 101 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik.....	101	
Anf. 102 HELENA LINDAHL (C) replik.....	101	
Anf. 103 ANDREAS CARLSON (KD).....	102	
Anf. 104 ERIK A ERIKSSON (C).....	103	
(forts. 18 §).....	106	
Ajournering.....	106	
Återupptagna förhandlingar.....	106	
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 december.....	106	
SfU1 Utgiftsområdena 10, 11 och 12 inom socialförsäkringsområdet.....	106	
NU3 Utgiftsområde 21 Energi.....	114	
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 december.....	114	
SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m.	114	

AU2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	116
17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	118
CU4 Ett förstärkt integritetsskydd i försäkrings sammanhang.....	118
CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	118
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	120
18 § (forts. från 14 §) Regional tillväxt (forts. NU2)	120
Anf. 105 MARIA WETTERSTRAND (MP) replik.....	120
Anf. 106 ERIK A ERIKSSON (C) replik	120
Anf. 107 MARIA WETTERSTRAND (MP) replik.....	121
Anf. 108 ERIK A ERIKSSON (C) replik	121
Anf. 109 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik.....	122
Anf. 110 ERIK A ERIKSSON (C) replik	122
Anf. 111 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik.....	122
Anf. 112 ERIK A ERIKSSON (C) replik	123
Anf. 113 KENT PERSSON (V) replik.....	123
Anf. 114 ERIK A ERIKSSON (C) replik	123
Anf. 115 KENT PERSSON (V) replik.....	124
Anf. 116 ERIK A ERIKSSON (C) replik	125
Anf. 117 NINA LARSSON (FP)	125
Anf. 118 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik.....	126
Anf. 119 NINA LARSSON (FP) replik	126
(Beslut skulle fattas den 21 december.).....	127
19 § Studiestöd	127
Utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU2.....	127
Anf. 120 ADNAN DIBRANI (S).....	127
Anf. 121 JABAR AMIN (MP).....	129
Anf. 122 ROSSANA DINAMARCA (V).....	129
Anf. 123 OSKAR ÖHOLM (M)	131
Anf. 124 ADNAN DIBRANI (S) replik	133
Anf. 125 OSKAR ÖHOLM (M) replik	133
Anf. 126 ADNAN DIBRANI (S) replik	134
Anf. 127 OSKAR ÖHOLM (M) replik	134
Anf. 128 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	135
Anf. 129 JABAR AMIN (MP) replik.....	137
Anf. 130 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	137
Anf. 131 JABAR AMIN (MP) replik.....	138
Anf. 132 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	138
Anf. 133 ADNAN DIBRANI (S) replik	138
Anf. 134 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	139
Anf. 135 ADNAN DIBRANI (S) replik	139
Anf. 136 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	140
Anf. 137 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	140
Anf. 138 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	141
Anf. 139 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	141
Anf. 140 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	142

Anf. 141	EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	142	Prot. 2010/11:38
Anf. 142	YVONNE ANDERSSON (KD)	142	20 december
	(Beslut skulle fattas den 21 december.)	143	
20 §	Betyg från årskurs 6 i grundskolan m.m.	144	
	Utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU3	144	
Anf. 143	MIKAEL DAMBERG (S)	144	
Anf. 144	JABAR AMIN (MP)	145	
Anf. 145	WILLIAM PETZÄLL (SD)	147	
Anf. 146	ROSSANA DINAMARCA (V)	148	
Anf. 147	MARGARETA PÅLSSON (M)	150	
Anf. 148	ROSSANA DINAMARCA (V) replik	152	
Anf. 149	MARGARETA PÅLSSON (M) replik	153	
Anf. 150	ROSSANA DINAMARCA (V) replik	153	
Anf. 151	MARGARETA PÅLSSON (M) replik	154	
Anf. 152	MIKAEL DAMBERG (S) replik	154	
Anf. 153	MARGARETA PÅLSSON (M) replik	154	
Anf. 154	MIKAEL DAMBERG (S) replik	155	
Anf. 155	MARGARETA PÅLSSON (M) replik	155	
Anf. 156	ROGER HADDAD (FP)	156	
Anf. 157	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	157	
Anf. 158	YVONNE ANDERSSON (KD)	159	
	(Beslut skulle fattas den 21 december.)	161	
21 §	Bordläggning	161	
22 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	162	
23 §	Kammaren åtskildes kl. 19.40	162	

Tryck: Elanders, Vällingby 2011